UĞUR MUMCU

Quisling Cephesi

um:ag

UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI YAYINLARI

2

BÜTÜN YAZILARI

um:ag YAZILARI 2 Quisling Cephesi UĞUR MUMCU

um:ag Vakfı Yayınları: 33
Bütün Yazıları Dizisi: 2

QUISLING CEPHESİ

UĞUR MUMCU

(1 Ocak-31 Temmuz 1974 Yazıları)

Birinci Baskı: Mayıs 1997, Ankara, 3 000 adet

ISBN 975 - 8084 -35 - 6

Yayın Yönetmeni Ali TARTANOĞLU
Kapak Tasarım: SOLARİS
Dizgi: um:ag
Baskı: DUMAT

um:ag UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI
Atatürk Bulvarı 125/6, Bakanlıklar, Ankara Tel: 0 312-417 47 62 - 417 77 20 Faks: 417 57 46

UĞUR MUMCU

QUISLING CEPHESİ

um:ag

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ
Anarşist 11
Tunç-İş 13
Sol Muhalefet 15
Özeleştiri 16
Görevimiz Tehlike 18
Müjdeler Var 20
Mağdur 23
Muhalefetin Sabıkası 25
Yıkıcı mı, Yapıcı mı? 27
Bir Hikayemiz Var 29
Gözdağı 32
İnleyen Nağmeler 34
Tehlikeli İlişkiler 36
Sahibinin Sesinden 39
Bir Belge Daha 41
Ecevit'in Güveni 43
Kundakçı 46
PTT Grevi ve Düşündürdükleri 48
Buzlar Kırılırken 50
İşverenler Eylemde 52
Holdingler Görev Başında 54
Türk-Yunan İşadamları 57
Cambazın Oyunları 59
Erim Ansiklopedisi 62
Dayanışma 64
Alaturka Faşizm 66
Amerika'daki Gibi 68
Bir İşadamının Zincirleri 70
Özel Teşebbüs, Güzel Teşebbüs 72
Oyun sahnede mi? 75
Örgütçü 77
Çocuklar İçin 79
Gereksiz Oy 81
Bir Sorumuz Var 83
Senatoda Sohbet 85
Akkoyun - Karakoyun 87
Sokakların Dili 89

Portekiz Balyozu 91
Bayar Örneği 93
Anayasa Adına 95
Topaçlar 98
Katli Vaciptir 100
Yetkisiz Çağrı 102
12 Mart Profesörü 105
Bir Mütareke Artığına ... 107
Hakkınız Var mı? ... 109
Ele Verir Talkını, Kendi Yutar Salkımı ... 111
Sömürücü Kim? 113
Lizbon Dersleri 115
Jeopolitik Sosyalizm ... 117
Dostlar 119
Halk Derken 121
Gürler'in Ağırlığı 123
Affetmeyen ve Affedilmeyen 126
Oylama Geçersizdir 128
Söz Hukukun Artık ... 130
Hükümlü Eşlerine Saygıyla ... 132
Durum Muhakemesi ... 134
Yol Aranıyorsa ... 137
İstanbul Hükümeti 139
Milli Cephe ve Erken Terhis 141
12 Mart, 27 Mayıs'ı Yenebilir mi? 143
Garip Beyanlar 145
Yassıada'dan Geliyormuş ... 147
Şu 141 142 ... 150
Şiddet Kullanarak ... 152
Bizi Kim İşletiyor? 155
Pentagon Kuklaları 157
Hep Aynı Oyun 160
Mamak Cezaevi ... 162
Kitaplarımı İsterim 165
Bizi Dinler misiniz? 168
Büyük Şef Bayar mı? 170
Dünden Bugüne ... 173
Pentagonizm 176
Hukukçu ve Cellat ... 178
Kötü Hal ve Düşünce 180

Sizler ki 182
Yabancı Sermaye Milliyetçiliği 184
Batur'a Soruyoruz 186
Hiç 189
Musaddık Örneği 190
Quisling Kimdir? 193
Materyalist 194
TRT'nin Marifetleri 196
Hakkınız Var mı? 198
Yanmayan Kaz 201
Bir - İki - Üçler 203
Milliyetçiye Bakın 205
Savcı Olsam 207
Avuçlanan Gökyüzü 209
Nerde O Günler 211
Bir Olay Bir Belge 213
Yabancı Dil Eşitsizliği 215
Kilometre Taşı 217
Uyduluk ve Kişilik 219
Tıbbiyeli Hikmet 221
Dikkat Edelim 223
Toprağın Kanı 225
Çankaya 227
Adamın Biri 229
Tarafsız Aydın 231
Üç Danıştay Kararı 233
Sınav 235
Sanık Olacakken 237
Kıbrıs 239
Dansa Davet 241
Bu da Milliyetçi 243
Bugünün Dünü 245
Kuvayı Milliye 247
Faşizmin Yenilgisi 249
Haber Çok İlginç 251
Kissinger'in Düşündürdükleri 253
Karamanlis 255
Tahterevalli 256
Diplomasinin Dili 259
Andreas'ın Öyküsü 260

SUNUŞ

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana, araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile, inandığı tüm bu değerler uğruna yaşamını yitirdi.

Eşi Güldal Mumcu ile çocukları Özgür ve Özge; Uğur Mumcu'nun, bu kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tasnif edip araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak vb. amaçlarla **Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı**'nı Ekim 1994'te hukuken, Aralık 1995'te de fiilen yaşama geçirdiler.

um:ag, Uğur Mumcu'nun kitaplarını "Bütün Yapıtları" dizisi olarak kendi logosuyla yeniden yayımladı.

BÜTÜN YAZILARI ise, adından da anlaşılacağı gibi Mumcu'nun yazılarından oluşuyor.

Uğur Mumcu'nun 1962'den itibaren Kim, Ant, Türk Solu, Devrim, Ortam dergilerinde, Milliyet, Akşam, Yeni Ortam, Cumhuriyet gazetelerinde beş bin iki yüz kadar yazısı yayımlanmış.

Bu yazıların altı yüze yakını daha önce yayımlanan Suçlular ve Güçlüler, Bir Pulsuz Dilekçe, Tüfek İcad Oldu, Terörsüz Özgürlük, Devrimci ve Demokrat, Tarikat-Siyaset-Ticaret adlı kitaplarında yer almıştı. **BÜTÜN YAZILARI** dizisi bir ayrım yapmadan hem bunları, hem de hiç bir kitapta ayrıca yer almamış, sadece yayınlandıkları gazete ve dergide kalmış öteki dört bin beş yüz yazıyı da kapsıyor. Yani beş bin ikiyüz yazının tamamını... 1962-1971 arasında yayımlanan yazılarından oluşan ilk kitap, **"Katiller Demokrasisi, Hırsızlar Düzeni"** adıyla Şubat 1997'de yayımlandı.

um:ag için bu kaçınılmaz bir görevdi. Çünkü birincisi, katledilmesinde en büyük etken, düşünceleri ve dolayısıyla bu düşüncelerin yansıdığı yazıları idiyse, bütün yazılarının kitap halinde yeniden yayımlanması, cinayete karşı tek başına en büyük ve en anlamlı tavır olacaktı.

İkincisi, Türkiye'de yaşanan ve üzülerek, endişeyle izlediğimiz gelişmeler Uğur Mumcu'yu ve elbette yazılarını, çok önemli bir başvuru kaynağı haline getirdi. Başta meslektaşı gazeteciler olmak üzere araştırmacılar için **Uğur Mumcu Yazıları** başlıbaşına, vazgeçilemez kaynak durumundalar.

Yazıların bütününden, otuz yılda bu ülkede nelerin değiştiğine ya da değişmediğine ilişkin, hüzün verici veya öfkelendirici sonuçlar çıkarılabilir.

Yazıların galiba asıl gösterdiği ise, Uğur Mumcu'nun derin hukuk bilgisi, hukuki düşünme yeteneği, ülkesini ve onun gerçeklerini kavrayıp sergilemekte gösterdiği olağanüstü ustalık ve isabet. Sistem, onu vahşice yok ederek, bu kadar gelişmiş yeteneklerin kendisi için fazla, hatta tehlikeli olduğunu göstermiş oldu.

Mumcu'nun bütün yazıları bir arada değerlendirdiğinde, 1962-71 ile1974 sonrası olmak üzere iki farklı dönem görmek olası. Dizinin birinci kitabı olan Katiller Demokrasisi Hırsızlar Düzeni'nde, "birinci dönem yazıları" biraraya getirildi. Bu yazılar, Uğur Mumcu Yazıları'nın bir tür, **içindekileri**, **ana fikri**. 1974'ten katledilmesine kadar olan **ikinci dönem yazıları** ise bu **içindekiler**in açılımı, bu ana fikrin rakamlarla, tarihlerle, belgelerle somutlanması...

Yalnız **içindekileri**, koca bir kitap oluşturan bu dev **külliyatın** oluşmasında emeği geçen, katkısı olan Mesut Seven, Fatih Alpertan, Avni Kalkan, Bekir Tekkaya, Serkan Uzun, Şebnem Kocabıyık, Neş'e Tartanoğlu, Murat Kaya, Emrah Yücel ve DUMAT Matbaası emekçilerine teşekkür etmek, sadece bir incelik, bir "âdet yerini bulsun" değil, zorunlu ama içten bir görev. Sağolsunlar...

Çağlar boyunca daha iyi, daha güzel, daha aydınlık bir dünya dileyen insanlar, düşünceleri uğruna eziyet çektiler, öldürülmeyi göze aldılar, öldürüldüler. Yaşamını, bu yolda gözünü kırpmadan feda edebilecek insanlara gerek duyulmayan, ışıl ışıl ve güzel bir dünyanın, aydınların emeği ve çabası ile oluşacağına inanıyoruz.

Bu çabanın başarıya ulaşabilmesinin ilk koşulu, unutmamak!

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin unutulmaması dileğiyle...

um:ag

ANARŞİST!..

Anarşizm, siyasal yaşantımızın en ilginç kavramlarından biri oldu son yıllarda. Özellikle son üç yıldır, devletimizin etkili ve yetkilileri bu sözcük aracılığı ile yönetmek istediler ülkeyi. "Devletin bekâsı, güvenliği, uluslararası komünizm" gibi gerekçeler bu sözcüğün büyüteci ile sunuldu halka. Ünü sınırlarımızı aşmış bilim adamlarından Sayın Ecevit'e kadar bütün ilerici ve toplumcu aydınlar, ya anarşistlerin yanında olmak ya da anarşistleri korumakla suçlandılar. Anarşizm, kendi özünden bambaşka bir nitelik kazandı. Alaturka faşizmin yeteneksiz sözcüleri bir imdat simidi gibi sarıldılar bu kavrama. Şimdi, sağ muhalefet korosu, Cumhuriyet Hükümeti'nin başbakanının anarşistliğini kanıtlama çabası içinde!

Sıkıyönetim yetkililerine de kolaylık sağlıyordu bu sözcük. Terazinin bir kefesine, devlet, millet, şanlı tarih gibi ağırlıklar koyup, öteki kefeye "anarşizm" sözcüğünü yerleştirince, bunca toplumsal sorun çözümlenmiş sanılıyordu hemencecik. Devrin başbakanları da televizyon ekranlarında, bu sözcüğün üzerine basa basa siyasal söylevler verince, anarşizm, "sayın muhbir vatandaş", "Marksist-Leninist hatta Maocu" gibi kavramlardan daha etkili biçimde kamuoyuna maloldu. Böylece "anarşizm" siyasal yaşantımızın demirbaş kavramlarından biri olarak dilden dile dolaşmaya başladı.

Şimdi aynı kavram, af çalışmaları dolayısıyla yeniden hukukçular ve siyaset adamlarınca tartışmaya sürüldü. Muhalefetteki sağ koalisyon sözcüleri "anarşistlerin affına" şiddetle karşı çıktılar. Konuyu önce hukuksal özelliği ile ele alalım. Türk Ceza Yasası'nın 141'inci maddesinin ikinci fıkrası anarşizmi yasaklamaktadır. Acaba anarşisttir diyerek suçlanan insanlar bu madde gereğince mi kovuşturulmuşlardır? Yanıtını hemen verelim: Hayır. Sıkıyönetim savcıları, hiçbir sanık hakkında, anarşizmi ya-

saklayan madde gereğince kovuşturma açmamışlar ve hiç kimse 141/2 gereğince yargılanmamıştır. Sanıklar, ya Marksist-Leninist örgüt kurdukları ya da Anayasa'yı ihlal ettikleri gerekçesi ile yargılanmış ve mahkum edilmişlerdir. Yargılanmaya dayanak olan maddeler temel alınırsa, hukuk açısından, anarşistliği hükme bağlanmış bir tek sanıktan söz edilemez! Anarşistliği hükme bağlanmamış kimselerin anarşist oldukları ileri sürülerek af dışında tutulması Ceza Hukuku'nun açıklayabileceği çelişkilerden değildir. Konunun bu yanını eski Kamu Hukuku Profesörlerinden Balyozcu Başbakan Erim'e "bilgilerinize" kaydıyla sunup bir başka noktaya değinelim:

Anarşizm ile Marksizm birbiri ile bağdaşmayan iki düşünce akımıdır. Anarşizm, her türlü otoriteye karşı başkaldıran bir küçük burjuva felsefesidir. Bu akım, Proudhon, Bakunin gibi düşünürlerce savunulmuş ve gerek Marks gerekse Lenin tarafından en ağır eleştirilere uğramıştır. Gerçek bir Marksist'in anarşist olması olanaksızdır. Bunun gibi bir anarşistin de Marksist olması düşünülemez. Bu bilimsel olguya rağmen anarşizm Türkiye'de bütün solcuları, bütün devrimcileri kapsayan bir tanım olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'deki alaturka faşizmin mantık örgüsü şu biçimde özetlenebilir: Anarşistler devlete karşıdır. Bütün devrimciler de kapitalizme karşıdır. Öyleyse hepsi anarşisttir. Eğer bu mantık bir bilgisizlik ürünü değilse, yığınların bilinçlenip anayasal yollarla yönetime geçmesini önlemek isteyen bir egemen sınıflar oyunudur. Bu oyuna karşı, sosyal demokrasinin ve demokratik sosyalizmin bütün amaç ve yolları en belirgin biçimde ortaya konmalıdır önümüzdeki günlerde.

Kavram anarşizminin potasında McCarty cadı kazanlarının kepçeleri dolaşsın dursun! Belki bir süre daha siyaset sahnemizde çirkin bir fon müziği gibi dinleyeceğiz bu uğultuları. Anarşist sözcüğü bir süre daha tırmalayacak kulaklarımızı. Muhalefetteki sağ koalisyonun sıralarında, anarşizm ile başlayıp milletin bölünmezliği ile biten plaklar döndürülecek bir süre. Basının bilgisiz kalemlerinden ölçüsüz saldırılar, yeteneksiz yorumlar okuyacağız. Tarih ve bilim otoritesi tanımayan yoz kültürlü ilkel saldırı yöntemi, düşünce özgürlüğünün karanlığı yok eden ışıkları karşısında gücünü ve etkinliğini yitirecek günün birinde. Çünkü Türk halkı işçisi, köylüsü, dar gelirli memuru ve

onurlu aydınıyla bir bilinç ve duygu bağı örmekte kendi arasında. Bu bilinç ve duygu bağı kuruldukça, kavram anarşizmi de gittikçe son bulacak. Gün gelecek, giderek sahnelerden uzaklaşan siyasetçilerin sadece çirkin yüzleri kalacak belleklerde. Tarihin emekçiden yana olan gelişimine kafa tutmaya çalışanların anarşizmi de böyle son bulacak ancak.

(Yeni Ortam, 25 Şubat 1974)

TUNÇ-İŞ

Son genel seçim sonuçları, işçi sendikalarını geniş ölçüde etki alanına almaktadır. Çalışma Bakanı Önder Sav'ın, İşkolları Yönetmeliğini uygulayarak belediye işçilerinin Genel-İş'te toplanmasına yol açması yeni tartışmalara ışık tutacaktır. Bu olayları, değişik nitelikteki sendikacılık anlayışlarının odaklarından izlemek gerekir.

Sanırız, bu konuda saptanacak ilk nokta, yıllarca Türk-İş çatısı altında egemenlik kuran "partilerüstü politika" anlayışının amaç ve yöntemidir. Acaba bu sendikacılık anlayışı sadece Türk-İş'e mi özgüdür, yoksa bu anlayışın temelinde "kökü dışarıda" bir sendikacılık anlayışının etki ve katkıları mı söz konusudur?..

Şüphesiz, "partilerüstü politika" ilk kez Demirsoy-Tunç ikilisince bulunmuş ve uygulanmış değildir. Bu tutumun kökeninde Amerikan sendikacılık anlayışı yatmaktadır. Gerçekten de Amerikan sendikacılığı, sınıf bilinci yerine "ücret ve meslek" bilincini benimsemiş ve bu yönde gelişmiştir. Bu anlayış işçi sınıfını, kendi sınıfsal bilinci dışındaki amaçlara yabancılaştırmak isteyen sermaye sınıfınca korunmakta ve kollanmaktadır. Türk-İş, bu anlayışı kurulduğu günden beri özenle izlemektedir. Türk-İş yöneticileri, birçok kez işçi sınıfının sınıfsal bilince sahip olmadığını ve olamayacağını övünerek belirtmişlerdir. Bu tutumun sonucu olarak uluslararası sermayenin başsavunucusu Süleyman Demirel aynı yöneticilerce "kendilerini en iyi anlayan politikacı" olarak ödüllendirilmiştir.

Amerikancı, yani "kökü dışarıda" sendikacılık türü ile geliştirilmek istenen Türk-İş, Amerika'dan geniş olanaklarla yardım

da sağlamıştır. Bu yardımlarla birlikte inceleme gezileri düzenlenmiş ve Türk-İş yöneticilerinden ikiyüz kadar sendikacı "görgü ve bilgilerini" artırmak üzere Amerika'ya çağırılmıştı. Böylece Amerikan çalışma ataşelerince de övülen bir sendikacılık anlayışının işçi sınıfı üzerinde egemenliği pekiştirilmeye çalışılmıştı.

Türk-İş bir yandan "partilerüstü politik"da direnir gözükürken öte yandan iktidardaki sağcı partilerle "barış içinde birarada yaşamaya" çalışmaktaydı. Devlet kesimindeki uyuşmazlıklar için bakanlık kapıları aşındırılmakta, böylece, iktisadi devlet teşekkülleri üzerinde yapılan siyasal baskılarla toplu sözleşmeler imzalanmaktaydı. Bu gelişim ile birlikte bol aylıklı, şık giyimli, özel sekreterli "sendika prensliği"de doğuyordu. Bu, bütünüyle Amerikancı sendikacılığın Türkiye'deki uzantısıydı ve kendi çelişkisini yine kendi gelişimi ile ortaya çıkarmaktaydı.

Bu tutuma karşı ilk kez, DİSK adıyla anılan ve sınıfsal bilinci temel alan sendikacılık anlayışı ortaya çıktı. Bundan sonra Türk-İş yapısı içinde sosyal demokrat sendikacılık anlayışı gelişti. Artık işçi sınıfı, Amerikancı sendikacılık anlayışını benimsemediğini gün geçtikçe kanıtlamaktadır.

Türk-İş Başkanı Halil Tunç bütün bu gelişim çizgisi içinde, Amerikancı sendikacılık anlayışı içinde, Amerikancı sendikacılık anlayışının bir simgesidir! Bu nedenle de Türkiye'de Amerikancı sendikacılık anlayışının bütün yenilgi ve yanılgıları Tunç'un kişiliğinde izlenebiliyor. Tunç bir zamanlar, Türkiye'de sendikacılıktan söz ederken "İşçi değil sendika lideri daha sağdadır" derdi; şimdi ise solculuğun işçiyi sermayeye karşı koruduğundan söz açıyor, "Bir tercih yapmak lazım gelirse, elbette işçinin, sendikanın yeri, sol istikamette olacaktır" diyebiliyor. Bir adım daha atıyor ve gürlüyor: "Solculuk milliyetçiliğin ta kendisidir!.." Çünkü artık Türk-İş sarayının altındaki toprak kaymaya başlamıştır. Bundan böyle sendikalar, iktidarların "izin ve icazeti" ile değil, sınıfsal ve siyasal bilinçlenme ile gelişecekler. Bunu iyi biliyor Tunç. Bu akıma sahip çıkıp yozlaştırmak istiyor açıkçası. Fakat Çalışma Bakanı Sav hiç ummadığı bir zamanda çatışma konularını, "öncelik ve ivedilikle" uyuşma noktalarının önüne almıştır. Şimdi Tunç'un partilerüstü politikasının, neyin altında ve neyin üzerinde olduğunu birlikte izleyeceğiz...

(Yeni Ortam, 26 Şubat 1974)

SOL MUHALEFET...

Ecevit hükümetinin açıkladığı zamlar çeşitli çevrelerde yoğun bir tartışmaya yol açtı. Sağ muhalefet koalisyonu hep birlikte "kalkın ey ehli vatan" çağrısının coşkusu içinde. Zamların bir "kasırga" olduğu, bir "balyoz" gibi indiği, "çığ" gibi büyüdüğü çığlık çığlığa anlatılmakta, "Ak günler", "kara günler" çağırışımları ile yeni bir muhalefet birikiminin duygusal yığı-nakları hazırlanmaktadır. Bu arada, Ticaret Bakanlığı'nın kamuoyuna duyurduğu yeni kararlar da görmezlikten gelinmekte. Yeni hükümet, taşıt ve tarım araçlarının satışından aracıları kaldırmış bile. Yabancı petrol şirketlerinin indirimleri de zammın açıklandığı gün iptal edilmiş. Kime ne?

Bu görünüm, önümüzdeki günlerde iktidar-muhalefet ilişkilerini sağlıklı ölçülerde saptayacak. Hükümetin giriştiği ekonomik atılımlar, yaratacağı toplumsal sonuçlarla yeni sınıfsal dengeler oluşturacak. Etki ve tepkiler bu sınıfsal dengenin terazisinde tartılacak. Bu noktada, anayasal kurum ve kuralların biçimsel görünümünün aldatıcı yakınlığından sıyrılarak sınıfsal temellere dayanan sağlam gözlemler yapmak zorundayız.

Son genel seçimler, uzun hükümet bunalımından sonra Sayın Ecevit'i başbakan koltuğuna oturtmuştur. Partinin yeni ideolojik yapısını saptayan genç bilim adamları. Başbakan'a yakın koltuklarda önemli sorumlulukları üstlenmişlerdir. Şimdi biçimsel olarak Ecevit ve arkadaşları iktidardadır. Ancak, gerçekte iktidar egemen çevrelerin ekonomik yönetimindedir. Ecevit bu açıdan iktidarda değil muhalefettedir! Ekonomik iktidar, iş ve sermaye çevreleri ve bu çevrelerin irili ufaklı siyasal örgütleriyle yönetimin önemli tepelerini işgali altında tutmaktadır. Bürokrasinin üst yönetim koltukları, egemen çevrelerin oligarşik iktidarını bugüne kadar yürütmüş ve yürütmeye kararlı olanları taşımaktadır, Ecevit yönetimine rağmen. Egemen sınıfların ekonomik iktidarının dayandığı siyasal örgütler, bu çelişkinin açmazlarından yararlanarak Ecevit hükümetini dar boğazlara sürüklemek kararındadırlar. Önümüzdeki dönem, egemen çevrelerin kuracağı tuzaklar, bu çevrelerin devlet içindeki uzantısı bazı bürokratların takınacağı tavırlar, onarılması güç muhalefet odaklarının belirmesine yol açabilir. Yoksul halk üzerinde yaratılacak olumsuz birikimlerin kolay kolay silineme-

yeceği, yaşadığımız deneylerle kanıtlan-mıştır. Soyut sözlerin büyülü havası dağıldıktan sonra yurttaşın günlük yaşamındaki güçlükler somutlaşır. Sofrasından giyimine kadar her konuda, umudunun düş kırıklığına dönmemesi gerekir yurttaşın.

Sol muhalefet, Ecevit iktidarının değil, egemen sınıflar düzeninin muhalefetidir! Egemen sınıfların çizdiği muhalefet rotasının sol muhalefet için de bir önemli gösterge olduğu unutulmamalıdır. Alınan her kararda, bu kararın yoksul halkı oluşturan sınıf ve tabakaların görebileceği yarar ve zarar bir bütünlük içinde değerlendirilmelidir. Eğer bazı kararlar, ilimin ışığında bir gözlem ve çözüm ile kamuoyuna duyurulursa, sol muhalefetin yapıcılığı ve güçlülüğü de ortaya çıkmış olur. Zamların yarattığı duygusal tepkinin öfkesi ile, bu zamları uygulayan hükümetin başvurduğu halktan yana girişimleri gözden uzak tutmak, hepimizi büyük yanılgılara sürükler. Sol muhalefet, günlük sorunları genel siyasal yapı ve ekonomik bütünlük içinde inceleyip çözüm yolları ile birlikte sunmalıdır halka.

İşte şimdi bunun sınavından geçiyoruz. Geçmiş dönemlerin ağır ekonomik yükü ile bir ekonomik bunalım içinde olan hükümet, kendisine devredilen bu mirası yüklenmek zorundadır. Yüklenmiştir de. Yüklenilmiş olan bu sorumluluğun gözlemi, ekonomik iktidarın kimin elinde olduğunun saptanmasıyla yapılabilir ancak. Bu gözlemle zamların, vergilerin, fiyat tespitlerinin amaç ve sonuçları bu bütünlük içinde değerlendirilebilir. Önümüzdeki günlerde bu zamların nedenlerini, gerekçelerini, hangi sınıf ve tabakaların iktidarda, hangilerinin muhalefette olduğunu, bir an olsun gözden uzak tutmadan, olumlu sol muhalefetin örneklerini vereceğiz. Bakanlık kapılarının, yanıltıcı bürokratlara ve sömürücü çevrelere kapalı, bilimsel hoşgörüye açık olması umuduyla sürdüreceğiz eleştirileri. "Dostun gülü"nün her zaman "taş" olmadığını kanıtlamak da bizim "umudumuz"

(Yeni Ortam, 28 Şubat 1974)

ÖZELEŞTİRİ

Demirel, partisinin önemli bir toplantısında, uyuşmazlıkların ancak "özeleştiri" yolu ile giderebileceğini söyledi. Bunu

demokratik gelişmemiz için bir aşama olarak değerlendiriyoruz. Çünkü "özeleştiri", sosyalist partilerin kendi iç düzenlerini sağlamak için başvurdukları bir yöntemin adıdır. Bu yönteme göre parti yöneticileri kendi kendilerini ve öteki parti sorumlularını eleştirirler. Böylece yöneticilerin kendi kusur, yanılgı ve sapmaları ortaya çıkarılır. Özeleştiri yabancı dillerde *"autocritique"* ya da *"samo kritika"* denilen kavramın Türkçe'sidir. Demirel gibi başbakanlık yapmış, yabancı ülkelerde bulunmuş bir liderin bu kavramı bilmemesi düşünülemez. Şüphesiz, Demirel bilerek ve isteyerek kullanmıştır bu sözcüğü. Anlaşılıyor ki, Demirel sosyalistlerle uğraşa uğraşa, ister istemez sosyalist öğretiden de etkilenmektedir!

Ancak "özeleştiri yapmak gerekir" deyip susmamalı. Bu özeleştiri sadece partililer için değil bütün kamuoyuna açık yapılmalı. Sermayenin bile halka açıldığı bir dönemde Demirel de giderek açılmalıdır halka. Partisi ve kamuoyu önünde şunları söylemelidir Demirel:

- Ben, ülkeyi yabancı sermaye ile kalkındırma iddiasıyla, yeraltı kaynaklarımızı uluslararası sermayenin emrine verdim.

- Ben, petrollerin millileştirilmesine engel olarak bugünkü ekonomik bunalımlara yol açtım.

Ben, kardeşlerime usulsüz kredi dağıtarak görevimi kötüye kullandım.

- Ben, Türk devletine karşı Morrison şirketinin çıkarlarını savundum.

- Ben, genel başkan seçilmeden önce "Bilgi Locası"na kayıtlı bir masondum. Seçilmek için masonluğumu inkar ettim. Takke giyerek camilere gittim. Namaz kılarken resimler çektirdim. Bir süre din sömürücülüğü yaptım. Sonra da "gericilik" sıfatını partimin eski üyesi Erbakan'a emanet ederek Atatürkçü oldum.

- Ben, Danıştay kararlarını uygulamadım. Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe saydım.

Ben, sağcı ve solcu öğrencileri birbirlerine vurdurttum. Gençlerin arasına kışkırtıcı ajanlar yerleştirdim.

- Ben, hiçbir zaman demokrasiye ve düşünce özgürlüğüne inanmadım. Düşüncelerinden dolayı cezaevlerinde yatanların çoğalmalarını ve daha da acı çekmelerini istedim.

- Ben, Yassıada mahkumlarının affını da bir siyasi istismar konusu olarak kullandım. Eski demokratların seçilme haklarına sahip olmalarını hiçbir zaman istemedim.

- Ben, 12 Mart'tan sonra bir süre mağdur görünüp, güçlenince hemen toplumun her kesimindeki muhaliflerimi tasfiye etmek istedim ve başarılı oldum.

- Erim'i günahım kadar sevmem. Onu da bir süre destekler görünerek Anayasa'nın "tağyir, tebdil ve ilgası"na çalıştım. Kendi yapamadıklarımı başkalarına yaptırttım.

Bugünlerde "reformcu" görünmek zorundayım. Hayatımın her döneminde reformist değil "deformist" oldum.

Yapılan eleştirilerin haklı yanlarını hiçbir zaman araştırmadım. Demokrasiyi sadece iş ve sermaye çevrelerinin çıkarları için savunur gözüktüm.

- Bütün bu sıraladıklarımdan ötürü yurda büyük zarar verdim. Ancak sadece ben suçlu değilim. Bütün amaçlarıma bilerek yardımcı olanlar da benim kadar suçludur.

İşte ancak böyle "özeleştiri" yapılabilir. Bu yapılınca devletimiz ve milletimizle bölünmeyeceğimizi bir kez daha anlamış oluruz. Nurlu ufuklara ancak bu yolla gidebiliriz.

Görüldüğü gibi, "kıratın ya huyundan ya suyundan" örneği, burada tersine çalışmış. "Maocu-Leninci, Leninci-Maocu" "Marksist-Leninist, Leninist-Marksist" diye diye, Marksist teoriden etkilenmiş Bay Demirel. Şimdi parti içi çalışmalarında bu kavramın ihalesini yapacak. Artık partisine ve ülkemize büyük katkılarda bulunacak. Ne denir?.. Sosyalist kavramlar kullanılmakla aşınmaz, demekle yetinelim sadece...

(Yeni Ortam, 1 Mart 1974)

GÖREVİMİZ TEHLİKE!

Bir CIA yetkilisi iki yüz kadar işadamının ünlü Gizli Haberalma Servisi'nde "ajan" olarak çalıştıklarını açıklamış. Amerikalı yetkili, istihbarat işlerinde işadamlarından, üniversite öğretim üyelerinden ve gazetecilerden yararlandıklarını da eklemiş açıklamasına. Ajan olarak çalışan bu işadamlarının giderleri de gizli örgütçe karşılanıyormuş.

Bu haber şaşırtıcı olmamalı. Uluslararası gizli örgüt Amerikan emperyalizminin egemenliğini sürdürebilmek için bu tür çalışmaları yürütmek ve güçlendirmek zorunda. Her ülkede, işadamından siyasetçisine kadar bir sürü adamla çalışmak, siyasal yönetime bu yolla karışmak amacı ve görevidir bu örgütün. Önemli olan, bu amaç ve görevin çok yakından bilinmesi ve uluslararası gizli örgütlerin "türlü-çeşitli" yollarla ulusal ve sınıfsal bilinçlenmeyi önlemek için çalıştıklarını anlayabilmektir. Geçirdiğimiz siyasal bunalımların temelindeki gelişmeyi ve gelecek günlerin getireceği sorunları da bu açıdan değerlendirmek, yapılan siyasal ve sınıfsal gözlemleri tamamlayacak, olayları soyuttan somuta indirecektir.

27 Mayıs Devrimi ile 12 Mart Muhtıra dönemi arasında yaşanan olayların gerçek nitelikleri birer birer ortaya kondukça, on yıllık siyasal yaşantımızın demirbaş siyasetçileri de yerli yerine oturtulabiliyor. Kıbrıs bunalımında İnönü hükümetinin nasıl düşürüldüğü, Demirel'in siyaset sahnesindeki beklenmedik "zuhuru" devrimci güçlerin bölünmesi, Erimler, Talular, artık uluslararası ilişkilere göre değerlendiriliyor. Bakış açısı, gün geçtikçe değişiyor. Soyut sözcüklerle yapılan sınıfsal gözlemlerden çok daha önemli ipuçları getiriyor bu ilişkiler. Bu ilişkilerin çerçevesine oturtulmamış yorum ve genellemeler de, anlamsızlaşıyor çoğu kez. Belgelere dayanan siyasal yorum biçimleri, emperyalizm için en büyük tehlikenin ulusal ve sınıfsal bilinçlenme olduğunu kanıtlıyor. Emperyalizmin ulusal ve sınıfsal bilinçlenmeye bakış açısı, Amerikan gizli örgütlerinin çalışma yöntemlerini de açıklıyor kendiliğinden. Geçmiş olayların sıcaklığı geleceğin karanlığına ışık tutuyor.

Kanımızca geçmişin olaylarından ders alıp, geleceği sağlam gelişim koşullarıyla biçimlendirmek gerekir.

Emperyalizmin, son on yıllık özel "taktik ve stratejileri" önümüzdeki günlerin dar boğazlarında yeniden siyasal sahneye sürülebilir. Görevleri toplumsal uyanışı önlemek, devrimci özlemleri yozlaştırmak, sınıfsal birikimi söndürmek olan uluslararası gizli örgütler, Ecevit yönetimi için de özel olarak seçilmiş, yıpratma, dağıtma ve yıkma biçimleriyle ortaya çıkabilecek yolları gündemlerine almışlardır. CIA bürokrasisi, Amerika ve Türkiye'deki "ofis"lerinde saptadıkları programlarını uygulama alanına sokma çalışması içindedirler.

Doğaldır ki, burada ilk sorumluluk Sayın Ecevit'e düşmektedir. Partisinin geniş halk kitlelerince onaylanmış programının, parti içi sürtüşmelere ve yozlaştırma eğilimlerine yer vermeksizin uygulanabilmesi ve halktaki güven duygusunun pekiştirilmesi temel görevidir Sayın Başbakanın. Bu güven duygusu en önemli dayanaklarından biridir bütün iktidarlann. Sayın Ecevit, her kararında halkın siyasal bilincini bu güven duygusuyla güçlendirmeli ve tazelemelidir. Parti ilkelerini yozlaştırma eğilimlerine "sol muhalefet"çe çevrilen projektörler de soğukkanlılıkla değerlendirilmelidir.

Sorumluluğun önemli yükü de, sokaktaki adamı, yazarı, düşünürü ve partili, partisiz yurttaşlarıyla bizlere düşmektedir. Toplumsal uyanışı önleyecek kışkırtma-bölme gibi denenmiş oyunları, hep birlikte izlemek zorundayız. Özellikle önümüzdeki dönem, Ecevit yönetimine karşı başta Amerikan gizli örgütleriyle yakın işbirliği yapacak "şehir eşkiyası" işadamları, ulusal onurdan yoksun CIA bürokrasisinin Türk temsilcileri, "ekonomik sabotajlar" ve "mali suikastlar" düzenleyip, yapay grevler yaratıp yaymak, banka soygunu, adam kaçırma gibi terörist yöntemleri körüklemek ve düzenlemek isteyebilirler. Eğer okyanus ötesinde "CIA" adında bir örgüt varsa ve eğer Türk devleti uluslararası kapitalizmin ipoteği altında tutulmak isteniyorsa bu yolların deneneceğinden adımız kadar emin olmalıyız.

Sanırız ki Ecevit yönetimine karşı gösterilecek önemli desteklerden biri bu bilinci ayakta tutabilmektir.

Bu bilinç ayakta kaldıkça "görevleri tehlike" olanların bütün eylem ve işlemleri de devrimci sorumluluğun "gözaltında" tutulacaktır!

(Yeni Ortam, 4 Mart 1974)

"MÜJDELER VAR..."

Af taslağı, uzun bekleme döneminden sonra kamuoyuna açıklandı. Artık bundan sonra Parlamento ve basında yeni tartışmalara tanık olacağız. Ecevit hükümeti, getirilen sınırlı affın

ulusal barış için gerekli olduğu savında direnecek. Eninde sonunda önerilen taslağa yakın bir yasa kabul edilmiş olacak. Muhalefetteki sağ koalisyon korosu ise "şanlı tarih" "asil ve necip millet", "devletin temeli", "anarşizm", "komünizm" gibi tekerlemelerle, Ecevit hükümetini köşeye sıkıştırmaya çalışacak. Özgürlükçü iktidar-faşist muhalefet kavgasını göreceğiz önümüzdeki günlerde.

Bugün, geniş kapsamlı af önerisini hiç bir siyasal parti öneremiyor. Şimdilik, sınırlı bir öneri ile yetiniyor özgürlükçü iktidar bile. Birtakım endişeler, korkular ile şartlandırılıyor kamuoyu. Ecevit bir ileri adım daha atamıyor. Sadece mevsim sonu tenzilatları gibi, indirim yapabiliyor cezalardan. "Şimdilik bu kadar yeter, geri kalanını da sonra düşünürüz" diyor. Bir bakıma haklı. Çünkü, henüz sağlam zemine oturmamış iktidar. Bu iyi bilinmeli önce.

Sağ muhalefet zamların verdiği psikolojik güçle üstüne üstüne gidecek Ecevit'in. Bu sınırlı aftan bile indirim yaptırtmaya ve bazı maddeleri af dışında tutmaya çalışacak. Senatodaki çoğunluklarına dayanarak engellemeler yapacak. Komisyonlarda türlü siyasal dolaplar çevrilecek. Bütün kamuoyu bunlara hazır olmalıdır.

Bugün geniş kapsamlı affa karşı çıkan Demirel ve Bozbeyli, önceki seçim dönemlerinde Yassıada mahkumlarını affettirebilmek için Menderes'in kefenini bayrak yapıp, merhamet kampanyaları açmışlardı. Bu iki "zat-ı şerif" kendi siyasal düzenlerine karşı çıkanların iplerini çekebilmek için darağaçları altında kuyruğa girdiler 12 Mart'tan sonra. tutuklamaların ve mahkumiyetlerin artması için sıkıyönetim bildirilerinin arkasında saklambaç oynadılar son üç yıldır "Siyasal suç Demokrat Partililer içinse affedilsin, devrimciler bu suçları işlerlerse ömür boyu zindanlarda kalsınlar. Öğrensinler, egemen sınıfa karşı çıkmayı!.." Böyle düşünür bizim faşist muhalefetimiz!

Fakat bu gürültüde, Cumhuriyet'in ellinci yılı içinde olduğumuz unutuluyor. Ellinci yıl sadece Demirel'in, sadece Bozbeyli'nin, sadece Feyzioğlu'nun değil, suçsuzu, suçlusu, içerdeki, dışardaki ile bütün Türk halkınıdır. Ellinci yılda af bir bağışlama değil bir hak olmalıydı herkes için. Siyasisi adisi; her tür suçlu bu hakla salıverilmeliydi cezaevlerinden.

Eğer olaylara "mahalle bekçisi" kafasıyla bakarsak suçların arkasındaki gerçek nedenleri göremeyiz. Siyasal suçların neden ortaya çıktığını, adi suçların niçin işlendiğini, bütün toplumsal gerçekleri ile birlikte görmek gerekir. Gözümüz önüne çekilen perdeleri açmadan suçu ve suçluyu tanımaya olanak bulamayız hiç. Anlayamayız cezaevlerini. Sonra da suç siyasal nitelikteyse, bir sömürme aracı olarak kullanırız. Adi suçsa, oy avcılığı için aftan söz ederiz. Seçim sandığından uzaklaştıkça toplumu aynı koşullara aynı çaresizliklere iteriz yeni baştan.

Şimdi bakıyoruz tasarıya. Hukuk tekniği açısından yetersiz, siyasal sonuçları bakımından sakıncalı hükümlerle dolu. Yapılan ayrımlar eşitlik ilkesine aykırı öncelikle. "Senden şu kadar indirim yapıyorum. Senin suçun daha ağır, senden de bu kadar. Askersen sen aftan yararlanamazsın. Sivilsen bir şeyler düşünürüz" mantığı ile hazırlanmışa benzer bu taslak. Hukukun eşit ve adaletli yaklaşımı yerine, "acaba ne derler" korkusu içinde öneriliyor gibi sanki. Oysa Anayasa'nın 12'nci maddesi "Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayını gözetilmeksizin kanun önünde eşittir" diyor. Peki böyleyse, siyasal düşünceye göre ayrım yapmak hangi hükmüne sığdırılıyor Anayasa'nın?.. Acaba bu madde de "Balyoz Harekatı" ile birlikte "tağyir, tebdil ve ilga" mı edilmişti, yoksa?.

Adi suçlar için yapılan ayrım da yaşanan gerçeklere aykırı. Suçun arkasındaki gerçek neden ve suçlunun geleceği yine düşünülmemiş. Her suçun arkasında bozuk düzenin eli vardır. İşlenecek her suçta da cezaevlerinin payı... Düzende kapkaççılık, hırsızlık, dolandırıcılık egemen olursa, bir ölçüde acımak gerekir içerdekilere. Çünkü dışardakiler içerdekilerden çok daha suçludur bize sorarsanız. Kovuşturulmayanlar, kovuşturulamayanlar...

Ellinci yılı, yükselen fabrika bacaları, artan ulusal gelir, yüceleşen bağımsızlık bilinci, benimsenen barış türküleriyle değil, cezaevleriyle karşılıyoruz. Öyleyse, hep birlikte adi mahkumlar, siyasal suçlular ve onların yakınlarıyla "Ellinci Yıl Marşı"nı söyleyelim, neşeyle mutlulukla, sevinçle, gururla: "Müjdeler var yurdumun toprağına taşına - Erdi Cumhuriyetim elli şeref yaşına..."

(Yeni Ortam, 6 Mart 1974)

MAĞDUR!..

Demirel son konuşmasında "Olağanüstü dönemin mağduru bulunan Adalet Partisi'ni, o dönemin maznunu yaparak, hiç kimse kendi fiil ve hareketini haklı göstermeye çalışamaz" demiş.

Vicdanımızın sesini dinleyelim: 12 Mart muhtıras'nın açtığı "olağanüstü" dönemde "mağdur" edilmemiş midir Süleyman Demirel?..

Demirel, uzak bir Anadolu kentinde ilkokul öğretmenidir. Boynuna yular bağlatılıp sokaklarda gezdirilmiş, "komünist" diye yüzüne tükürtülmüştür. Bir öğretmendir, yıllar boyu sürülmüş, ezilmiş, tutuklanmış, aç bırakılmış...

Bir savcıdır Demirel. Devrimci bir cumhuriyet savcısı... Bozuk düzene karşı olduğu için ilden ile yollanmış, evine ateş edilmiş, hakkında raporlar düzenlenmiştir.

Süleyman Demirel, "hümanist" bir düşünür, barışçı bir sanatçıdır. 12 Mart muhtırası'ndan sonra "gizli örgüt" kurduğu gerekçesiyle, bileklerine kelepçe vurulmuş ve altmış yaşından sonra cezaevlerine yollanmıştır.

Demirel mağdurdur. Çünkü kendisi ünlü bir hukuk profesörüdür. İnançlarından ötürü tutuklanmış, cezaevinde eline kazma kürek verilip buz kırdırılmış ve kendisine yüznumara temizlettirilmiştir.

Süleyman Demirel gerçekten de çok mağdur edilmiştir bu olağanüstü dönemde. Erenköy'deki işkence evinde vücuduna elektrik verilmiş, cop sokulmuş, falakaya yatırılmış sonra da bütün bu işkence izleri için "romatizmadan mütevellit" denilmiştir kendisine. Çok yıpranmış, çok acı çekmiştir bu dönemde Demirel...

Bir baba olarak da dayanılmaz ıstıraba katlanmıştır. Oğlu, sokakta sorgusuz sualsiz vurulup öldürülmüş, acısını, sesini kimseye duyuramamıştır Demirel... Fidan gibi oğlunun neden öldürüldüğünü de bir türlü öğrenememiştir. Söylememişlerdir.

Onurlu, dürüst bir aydındır Süleyman Demirel. Bu yüzden de mağdur olmuş, evi "Balyoz Harekatı" günlerinde basılmış, üstüne çevrilen silahlarla kitaplığı aranmış ve günlerce gözaltında kalmıştır.

Üniversitede asistan ya da doçenttir Demirel. Askerlik görevini yaptıktan sonra eski görevine atanmamış, günlerce, aylarca işsiz bırakılmıştır. Yasalar çiğnenmiştir kendisi için...

Kızı ya da oğlu gözaltına alınmış, tutuklanmış, günlerce, haftalarca haber alamamıştır çocuklarından. Bir cezaevi hücresinde, ancak beş-on dakika görüştürmüşlerdir çocuğu ile. Yüzündeki dayak izlerini görmüş, yüreği ezilmiştir çaresizlikten.

Uydurma ihbarla gözaltına alınıp, işkence ile "gizli örgüt" kurduğunu itiraf etmiş, Kültür Sarayı'nı yaktığını, Marmara Vapurunu batırdığını açıklayarak, sonradan beraatının isteneceği davada bir buçuk yıl hapis yatmıştır Demirel. İşçidir, yoksuldur. Bu sürede karısı, çocukları, ana-babası aç kalmıştır.

Uçak kaçırdığı gerekçesi ile olmadık işkenceleri gören yazardır Demirel. Tabanları falakayla patlatılmış, kıyasıya dövülmüş, sonra da, "Biz de biliyoruz suçsuz olduğunu, şöyle bir okşayalım diye aldık" deyip salıverilmiştir bir süre sonra.

İnançları uğruna yıllarca süren hapis cezalarına çarptırılıp ranzaya ayaklarından zincirle bağlanmıştır Demirel. Aylarca, af çıkacak diyerek bekletilen yayınevi sahibidir kendisi. Mağdurdur, çok çekmiştir...

Ulusal çıkarları savunduğu için görevinden alınan, hakkındaki Danıştay kararı uygulanmayıp eski işine başlayamayan namuslu bir memur, bir bürokrattır Demirel. Yasalara rağmen, mağdur edilmektedir herkesin gözü önünde...

Açıkçası, 12 Mart muhtırası'nın "reformlar" yerine "ele aldığı" Atatürkçü, devrimci, solcu, sosyalist aydınlardan biridir Demirel. Mağdurdur. Ezilmiştir. Çok ezilmiştir...

Fıkrayı herkes bilir. Yeniçeri ağası içki içerken yakaladığı Bektaşi'ye yüz sopa vurulmasını emreder. Erenler karşı koyar ağaya. "Ya" der, "sayı saymasını bilmiyorsun ya da hiç sopa yemedin." Demirel de, ya olağanüstü dönemin ne olduğunu anlamamış ya da "mağdur" ne demek onu bilmiyor. Bunu anlaması için Bektaşi örneği, "ağadan" sopa mı yemesi gerekir ille de?

Biz çıkamadık işin içinden. Mağdur kim, bir bilen söylesin lütfen...

(Yeni Ortam, 8 Mart 1974)

MUHALEFETİN SABIKASI...

Siyasal parti sözcüleri yıllardır bir cümleyi dillerinden hiç düşürmezler. Birçok ekonomik ve toplumsal sorun, bir çırpıda bu cümle ile sonuca bağlanır. Bu cümle "aşırı sağ ve aşırı sola karşıyız" biçimindedir.

"Aşırılık" nedir, nerede başlar nerede biter, hiç kimse bunu araştırmaz. Aşırılık, sınırları çizilmeyen bir kavram olduğu için, her siyasal görüş kendi bulunduğu noktaya göre kendi sağındaki ya da solundaki düşünceyi ya da eylemi aşırı bulur. Böylece "aşırı sağa ve aşırı sola karşı olmak", bir başka "aşırılık" türü de getirir ister istemez. Bu da "aşırı ortacılık"tır. Yani, kendi sağını ve solunu "aşırıdır" diyerek yasa dışına iten, kendi sınıfsal kesiminin özünü saklayarak, sağcılığını, düşünce yetersizliğini örtmek isteyenlerin siyasal tutumu!..

Düşünceler "aşırı" olan olmayan, "zararlı" ya da "zararsız" diye ayrılamazlar. Demokratik güvencelerin benimsendiği ülkelerde başvurulacak tek ölçü, düşüncelerin "yanlışlığı" ya da doğruluğudur. Bu yanlış ve doğru, sınırsız düşünce özgürlüğü ortamında saptanabilir ancak. Herkes düşüncesini barışçı yollarla halka açıklar. Düşünce, inanç ve örgütlenme özgürlüğü, bu "yanlış" ve "doğru"ların terazisinde tartılır. Doğru bulunan düşünceler benimsenir, yanlış düşünce zaman içinde etkinliğini yitirir. Tartışma olanağının sınırlandığı, örgütlenme özgürlüğünün engellendiği ülkelerde, toplumsal gelişmenin ürünü olan düşünce akımları, ister istemez yasadışına ve yer altına itilir ya da böyle gösterilir. Düşünceler bir kez yasadışına itildi mi, egemen sınıf başarısını sağlamış demektir. Bu düşünceleri yozlaştırma, saptırma ve yasadışı gösterme eğilimleri, bir süre sonra "aşırılık" gerekçesi ile suçlanan düşünceleri köşeye sıkıştırır! Bundan sonra, kısa bir dönem için söz, düşüncenin değil şiddetin, kaba kuvvetin ve işkencenindir. Artık oyun oynanmış ve sonuç alınmış demektir.

Egemen sınıfların bu evrensel oyunu Türkiye'de de denenmiş ve kısa bir süre için başarılı olmuştur. Yasaların güvencesinde örgütlenme olanağı bulan ve düşünce özgürlüğünü yasalar çerçevesinde kullanmak isteyen demokratik sol düşünce, taşlı sopalı saldırılarla karşılaşmış ve iktidar, "komandolar"

adlı "terörist" örgüt aracılığı ile solu ezmeye, boğmaya çalışmıştır. Cinayetler birbirini izlemiş ve gerek sağcı gerekse solcu gençler bu çatışmanın kurbanları olarak seçilmişlerdir.

Bugün geriye baktığımızda şu soruları sormamız gerekecek: Bu saldırılar ne amaçla düzenlendi? Saldırıları düzenleyenler kimlerdir? Bu çatışmalar hangi tarihlerde başlatıldı? Bu sorulara verilecek karşılıklar, solun hangi amaç ve yöntemle ezilmek, yok edilmek ve saptırılmak istendiğini de açıklar kendiliğinden.

Bunların karşılığını biz verelim açıkça. Bu çatışmalar solun örgütlenme hakkını kullandığı günlerde, ulusçu, halkçı, toplumcu düşüncelerin yok edilmesi, yozlaştırılması ve saptırılması amacı ile, "sağcı terörist" örgütlerce düzenlendi. Siyasal iktidar, bu örgütleri, gerek devlet kesesinden gerekse el altından destekledi. Bununla da yetinilmedi. "Kışkırtıcı ajanlar" yetiştirilerek gençlerin arasına sokuldu.

Bu çatışmaların bunalım günlerinde "aşırı sağ", genellikle "dinsel sağın" yasadışı görünümü olarak sunuldu halka. Sermaye sınıfının silahlı egemenliğini sağlayan "sağ" korundu ve kollandı. "Aşırı sol" kavramı ise, yerine ve koşullarına göre, Sayın Ecevit'ten silahlı sol eylemciye kadar, solun bütün amaç ve yöntemlerini kapsayan bir suçlama olarak kullanıldı. Demokratik düşünceler, inanç özgürlüğü istemleri, Ulusal Kurtuluş Savaşı geleneklerine dayanan devrimci düşünceler, "aşırılık" etiketi ile yasadışına itilmeye ve böyle gösterilmeye çalışıldı. "Aşırı orta", açıkçası "cebren ve hile ile" ülkede kurmak istediği sermaye sınıfı diktatoryasının siyasal ve duygusal temellerini atmaya çalıştı. Fakat bütün bu oyunlara karşı Türk halkının ergin bilinci hesaba katılmamıştı. Genel seçimler sağın yenilgisi, solun bir ölçüde başarısı ile sonuçlandı. Şimdi, faşizmden sabıkalı sağcı muhalefet ile özgürlükçü iktidarın kavgasına tanık olmaktayız, üç beş aydır.

Gündemdeki af görüşmeleri, demokrasinin özüne karşı olan muhalefet ile, demokrasinin özünü geliştirmek isteyen özgürlükçü iktidar arasındaki çelişkiyi yansıtıyor. Muhalefet, kendi iktidarı dönemindeki suçlarını bu gürültü içinde unutturmaya çalışacak.

Sıkıyönetim boyunca bunda başarılı oldu da. Biliyor bunu. Şimdi "milliyetçilik", "hür teşebbüsçülük", "milli bütünlük" gerekçeleri ile örtülmek istenen, geçmiş dönemlerin suçlarıdır. Sermaye sınıfının "aşırı sağa ve aşırı sola karşıyız" cümlesi ile korunan "diktatoryası" bütün çirkinliği ile gözler önündedir artık. Sağ muhalefet, "suçluların telaşı ve heyecanı içinde" siyasi mahkumlardan öç almak istiyor. Fakat, geçmiş dönemlerin "faşizm sabıkası" adli sicilden de silinemez. Sağ muhalefet bunu unutuyor.

(Yeni Ortam, 11 Mart 1974)

YIKICI MI, YAPICI MI?..

Siyasal partiler, toplumsal gelişme ile ilişki kurdukları ölçüde başarılı olurlar. Bu bir toplumsal gelişme yasasıdır. Partinin dayandığı sınıf ve tabakalar, bir yandan partinin siyasal tutumunu belirlerken öte yandan da toplumsal gelişmeyi yansıtır. Parti yöneticileri ile toplumsal gelişme ve bu gelişmeyi yansıtan örgüt arasında kurulacak sağlam ilişkiler canlılık ve yenilik sağlar partiye. Bu ilişkiler bir yana bırakılıp, sadece Meclis kulislerinin, Anadolu kulüplerinin ve büyük otellerin salonlarındaki siyasal dedikodularla yetinen bir particilik anlayışı, dar bir çembere hapsederek yozlaştırır siyasal gelişmeyi.

Her yönetim bir oligarşik yapı doğurur ister istemez. Bir yönetici azınlık partiyi ve genel başkanı etkiler. Genel başkan çevresinde dar bir çember oluşur. Bu çevre, örgütle genel başkan arasında bir duvar örer. Örgüt sesini bu duvarın ötesinde duyuramaz. Toplumsal gelişme ile örgüt arasında bağ koptukça, partinin tabanı ile genel başkan arasında kopukluklar doğar, uçurumlar açılır. Genel başkanlığa bir genel müdür gibi atanmamış, bu koltuğa örgütün desteği, alınteri, umudu ve emeği ile gelmiş bulunan lider bu dar çevreyi aralar, gerektiğinde yırtar ve örgütle sağlam ilişkiler kurar.

CHP içinde şimdilik bu senaryoyu varsaymak doğru değil belki. Fakat hiç olmazsa, böyle bir eğilimden kuşkulanmıştır bazı partililer. Son genel görüşme isteklerini böyle bir endişenin ürünü saymak da mümkün. Parti içi muhalefetin bu du-

yarlılığı, yanlış değerlendirmelerle sunulabilir kamuoyuna. Denilebilir ki:

- Bunlar, partinin aşırı uçlarıdır. Genç milletvekillerinin amacı Ecevit'i yıpratıp bir süre sonra sosyalist bir parti kurmaktır.

Bu suçlamalar haksızdır. Buna karşı parti içi muhalefet:

Biz Ecevit'in liderliğini benimsemiş ve partinin tüzük ve programına bağlı Halk Partili'leriz. Ecevit'e karşı değiliz. Amacımız, Genel Başkanı parti yönetiminin dar çemberinden kurtarıp, örgütün uyarıcı eleştirilerini kendisine ulaştırmaktır, demeli ve bunu kamuoyunda kanıtlamalıdır.

Parti içi muhalefet, "soyut" muhalefet eleştirileri yerine "somut" olay ve olgulara dayanmalıdır. Örneğin, Af Yasası görüşülürken:

- Mali affı CHP önermemeli. Çünkü bu afla, iş ve sermayenin milyonlarca lira tutan borcu affedilmektedir. Biz parti olarak mali affa karşıydık. Ancak bu af, sonradan Ecevit'e rağmen Ecevit'in çevresince önerilmek istendi. Bu konu açıklığa kavuşmalıdır, demelidirler. Yine siyasal affin sınırlarını saptarken gereksiz korkulardan çok, hukuksal ve siyasal gözlemlere dayanan öneriler sunulmalıdır.

Zamlar konusunda da gerçekçi tutum takınmalıdır, parti içi muhalefet:

Zamların iktisadi devlet teşekküllerinin zarar etmeleri nedeni ile yapıldığı ileri sürülmektedir. Ancak zamlar, bu teşekkülleri iflas ettiren genel müdürlerin "tavsiye ve telkinleri" ile saptanmıştır. İflas eden kuruluşların kusurlu ya da suçlu yöneticileri ile yurt ekonomisinin geleceği saptanabilir mi?.. Gaz, şeker gibi yoksul halka yük olacak zamlarla ilerici basını engelleyecek kağıt zammı, nasıl ve ne şekilde saptanmıştır?..

Ekonomik sorunlar konusunda da sağlam eleştiriler ileri sürülmelidir:

- Zamlar yapıldı. Ücretlerin fiyatların ilerisinde gideceği de söyleniyor. Ancak devlet gelirleri sürekli ve düzenli şekilde artırılmayacağına göre, acaba bir enflasyon tehlikesi söz konusu değil mi?

Halk sektörü kavramı "Biz yaparız olur" diye sunuluyor. Acaba Demirel'in "Yirmi altı milyon özel teşebbüs vardır" ve-

cizesi gibi, "Halk yeni bir sektör yaratacaktır" yolundaki soyut genellemeler, ne derece gerçekçidir?.. diyerek sorular yöneltilmelidir parti yönetimine.

CHP'nin Ecevit'in liderliğinde güçlenmesi hem parti hem ülke için yararlıdır. Bu partinin iktidarının ilk günlerinde gereksiz bölünmelerden kurtarılması, özellikle parti örgütüne dayanan halkçı ve gerçekçi eleştirilerin Genel Başkan'ca değerlendirilmesine bağlıdır geniş ölçüde. Parti oligarşisinin "fısıltıları" yerine örgütün "gür sesi"ne kulak vermek, Ecevit liderliğinde CHP'ye güç kazandıracaktır.

(Yeni Ortam, 13 Mart 1974)

BİR HİKAYEMİZ VAR

Esmer, pırıl pırıl bakışlı genç bir çocuktu. Ankara Hukuk Fakültesi'nde öğrenci iken sık sık görürdüm. Yeşil parkası, asker postalı vardı. Bütün boykot ve işgallerde en ön saflarda yer alırdı hep. Bir gün adliyede gördüm kendisini:

- Hocam ağır cezada yargılanıyorum, dedi. Nedenini sordum:

- Çetin Altan'ın bir yazısını bildiri olarak dağıtmıştık Fikir Kulüpleri'nden arkadaşlarla. Komünizm propagandası gerekçesi ile dava açılmış. Galiba, mahkum olacağız.

Bu öğrencimizin adı **Uğur Sani**'dir. Şimdi fakülteyi bitirmiş, avukatlık yapmaktadır Ankara'da. Fakat, hakkında açılan davada arkadaşları mahkum olmuş, kendisi beraat etmiştir. Çünkü Uğur Sani, devlet tarafından öğrencilerin arasına sokulmuş bir "tahrikçi ajan"dır. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1969/134 Esas 1973/220 karar sayılı hükmü ile tahrikçi ajanlığı kanıtlanmıştır Uğur Sani'nin. Kararın bu bölümünü aktaralım:

" Sanık Uğur Sani'nin, suç konusu bildiriyi dağıtma olayına, suç failleriyle ilgili kesin delilleri ortaya çıkarmak amacı ile emniyetçe verilen görevi icabı katıldığı yolundaki savunması, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 18.3.1972 tarih ve 387 sayılı 13.11.1972 gün ve 516 ve 28.3.1973 tarih ve 169 sayılı yazıları ile doğrulandığından sanığın müsnet suçtan beraatına... oybirliği ile..."

Dosyadaki emniyet yazılarında da, Uğur Sani'nin Hukuk Fakültesi'nde öğrenci bulunduğu dönemde "Cereyan eden zararlı ve anarşik faaliyetler hakkında 'teşkilat' yetkilileri ile temas kurarak faydalı hizmetlerde bulunduğu ve başarılı olduğu" belirtilmektedir.

Bu örnekleri çoğaltmak çok kolay. Sıkıyönetim mahkemelerinde birçok tahrikçi ajanın kimliği ortaya çıkarılmıştır. Bu "vesikalı" ajanları tanıtalım birer birer:

Mahir Kaynak, İstanbul İktisat Fakültesi asistanlarındandı. Bu ünlü tahrikçi ajan Harp Okulu'nu bitirdikten sonra bazı arkadaşlarıyla birlikte yargılanmış ve "akli dengesi" yerinde olmadığı gerekçesiyle mahkumiyetten kurtulmuştu. İktisat Fakültesi'ni bitirdikten sonra, aynı fakülteye asistan olan Kaynak, bir yandan Devrimci İşçi Sendikaları'nda müşavirlik yaparken öte yandan da devrimci öğrencilerle eylemsel ilişkiler kurmuştu. Mahir Kaynak, 16 Haziran işçi olayları ve 12 Mart öncesi eylemlerinden sonra birçok kişinin şaşkın bakışları arasında, Madanoğlu davasıyla ortaya çıkarılmış ve bir MİT görevlisi olduğu kanıtlanmıştı.

Sefer Sayılır, 21 Mayıs ihtilal teşebbüsünde tutuklanmış, ancak bir süre sonra salıverilmişti. Sayılır'ı, Kara Kuvvetleri Askeri Mahkemesi'nde açılan Ekrem Acuner davasında "tahrikçi ajan" olarak gördük sonraları.

Kubilay Kılıç ise, İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde Solmazer davası dolayısıyla, "tahrikçi ajan" kimliğiyle ifade verdi.

Muzaffer Köklü, bugün "Anayasayı tağyir, tebdil ve ilga" etmekten en ağır cezalara çarptırılanların yakın arkadaşıdır. Bu ajan, yurtdışına kaçtıktan sonra anılarını "Yeni Gazete"de yayımlamıştır. Kimlikleri ortaya çıkmış ve kamuoyunca tanınmış bu dört "tahrikçi ajan" dışında yenilerini de tanıtalım:

Ahmet Yılmaz, Ankara Hukuk Fakültesi öğrencisidir. Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmış ve "teşkilat" tarafından görevlendirildiğini açıklamış ve bu savunma MİT yazışmalarıyla doğrulanmıştır.

Mahmut Erdoğan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Talebe Birliği üyesi olarak ODTÜ'de, bütün toplantılara ve eylemlere katılmıştır.

Eyüp Temeltaş ise, yine aynı üniversitede Mimarlık Fakültesi öğrencisidir. Bu iki öğrenci de, 5 Mart 1971 tarihindeki kanlı çatışmada görev almışlardır. Bu iki ajan 12 Mart'tan sonra tutuklanmış, ancak haklarında "teşkilatça" belgeler yollandığından tahliye edilmişlerdir.

Can Özbay, Ülkü Ocaklı komandoların başında, "milliyetçi ve toplumcu" eylemleri yönetmektedir. Bu öğrencinin de MİT tarafından görevlendirildiği, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1972/89 esas sayılı dosyasındaki yazışmalarla kanıtlanmıştır.

Mevlüt Bayraktar, Yapı-İş Sendikası Genel Sekreteri'dir. Bu "işçi liderimizin" de bir zamanlar MİT'te çalıştığı, Dev-Genç davasında kanıtlanmış ve tutanaklara geçmiştir.

Sezai Akalın, Hakkari'de bir bildiri dağıtmaktan dolayı komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle kovuşturulmuş ancak, kendisinin Hakkari İlköğretim Müfettişi Nusret Karanlıktagezer tarafından ajan olarak görevlendirildiğini açıklamıştır. Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi bu açıklamayı gözününde tutarak 922/50 sayılı kararıyla ajan-sanığın beraatına karar vermiştir.

Erdal Gökyüzü, 1968 yılında Celal Kargılı ile birlikte Meclis bahçesinde oturma grevine katıldığı için kovuşturulmuş, ancak kısa bir süre sonra, "teşkilat" tarafından görevlendirildiğini açıklayarak Kargılı'nın tutuklanmasını sağlamıştır.

Yukarda sıralanan tahrikçi ajanlar hakkındaki belgeler elimizdedir. Bunlar, sadece resmi yazışmalarla kanıtlanmış olanlardır. Bundan sonra, 12 Mart öncesi olayların üzerinden perdeler kalktıkça ve "balyoz" izleri silindikçe çok daha ilginç adlar da sunulacaktır sanırız.

Şimdilik soruyoruz: AP iktidarı 12 Mart öncesi eylemlerinden sorumlu mudur değil midir? Yine soruyoruz, devletin suç ve suçlu yaratma yetkisi olabilir mi? Görülüyor ki "sabıkalı" muhalefetimizin suçüstü tutanakları kamuoyunda sergilenmektedir. Demirel, Millet Meclisi'nde hükümet programı görüşülürken, Sayın Ecevit'e, "Bir tek tahrikçi ajan adı verin bakayım" diyordu. Ecevit ise, geçmiş olayları canlandırmak istemediği için bu belgeleri açıklamıyordu. Biz şimdilik bu 12 tahrikçi ajanın adını veriyoruz. 12 Mart 1971 gününden beri Demirel'i koruyanların, "bilgilerine" sunulur.

(Yeni Ortam, 15 Mart 1974)

GÖZDAĞI...

Türkiye ve Yunanistan'a yapılan Amerikan yardımları, Amerika Birleşik Devletleri Kongresi'nce kabul edilmiş olan, 22 Mayıs 1947 tarihli bir yasa uyarınca sağlanmaktadır. Bu yasanın önsözünde. Türk ve Yunan hükümetlerinin "birleşik devletler hükümetinden milli bütünlüklerini ve hür milletler olarak varlıklarını sürdürmek için gerekli mali ve her türlü yardımı acil olarak istedikleri.. Bu milletlerin milli bütünlükleri ve varlıklarının, bütün hürriyetsever halkların güvenliği bakımından önemli olduğu" belirtilmektedir. Yasada ayrıca, Amerikan Cumhurbaşkanı'nın "Birleşmiş Milletler'in çıkarlarına uygun mütalaa ettiği zamanlarda Yunanistan ve Türkiye'ye bu hükümetlerin istemi üzerine ve kendisinin saptayacağı kayıt ve koşullarla" yardımda bulunulacağı açıklanmaktadır.

Türk hükümeti, benden yardım istemiştir. Ben de bu yardımı yapıyorum. Ancak bu yardım "Amerika'nın çıkarlarına uygun olduğu sürece yapılır. Bu yardımın koşullarını Amerikan Cumhurbaşkanı saptar. Bu tek taraflı yetkiye göre Başkan isterse yardımı keser, isterse kesmez."

İşte Anayasa'mızın önsözünde yazılı "dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli üyeliği" bu Amerikan yasasının ipoteği altındadır. Dünya uluslar ailesi arasında eşit haklara sahip şerefli üyelik yapma olanağının bulunup bulunmadığı dış ilişkilerinizin siyasal ve ekonomik gözlemiyle anlaşılmaktadır.

1964 yılında Kıbrıs bunalımı nedeniyle soydaşlarımıza yardım eli uzatmak istediğimizde Amerikan Cumhurbaşkanı 1947'de kabul edilen bu yasadaki yetkiye dayanarak:

- Ben bu silahları size belli amaçla verdim. Bu silahları benden izin almaksızın kullanamazsınız, demiş ve Kurtuluş Savaşı'nın "makûs talihini" yenmiş İsmet Paşa'sını, bir süre sonra Türkiye'ye yolladığı "General Porter" aracılığıyla düşürmüştür. Aynı günlerde, Kıbrıs'ta Amerikan Büyükelçisi, Dr. Mashar Özkol'a:

Olayları büyütüyorsunuz, alt tarafı üç-dört yüz Türk ölmüş, Türk hükümeti bunu ulusal onur sorunu yapmasın, diyor ve onurlu büyükelçiden şu karşılığı alıyordu:

Bu günkü Le Monde gazetesinde bir haber var. Okuduğunuzu sanırım. Vietnam'da, Amerikan savaş gemilerinin yanından

hızla geçen Kuzey Vietnam gemileri, Amerikan muhriplerinin boyalarına zarar vermişler ve sizin hükümetiniz de sert bir protesto yollamış. Ekselans, burada zarar gören sadece gemilerin dış boyaları değil, insanlar katlediliyor. Soydaşlarımız katlediliyor...

Büyükelçimiz de bir süre sonra Kıbrıs'taki ulusal onurumuzu koruyan kişilikli tutumu nedeniyle, "merkeze" alınıyor ve bir köşeye atılıyordu.

Haşhaş ekim yasağı da, ulusal çıkarlarımızı bir kez daha gerçekçi gözle değerlendirmemizi gerektiriyor. Haşhaş tohumu, yeni sorunların tomurcuklarını saklamaktadır şimdilik. Birkaç gün önce Ankara'ya gelen iki ABD temsilcisi Ecevit hükümetini, haşhaş ekimiyle ilgili son kararları gözden geçirmeye çağırmışlar ve:

- Eğer haşhaş ekimine izin verirseniz, bütün Amerikan yardımları kesilir, diyerek gözdağı vermişlerdir. Buna karşı Sayın Ecevit iki "gayri resmi" Amerikan parlamenterini kabul etmemiş ve Türkiye Cumhuriyeti hükümeti koltuğunda, "ulusal onuru" koruyan bir başbakanın oturduğunu Amerikan hükümetine hatırlatmak istemiştir. Türkiye'nin bir müstemleke olmadığını, Sayın Başbakan anlamlı tepkisiyle Amerikan parlamenterlerinin yüzüne çarpmıştır.

Bundan sonra ilginç gelişmelere tanık olacağız. Eğer Ecevit hükümeti bu kişilikli tutumunu sürdürürse, Amerika hemen meydan okumaya çalışacak hükümeti önce askeri yardımı kesmekle korkutacak, bir süre sonra da çeşitli ekonomik ve siyasal girişimlerle Ecevit yönetimini yıpratmaya ve devirmeye çalışacaktır. Ünlü Amerikan Newsweek dergisinde, 8 şubat 1971 tarihinde çıkan bir yazıda, Başkan Nixon'a yakınlığıyla tanınmış sağcı yazar Steward Alsop:

Şayet Türkiye, NATO üyesi bir müttefik yerine, komünist blokun üyesi olsaydı, ABD'nin çıkarlarına daha iyi hizmet etmiş olurdu. Haşhaş ekimi Amerikan dış politikasının bir numaralı hedefi olmak durumundadır. Başka hiç bir konu bu kadar önemli olamaz, diyordu. Amerika resmi ve gayri resmi sözcüleriyle haşhaş ekimine verdiği önemi yukarıda aktardığımız şu dramatik tabloyu çizerek de anlatmaya ve gözdağı vermeye çalışıyor. 12 Mart'tan sonra "balyozcu" Erim, Amerika'nın bu endişelerini gidermek için elinden geleni yaptı ve "büyük müttefik" tarafından şükranla karşılandı.

Haşhaş konusu Türk-Amerikan ilişkilerinin sadece küçücük bir parçasıdır. Fakat, bu konu dolayısıyla Amerikan çıkarlarıyla Türk halkının çıkarları arasında çelişkiyi bütün çıplaklığıyla görebiliyoruz. Amerika'yı sadece haşhaş sorunuyla değil, ekonomik yardımları, siyasal ilişkileri ve hukuksal görünümleriyde değerlendirmek gerekir.

Amerika, şimdiye kadar iktidar koltuğunda kendi çıkarlarının sözcüsü Menderes'i, dengeci ve uzlaşmacı İsmet Paşa'yı, Amerikan şirketlerinin başından başbakanlığa sıçrayan Demirel'i, yurttaşlarına karşı "balyozlaşan", Amerikalı'lara karşı "kuzulaşan" Erim'i, Melen'i ve Talu'yu gördü. Artık başbakanlık koltuğunda:

"- Bu ülke bizimdir" diyecek Başbakan'ı görecek. Ancak, bu kişilikli tutumun tepkisi olarak, Ankara'ya hükümet devirmek için "General Porter"ların yollanmayacağını kim söyleyebilir?

Haşhaş mahmurluğundan hep birlikte kurtulalım...

(Yeni Ortam, 18 Mart 1974)

İNLEYEN NAĞMELER...

142'nci madde ıslah edilmelidir. Propaganda nedir, nasıl tespit edilir? Memleketimizde komünist olmak suç değildir, bunun propagandasını yapmak suçtur. Bugün pek çok masum vatandaş, propagandanın ne olduğunu tefrikten aciz polis zabıtları ile, hatta ilkokulu bile bitirmemiş jandarma raporları ile isnatlar altında kalmaktadır. Üstelik bu sadece 142'nci maddeden dolayı değil, daha başka maddelerden dolayı da böyledir. 141'inci madde, Anayasayı teminat altına alan bir madde olarak, olduğu gibi muhafaza edilmeli 142'nci madde değişmelidir..."

Bu düşünceler 1964 yılının 6 Aralık günü Ankara Hukuk Fakültesi konferans salonunda, Doç. Uğur Alacakaptan'ın yönettiği, TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, YTP Milletvekili Burhan Apaydın, eski Adalet Bakanlarından Sahir Kurutluoğlu, SBF öğretim üyesi Muammer Aksoy, Sosyalist Kültür Derneği Yönetim Kurulu üyesi Cemal Reşit Eyüboğlu'nun katıldıkları

"Türk Ceza Yasası'nın 141-142'nci Maddeleri" konulu açık oturumda bir AP'li milletvekili tarafından söyleniyordu. Kimdi bu AP'li milletvekili? Hemen yanıtını verelim: Bugünkü AP'de Grup Başkanvekilliği yapmakta olan Cihat Bilgehan.

Bilgehan bugün "sabıkalı muhalefet"in önemli adamlarından biri. Parlamento kürsüsünden sık sık sesini duyuyoruz. Önümüzdeki günlerde af konusu dolayısıyla da, bir zamanlar değiştirilmesini istediği, "pek çok masum vatandaşa" haksız olarak uygulandığını belirttiği 142'nci maddeden mahkum olanların affedilmemeleri için elinden geleni yapacak. İnsanların düşünceleri zaman geçtikçe gelişir. Bilgehan'ınkiler ise zaman geçtikçe gerilemektedir. On yıl önce özgürlük adına savunduğu düşüncesini bugün demokrasi adına reddetmektedir, bu demirbaş AP'li politikacımız.

Bu 141-142'nci madde yıllarca egemen çevreleri çok tedirgin etmiş, bu maddelerin değiştirilmesini ya da uygulanmalarına açıklık getirilmesini isteyen bütün özgürlükçü düzen yanlıları "komünist" sayılmıştır. Devletimizin gizli örgütleri de bu maddeyle ilgilenenleri bir çeşit gözaltında tutmuşlardır yıllardır. İstanbul 1'inci Asliye Ceza Mahkemesi'nin 963/929 sayılı dosyasına "Milli Emniyet Başkanı Tuğg. Fuat Doğu" tarafından yazılan yazıda 141 ve 142'nci maddenin değiştirilmesini isteyenler "maksat ve niyetleri malum ideoloji mensupları" olarak sunulmuştur. "TC. Mah. K. Srv. Sf. Şube. 1. md. sayı 165666" sayılı ve 11 Şubat 1963 tarihli yazıda Fuat Doğu diyor ki:

"TCK'nun 141 ve 142'nci maddeleri anarşizme ve komünizme karşı memleket bünyesini korumaya matuf hususatı ihtiva eden hükümlerdir. Son zamanlarda maksat ve niyetleri malum ideoloji mensupları tarafından 141 ve 142'nci maddelerin fikir hürriyetine ve Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla bir kampanya açılmış bulunması... 141 ve 142'nci maddelerin antidemokratik olduğunun ve kaldırılmasının icabettiğini efkarı umumiyeye aksettirmek için başvurulmuş maksatlı toplantı..."

Fuat Doğu devam ediyor ve 141-142'nci maddelerin kaldırılması ya da değiştirilmesi için İstanbul'da düzenlenmiş toplantıya katılan bir öğretmenin cezalandırılmasını istiyor.

Cihat Bilgehan da 141 ve 142'nci maddeleri tartışma konusu yapan bir açıkoturumda, 142'nci maddenin adaletsiz uy-

gulamasından söz ettiği ve açıkça 142'nci maddenin değiştirilmesini istediği için, devletin gizli örgüt başı tarafından tanımlanan "maksat ve niyeti malum ideoloji mensubu" sayılabilir mi hiç?

Şimdi Bilgehan 142'nci maddeden mahkum olanların affına karşı çıkıyor. Serinkanlı düşünelim. Burada iki olasılık var. Ya Cihat Bilgehan on yıl önce 142'nci maddenin değiştirilmesini isterken samimiydi ya da şimdi 142'nci maddeden mahkum olanların affına karşı çıkarken gerçek duygularını dile getirmektedir. Birlikte düşünelim. Ya bu maddeler sağcı politikacıların değiştirilmesini isteyecekleri kadar antidemokratiktir ya da bu maddelerin kaldırılmasını isteyenlerin hepsi komünisttir.

Bilgehan'ın bu konuşması Fuat Doğu'nun ilgili yazısı ile karşılaştırılırsa, yine iki soru geliyor akla ister istemez. Bilgehan ya "maksat ve niyeti malum bir komünisttir" ya da AP tüzük ve programına inanmış bir siyasetçi. Yok eğer, hem 141 ve 142'nci maddelerin kaldırılmasını istiyor, hem de bu maddeden mahkum olanların cezaevlerinde kalması için elinden geleni yapıyorsa, ne on yıl önce "142'nci madde değişsin" derken samimiydi ne de bugün "142'nci maddeden mahkum olanlar affedilmesin" derken samimidir.

Bu sorular yanıtlanırsa ortada bir tek sorun kalıyor. Bilgehan diyebilir ki, "Ben o zaman böyle düşünüyordum, şimdi de böyle, ne var bunda!.." O zaman da biz soracağız:

1964 yılında pek çok masum vatandaşın, 142'nci maddeden mahkum edildiğinden söz ediyordunuz. Kimdir bu masum vatandaşlar. 142'nci madde hiç değişmez, fakat siyasetçiler hep değişir mi diyeceksiniz yoksa...

(Yeni Ortam, 20 Mart 1974)

TEHLİKELİ İLİŞKİLER

Adı: Eyüp, soyadı: Temeltaş. Şimdi Bayındırlık Bakanlığı'nın Ankara'da Tunalı Hilmi Caddesindeki 5'inci Bölge Müdürlüğü'nde Yüksek Mimar olarak çalışıyor. Üniversiteyi 1971 yılında bitirmiş. Öğrencilik yıllarında Sosyalist Fikir Kulübü'ne ü-

ye olmuş. Devrimci öğrencilerin en önünde yer almış. Spora çok düşkün. Yakın arkadaşlarıyla gece-gündüz jimnastik yapıyormuş o günlerde. Bilmem neden?

5 Mart 1971 günü kolluk kuvvetleri ile öğrenciler arasındaki çatışmada etkin görev almış. Geliniz şimdi Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde karara bağlanan Dev-Genç davası 7 klasör, 2. dosyada bulunun belgeyi birlikte okuyalım:

2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı ilgili Askeri Savcılığına

İlgi yazınıza konu ODTÜ öğrencisi Eyüp Temeltaş, teşkilatımızca kendisinden uzun süre istifade edilmiş bir kimsedir. Adı geçenin durumunun açığa vurulması gerek kendisi, gerekse teşkilatımız yönünden birtakım sakıncalar tevlit edecektir. Bu bakımdan Eyüp Temeltaş'ın durumunu deşifre etmeden takibat dışı bırakılması yerinde bir tedbir olacaktır. Bilgilerinize arzederim. 1 Eylül 1971

Nurettin Ersin
Korgeneral
MİT Teşkilat Müsteşarı

Ajan Eyüp Temeltaş 25 Ağustos 1971 tarihinde tutuklanmış ve 3 Eylül 1971 tarihinde de salıverilmiştir. Kendisi hakkında Ankara Sıkıyönetim Savcılığı'nın 1971/40-45 evrak, 1971/211 Esas; 1971/153 sayılı "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı verilmiş ve böylece MİT'çe istendiği gibi "deşifre edilmeden takibat dışı" bırakılmıştır.

Bir örnek belge daha okuyalım isterseniz. Mahmut Erdoğan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Talebe Birliği üyesiymiş. Birlik Başkanı Erhan Erdoğmuş'un da yakın arkadaşı olmuş. Mahmut Erdoğan 18.6.1971 tarihinde "anarşik eylemlere" katıldığı için tutuklanmış ve sekiz gün sonra 26.11.1971 tarihinde de salıverilmiş. Mahmut Erdoğan 1971/40-405 evrak, 1971/211 esas, 1971/153 karar sayısıyla Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'ndan "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı almış.

Şimdi yine Dev-Genç dosyasında 5. klasör; 3. dosya, 402 sıra no'da yer alan belgeye kısaca gözatalım. Aşağıdaki yazı Emniyet Genel Müdürlüğü Önemli İşler Dairesi'nce Ankara

Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na yollanmış. Evet. Belgeyi okuyalım:

18.6.1971

5.3.1971 tarihinde ODTÜ'de cereyan eden olaylarla ilgili olarak hakkında gıyabi tevkif kararı verilmiş, olan Sami oğlu Terme 1951 doğumlu ODTÜ Fizik Bölümü öğrencisi MAHMUT ERDOĞAN, daha önce mimlenmiş olup 29.5.1970 tarihinde angajesi yapılmış ve kendisinden müteaddit raporlar alınmıştır. 10.6.1970 tarihinde kendisiyle görüşülmüş ve mezkur tarihten sonra başkaca görüşme yapılmamıştır.

Sedat Kirtetepe
Em. Gen. Md.

Bu yazıdan sonra da Askeri Savcı, Dev-Genç Dosyası 5. klasör 3. dosya 398 sırada yer alan 21.6.1971 tarihli yazıda da Mahmut Erdoğan'ın polis olduğunu belge üzerine yazmış. Emniyet yazısından anlaşıldığına göre Mahmut Erdoğan, önce "mimlenmiş" sonra da korkutularak kendisinden istenilen raporlar alınmıştır. Bu da belirtiliyor raporda açıkça. Mimlenmiş, angaje edilmiş...

Yetkilileri bu noktada uyarmamız gerekiyor. MİT, 644 sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu hükümleri uyarınca görev yapmaktadır. Bu yasanın 3'üncü maddesinde örgütün görevleri sıralanmaktadır. Bu görevlerin arasında "suç işlemek", "suç işlemeye teşvik etmek" gibi görevler bulunmamaktadır. "Tahrikçi ajanlık" demokratik hukuk devleti kavramıyla çatıştığı gibi MİT'in yasasına da ters düşmektedir açıkçası. Yasaya aykırı bu tutum 12 Mart öncesinde uygulanmış. Bugünkü "sabıkalı muhalefet" o günlerin iktidarıdır. Amaç açık: Devrimci ve toplumcu akımları yasa dışına itmek. Bu belgelerden sonra soralım: AP iktidarının 12 Mart 1971 tarihinden önceki eylemlerde parmağı var mıdır yok mudur? Bunlar önlenebilir miydi önlenemez miydi?

Belgelerden anlaşıldığı gibi, MİT'in yanısıra, Emniyet Genel Müdürlüğü de "tahrikçi ajan" kullanmakta. Emniyet Örgütü 2269 sayılı "Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu"na göre görev yapar. Bu yasanın 2'nci maddesinde de polisin "suçu önlemesi" ve "işlenmiş bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve diğer kanunlardaki" görevi yapması öngörülmüş. Yoksa adam "mimleyip" aynı adamlardan raporlar alarak

"angajesi"ni yapmak yasal görevi değildir polisin. Soralım yine, 12 Mart 1971 tarihinden önce kolluk kuvvetleri yasal görevlerini yapmışlar mıdır? Demirel'in İçişleri Bakanı Haldun Menteşe ne düşünür acaba bu belgelere karşı?..

Dileğimiz şu. "Bunalım" döneminden sonra bir "barış" dönemine giriyoruz. Bu barışı kundaklamak isteyenler yine siyaset sahnelerine çıkmaya başladılar. Özgürlükçü iktidarın MİT Müsteşarı ve Emniyet Genel Müdürü, bu konular üzerine eğilmeli ve "hukuk devleti"nin "polis devleti" yöntemleri ile çalışmayacağını kanıtlamalı birlikte. Geçmişi yaşamayalım; peki. Fakat geçmişten de ders almayı unutmayalım. MİT "sabıkalı muhalefet"in geçmiş suçlarından arındırılmalı ve yasal görev sınırlarına çekilmelidir.

(Yeni Ortam, 22 Mart 1974)

SAHİBİNİN SESİNDEN

Sanık Uğur Sani, 13 Şubat 1973 günü Ankara 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi salonunda savunmasını yapıyordu. Savunma on satırdı. Kısaydı fakat şaşırtıcıydı. Sanık, iddianamede on iki sanığın sonuncusu olarak yer almaktaydı ve iddianameye göre künyesi şu şekildeydi: "Uğur Sani, Halil ve Sanem'den 1945'te doğma, Van ili Bahçe mahallesi nüfusunda kayıtlı, Ankara'da Kavacık Subayevleri, Dinç Sokak, No. 16/2'de oturur."

Uğur Sani, sonradan Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş ve avukat olmuştu Ankara Barosu'nda.

Sanık hiç heyecana kapılmadan on satırlık savunmasını okudu. İlginç ve şaşırtıcı savunma aynen şöyleydi:

Ankara 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına,

Dosya No: 969/134

KONU: Yazılı müdafaanın arzından ibarettir.

Olay tarihi olan 1967 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü'nce üniversite içi ve dışında cereyan eden zararlı ve anarşik faaliyetlerin tespiti ve vuku bulacak hadiseleri önceden gerekli yerlere bildirmek üzere görevli bulunmaktaydım.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nce tarafıma tanzim edilen dosyada mevcut 18 Mart 1972 tarih ve 387 no'lu yazı ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Muhterem Mahkemenize gönderdiği 13 Nisan 1972 tarih ve 316 sayılı yazısından anlaşılacağı üzere, suç konusu olayda bulunuşum tamamen görevim icabıdır. Bu nedenle, sübuta ermeyen işbu müsnet suçtan dolayı hakkımda beraat kararı verilmesini arz ve istirham ederim.

Saygılarımla, 12.3.1973

Sanık, Uğur Sani

Sanık ve on bir arkadışının suçu, komünizm propagandası yapmak, halkı suç işlemeye teşvik ve Cemiyetler Kanunu'na muhalefet etmektir. Sanık, Çetin Altan'ın "Bornova Savcısı Lütfen Beni Dinleyiniz" başlıklı yazısını on bir arkadaşıyla bildiri şeklinde dağıtmış, bu nedenle hakkında kamu davası açılmıştır. Çetin Altan o tarihlerde milletvekilidir ve dokunulmazlığı bu yazı dolayısıyla kaldırılmak istenmiştir. Fikir Kulüpleri Federasyonu da, kendisine bağlı kulüp başkanlarının imzalarıyla kovuşturma konusu yazıyı bildiri şeklinde dağıtmıştır. Bu bildiriyi imzalayanlar ve dağıtanlar arasında yer almıştır Uğur Sani. Yani Emniyet Genel Müdürlüğü'nden verilen görevi yerine getirmek için suç işlemiştir açıkçası.

Emniyet Genel Müdürlüğü de, 28 Mart 1973 günü ve "İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü-967-Gizli" sayılı yazısı ile Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na bilgi vermiştir Uğur Sani hakkında. Yazıda, hukuksal adıyla bu tahriçi ajanın, " Hadisenin bütün ayrıntıları ile meydana çıkarılması ve diğer sanıkların kendi durumu hakkında bilgi edinmelerini gizlemek maksat ve gayesi ile görevli olduğunu saklamak mecburiyetini lüzumlu gördüğü " açıkça belirtilmektedir. Yazının altında "Orhan Erbuğ, Emniyet Genel Müdürü" imzası bulunmaktadır. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi, 1969/134 Esas, 1973/220 Karar sayısıyla, bu bildiriyi dağıtanlardan on kişiyi "altışar yıl, üçer ay hapse" mahkum etmiş, ikişer yıl birer ay da "emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmalarına, kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına" karar vermiştir. Mahkeme tahrikçi ajan Uğur Sani'yi, Suç konusu bildiriyi dağıtanlar arasında suç faillerini kesin delillerle ortaya çıkarmak amacıyla..." sanıklar arasına katıldığını kabul ederek beraat ettirmiştir.

Bu belgeler, Demirel yönetiminin "suçüstü tutanakları" olarak durmaktadır mahkeme dosyaları arasında. Bütün bun-lar, Demirel ve AP hükümeti İçişleri Bakanlarının, hangi devlet biçiminin yöneticileri olduklarını da kanıtlamaktadır. 12 Mart öncesi eylemler, sistemli ve kasıtlı olarak yasadışına itilmiştir. Demirel yönetimince, belgelerin ortaya koyduğu gerçek budur açıkçası.

Demirel, Millet Meclisi'nde hükümet programı görüşülürken Sayın Ecevit'e kasıla kasıla:

- Bir tek tahrikçi ajan adı veremezsiniz, diyordu.

Biz ise on iki tane "tahrikçi ajan"ın kimliklerini belgelerle ortaya koyarak, yalanları ve gerçekleri "sabıkalı muhalefetin" yüzüne çarptık. AP'den hiç ses yok görüyorsunuz.

Ge!ecek yazımızda yeni belgelerle, yine Demirel yönetiminin suçlarını ortaya koymaya çalışacağız. Gençlik üzerinde oynanmaya çalışılan yeni oyunların sahnelere konduğu ve af görüşmelerinin sürdürüldüğü bugünlerde, Demirel yönetiminin suç belgelerini ortaya koymayı bir görev bilmekteyiz.

(Yeni Ortam, 29 Mart 1974)

BİR BELGE DAHA

ERDAL GÖKYÜZÜ: Fettah oğlu, Rabia'dan doğma, 1941 doğumlu, aslen Manisa Ayvazpaşa mahallesi nüfusuna kayıtlı olup Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi 3'üncü sınıfta talebe iken, halen Meşrutiyet Caddesi 49/41'de ikamet eder, bekar, talebe, okur-yazar, sabıkasız.

Erdal Gökyüzü de "tahrikçi ajan"larımızdandır. Kendisini ben de tanırım. Sonradan polis olduğu anlaşıldı Erdal'ın. Hukuk Fakültesi'nde öğrenciydi. Yeşil parkasını hiç çıkarmazdı üzerinden. Çok kibar, çok saygılı ve ölçülüydü. Diyebilirim ki, tanıdığım en nazik polistir Erdal!..

Erdal Gökyüzü'nü arkadaşları da severdi. Herkes onu inanmış bir devrimci, gözünü budaktan sakınmaz bir eylemci olarak tanırdı. Fakültede bir çevresi vardı. Birçok konuyu arkadaşlarıyla tartışırdı hararetle. Uzaktan görürdüm kantinde. Sı-

navlarda da izlerdim hep. Bilemediği sorular olunca, biraz mahçup gülerek bırakırdı kağıdı ve çıkar giderdi.

Erdal, devrimciliğini, polisliğinin anlaşıldığı güne kadar sürdürdü. Hep kibar, hep nazik, hep ölçülüydü. Kimliği ortaya çıktıktan sonra bir gün fakültede karşılaştık kendisiyle. Ankara Yıldırım Bölgesi'nde gözaltındayken bazı öğrencileri getirmiş ve bana da uzaktan selam vermişti yine her zamanki saygısıyla. Ben ise karşılık vermemiştim selamına. Sonradan karşılaştığımızda:

- Size selam vermiştim o zaman. Neden almadınız. İnanın ki üzüldüm, dedi. Ben de:

Yaptığınız görev için de ben üzüldüm. Erdal, ciddi söyle, AP'li misin sen? İsteyerek mi yaptın bunları? AP'ye hizmet için mi?

- Hayır. Sadece zararlı gördüğüm eylemleri ortaya çıkarmak için çalıştım. Görev bildim bunu.

Şimdi önümde bir karar duruyor. Ankara Birinci Asliye Ceza Mahkemesi'nin 1970/206 Esas, 1971/390 sayılı kararın 5. sayfasında Erdal Gökyüzü'nün olaylara görevli olarak katıldığını yazıyor. Olay ise şöyle:

Erdal Gökyüzü, diğer tahrikçi ajan Muzaffer Köklü ve bazı öğrencilerin bulunduğu bir topluluk, 1969 yılının Temmuz ayının yirmi yedinci günü, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni protesto etmek için bir oturma grevi yaparlar. Polis bu gösteriye katılanların bir kısmını yakalayarak gözaltına alır. Bu göstericiler hakkında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu gereğince dava açılır. Bu arada Erdal Gökyüzü için de kovuşturma açılmıştır. Yapılan duruşmalar sonunda Erdal Gökyüzü, altı ay hapis cezasına çarptırılır. Erdal bu ana kadar görevli olduğunu açıklamıyor ve herkes gibi mahkum da oluyor, sessiz sedasız. Sabırlıymış değil mi?

Yargıtay Başsavcısı bu hükmün onaylanmasını istiyor. Dosya Yargıtay 7'nci Ceza Dairesi'ne gidiyor. İlgili daire, 9.3.1970 gün ve 2257/2352 sayılı ilamı ile Erdal Gökyüzü ve arkadaşları hakkındaki mahkumiyet kararını bozuyor. Bunda sonra Erdal, mahkemeye, bu olaya polis olduğu için karıştığını beyan eder. Ancak yargıç bunu bir beraat nedeni olarak kabul etmez! Der ki, "Madem polistin, o zaman bildirseydin. Seni ben mahkum

ettim. Kararı değiştiremem." Kararda aynen şu cümleler kullanılıyor Erdal Gökyüzü için:

" Maznunlardan Erdal Gökyüzü, olay tarihinde polis memuru olup, vazifelidir. Ancak evvelki hüküm duruşması esnasında bu durumu ileri sürmemiştir. Evvelki hükümde ısrar edildiğine göre durumun Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 327/5 maddesi gereğince yeni delil mahiyetinde olduğundan hüküm tasdik edilirse, maznun Erdal Gökyüzü'nün muhakemenin iadesi talebinde bulunmakta muhtariyetine..." denilmektedir.

İşte size "sokakların yürümekle aşınmadığı" bir dönemden belgelere dayanan bir ilginç öykü daha. Görevli polis memuru, gösteri yürüyüşüne katılıyor. Hakkında kovuşturma açılıyor ve mahkum da oluyor. Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde de okumuş. Hukuk Fakültesi'nde de. Bütün devrimci öğrencileri, Fikir Kulüplerini, Dev-Genç'i, öğrenci derneklerini, bunların ileri gelenlerini, hepsini hepsini biliyor. Onların aralarında, yanlarında, içlerinde, bazen de önlerinde.

Bugünlerde, yurdun her köşesinde yeni olaylar ortaya çıkıyor. Belki Erdal Gökyüzü, bu işlerden artık "emekli" oldu. Herkes tanıyor onu şimdi. Belki Ankara Emniyeti'nde yine ölçülü ve saygılı tavrı ile sadece resmi görevine resmi giysisi ile devam ediyor. Fakat "Erdallar" yine görev başında mı?

Öğrencilerin içinde, yanında, bazen de önlerinde mi acaba?

(Yeni Ortam, 31 Mart 1974)

ECEVİT'İN GÜVENİ

Başbakan Sayın Bülent Ecevit ile yaptığımız uzun görüşmeyi Yeni Ortam sütunlarında izlediniz. Başbakan, yönelttiğimiz yirmi beş soruya açık ve doyurucu karşılıklar verdi. İktidar koltuğu uzun yıllardan sonra ilk kez, yurtsever ve uygar bir başbakanla doldurulmaktadır. Görüşmeden çıkarken, Mustafa Ekmekçi'yle birlikte vardığımız ortak kanı buydu.

Sayın Başbakan, bütün dünyada özgürlüklerin muhalefet tarafından savunulup iktidarlarca kısıldığını, ancak Türkiye'de

bu kuralın ters işlediğini anlatırken çok haklıydı. Ecevit: "Özgürlüğü halk istiyor, hükümet istiyor, sadece muhalefet istemiyor" demekle demokrasimizin ilgi çekici çelişkisini de gözler önüne seriyor. Fakat bu çelişki acaba neden doğmaktadır?

Bugünkü sağ muhalefet, toplumdaki egemen sınıfların sözcüsüdür. Bu egemen sınıflar ise, toplumumuzdaki gerçek iktidarı oluşturmaktadır. Ekonomik iktidar "sağdadır" dediğimizde, anlatmak istediğimiz gerçek budur. Sağ, sermayesi ve bürokrasisi ile toplumun "hakim tepelerini" ele geçirmiştir. Ecevit, bugün başbakandır. Ancak savunduğu düşünceler, ekonomik iktidarla çatışmaktadır. Bu açıdan Ecevit ekonomik güçlerin iktidarı değil, muhalefetidir. İşçinin, yoksul köylünün, dar gelirli memurun haklarını savunduğu için, sağ ekonomik iktidar karşısındaki muhalefetin en güçlü odaklarından birini oluşturmuştur bugün. Ekonomik iktidarın demokrasi istemediği ya da demokrasiyi sadece biçimsel yönleriyle benimser gözüküp, gerçekte sermaye sınıfı diktası kurmaya giriştiğini yaşadığımız dönemler kanıtlamıştır. Ecevit'in Türk halkı adına savunduğu özgürlükler ile sermaye sınıfının "demokrasisi" arasında bir ilişki yoktur. Ecevit'in Türk demokrasi anlayışı, özgürlükçüdür ve çağdaştır. Sermayeci azınlığın "alaturka faşist" muhalefet tarafından dile getirilen demokrasi anlayışı ise, özgürlükleri emekçi sınıflar için "lüks" sayan antidemokratik ve çağdışı bir anlayışı yansıtmaktadır. Çelişkinin temelinde, "özgürlükler kim adına, hangi sınıf ve tabakalar için" sorusunun karşılığı yatmaktadır. Ecevit'in savunduğu halkın özgürlüğüdür, muhalefetinki ise sadece sermayeci azınlığın çıkarları ve bu azınlığı iktidara getirebilecek yollardır sadece. Af konusundaki tartışmalar bu çelişkinin yükünü taşımaktadır işte.

Sayın Başbakan'a, toplumu geri götürmek isteyenlerin başarı olanaklarının bulunup bulunmadığını sorduk. Bundan amacımız, sermayeci azınlığın Anayasa dışı yollarla bir kapalı rejim yaratma eğilimlerine parmak basmaktı. Ecevit:

- Bugün eriştiğimiz noktadan artık geriye dönüş söz konusu değildir. Böyle bir geriye dönüş sağlamaya kimsenin gücü yetmeyecektir, diyerek en açık ve seçik biçimde karşıladı sorumuzu.

Bu konu üzerinde kısaca durmakta yarar var.

Diyoruz ki, "Ekonomik iktidar sağdadır. Bürokrasi sermayeci azınlığın çıkarları ile bütünleşmiştir. İç ve dış sermaye çevreleri, demokratik sistemi sadece biçimsel kurallarıyla benimseyip emekçi sınıflara özgürlükleri yasaklamak istemektedirler." Sermayeci azınlık, çıkarlarını tehlikede gördüğü an, demokrasinin bu biçimsel kurallarından da vazgeçip bir dikta yönetimi kurmak eğilimindedir. Sağ muhalefetimiz "sabıkalıdır" bu konuda, çünkü "Yunan" ya da "Şili" türü bir diktatörlük özlemi içindedir sermaye çevreleri. Halkın demokratik özlemleri ve siyasal bilinci arttıkça egemen sınıflarda da demokratik sistemden ayrılma eğilimleri güçlenmektedir. Buna karşı tek güvence halkın demokratik bilincidir. Ecevit yıllardır bu bilinci ayakta tutmaya çalışıyor. Halka güveniyor. Halka inanıyor.

Tartışma bu noktaya gelindiğinde şu soruları da sormak gerekiyor.

- Acaba Ecevit iktidarı, özgürlükçü özlemleri gerçekleştirebilecek mi?

"Acaba Ecevit iktidarı, zam kararlarından sonra çeşitli yollarla yıpratılıp düşürülecek mi?"

- "Acaba iktidarı ayakta tutacak ekonomik dayanakları yeterli mi?"

- "Acaba haşhaş konusu dolayısıyla CIA bürokrasisi Ecevit'i düşürmeyi gündeme almış mıdır?

Önümüzdeki günlerde bu "acabaların" yanıtlarını ve çözüm yollarını birlikte araştıracağız. Fakat bilelim ki Ecevit iktidarının devrilmesi, Türkiye'de sermayeci azınlığın toplumu geriye götürme eğilimlerinin güç kazanması demektir. Ecevit'i, kendi görüşlerimize göre değerlendirmede özgürüz. Ancak başbakanlık koltuğunda halkçı, uygar, çağdaş ve yurtsever bir başbakanın oturduğunu unutmayalım. Yine unutmayalım ki, bu başbakan halkın oyu ile, halkın güveni ile oturmuştur bu koltuğa. Bu gerçek, demokratik düzenden yana olanların en sağlam güvencelerinden biridir.

(Yeni Ortam, 1 Nisan 1974)

KUNDAKÇI

"Sabıkalı muhalefet"in başsorumlusu Demirel, af görüşmelerinde inci üzerine inci dizdi yine. Hazret bu kez:

- Af konusu Milli Güvenlik Kurulu'na danışıldı mı, diye soruyor. Hayır danışılmadı. Fakat bu Milli Güvenlik Kurulu sorunu ortaya atılınca ister istemez geçmiş günlerin anılarını da tazeliyor insan.

1970 yılında Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Batur, Milli Güvenlik Kurulu'nda hükümetin tutumuyla ilgili bir "muhtıra" okuyunca bu yine tartışma konusu olmuştu. Gazeteciler, Demirel'e Batur tarafından okunan muhtıranın Milli Güvenlik Kurulu'nda okunup okunmadığını sorduklarında:

- Neden bu konuya bu kadar önem veriyorsunuz? Bu kurul basit bir istişari organdır, karşılığını vermişti.

O günden bu yana köprülerin altından çok sular aktı. Şimdi, Demirel af tartışmalarının içine Milli Güvenlik Kurulunu da sokarak "etkili çevreler"den destek almak istiyor. Amacı sıkıyönetim uygulamaları dolayısıyla ortaya çıkan konuları karıştırmak ve Ecevit ile bazı Silahlı Kuvvetler yetkililerini karşı karşıya getirmek... Kışkırtıcılık yapıyor açıkçası. Oyun hazırlıyor kendince.

Bu yöntem ilk kez denenmiyor Türkiye'de. 27 Mayıs Devriminden sonra da sık sık bu yola başvurulurdu. 1962 yılında Milli Devrim Ordusu adlı bir yeraltı ihtilal örgütünden yakınan bazı AP'lilere, o zamanların Başbakan Yardımcısı Feyzioğlu:

- Eğer adlarını verirsem alkışlarsınız, demişti. Yani bu örgütün üyeleri önemli kişilerdir. Bunların adları ortaya çıkarsa korkunuzdan alkışlarsınız, demek istemişti bu Kayserili profesör o zamanlar.

Milli Güvenlik Kurulu'nun Anayasa sistemi içindeki yerini hiç araştırmayalım. Türkiye'de yaşanan gerçekler, anayasal kuralları çok geride bırakmıştır. Önemli olan, muhalefetin, orduyla Ecevit'i karşı karşıya getirme çabasıdır. Bu çabayı yakından izleyelim.

"Af konusunu Milli Güvenlik Kurulu'na sordunuz mu" diyenler "hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" ilkesinin büyük harflerle yazıldığı kürsülerin arkasından konuşabiliyorlar bunları. "Milli irade"ye "Parlamentonun manevi şahsiyeti"ne gölge

kondurmak istemeyenlerin, "Meclis'in itibarı"na sahip çıktıklarını söyleyenlerin "yüz kızartıcı suçları"dır bu sözler. Bırakalım tutanaklara geçsin.

Bay Demirel'e sormak gerekecektir artık:

Siz işinize geldiği zaman Milli Güvenlik Kurulu basit bir istişari organ dersiniz, şimdi ise af konusunda hükümetin neden bu kurula başvurmadığını soruyorsunuz? Bu çelişkiyi açıklayabilir misiniz?

Siz, Yassıada mahkumlarının affı için çalışırken, Milli Güvenlik Kurulunun iznini almış mıydınız?

12 Mart Muhtırası, Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanları tarafından imzalanmıştı. Bu komutanların imzalarının altına Milli Güvenlik Kurulu üyeleri oldukları da yazılmıştı. Acaba o gün neden:

- Milli Güvenlik Kurulu basit bir istişari organdır. Sizler de benim emrimde birer memursunuz, diyemediniz?.. Hemen şapkanızı alıp kaçarken yine aynı düşünceler içinde miydiniz?

Bugün dünya bir petrol bunalımı içindedir. Türkiye'de yıllardır petrollerimizin kendi devletimizce işletilmesini söyleyenler, yazanlar yerden yere vuruldular. Fakat artık petrol konusu bütün açık ve gizli yanlarıyla anlaşıldı. Petrolleri yabancı şirketlerin ellerine verenler bugünkü bunalımın sorumluları arasındadır. Bay Demirel'dir yabancı petrol şirketlerinin Türkiye'deki sözcüsü. Sormak gerekir şimdi de:

Yeraltı ve yerüstü kaynaklarımız yabancılara verilirken kimseye danıştınız mı? Bu "milli mesele" değilse, neyin "milli mesele" olduğunu açıklar mısınız lütfen?

Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın açıkladığı CIA raporu üzerine ne yapılacağını o zamanki Milli Güvenlik Kurulu'na sormuş muydunuz? Bu bir "milli mesele" değil miydi? Söyler misiniz, değil miydi?

Türkiye'de yeni bir dönem başlamıştır. Artık "eski çamların bardak olduğu"nu hep birlikte görmemiz gereklyor. Bu yeni dönemde hükümet olanakları ölçüsünde, geçmişi yeniden yaşamadan geleceğe umutla bakmak istiyoruz. Fakat bütün barış çabaları "sabıkalı muhalefet"çe kundaklanıyor her gün.

Sanırız ki, gerek hükümet gerekse komutanlar bu kışkırtmalara kapılmayacaklardır. Oyun yeni değil. Denendi geçtiği-

miz yıllarda. Bu düzen çökerse bu enkazın altında kimin ezileceğini şimdiden kestirmek çok kolay mı dersiniz Bay Demirel?

(Yeni Ortam, 2 Nisan 1974)

PTT GREVİ VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

PTT işyerindeki grev yeniden birçok sorunu su üstüne çıkardı. Konuyu salt hukuk açısından incelersek, kamu görevlerinde çalışanların işçi mi memur mu, oldukları sorununa doyurucu karşılıklar vermemiz gerekecek. Oysa, Türk hukukunda bu konu kesin bir çözüme bağlanmış değildir. Bu konuda Danıştay, Yargıtay ve Yüksek Hakem Kurulu kararları arasında anlaşma yoktur. Yargıtay'ın işçi dediğine, Danıştay memur demekte, Danıştay'ın memur saydığı görevliye Yüksek Hakem Kurulu "Hayır memur değildir" diyebilmektedir. Böylece, hukuk dünyamızda bu konuda çıkan "anarşi" de sürüp gitmektedir.

Konunun bir de ekonomik yanı var. Türkiye'de kamu kurumlarında çalışanların çoğunluğu henüz insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyine kavuşmuş değil. Gün geçtikçe artan hayat pahalılığı kamu görevlerinde çalışanların ekonomik durumlarını etkilemektedir. İster işçi deyin, ister memur, bu insanlar emekleri ile çalışmakta ve emeklerinin geliri ile geçinmektedirler. Söz konusu olan bu emekçilerin ekonomik haklarıdır.

Bu hukuksal ve ekonomik özellikler, siyasal gerçeklerle de karşılaştırılıp değerlendirilmelidir. Çünkü toplum içindeki her olay, genel siyasal koşullarla ilgilidir. Hukuksal ve ekonomik çözüm yolları büyük ölçüde siyasal çözüm yollarına bağlıdır. Soyuttan somuta böyle inilebilir ancak.

Bu konunun hukuksal, ekonomik ve siyasal özellikleri, temelde bir bütünün parçalarıdır. Bu parçalardan her biri için düşünülecek çözüm yolları yetersiz kalabilir. Konunun hukuksal ve ekonomik özellikleri göz önünde tutularak saptanacak gözlemler, ancak siyasal çözümlerle birleştirilebilirse sağlam güvencelere bağlanabilir.

Kamu görevlerinde çalışanlar arasında yapılan işçi-memur ayrımı ancak köklü değişikliklerle ortadan kaldırılabilir. Öncelik-

le, memurlara grev hakkı tanınması gerekmektedir! Bir kurumda çalışan görevlilerden bazıları işçi sayılır, onun grev hakkı vardır. Aynı kurumda çalışan bir başkası, işçi sayılan arkadaşı ile aynı görevi yapar, fakat memurdur. Eğer bu memur greve girişirse suçlu olur. Açıkçası, aynı kurumun çatısı altında hak arama özgürlüğü, bazı görevlilere açık bazılarına da kapalı tutulmaktadır. Memurlara tanınan sendikal haklar grev hakkı ile donatılmazsa, bir anlam taşımaz. Türkiye'de memurların grev hakkı olmadığı gibi, 12 Mart 1971'den sonra sendikal hakları da ellerinden alınmıştır.

Grev hakkı, çalışanların, yani emekleri ile geçinenlerin hak arama yollarından biridir. Toplumdaki emek-sermaye dengesinin kurulabilmesi için, ekonomik yönden güçsüz olanların önemli bir silahıdır grev hakkı. Fakat bu hak, işverenlere tanınan "lokavt hakkı" ile kısıtlanmıştır. Önümüzdeki dönemlerde lokavt hakkının işverenlerce nasıl kullanılacağına hep birlikte tanık olacağız. Demek oluyor ki, çalışanlara tanınmış olan hak arama yolları yetersizdir ve emekçileri gerek sermaye gerekse devlete karşı yeterince korumamaktadır. Bu konuda yapılabilecek olumlu girişim öncelikle memurlara grev hakkı tanımak, işverenin lokavt hakkını kaldırmak ve Toplusözleşme, Grev ve Lokavt Yasası'nda işçi yararına düzenlemeler yapmak biçiminde özetlenebilir.

Toplumumuzda çalışan sınıflar Ecevit iktidarına oy vermişler ve umut bağlamışlardır. Asgari ücret ve kıdem tazminatlarındaki artışlar, memur maaşları için yeniden saptanacak katsayılar Ecevit hükümetinin olumlu çabalarıdır. Ancak, her gün yeniden yükselen hayat pahalılığı, emekçi sınıfların yaşamlarını gün geçtikçe güçleştirmektedir.

Ecevit, yoksul halkın karşısına bir "özlemler buketi" ile çıktı. Bu özlemlerin gerçekleşme olanağı çok güç bizce. Çünkü Ecevit'in özlemleri ancak köklü değişimlerle gerçekleşebilir. Bir iktidar, bir yandan işçinin asgari ücretlerini, kıdem tazminatlarını artırır, memurların maaşlarını yükseltmek ister, üreticinin taban fiyatında yüksek tutar, öte yandan dış ticaret ve bankaları devletleştiremez, arazi ve emlak vergisini artıramaz, kurumlar vergisini yükseltemez ise, bir süre sonra bir ekonomik bunalıma yol açar. Enflasyon fırtınası siyasal dengeleri de birkaç ay içinde bozabilir.

Son PTT grevinin düşündürdükleri sadece bunlar değil, doğal ki. Bir de, hükümeti yıpratmak isteyen sendikaların siyasal amaçları var. Bu da gözden ırak tutulmamalı hiç. Ecevit yönetimini yapay grevlerle zorlamak, bu grevleri yaygınlaştırmak da sağın gündemindedir, hiç unutmayalım. Sendika tabanını oluşturan emekçilerin haklı istemleri, Ecevit yönetimini yıkmak isteyenlerce alabildiğine kullanılacak. Bir "Şili" örneği özlenmektedir Ecevit'e karşı.

Sorunlar soyuttan somuta indikçe, güçlükler ve çözüm yolları da birer birer beliriyor kendiliğinden. Bütün bunlar "Ecevit ne yapabilir" ve "Ecevit'e ne yapabilirler" sorularıyla birlikte çözüme bağlanmalıdır şimdilik.

(Yeni Ortam, 3 Nisan 1974)

BUZLAR KIRILIRKEN...

Soğuk bir kış günü. Mamak Cezaevi'nin dar avlusunda dört adam ellerindeki kazma kürekle buz kırıyor. Hafiften kar çiseliyor. Duvarın ötesinde, havada küçük çemberler çizerek ya da savrularak koşuşan kar tanecikleri görülüyor. Kazmalar iniyor buzların ezerine. İnatçı kaskatı buzlar kırılmak bilmiyor bir türlü. Baştaki nöbetçiler sabırsız. Havalandırma saati bitmeden kırılacak buzlar. Emir böyle.

Bu dört adamdan ikisi adam öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmış. Hücrelerde bekler dururlar infazı. Cezaevi avlusunda buz kıran dört kişiden ikisi ise siyasal tutuklu. Biri Ankara Hukuk Fakültesi asistanlarından, diğeri ise Hukuk Fakültesi eski Dekanı Ceza Hukuku Profesörü Uğur Alacakaptan!

Alacakaptan elindeki kazmayı bir buz yığınından çekerken birdenbire fenalaştı. Yüzü asıldı. Elindeki kazmayı yere bıraktı. Buz kıran üç adam yanına koştular hemen. Profesörün yüzünden ter boşanıyordu. Alacakaptan "disk kayması" denilen bel hastalığına tutulmuştu buz kırarken. Ani hareket belinde önemli bir arıza bırakmıştı.

Cezaevinin ünlü Doktoru Metin Denli izinliydi o sıralar. Bir yedek asteğmen doktor gelerek muayene etti profesörü.

"Diyazem" verdi bel ağrısı için! Alacakaptan doğrulamıyor, yerinden kalkamıyordu. Günlerce bu acıyla kaldı hücresinde. Avukatları görüşmeye geldiğinde yerinden kalkıp gidemedi görüş yerine kadar. Geceleri ağrıdan uyuyamadı hiç.

Bir gün Tümen Komutanı geldi denetlemeye. Kısa boylu, kırmızı yüzlü, yeşil gözlü bir tümgeneral. Alacakaptan'ın ıstırabı yüzünden okunuyordu. Sordu, Tümgeneral Abdullah Kuloğlu:

- Bu rahatsızlığın daha önce var mıydı?
- Hayır, burada oldu.
- Peki, nasıl oldu?
- Yapılmaması gereken ani bir hareket yaptım.
- Ya...

Alacakaptan'ın rahatsızlığı duyuldu dışarıda. Dostları Cumhurbaşkanı'na kadar ilettiler durumunu. Haftada birkaç gün fizik tedaviye gitti hastaneye sonraları. Eline kelepçe takılarak götürüldü getirildi günlerce. Bir gün de ünlü Doktor Metin Denli kızdı Alacakaptan'a. Doktorun karşısında "esas duruş" göstermemiş(!) erler gibi. Hastalandığında bir daha çıkmadı cezaevi doktoruna. Hakkındaki karar Askeri Yargıtay'ca bozulup tahliyesine karar verildiğinde bavulunu sürükleyerek çıkardı cezaevinden. Ağır kaldırması yasaktı. Yardım etmedi hiçbir görevli. Sürüdü bavulu kapıya kadar...

Uğur Alacakaptan Ankara Hukuk Fakültesi'nde benim hocamdı. Ceza Hukukunu, Ceza Muhakemeleri Hukukunu o okuttu bize. Sonradan doktora kurslarında da derslerini izledim hocamın. Doktora yeterlik sınavında da jüri üyesiydi Alacakaptan.

12 Mart sonrasında, aynı cezaevinde, aynı tutukevinde kaldık birlikte. Yedi hafta aynı hücre kilidi döndürüldü üzerimize. Aynı mahkemelerde aynı savcının önünde paylaştık sanık sandalyelerini.

Anayasal düzene, düşünce özgürlüğüne, bilim saygısına Alacakaptan kadar düşkün olanını az gördüm. Birçokları gibi korku karşısında "el-pençe divan" durup söylediklerini ve yazdıklarını unutmadı. Kafasında taşıdığı düşünceleri açık yürekle sonuna kadar savundu. 12 Mart belki özgürlüğünü kısıtladı, sağlığını zorladı. Kendisine, eşine, çocuklarına, kardeşlerine güç

günler yaşattı. Fakat kişiliğini ve onurunu zedelemedi. Üstelik, kamuoyu önünde onuruna ve kişiliğine yeni değerler kattı. Yenilmezliğin onurunu verdi kendisine.

Marksist midir? Hayır. İhtilalci midir? Hayır. Sosyal demokrasinin ilkelerine inanmıştı bikez. Ülkede, halka dayanan barışçı ve ilerici bir yönetimin savunucularındandı. İlerici, namuslu bir aydındı sadece.

Alacakaptan, 12 Mart'tan sonra, üniversite özerkliğinin ve düşünce özgürlüğünün simgesi oldu. Cübbesini sırtına geçirip öğretim üyesi meslektaşlarını savundu sıkıyönetim mahkemelerinde. Sadece onları değil, susan, susturulan, ağzına kilit vurulan üniversitelerin namusunu savundu avukat olarak da. Sanık sandalyelerinde de başı dimdik, suçsuzluğunu kanıtlamaya çalıştı. Cezaevi hücrelerinden de yılmadı. Tahliye olur olmaz, eline kalemi alıp susan kamuoyunu uyandırmak isteyenlerin yanında yer aldı hemen. Korkmadı, çekinmedi.

Alacakaptan'ın cezaevi avlusunda buz kıran kazması, sadece katı buzların üzerine değil, korkaklığın, dönekliğin ve suskunluğun üzerine de inip kalktı.

Türkiye'nin bu en genç dekanına kazma kürekle buz kırdırmak acaba hangi görevlinin başarı siciline kaydoldu? Kim kutlandı bunun için?

Muhbir, çıkarcı, dönek öğretim üyelerinin başüstünde tutulduğu bir dönemde "kuvvetli ve inandırıcı" bir yönetimin, bilim saygısı mı kanıtlanıyordu yoksa?

Bilim adamını, bir esir kampındaymış gibi çalıştırmak 12 Mart rejimine çok mu onur kattı dersiniz?

(Yeni Ortam, 4 Nisan 1974)

İŞVERENLER EYLEMDE!....

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halil Kaya, Ankara'da Marmara Oteli'nin şık salonlarında hükümeti işverenlere şikayet etti. Kaya, Ecevit'in işçileri umutlandırdığını, bunun işveren-işçi ilişkilerini her geçen gün daha da gerginleştireceğini ileri sürüyor. İşveren Konfederasyonu Başkanı'na göre, "umutların alabildiğine artırıldığı, her topluluğun, her kuruluşun ve hatta her ferdin hakkından fazlasını ta-

lep ettiği bir dönemde" yaşıyormuşuz. Hükümetin izlediği yanlış sosyal politika işçi kesimi yanında görünmekmiş. İşverenler bu dehşetengiz konuşmadan sonra, işçilerin alabildiğine artırılan umutlarında "tenzilat" yapmak için viskilerini yudumlayarak müzakereye çekilmişlerdir herhalde.

Aynı saatlerde, İstanbul'da, Tarabya Oteli'nin salonlarında da "Türk Sanayici ve İşadamları Derneği" önemli sorunları tartışmaktaydı. Dernek Başkanı Feyyaz Berker, izlenecek yeni "taktik ve stratejileri" saptayıp bunları yürürlüğe koymanın hazırlıkları içindeydi işverenlerle.

İşveren kesimindeki bu örgütsel çalışmalar sürerken, iş dünyamızın demirbaşlarından Vehbi Koç ve Nejat Eczacıbaşı da, Türk eğitimine katkıda bulunma amacıyla Amerika yolculuğuna çıkıyorlardı birlikte.

Aynı günlerde, sırtına dokunulmazlık zırhını da geçiren Türk-İş Başkanı Halil Tunç, yasalara ve mahkeme kararlarına karşı eyleme geçerek yeni çalımlara hevesleniyordu kendi aklınca.

"Bir sosyal sınıfın", "öteki sosyal sınıf"; yani işçiler üzerine kurulmak istenen egemenliği pekiştirilmeye, yerleştirilmeye ve düzenlenmeye çalışılıyordu büyük otellerin salonlarında. İşverenler Sendikası Başkanı:

- Hükümet işçileri azdırdı. Bu hükümet bizim hükümetimiz, diyerek kârlarımıza göz dikiyorlar bu işçiler. Sonumuz ne olacak, diye endişe etmekte ve:

- Bütün işverenler! Birleşiniz. İşyerlerinizden başka kaybedeceğiniz hiç bir şeyiniz yoktur, yollu çağrılarda bulunmaktadır adeta.

Gören de hükümetin el altından işçileri silahlandırıp işverenlere karşı ayaklandırmayı tasarladığını sanacak! Halil Kaya'ya göre işçiler haklarından çok fazlasını istemektedirler artık. Beyefendiye sormak gerek:

- Acaba işçinin hakkı zat-ı alilerinin uygun gördüğü ölçüyle mi sınırlanacak?

İşverenlerin mantık örgüsünü aynı yöntemle yanıtlamak gerekir belki de:

- Beyefendi. Bundan önceki dönemlerde sağcı hükümetlerce işveren kârları alabildiğine artırılmış ve bundan işçi-işveren ilişkileri zarar görmüştür, dense işverenlerin vereceği karşılık yoktur.

Ortada ilginç bir durum var şimdi. Hükümet, işverenler tarafından işçiyi kayırmakla suçlanıyor. Türk demokrasi tarihinde ilk kez oluyor bu. İşverenler bir ölçüde korku, bir ölçüde kuşku içinde izliyorlar gelişmeleri.

- Ya işçiler yeni istemlerle toplusözleşme masasına otururlarsa, demekte ve hükümetten kârlarının güvence altına alınmasını istemektedirler tehdit yoluyla. Fakat hükümete güvenemiyorlar, bir yandan da "Siz işçilerden yanasınız" diyorlar hükümete. "Bizden yana değil..."

İşçiler toplu sözleşme masalarına oturacaklardır. Haklarıdır bu. Yasalara uygun olarak, haklarını isteyeceklerdir. Hem de sonuna kadar savunacaklardır haklarını yılmadan. Belki de Türk-İş Başkanı Halil Tunç'a da soracaklardır:

Halil Bey, siz PTT grevinde "Ben mahkeme kararlarını dinlemem" diyerek meydan okumuştunuz. Biz sizden sadece yasalara uygun olan grevlerimizi desteklemenizi istiyoruz. Kamu kurumundaki grevleri desteklediğiniz gibi özel kesimdeki grevleri de destekleyebilecek misiniz?

Olaylar geliştikçe, kimin kimden yana olduğu da somut örneklerle anlaşılacak. Önümüzdeki dönemde toplu sözleşmeler işadamlarına ter döktürecek, işçi hakları ve işveren çıkarları toplum içindeki siyasal dengeleri etkileyecektir. İşverenler, sınıfsal çıkarlarını "hür teşebbüs düzeni" gerekçesi ile savunmak için "eyleme" geçmişlerdir artık. Bu eylemin hangi örgütler ve kişilerce yürütüleceği, "işverenler isyanı"nın arkasında hangi siyasal güçlerin ve kişilerin bulunduğu gün geçtikçe ortaya çıkacak bir bir.

İşverenler meydan okuyor! Ankara'da Marmara Oteli'nde. Boğaziçi'nde Tarabya Oteli'nde "kalk borusu" çalındı artık. Önümüzdeki günlerde "hür teşebbüsün" nelere "teşebbüs" edeceğini birlikte izleyeceğiz...

(Yeni Ortam, 5 Nisan 1974)

HOLDİNGLER GÖREV BAŞINDA...

2 Ağustos 1971 günkü gazeteleri açanlar işadamlarının imzalarıyla süslenmiş yarım sayfalık bir duyuru ile karşılaştılar.

İşadamlarımız "Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği" adıyla bir örgüt kurmuşlar ve görüşlerini "Amaç ve Görüşlerimiz" başlıklı bir duyuru ile kamuoyuna açıklamışlardı. Sıkıyönetimin en yoğun günlerinde yayınlanan bu duyuruda şu görüşler ilgi çekmekteydi:

- Ülkemizin yeni bir devreye yöneldiği şu günlerde biz bu yönelimin yurdumuzun kaderini nesiller boyunca etkileyeceği inancındayız.

İşadamları Türkiye'de yeni bir dönemin başladığı, bu dönemde egemenliklerinin istedikleri gibi sürdürüleceği kanısındaydılar. Bu amaçla birlikte hareket etmekte yarar ummaktaydılar. İşverenlerin gerek kendi aralarında, gerekse siyasal çevrelerle ilişkileri giderek yoğunlaştı günbegün.

İşadamları örgütü kendi arasında görev bölümü yaptı. Başkanlığa Vehbi Koç, Asbaşkanlığa Nejat Eczacıbaşı, Yönetim Kurulu Başkanlığına ise Robert Kolej mezunu genç işadamı Feyyaz Berker getirildi. Holdingler bu örgüt çevresinde birleşmişlerdi. Derneğin sosyal ve idari işlerini emekli Kurmay Albay Emin Aytekin, ekonomik işlerini ise DPT eski Teşvik ve Uygulama Dairesi Başkanı Yılmaz Ergenekon yürütecekti.

Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği'nin çatısı altında toplanan holdingleri sıralayalım: Koç Holding, Tekfen Holding, Elginkan Holding, Hacı Ömer Holding, Yaşar Holding, Eczacıbaşı Holding, Meysu, Türk Pirelli, Kadir Hasoğlu, Ercanlar. Bütün bu işadamları:

- Gel kardeşim elini ver bana, diyerek bir araya gelmişlerdi hep birlikte, kendi aralarında.

İşadamları, Erim hükümeti ile bir toplantı yaptılar hemen. Amaçları hükümet üyelerinden bazılarını çekilmeye zorlamaktı. Özellikle Dış Ekonomik İlişkiler Bakanı Özer Derbil'i istemiyorlar, Karaosmanoğlu ve Topaloğlu'dan da kuşkulanıyorlardı. Derbil, dış ticaret rejimine el atmak istemiş ve kota tahsislerini Ticaret Odaları'nın elinden almıştı. İşadamları yaylım ateşine tuttular Erim hükümetini. "Kuvvetli ve inandırıcı" Erim ağır ağır konuştu işadamlarıyla:

- Biz Türkiye'nin modern, medeni işadamları devrine geldiğine inanıyoruz. Bunun için işadamları ile diyalog kurmak, bir enstitasyon, bir müessese kurmak istiyoruz.

Bazı hükümet üyeleri ile arasında bir çatışma olduğunu da hemen yalanladı "inandırıcı" başbakan:

- Ben başbakan olarak, benimle çelişkiye düşen tek bir bakana rastlamadım kabinede. Bunlar uydurmadır, bunlar doğru değildir.

İşadamları, Erim hükümetinin bazı bakanlarını gündeme almışlardı çoktandır. Gövde gösterisi yapıyorlardı kibarca. Erim de, kabine içindeki çatışmaları gizlemeye çalışıyordu bir yandan.

Erim, ekonomik konularda "bir tek" bakanla çatışmadım derken belki haklıydı. Çatıştığı bakan sayısının "bir" değil, on fazlasıyla "on bir" olduğu, on bir kabine üyesinin istifası ile anlaşıldı. "Onbirler" istifa mektuplarında:

Harcadığımız sürekli çabalar, sadece çıkarlarını düşünen çevrelerin açık ya da gizli çabalarıyla engellenmiştir. Bu engelleme, teknik ve politik her seviyede devam etmiştir.

diyerek işadamlarının "kuşatma harekatı"nı gözler önüne sermeye çalışıyorlardı.

Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneğinin ilk başarısı "Onbirler"in istifasıdır. İşadamları bundan sonra bir adım daha atarak "Feyzioğlu-Satır" ikilisini ön plana çıkarttılar. Melen yönetimi, ekonomik ve siyasal açıdan tam anlamıyla işadamları egemenliğinin sağlandığı dönemlerdir iş çevreleri için. Talu yönetimi ise, işadamlarının, "kardeş kardeşe" devleti yönettikleri unutulmaz günlerdi. Unutulmaz tatlı günler.

Fakat bütün bu hesaplar, 14 Ekim seçimleri ile suya düştü. İşadamları yeniden bir atılım gereğini duydular kendi aralarında. Fakat, kendi çelişkileri de su üstüne çıkmaya başlamıştı. Bir yandan Koç grubu, öte yandan Hacı Ömer Holding, kendi aralarında çekişmeye başladılar. Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneğinin yeni Başkanı Feyyaz Berker, Ecevit yönetimine karşı açık ve seçik bir savaşı planlamak isterken, ekonomik ve siyasal nedenlerle Hacı Ömer Holding uzak durmaya çalışmaktadır bu tartışmalardan. Çünkü, ekonomik açıdan, ticaret sektörünü Koç grubu kadar de elinde tutmuyor Adana grubu. Ecevit hükümetinin girişimleri ise ilk ağızda ticaret sektörünü ilgilendiriyor. Koç grubu zarar görüyor bundan daha çok. İzmir grubu olarak adlandırılan Yaşar Holding de, hükümete karşı sert tutum takınmak isteyenlerin başında yer alıyor. "Devir"

adlı işveren dergisinin de arkasında bu Holding var. Yaşar Holding en çok turizm endüstrisi ile ilgili. Ecevit yönetimi ise, turizm konusunda köklü tedbirler almak ister. Yani, Koç Holding, Yaşar Holding, Tekfen Holding bir savaşa hazırlanıyorlar bütün güçleriyle. Hacı Ömer Holding, bir yandan "Özal Kardeşler"le hükümete bağlantılı. Kardeşlerden biri Hacı Ömer Holding'te görevli, öteki ise hükümette Tarım Bakanı.

Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği, kurulduğu günden bu yana başarılar elde etti bir ölçüde. Ancak bugün kendi aralarında da bir çatışma var. Bundan sonraki ekonomik ve siyasal gelişmeleri işadamlarının birleştiği ve ayrıldığı noktalardan izlemekte sayısız "milli menfaat" vardır.

(Yeni Ortam, 6 Nisan 1974)

TÜRK - YUNAN İŞADAMLARI

Yunan faşizminin beceriksiz yöneticisi Papadopulos, Erim hükümetinin bütün ağırlığıyla balyozlaştığı günlerde bir Türk gazetecisine şu demeci veriyordu:

Sizden bir isteğim var. Sayın Başbakan Erim'e Atina'da Türkiye ile dostluğu, Türkiye ile sıkı bir işbirliğini tam bir içtenlikle dileyen dostları bulunduğunu söyler misiniz?

Erim'in yönetiminde Türkiye her yönü ile Yunanistan'a yaklaşmıştı. Erim ile Papadopulos aynı "telden" çalıyorlardı o günlerde. Her iki ülkede de devrimci kesim cezaevlerine kapatılmış, grev hakkı yasaklanmış ve kamuoyu susturulmuştu. Bu dönemde hem Yunanistan hem de Türkiye'de işadamları, arkalarında devlet desteği ile "özgürlükleri"ni genişletiyorlar ve Türkiye'de, bütün antidemokratik baskıların yoğunlaştığı günlerde kendi çıkarları için "Özgürlük kutsaldır", diye biten duyurular açıklıyorlardı büyük gazetelerin sütunlarında.

Bu dönemde boş durmadı Türk ve Yunan işadamları. 1971 yılı Temmuz'unun son günlerinde İstanbul'da toplanarak bir "örgüt" kurdular kendi aralarında. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Behçet Ağaosmanoğlu, İzmir Ticaret Odası Başkanı Sabri Tanık, Atina Ticaret Odası Başkanı Mr. Diamondis, Pire Ticaret Odası Başkanı M. Lazos'tan oluşan Türk-Yunan işa-

damları "Başkanlar Komitesi", 26-27 Temmuz günlerinde bir de bildiri yayımladı.

Türk ve Yunan işadamları önce, Pire Ticaret Odası'nı da "örgüte" kattılar! Sonra "kuru üzüm altkomisyonu" kurarak, üzüm ihracatı ve tüketimi için neler yapılması gerektiğini tartıştılar kendi aralarında. Bir de tütün sorunu için komisyon kurdular. Ayrıca Avrupa Ekonomik Topluluğu karşısında birlikte izlenecek siyaseti de kararlaştırmak için çalışmalar yaptılar uzmanlar düzeyinde. Türk-Yunan ortak yatırımlarına da özel bir önem verdiler. Sonra da:

- "Atina'da buluşalım", diyerek ayrıldılar İstanbul'dan. Sonra çalışmalar devam etti. Atina'da buluştular işadamları. Yine ekonomik sorunları tartıştılar. Türk ve Yunan Ticaret Odaları birlikte çalıştılar, çalışıyorlar da bugüne kadar.

Türk-Yunan ilişkilerindeki gerginlik, Ege'deki yetkisiz petrol arayışları, Amerikalılar'ın Yunanistan'a yaptığı askeri yardımlar ve Kıbrıs sorunu karşısında, çok ters bir ilişki gibi gelebilir işadamları arasındaki bu Türk-Yunan dostluğu. Fakat sorunu bilimsel yanlarıyla alırsak başka sonuçlara ulaşırız.

Türk-Yunan işadamları arasındaki yakınlık, "kapitalizmin" gereklerine uygundur. çünkü sermaye uluslararası ekonomik ilişkilere dayanmaktadır. Türkçe'de **"Paranın dini, imanı yoktur"**, diye bir söz kullanılır. Kapitalizmin tanımıdır bir açıdan bu. Sermaye, ulusal sınır tanımaz. "Kökü dışarıda" olan emekten yana olanlar değil, kapitalizmdir, paradır ve kapitalistlerdir ancak. Bir ülkede: "Milliyetçi kimdir? dendiği zaman: "Ülkesinin bağımsızlığını savunan, halkının ulusal gelirden emeği kadar pay almasını isteyen, ülkesinin yabancılarca sömürülmesine karşı çıkan adam", tanımı verilebilir kolaylıkla.

Türk ve Yunan işadamları arasında işbirliği kapitalizmin, kökü dışarıda ilişkilerin görünümüdür sadece. İki yoksul ülke burjuvalarının işbirliği de, "milliyetçiliğin" ne olduğunu ve ne olmadığını da kanıtlamaktadır kendiliğinden.

Şimdi milliyetçiliğin tekelini kimseye bırakmayanlara soralım. Acaba bu Türk-Yunan işbirliği burjuva sınıfı için değil de emekçi sınıflar için sözkonusu olsaydı ne yapardınız? Hemen başlardı saldırı:

- Milletin bütünlüğü...

- Ecdadımızın kanları kurumadan...
- Komünistler, milliyetsizler, enternasyonalistler...
- Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakkümü...
- İşte anarşistlerin iç yüzü!
- Kökü dışarıda örgütler...

Tarihi düşmanımız Yunanistan...

Gerçek anlaşılıyor. Kapitalizm, uluslararası sermayenin egemenliğini tam anlamıyla kurmuştur Türkiye'de. Türk ve Yunan işadamları ortaklığı bu egemenliğin ele geçen suç belgelerinden biridir.

Şimdi biz, bu Türk-Yunan işadamları bildirisini elimize alıp sorabilir miyiz?

- Kimin kökü dışarıda?..

Türk işçisine hakkını vermemek için toplu sözleşme masalarından kaçanlar, Yunan işadamlarıyla pazarlık masalarına oturunca mı "milliyetçi" oluyorlar?..

(Yeni Ortam, 8 Nisan 1974)

CAMBAZIN OYUNLARI...

Çocukluğumda "Amerikalı" denilince, her nedense uzun boylu, üzerinde amerikan bayrağından bir ceket bulunan, sivri şapkalı ve sakallı bir adam aklıma gelirdi. Belki o günlerde çizilen karikatürlerin kalıntısıydı bu görünüm. Sonraları televizyon programlarını izlerken, sirklerde, özel günlerde "show-man" olarak gösteriler yapan cambazlara benzetirdim belleğimde kalan bu görüntüyü. Cambazların hemen hemen hiç değişmeyen bir oyunu vardır. Üç topu havaya atarak tutar. Üç top ne birbirine değer ne de düşer cambazın elinden. Çok basit bir kuralı vardır bu oyunun. Fakat, bilmeyenler şaşkınlıkla izlerler bu hüneri.

Amerika'nın Türkiye üzerindeki son oyunlarını cambazların üç toplu hünerine benzetiyorum ben. Ecevit yönetimine karşı, Amerika'nın oynadığı üç top var şimdi. Biri Yuna sorunu, öteki haşhaş, üçüncüsü de Barzani olayı. Bu üç sorun da Amerika'nın elinde şimdi. Üçü de, cambazın topları gibi aynı anda atılıp tutuluyor. Birbiriyle çarpışmıyor ve oyun da bozulmuyor

bir süre. Ya izleyiciler kanıksayacak, ya cambazın kolları yorulacak, ya da cambaz vazgeçecek kendiliğinden!

"Kürt sorunu" hep duyarlı bir konu oldu Türkiye için. Bu nedenle Barzani olayını çok yakından izlemek zorundadır Ecevit. Konuyu öncelikle şöyle saptamak gerekir: Irak hükümeti Türk hükümeti ile dostça ilişkiler içindedir. Irak hükümeti ile Barzani arasındaki çatışma Irak'ın bir iç sorunudur. Ancak konu, bu noktayı koymakla da bitmemektedir. Çünkü Barzani sorunu kendi boyutlarını aşma çabasındadır. Molla Barzani, geçen yıl haziran ayında Washington Post Gazetesi'ne verdiği demeçte "petrolleri ele geçirmek için Amerika'nın kendisine silah vermesini" önermiş ve eğer kendisine silah sağlanırsa petrollerin işletme hakkını Amerikalılara devredeceğini açıklamıştır. Açıkça anlaşılmaktadır ki, bugün Barzani isyanının arkasında Amerika'nın gizli eli bulunmaktadır. İran üzerinden Barzani'ye silah yardımı yapıldığı da ileri sürülmektedir. Aynı günlerde Türkiye'de "foto-roman" basınının Barzani'nin büyük boy resimlerini basması çok ilginç görünmektedir. İki yıl önce neredeyse, "Kürt" sözünün yasaklandığı bir ülkede "Kürt isyanı lideri"nin boy boy resimlerinin yayımlanması, düşündürücü değil midir?..

Amerika'nın elinde tuttuğu ikinci top, haşhaş sorunu. İki saygısız Amerikan senatörü, haşhaş yasağı kaldırılırsa Amerika'nın askeri yardımları keseceğinden söz etmişlerdi geçen ay içinde. Böyle bir "gözdağı" ile Ecevit hükümetini haşhaş konusunda yumuşatmayı düşünmekteydi Amerikalılar. Bu arada Barzani olayı dolayısıyla, huzursuzlukların Güney sınırlarımıza da sıçrama tehlikesi hemen hemen aynı günlerde ortaya çıktı. Acaba rastlantı mıdır bu da? Yani Amerikalılar, bir yandan Barzani'yi desteklerken, öte yandan da Türkiye'ye yaptıkları askeri yardımları keseceklerinden söz ederek:

- Barzani isyanı gelişirse güç durumda kalırsınız. Haşhaş yasağını kaldırmayın, ben yine size silah yardımı yapayım, yollu pazarlıklara girişmeyi tasarlıyorlar.

Amerika'nın üçüncü "kozu", Yunan cuntasının son günlerdeki saldırısıdır. Kendi ülkesini bir gün içinde işgal eden faşist çete, şimdi bir "megolo-idea" düşü içinde Yunan halkını afyonlamak istemekte ve bu amaçla Türk düşmanlığını körüklemektedir. Faşizmin denenmiş kuralıdır bu. İç başarısızlıklar dış teh-

like varsayımları ile unutturulmak istenir. Bugünlerde, Amerika'nın Yunanistan'a yaptığı askeri yardımların artması da söz konusu. Ege Denizi'ndeki petrol aramalarına iki Amerikan şirketi de katıldı. Bu gelişmeler sürüp giderken Amerika:

Barzani isyanının güney sınırlarınıza sıçrama tehlikesi var. Yunan savaşı çıkarsa askeri yardım yapmam. Elinizdeki silahların da kullanılmasına izin vermem, diyebilecektir.

Barzani, haşhaş sorunu ve Yunanistan'la aramızdaki gerginlik, birbiriyle bağlantılı olarak kullanılmaktadır, Türkiye'ye karşı. Bir cambazın havaya atıp tuttuğu toplar gibi oynanmaktadır bu üç konuyla. Üçü bir arada... Bir Barzani bir haşhaş ve bir de Yunan savaşı... Bazen birini, bazen ikisini, bazen de her üçünü birlikte fırlatmaktadır havaya Amerikan cambazı.

Gerçeği biraz daha yalın çizgileri ile görelim: bir kez Amerika, Türkiye ile Yunanistan arasında bir savaşı kesinlikle göze alamaz. Çünkü bu öncelikle NATO'nun güney kanadının çökmesi demektir. Ayrıca böyle bir savaş, Türk halkını Ecevit'in arkasında antiemperyalist bilinçle toplayacak, Yunan cuntasının da sonu olacaktır. Amerika için bütün bunlar göze alınacak "risk"ler değildir.

Barzani bugün Amerikan desteği ile ayakta durmaktadır. Orta Doğu bugün Amerikan-Sovyet etkilerinin çarpıştığı duyarlı kesimlerden oluşmaktadır. Ssovyetler, Irak hükümeti ile sağlam ilşki içinde. Barzani kuvvetleri ile Baas rejimi arasındaki çatışmada Sovyetler kesinlikle Irak hükümetini destekleyecekler, bu açık. Sovyet Savunma Bakanı bu amaçla resmi bir ziyaret yaptı Bağdat'a. Amerika, Mısır Devlet Başkanı Sedat'la tatlı ilişkiler içinde. Ancak, Sovyetler, Irak ve Suriye ile kurdukları dostluklardan şimdilik vazgeçme kararında da değil. Amerika için, bu bölgede bir Sovyet-Amerikan çatışması da göze alınamaz. Dış kışkırtmalar ve yardımlar da engellenirse Barzani isyanı da bastırılır Irak hükümetince. Amerika, Barzani'ye yaptığı gizli yardımları açık desteğe dönüştüremez kolay kolay!

Haşhaş sorunu da daha çok Nixon yönetiminde bu önemde ele alınıyor. Açıkça Nixon "mafya"sı ile ilgili görünüyor bu sorun. Ecevit hükümetinin bu konudaki kararlı tutumu da dünya kamuoyunda çok kolay yandaş bulur kendiliğinden. Nixon ise "Watergate" önünde yolcu gibi. İktidarı sallanıyor durmadan. Ayrıca, Amerika bile afyon ekimi hazırlığında bugün. Bu durumda haşhaş konusunda direnemez pek.

Görüldüğü gibi sağlam değil Amerika'nın elindeki "koz"lar. Anlaşılan cambaz hünerini bu kez gösteremeyecek istediği gibi. Havaya atıp tuttuğu toplar birbirleriyle çarpıp düşecek ya da yorulacak cambaz kendiliğinden.

Oyun oynanmayacak bir kez daha. Papaz her zaman pilav yemeyecek...

(Yeni Ortam, 9 Nisan 1974)

ERİM ANSİKLOPEDİSİ...

Büyük bir ansiklopedinin hazırlayıcıları arasında Prof. Erim'in de adına rastladım. Demek ki eski başbakan kendisini şimdi de bilimsel araştırmalara vermiştir. Bundan kıvanç duymamak elden gelmez. Çünkü yakın tarihimizde siyaset ve bilimi birlikte yürüten sayılı devlet adamlarından biridir Prof. Erim. Eski başbakan, ansiklopedide dış politika konularını inceleyecekmiş. Bilim hayatı Erim'i yeniden kazanıyor demek ki!

Prof. Erim, Ankara Hukuk Fakültesi eski öğretim üyelerindendir. Bu fakültede Devletler Umumi Hukuku ve Kamu Hukuku dersleri okutmuştur bir süre. Bir hukukçu olarak, derin bilgilere sahiptir Erim. Üstelik Anayasa konusunda da diğer meslektaşları gibi "teorik" kalmamış, anayasaların bir çırpıda nasıl değiştirileceği konusunda da "pratik" kazanmıştır.

Şüphesiz, Türk hukuk ve bilim dünyası Erim'i yeniden kazanmanın mutluluğa içindedir. Çünkü Erim, Tanrı vergisi yeteneklerı, kul vergisi bilgisi ve son yıllardaki engin tecrübesi ile sadece Türk siyasal tarihinin değil, aynı zamanda dünya demokrasi tarihinin de önemli simalarından biri olmuştur şimdiden. Bundan sonra yerli ve yabancı araştırmacılar, Erim'in kişiliğini ve düşüncelerini yakından tanımak için derin çalışmalara girişeceklerdir. Hiç kuşkusuz Erim, demokrasi dünyasına fani vücuduyla da veda ettiği zaman evi müze yapılacak ve turistlere gösterilecektir. Bunu şimdiden sezen Erim, bu müzeye "Anayasa Müzesi" adını vermeyi de vasiyet edecektir sanırız. Müzenin kapısına da iki tane "balyoz" asılacaktır. Süs için...

Erim'in dış politika konusundaki incelemeleri çok ilgi çekecektir. Prof. Erim, Atatürk'ün dış politikası ile 12 Mart 1971

tarihinden sonra izlenen dış politikayı karşılaştırma olanağını bulacak ve engin bilgi ve tecrübesi ile gelecek günlere ışık tutacaktır. Şüphe yok ki, eski başbakan kendi dönemini Atatürk-'ün döneminden daha "Atatürkçü ve reformcu" bulacaktır. Özellikle "Yurtta sulh cihanda sulh" ilkesinin bütün kapsamıyla uygulandığını anlatacak, aydınların nasıl kitleler halinde gözaltına alınıp tutuklandığını, kitapların nasıl toplandığını, işkencelerin nasıl yürütüldüğünü, "yurtta sulh" politikasının bir gereği olarak yorumlayacaktır.

Yine Prof. Erim, eski bir dış politika uzmanı olarak "klasik diplomasi"nin artık gücünü yitirdiğini, ekonomik ilişkilerin dış politikada yeni boyutlar kazandığını bilmektedir. Bu kurt politikacı, bu Kıbrıs fatihi dış politika uzmanı, "haşhaş yasağı"nın dayandığı nedenleri de, bilimsel gerekçeleri ile ansiklopediye yazacaktır. Böylece haşhaş yasağı konusunda takınılan tavırlarla, "milli bütünlüğün" nasıl sarsıldığı en açık şekilde ortaya çıkacak ve Ecevit'in haşhaş ekimini önlemek için gelen iki Amerikalı senatörü kabul etmemesinin yorumu da sağlıklı biçimde yapılmış olacaktır. Erim, Ecevit'in bu tutumunun "diplomatik nezaket" kurallarına uymadığını yazacaktır. Bu yazılınca da Ecevit çok mahcup olacak ve yeniden haşhaş ekimini yasaklayacaktır. Çünkü bu konularda nezaket ulusal çıkarlardan önemlidir Erim için.

Eski bir Devletler Hukuku hocası olan Erim, Amerikalılar'la imzaladığımız ikili anlaşmaların Anayasa'ya aykırı olduğunu da bilmektedir. İkili anlaşmaların Anayasa'ya aykırı olarak imzalandığını ileri sürecek olan Erim, "Ben bu anlaşmaları değiştirecektim ama vaktim yoktu. Ancak, Anayasa'yı değiştirebildim bu kısa sürede" diyecek ve bu konuda siyasal ve bilimsel gerçeği de aydınlığa kavuşturmuş olacaktır.

Erim'in, Amerikalılar'ın azgelişmiş ülkelerde giriştikleri darbeleri de aydınlığa kavuşturacağı sanılmaktadır. Bu girişimlerinin Amerikan dış siyasetini nasıl etkilediğini de anlatacak, böylece, İran'da Musaddık olayı, Yunanistan'da albaylar darbesi, Vietnam sorunu, Bolivya ve Şili'deki askeri darbeler de, dış politikamızda yerli yerine oturacaktır. Erim'in Türk demokrasisine yaptığı unutulmaz katkı gözönünde tutulursa, iç politika-dış politika ilişkilerinin sağlam ölçülerle ortaya konacağı şüphesizdir. Türk ve dünya bilim adamları Erim'in açıklamalarını sabırsızlıkla beklemektedirler.

Prof. Erim'in bilim hayatından uzak tutulması hepimiz için büyük bir kayıptır. Erim, ansiklopedi için çalışadursun, 12 Mart 1971 tarihinden sonra tutuklanan binlerce aydın da kendisinin ansiklopedisini hazırlamaktadırlar. Bu ansiklopedisi gerçi Erim'e yakışacak kadar "lüks" olmayacaktır amma, Türk demokrasi tarihine de geçecek ve yedisinden yetmişine kadar herkes tarafından ilgi ve ibretle okunacaktır.

(Yeni Ortam, 10 Nisan 1974)

DAYANIŞMA!..

Avukatlar birbirlerine çok kızmaya başladı son günlerde. Af sorunu ve işkence savları karşı karşıya getirdi birçok avukatı. Basında bildirileri, mektupları ve eleştirileri izliyoruz günlerdir. Bir de "Avukatlar Günü" kutlandı İzmir'de. Anlaşılan bir çatışma ve gelişme var avukatlar arasında. Ben de bir zamanlar avukatlık yaptım. Bu nedenle de ilgileniyorum konuyla ister istemez.

İl tartışma işkence ile ilgili yayımlar dolayısıyla ortaya çıktı. Ankara ve İstanbul Barosu'nda kayıtlı bazı avukatlar, Yeni Ortam Gazetesi'nde bir duyuru yayımlayarak, "İşkence yapılmamıştır" diyen yetkilileri tartışmaya çağırdılar. Bu çağrı üzerine Ankara Baro Başkanı bu duyuruya imza atan avukatlara birer mektup yollayarak bu konularda "bilgi" istedi. Baro Başkanı bazı sorular yöneltiyor ve bunların yanıtlarını istiyordu avukatlardan. Kendisine istediği "bilgi" verildi. Yapılanlar ve yapılması gerekenler de saygılı bir dille hatırlatıldı Baro Başkanına.

Bu tartışma kapanmaya yüz tutarken bu kez Ankara Baro Başkanı. İstanbul Başkanı ile birlikte:

- Cezaları affedilen avukatlar mesleklerine dönmemeli, diye tutturdular. Avukatlık Yasası'nda bir madde var. Bu maddeye göre, beş yıldan yukarı bir ceza alan avukat affedilse bile yeniden avukatlık yapamaz. Oysa af tasarısında, on iki yıla kadar suçlar, bütün hüküm ve sonuçları ile birlikte affedilmek isteniyor. İşte Baro Başkanları bunun için:

- Olmaaaz! diye direnmektedirler.

- Neden?

Yanıt hazır: Meslek onuru!..

Siyasal görüşlerinden dolayı yargılanıp, mahkum olan hukukçu, affedilip mesleğine dönerse çok mu yara alacak avukatlık onuru?.. Yok eğer, tedirginlik adi suçlardan dolayı mahkum olan avukatlar içinse, öğrenmek isteriz, acaba kaç tane avukat adi suçlarından dolayı af beklemektedir cezaevlerinde? Bunlar için mi bunca gürültü, bildiri, yazı, çizi?...

Düşünüyorum şimdi. İşçi Partili Avukat Turgut Kazan var. Bir de yakın dostum, arkadaşım Dr. Adil Özkol. Affedilirlerse belki avukatlık yapacaklar. Sanırım bir de Kızıldere olaylarına karışan avukatlarla, İstanbul'da yargılanan birkaç avukat daha var. Bunlar siyasal düşüncelerinden ve eylemlerinden dolayı ya mahkum olmuşlar ya da yargılanmaktalar. Baro Başkanları:

- Bunlar bir daha avukatlık yapmasınlar,

diyorlar. Bu avukatların "meslek onurları" söz konusu değil mi? "İnsanlık onurları" yok mu?. Bunların kişilikleri ve özgürlükleri korunacak yerde, bir de Baro Başkanları'ndan mı tokat yesinler?.. Yetmedi mi 12 Mart'ın balyozu?.. Bunca hukuksal sorun varken baroların tek derdi beş on avukatın yeniden mesleğe dönmeleri mi?.. Çok mu önemli bir konu?..

Kural buysa, affedilir affedilmez, mesleklerine dönen Yassıada mahkumları avukatlık yaparken neredeydi Sayın Baro Başkanlarımız?.. Sadece:

- Biz o günlerde Baro Başkanı değildik, mi diyecekler? Yoksa birkaç yasa maddesini sıralayıp:

- Hukuk böyle diyor, yanıtını mı sürecekler ileri. Yassıada mahkumları aynı baroda avukatlık yaparken "12 Mart mahkumları"na bu hak tanınmazsa, eşitsizlik olmayacak mı?

Ne güzel bir dönem yaşıyoruz şimdi! Özgürlükler bile açık artırmada. Herkes özgürlükçü. Hukuk devleti derseniz, bildiriler, söylevler yığın yığın. Şöyle bir düşünüyorum geriye doğru.

Cezaevi koğuşundan avukatları izlerdim. Soğuk kış günlerinde birer ikişer saat bekletilirlerdi kapıda. Sonra üstleri başları aranır, on dakika görüşten sonra yeniden bekletilir soğukta. Avukatım Emin Değer gelirdi. Milli Savunma Bakanlığı'nda Hukuk Müşavirliği yapmış emekli albaydı. Bekletilir, bekletilirdi saatlerce. Sonra da üstü başı aranırdı kabaca. Avukat ablam

gelirdi. O da öyle saatlerce bekletilirdi soğuklarda. Bir gün Sayın Hocamız Faruk Erem geldi cezaevine sabahtan. Beş dakika görüştü Prof. Alacakaptan'la. Sonra öğleye kadar bekletildi cezaevi "nizamiyesi"nde saatlerce. Bir şeyler anlatmak istiyorlardı Hocamıza:

Sen ünlü profesörsün. Barolar Birliği Başkanı ve Cumhurbaşkanlığı Hukuk Müşavirisin. Bekle de gör,
demek istemişlerdi belki de.

Şimdi de soralım: Avukatlık Yasası'nda avukatın üstü başı aranır, sanıkla konuşmalarını gardiyanlar çavuşlar, görevliler dinler, gerekirse azarlanırlar diye hüküm mü vardır? Bu konularda da "bilgi" almayı hatırlamış mıdır Ankara Baro Başkanı?..

12 Mart döneminde avukatlık onuru büyük yaralar almıştır. Avukatlar meslek onurlarıyla bağdaşmayan baskılarla karşılaşmışlar ve kimsenin sesi de çıkmamıştır o günlerde. Ses çıkarana da kulak verilmemiştir hiç.

Şimdi bir yandan:

- Özgürlük, özgürlük... diye söylevler verilirken, öte yandan siyasal görüşlerinden dolayı yargılanan avukatlara meslek kapılarını kapatmak, "meslek onuru"nun gerektirdiği bir dayanışma mıdır acaba?

(Yeni Ortam, 11 Nisan 1974)

ALATURKA FAŞİZM...

Herkes özgürlükten yana. İşverenler, işçiler, memurlar, odalar, meslek kuruluşları hep özgürlükten yana bildiriler yayımlıyorlar. Kimse:

Ben özgürlüğe karşıyım, demiyor açıkça. İşverenler bu yarışta en önde gibi:

- Özgürlük kutsaldır, diyorlar duyurularında.

İktidar ise kararlı:

- Ben özgürlükçü iktidarım. Muhalefet kısıtlamak istiyor özgürlükleri...

Muhalefetin gerekçesi hazır:

- Biz özgürlüğe karşı değiliz. Biz sadece özgürlüğü yok etme özgürlüğü tanımıyoruz, diyorlar. Anlaşılan bu "özgürlük" ne biçim şeyse, çok korkuluyor ondan. Baksanıza kimse doğrudan doğruya karşısına geçemiyor!

Şöyle bir düşünelim. Acaba işverenin "özgürlüğü" ile işçinin memurun, köylünün, yani tüm emekçilerin "özgürlüğü" aynı kavram mıdır? İktidar özgürlük adına neyi amaçlıyor, muhalefet "özgürlüğü yok etme özgürlüğü yoktur" derken hangi hakları kısıtlamak istiyor?

İşverenlerin, örgütler kurup bildiriler yayımlaması 12 Mart döneminden sonradır dikkat edelim. Bu bildirilerde:

- Özgürlük kutsaldır, denilirken, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklerin korunması, düşünce özgürlüğünün sağlanması, antidemokratik uygulamaların durdurulması mı istenmekteydi? Şüphesiz hayır. Öyleyse sıkıyönetimin en yoğun olduğu günlerde özgürlüğün kutsallığından neden söz ediyorlardı işadamları durup dururken? Açıklayalım:

- Sermayenin özgürlüğünü sağlamak için.

Yani işadamları sermayenin daha çok kâr etmesi için başvurulması gereken yolları saptıyorlardı birlikte.

Toplusözleşmeler yasaklansın, grevler durdurulsun. Krediler çoğalsın, yatırım indirimleri artsın. Daha çok kazanalım.

Bunlardı aşağı yukarı sermayenin özgürlük anlayışı. Burada birazcık duralım. Nedir bütün bunların anlamı acaba? Kısaca şudur: Sermayenin özgürlüğüne "ekonomik liberalizm" denir. Her türlü düşüncenin açıkça yayılmasına ve örgütlenmesine de "siyasal liberalizm" diyoruz. Düşüncelerin açıkça yayılması, emekçi sınıfların haklarını savunmalarına olanak sağlar. Düşünce özgürlüğünün bulunduğu ortamda da emekçiden yana kuruluşlar ve partiler söz söyleme hakkına kavuşurlar.

Şimdi burada

- Faşizm nedir? sorusuna karşılık arayalım.

Faşizm, sermayeci azınlığın silah gücüyle egemenliğinin sağlandığı bir diktatörlük çeşididir, der ve açıklama yaparız:

Faşizm, ekonomik liberalizmin siyasal liberalizm ile tamamlanmadığı ülkelerde söz konusudur. Yani, sermaye her türlü devlet olanağı ile desteklenecek, düşünceler devletin gücüyle kısılacak. İşte burada faşizm başlar. Ve perde perde devam eder.

Şimdi işadamları:

- Özgürlük istiyoruz, dediklerinde:

Kim için, kim adına özgürlük istiyorsunuz?.. Sorusu sorulmalı hemen. Şimdi değer yargılarımızı bugünkü iktidar-muhalefet ikilisine uygulayalım:

- İktidar antifaşisttir. Çünkü, sermayenin silahlı egemenliğine karşıdır, diyebiliriz. Muhalefete gelince:

- Muhalefet, sermayenin açık ya da kapalı diktatörlüğünden yanadır. Geçmiş dönemde bunun somut örneklerini gördük. Sermayeye, yani işverenlere geniş özgürlük tanıyıp, emekçilere, yani işçiler, köylüler ve memurların düşünme ve örgütlenme haklarına karşı çıkmak, faşizmin yöntemidir. Muhalefet sabıkalıdır bu konuda, diyeceğiz duraksamadan.

Sermaye özgürlüğüne "evet" emekçi özgürlüğüne "hayır" diyen muhalefet, demokrasiden çok faşizme layıktır! Bunu da ellerine yüzlerine bulaştırdıkları için bu politikacı kalabalığının tutumuna "Alaturka Faşizm" adını takıyoruz. Ne dersiniz?

(Yeni Ortam, 12 Nisan 1974)

AMERİKA'DAKİ GİBİ...

Gazetede bir yazınız çıkıyor ya da bir kitap çevirdiniz toplumsal konular üzerine. İki üç ay içinde bir tebligat alabilirsiniz. Gidersiniz savcılığa. Suçunuz, "Sosyal bir sınıfın öteki sınıflar üzerine tahakkümünü kurmak için propaganda yapmak" olabilir örneğin. Yazınız ya da kitabınızın belirli yerleri çizilmiştir. Sorulur:

-Bununla neyi kastettiniz?

Anlatırsınız. Sonra sorgu biter ayrılırsınız. Birkaç hafta sonra uzun bir zarf gelir savcılıktan. Hakkınızda "kamu davası" açılmıştır. İddianameyi okursunuz. Ünlü bilirkişiler de:

" Yazıda komünizm propagandası vardır" demişlerdir.

Bu bilirkişiler demirbaştır. Hep bunlar seçilir. Savcılar ancak gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda bilirkişi seçebilirler. Bilirkişi seçme yetkisi yargıcındır kural olarak. Fakat savcılar, hakkında dava açılacak yazıları nedense, "tehirinde mazarrat

bulunan hal" kapsamına sokarlar. Bununla da bitmez. Diyelim ki suç Ankara'da işlendi. Madem durum aceledir, neden Ankara'dan değil de İstanbul'dan bilirkişi seçilmektedir?

"Usul böyle..." denir hep.

Yasaları incelerseniz; "usul" böyle değildir aslında. Dosyayı inceler, bilirkişi raporlarını okursunuz. Öyle yorumlarla karşılaşırsınız ki şaşırır kalırsınız.

12 Mart Muhtırası'nın okunmasından birkaç saat sonra yazdığım bir yazı da beni böle uğraştırmıştı. Yazıda, ordunun siyasetçilerin oyunlarına karşı "uyanık" olmasını istemiştim. Vay sen misin diyen! O zamanlar gözaltındaydım. Apar topar götürüldüm savcılığa:

"Yazınızda orduya hakaret unsurları var."

"Anlayamadım ne dediniz? Orduya hakaret mi?.."

"Bu konuda bilirkişi raporu var. Böyle diyor bilirkişi.

Gerçekten de bilirkişi raporu varmış bu konuda. Ankara'da, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden bir doçentmiş.

"Ordu uyanık olmalıdır demek, ordu uyuyor demektir!... demiş ve basmış imzayı.

Önce güldüm. Sonra da verdim sorgumu. Bu yazıdan dolayı tutuklama kararı çıktı. Ağır Ceza Mahkemeleri'ne kadar gittim. Sonunda ilk celsede beraat ettim ve bu kararı onayladı Yargıtay. Güler misiniz, ağlar mısınız?..

Neyse, yargılama usulünü anlatalım biz yine.

Savcılık sorgu yargıcına açar davayı. Bir de oraya çağrılırsınız. Bilirkişilerin seçimine itiraz edersiniz. Savcılar bilirkişi seçemez dersiniz. Eğer bu bilirkişi raporlarına göre tutuklanmışsanız aylar geçer dava açılması için. Sonra Ağır Ceza Mahkemesi'ne çıkarılırsınız bir gün:

"Bilirkişiler usulsüz seçilmiştir. Yeni bilirkişi seçilmesini istiyorum" dersiniz.

Üç bilirkişi daha seçilecektir. Bir gün raporu okunacaktır bu bilirkişilerin. Yeni seçilenler suç unsuru bulmamışlardır yazıda. Ortaya bir garip durum çıkar böylece:

Komünizm propagandası işçiler ve köylüleri isyan ettirmek için yapılır, denir değil mi? Bu yazının işçiler ve köylülerce anlaşılması gerekir her şeyden önce. Biçimsel mantıkla düşüne-

lim. Bilirkişilerin anlam ve kapsamında anlaşamadıkları bir söz nasıl olur da, işçiler ve köylülerce anlaşılır? Bir profesörün "suç" dediğine diğeri "Hayır, değildir" diyecek. Bu da "şıp" diye anlaşılacak işçiler ve köylüler tarafından. Onlar da hemen ihtilal yapacaklar! Bırakalım işçiyi köylüyü. Lise mezunu yazı işleri müdürü:

"Bir yazının suç olup olmadığını profesörler bile anlayamıyor. Ben nasıl anlarım?" derse ne denilecektir? Hiç!..

Mahkeme ya beraat kararı verir ya da mahkumiyet. Bu kararlar da gider Yargıtay'a. Beraat onaylanırsa dava bitti demektir. Mahkumiyet onaylanırsa da öyle. Fakat karar bozulunca ortaya daha garip bir durum çıkıyor. Bu kez yazıda suç unsuru olup olmadığı konusunda yargıçlar arasında da anlaşmazlık çıkmış demektir. Hepsi de yüksek öğrenim yapmış, sosyal bilimler okumuş ve okutmuş insanların anlam ve kapsamında görüş birliğine varamadıkları düşünceler, bu eğitimden geçmemiş olan insanlar için nasıl olur da propaganda gücü taşır?

Bu uygulamalardan tek kurtuluş yolu, düşünce suçu kavramını yasalardan çıkarmaktır. Buna karşı Amerikan Yüksek Mahkemesinin benimsediği bir ölçüyü koymak çözüm getirir soruna belki. Amerikalılar "clear and present danger" diyorlar. Yani, kaba bir ihtilal tahriki olmadıkça, işçiler ve köylüler açıkça ihtilale yöneltilmedikçe, düşünceler suç sayılmaz. Amerikan yargıçlarının ölçüleri böyledir işte.

"Amerikancı muhalefet"e bir Amerikan Yüksek Mahkeme kararı gösteriyoruz. Ne buyururlar acaba? Yoksa Amerikan Yüksek Mahkeme yargıçları da mı komünist?

(Yeni Ortam, 14 Nisan 1974)

BİR İŞADAMININ ZİNCİRLERİ...

İşverenlerin sözcüsü ve gözcüsü bir dergide değerli işadamlarımızdan Ertuğrul Soysal'ın "İktidar ve hür teşebbüs" konularındaki düşüncelerini okuduk. Dergi, "Bir Profil" başlığı altında bu işadamımızın yaşam öyküsünü de anlatmış. Bir bö-

lümü birlikte okuyalım: "Ankara'da Mülkiye'de okurken ders notlarını teksir ederek Ankara Radyosu'nda solo akerdeon dersleri vererek, piyano akordörlüğü yaparak kıt kanaat yaşamış, ama kimseye haset duymadan..."

Bilindiği gibi Soysal, işadamları arasında alışılagelen düşüncelerin bir ölçüde dışına çıkmıştır. Kendisine bu nedenle "özel teşebbüsün yaramaz çocuğu" da deniliyormuş. Ertuğrul Soysal, genç yaşlarında, ders notlarını teksir edip satarak iş hayatına başlamış. Bu da bir çeşit "yönetime katılma" sayılabilir. Öyle ya, teksir bastırıp satarsanız fakülte yönetiminin görevleri arasında bulunan yayın işlerine gönüllü olarak katılmış olursunuz.

Teksir satışı yaparken kimseye "haset" duymamış. Sanırız bu nokta da çok önemli. Ertuğrul Soysal bugün de kimseye "haset" duymuyor. Vehbi Koç'u, Nejat Eczacıbaşı'yı, Sakıp Sabancı'yı hiç kıskanmıyor. Ne olacaktı ki?.. Eninde sonunda hepsi de "ekmek parası" için çalışıyorlar. Neden kıskansınlar, neden haset duysunlar birbirlerine?

"Profil" devam ediyor: "Askerlikten sonra, müzisyenlikten, akordörlükten biriktirdiği paralarla mecburi hizmet bedelini ödeyerek serbest hayata "sıfırdan" başlamış. İlk işi madeni eşya yapmak. Bu da ona zincir fikrini vermiş. "Niçin Türkiye'de zincir yapılmasın?.." Ve böylece "zincir" sanayiinin ve ticaretinin önemli adamı olmuş Soysal.

Değerli işadamımız, işçilerin hak ve özgürlükleri ile çok yakından ilgileniyor. Fakat, bu "işçi" ve "zincir" sözcükleri kötü çağrışımlar yaptırır insana. Bütün işadamlarının, hangi sanayi kollarında çalıştıkları anlatılırken Soysal için:

- Zincirli işveren, denilirse biz de üzülürüz. Çünkü biliyoruz ki Soysal işçileri çok seviyor. Sonra bazı kötü niyetliler çıkıp:

- Zincirli işçiler, derlerse bu kez de zincir sanayiinin kurucusu Sayın Soysal çok üzülecek ve acı çekecek. Ya işadamları Soysal'a kızıp:

- Hür teşebbüsün zinciri, derlerse?..

Hep suç bu sosyalistlerde. Boşuna "aşırı sol" denmemiş. İşçilerin zincirli olduklarını hep onlar yazmış. Allaha şükür bugün, siyasal hükümlü ve tutuklular dışında hiç bir yurttaşımıza "zincir" vurulmuyor. Herkes, Anayasa'da yazıldığı gibi, "kaderde-kıvançta, tasada ortak." İşte bazı işadamlarımız halkın bu

ortaklığını da yeter görmeyip, halka açık şirket yoluyla, "kaderde-kıvançta, tasada ve parada" ortak olmak istiyorlar. Soysal, Park Otel'de:

- Aile çemberini kırıp, halka açılıyoruz, demiş iki gün önce.

Ertuğrul Bey, iktidarı birazcık destekliyor. Güzel güzel sosyal demokrasi tanımları veriyor. Fakat CHP'yi gereğinden fazla devletçi buluyor. Kooperatiflere ve halk sektörüne çok kızıyor:

- Nereden çıktı bu halk sektörü?.. diye söyleniyor yüksek sesle.

Sayın işadamımız "hür teşebbüs"ün vergi verip vermediği konusunda "dehşetengiz" bir açıklama yapıyor. Soysal'ın açıkladığına göre:

- Vergi vermeyen verenden çoktur!..

Oldu mu şimdi? Hür teşebbüsün vergi kaçırma hürriyetine karışılır mı hiç? Bugüne kadar işadamlarının vergi kaçırdıklarını yalnızca "kökü dışarıda olanlar, servet düşmanları, anarşistler, Marksistler, Leninistler hatta Maoistler" ileri sürdüler. Şimdi de bir işveren çıklyor:

- İşadamlarının çoğu vergi vermiyor, diyor. Sonra da:

- Lütfen, beni okuyanlar kollektivist saymasınlar, diyor.

Biz:

Estağfurullah, deriz bütün nezaketimizle buna. Şimdi Ertuğrul Soysal'a seslenelim:

Ertuğrul Bey, Ertuğrul Bey, neler söylüyorsunuz Allahaşkına!.. Sonra sizi "odanız"dan atarlar. Aklınızı başınıza alın. Aç kalırsınız. Perişan olursunuz. Sonra tutuklanırsınız. Elinize ayağınıza zincir vururlar. İyisi mi siz şu "zincir" sanayiini bırakın. Çünkü bu "zincir" şimdilik sizi, vergi vermediklerini söylediğiniz hür teşebbüse bağlıyor ister istemez. Buna da inanınız ki en çok biz üzülüyoruz.

Kopar "zincirlerini" Ertuğrul Soysal!..

Açıl halka...

(Yeni Ortam, 15 Nisan 1974)

ÖZEL TEŞEBBÜS, GÜZEL TEŞEBBÜS...

Bugün işadamlarıyla hükümet arasında çıkan uyuşmazlık geniş ölçüde "kredi" sorunu ile ilgili görünmektedir. "Hür te-

şebbüs"ün "müteşebbisleri" bu "halk sektörü" sözünden çok kuşkulanmaktadırlar. En çok kendilerinin de "halka açıldığı" bir dönemde sadece "halk" sözcüğünden mi endişe ediyorlar acaba? Şüphesiz hayır. Hükümetin kredi olanaklarını özel girişimden alıp "halk sektörü"ne aktaracağından korkmaktadır işadamları. Elimizi vicdanımıza koyarak düşünürsek "hür teşebbüs"e hak vermemek elden gelmez. Çünkü kredi muslukları kapitalizmin can damarıdır. Şimdi bu damardan kan almak istenmektedir "halk sektörü" adına. Size, devlet eliyle kapitalist yaratma çabalarının bir örneği ile anlatalım konuyu isterseniz:

1950'lerden sonra, "hür teşebbüs" devlet desteği ile yaratılmağa çalışıldı. Bu dönemde devlet sermayesi ve sağlanan dış kredilerle büyük işletmeler kuruldu. Bunların ilginç örnekleri, Çukurova Elektrik ve Ereğli Demir Çelik Fabrikaları Anonim Şirketleri'dir.

Çukurova Elektrik Türk Anonim Şirketi 30 milyon TL. sermaye ile kurulmuştur. Bu şirkete Etibank yüzde ellinin altında bir sermaye payı ile ortak edilmiştir. 14 milyon lira yatırmıştır Etibank pay olarak. Dünya Bankası bu kuruluşun özel teşebbüs olmasını istemiş ille de. Bu nedenle sadece devlet payı yetmemiş. Adana ovalarında bu kuruluşa para yatıracak "ağa" aranmış. Bu "hür teşebbüs"den toplanan para da yetişmeyince Ziraat Bankası da kredi açmış bu işe. Ama nasıl? Adana'nın o zamanki, DP ve CHP Başkanlarına 750'şer bin liralık kredi sağlayarak.

Boş durmamış Çukurova Elektrik. "Seyhan Barajı"nı da devralmış. Baraj, Dünya Bankası'ndan sağlanan kredilerle ve geniş bütçe olanaklarıyla Devlet Su İşleri'nce yaptırılmış. Dünya Bankası, sağlanan kredileri bu barajın "hür teşebbüse" verilmesi koşuluna bağlamıştı yine. Bir süre sonra barajın mülkiyeti Çukurova Elektrik Türk Anonim Şirketi'ne devredilmiş. Ve 105 milyon liraya mal olan baraj, bir çırpıda "hür teşebbüs"ün mülkiyetine geçivermiş. Ne güzel, ne kolay değil mi?..

Bu arada Etibank, şirket payı olarak koyduğu 14 milyon liranın kârını aldı mı dersiniz?.. Hayır 1962 yılına kadar şirket, Etibank'ı ortak olarak görmemiş ve bir kuruş kâr da vermemiştir. 11 milyon 200 bin TL'dir bu para. Bu da iyi değil mi?..

Çukurova Elektrik şimdi bütün zincirlerinden kurtulmuş bir "hür teşebbüs"tür. Devlet eliyle kurulmuş, devlet olanaklarıyla

geliştirilmiş şirket, bugün 100 milyon lirayı bulan sermayesi ile "devlet eliyle fert zenginleştirme" yolunun unutulmaz örneği olarak önümüzdedir. Kapitalizmin bir anıtıdır bu. Elle tutulur, gözle görülür bir örnek.

Sermaye birikiminin olmadığı bir ülkede kapitalizmin başkaca yolu da yoktur. Devletin sırtından zengin olunur, buna da:

- Hür teşebbüs... adı takılır.

"Hür teşebbüs" kendi olanaklarıyla değil devlet desteği ile bugünkü özgürlüğüne kavuşmuştur. İsteyin "hür teşebbüs"ten:

- Doğru yatırım yap.

Yapmam.

- İşçilerin kıdem tazminatlarını artır.
- Artırmam.
- Asgari ücretleri artır.
- Olmaz.

Buna karşı hür teşebbüs:

- Gelsin paralar. Krediler kısılmasın sakın... demektedir sadece.

İşte "hür teşebbüs" böyle kullanmıştır özgürlüğünü. Şimdi Ecevit yönetimi:

- Halk sektörü yaratacağım ve banka kredilerinin bir kısmını bu sektöre aktaracağım... deyince kızılca kıyamet kopuyor.

- Amerika gitsin de Rusya mı gelsin? Komünizme mi gidiyoruz, yollu laf salataları sürülmektedir piyasaya. "Teşkilatlanmamış fikir piyasası" böyle siyasi yatırımlarla işletilmeye çalışılmaktadır, durmadan.

Bu gürültü içinde ana sorunu yitirmeden gerçekçi çözümleri yapmak zorundayız.

Ecevit yönetimi, özel girişimin alıştığı kredi musluklarını kısacak ya da kapatabilecek mi? Krediler özel sektörden alınıp kamu kesimine aktarılabilecek mi? Devlet bundan sonra kamu ve özel kesimin kredi ilişkilerini sisteme bağlayabilecek mi? "Halk sektörü" nasıl yaratılacak? Bu sektör başarılı olabilecek mi?

Bütün bu soruların yanıtı, Ecevit yönetiminin izleyeceği ekonomik siyasetle ilgilidir. Bize sorarsanız kapitalist ilişkileri

değiştirmeden kapitalizmin zararlı sonuçlarından kurtulmak olanaksızdır. Kapitalizmi "ıslah" etmek ise bunca yıl kolay kazanca ve kredi hovardalığına alışmış olan hür teşebbüsün "ıslah-ı nefs" edeceği anlamına gelmez hiçbir zaman.

(Yeni Ortam, 17 Nisan 1974)

OYUN SAHNEDE Mİ?...

"Kontrgerilla"; Amerika Birleşik Devletleri'nin yoksul ülkelerde gelişen ulusçu ve devrimci akım ve eylemlerle savaşmak için kurduğu bir askeri örgütün adıdır. Bu örgüt, Amerikan Silahlı Kuvvetleri'nden bazı subaylar ile CIA (Merkezi Haberalma Örgütü) ve AID (Uluslararası Kalkınma Örgütü) üyelerinden oluşmaktadır. "Kontrgerilla"nın görünürdeki amacı,

a) gerilla kuvvetlerini askeri alanda yenilgiye uğratmak, b) gerillaların kitlelerle olan bağlarını kopartmak. c) sarsılmış olan hükümet otoritesini yeniden sağlamak, biçiminde özetlenebilir. Bu örgüt, Latin Amerika ülkelerinde girişilen gerilla eylemlerine karşı bir özel savaş örgütü olarak kurulmuştur. Panama Kanalı'nda "antigerilla öğretisi" giderek, askeri ve siyasal bir eylem biçimine dönüşmüştür. Bu okullarda binlerce Latin Amerikalı subay, anarşik nitelikteki eylemlerle savaşma amacıyla eğitilmektedir. Bolivya, Uruguay ve Şili'de faşist darbelerde yer alan subayların bir kısmı bu okullardan yetişmiştir.

Azgelişmiş ülkelerdeki devrimci eylemleri bastırmak için kontrgerilla yetiştiren "Antigerilla Okulu" yanında Kennedy zamanında kurulan "Washington Uluslararası Polis Akademisi" de, azgelişmiş ülkelerden yollanan polisleri siyasal eğitimle yetiştirmektedir. Bu eğitimden geçenlerin bir kısmı TAI (Terrorist Activity Investigation) Türkçesi, "Terörist Eylem Araştırması" adlı bir başka özel eğitimle yetiştirilerek, "anarşi" dönemleri için hazırlanmaktadır. Bu örgütte yetişenler de Şili, Uruguay ve Yunanistan'daki faşist darbelerde görev almışlardır.

Amerikan savaş örgütleri, azgelişmiş ülkelerde devrimci bilinçlenme ve örgütlenme karşısında yeni "taktik ve stratejiler"

saptama zorunluluğundaydı. Ulusal ve sınıfsal örgütlenme ve bilinçlenmeyi bastırabilmek için çeşitli yöntemler saptandı. Bunlara genel bir tanımla "pasifikasyon" denilmektedir. Devrimci eylemleri yasadışına itebilmek için "kışkırtıcı ajan" yetiştirmek de bu yöntemlerin arasında yer almaktadır.

Geçenlerde İstanbul'da Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu'nca oynanan "Amerikano" adlı piyesi izlerken bunları düşündüm. Oyun, belgesel ve siyasal konularla ilgilenen Yunan asıllı rejisör Costa Gavras ve Franco Salıvas'ın Batı ülkelerinde gösterilen "Sıkıyönetim" adlı yapıtından esinlenerek sahneye konmuş. Gavras bundan önce, Yunanistan'da solcu bir milletvekilinin öldürülmesini konu alan "Ölümsüz Z" romanını da filme almıştı. Rejisör son yapıtı ile dikkatleri işkence üzerine çekti.

Oyunda, Uruguay'da AID uzmanı olarak görev yapan CIA ajanı ve işkence uzmanı Mitrione'nin Tupomaros gerillalarınca kaçırılıp öldürülmesi anlatılıyor. Mitrione Uruguay'dan önce Nijerya ve Brezilya'da da çalışmış, bu ülkelerde uygulanan işkence uygulamalarını yönetmiş ve "Washington Polis Akademisi"nde işkence dersleri vermiş bir CIA ajanıdır. Mitrione, bütün bu ülkede devrimci eylemlerin bastırılmasında önemli görevler üstlenmiştir. Oyunda faşizmin bütün kabalığını, işkencelerin bütün bayağılını gözlerinizle görüyorsunuz. İşkence sahneleri sergilenirken:

- Ben bu oyunu bir yerden hatırlıyorum, diyorsunuz kendi kendinize. İşkence gören öğrencilerin beyanları, buna karşı İçişleri Bakanı'nın yalanlamaları, anılarınızın bir yerinde düğümleniyor. Belleğiniz geçmiş, ve gelecek arasında bir köprü kuruyor ve:

- Ben bu oyunu biliyordum, diyorsunuz yine. İçiniz burkuluyor, acıyla izliyorsunuz olup bitenleri.

Costa Gavras'ın "Sıkıyönetim" adlı filmi Türkiye'de gösterilmeli. Herkes ama herkes görmeli bu filmi. Poyrazoğlu'nun "Amerikano" piyesi de Ankara'da özellikle politikacılarımıza gösterilmeli. Latin Amerika'da, emperyalizmin sahneye koyduğu oyunlar "muhterem zevat" tarafından da anlaşılmalı.

Nasıl olsa, Türkiye'mizde ne "kontrgerilla" adlı yasa dışı işkence örgütleri var ne de "antigerilla okulları"nda, "Washington Polis Akademisi"nde eğitilmiş işkence uzmanları! Türkiye'de hiçbir aydına, hiçbir öğrenciye, hiçbir subaya, hiçbir işçi-

ye işkence yapılmamıştır geçtiğimiz olağanüstü dönemde de. Onun için gönül rahatlığı ile izleyebilirler bu oyunu.

Bana kalırsa, bu oyuna muhalefetimizin sayın liderlerini çağıralım ve onlara, işkencesiz bir dönemin savunucuları oldukları için içten teşekkür edelim. Ve perde kapanınca, bütün liderleri sahneye çağırarak Uruguay'daki, Brezilya'daki, Şili'deki ve Yunanistan'daki insanlık dışı işkenceleri kınayacakları için onlara, "Mamak" dolusu, "Selimiye" dolusu selamlar ve sevgiler sunalım.

(Yeni Ortam, 19 Nisan 1974)

ÖRGÜTÇÜ..

Çanakkale Seramik Fabrikaları Anonim Şirketi, 1950'lerde adından çok söz edilen "Halk Şirketleri"nden biridir. Şirketin hukuksal görünümünü bir yana iterseniz, çok ilginç bir sermaye tablosu ile karşılaşırsınız: Bu 216 kişilik "Halk Şirketleri"nde söz sahibi, "Bodur Ailesi" ve bu ailenin kuvvetli adamı "Hacı İbrahim Bodur"dur. Sermaye sahipleri arasında Demokrat Parti'nin ileri gelenlerinden Emin Kalafat, Fatin Rüştü Zorlu, Nuri Togay, Sıtkı Yırcalı'nın adlarına da rastlarsınız. Şirkette Etibank'ın sermaye payı %33'dür. Her nedense Etibank sonradan bu payını Türkiye Elektrik Kurumu'na devretmiştir.

Görüyorsunuz, özel teşebbüs bir şirket kuruyor, devlet bu şirkete önemli bir sermaye payı ile katılıyor. Bu da yetmiyor. "Halk Şirketi" "Halk Kapitalizmi" ve "Halka açılma" gibi güzel sözlerle, ayrıca önemli politikacılar da şirkete ortak ediliyor. Böylece, devletin kredi muslukları, teşvik tedbirleri yatırım indirimleri de güvence altına alınıyor. Bu şirketler, tam anlamıyla, egemen sınıfın temsil edildiği bir kapitalizm kalesi olarak çıkıyor karşımıza. Bir yanda devlet sermayesi, öte yanda devrin bakanlarından şirket ortakları! Hacı İbrahim Bodur, büyük bürokratları, üniversite öğretim üyelerini de alıyor ortaklar arasına. Şirkette, "sermaye-bürokrasi-politikacı" örgüsü, siyasal ve ekonomik örgüt biçimi olarak ortaya çıkıyor kendiliğinden.

Şirketin "İmparatoru" Hacı İbrahim Bodur, aptesinde namazında bir Müslüman'dır. Beş vakit namaz kılar. Hacca gidip

gelir. Ayrıca hac seferleri düzenler. Bir çok Müslüman'ı da, ölmüşlerinin ruhuna fatiha okumaları için hacca götürür hayrına. Camiler yaptırır. Çeşmeler yaptırır. İftar sofraları düzenler. Biraz "Nakşibendilik" vardır Hacı Bey'de. Bu nedenle Milli Selamet Partisi'nin bazı milletvekilleriyle de arası çok iyidir. Fakat gönlü Adalet Partisi'ndedir. Refet Sezgin yakın dostudur. İsmet Sezgin, Turgut Toker yakınıdır Hacı Bey'in.

İşte sizlere halka açık bir kapitalizmin somut görünümü. Bundan sonra CHP yanlısı yazarlarca...

- Halk-bürokrat çelişkisi... denildiğinde hemen:

Sermaye bürokrasisinin bir kesimi ile işbirliği yapmıştır. Halk-bürokrat çelişkisi soyut bir tanımdır. Bürokrasi bir sınıf değildir. Ancak bir sınıfın yararına çalışır. Bürokrasinin bir kesimi sermaye sınıfının hizmetindedir. Temel çelişki, sermaye ile emek arasındadır... diyeceğiz.

Sağ parti denildiğinde:

Sermaye sınıfının yararına çalışan ve devleti bu amaçla yönetmek isteyen partidir... tanımını yapacağız. Hacı İbrahim Bodur örneği, bir yandan özel sermayeyi, öte yandan devlet desteğini, dinsel gücü, politikacı ilişkilerini bir arada yürüten işadamına da:

- İşte kapitalist budur, diyeceğiz. Ve devam edeceğiz:

Bürokrat, sermaye ile işbirliği yaptığı ölçüde halka karşıdır.

Hacı Bey'in şirketinde "sermaye-politika-bürokrat" birliğini gördükten sonra "aktüaliteye" gelelim:

Hacı İbrahim Bey, kapitalizmin gerçekten başarılı bir işadamıdır. Fakat, "hür teşebbüs" sahibi olduğu için "hürriyeti yok etme hürriyetini" kullananlara çok kızıyor bugünlerde. Hukuka da meraklı:

-141, 142'den mahkum olanlara af yok, diyor.

Düşüncesi şu:

- Devletin temeline dinamit koyanlar affedilemez.

Milli Selamet Partili Nakşibendi tarikatçılara sesleniyor:

- Öbür dünyada iki elim yakanızdadır!

Ankaralara gidiyor. Tanıdığı politikacılarla konuşuyor. Anlatıyor anlatıyor, anlatıyor. Direniyor.

- Bu hükümet düşmeli!

Dostlarına soruyor:

- Koalisyon nasıl çökertilir?

Hesaplar yapıyor olmuyor. Doluya koyuyor olmuyor. Boşa koyuyor dolmuyor: Bir AP'lilere koşuyor, bir MSP'lilere. Umudu Nakşibendi dostlarında.

Hacı Bey neden telaş ediyor? Çünkü artık Ankara'da bakan dostları yok. Bir telefonla, bir rica ile kredi de alamıyor. Kabinede iş ortağı yok. Şimdi işi gücü bir "dost" hükümet bulabilmek. Hükümet zam yaptı; affı çıkarmadan düşmeli diyor, yakınlarına.

Türkiye'de kapitalistlerin sosyal demokrat bir yönetime izinleri yoktur. Çünkü yıllarca, "sermayeci-politikacı-bürokrat" üçlüsü ile yönettiler ülkeyi. Hacı İbrahim Bodur, bu yönetim biçiminin canlı örneğidir işte.

Hükümet düşecek mi, Hacı Bey gülecek mi?..

(Yeni Ortam, 21 Nisan 1974)

ÇOCUKLAR İÇİN...

Bugün 23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı. Sizin bayramınız çocuklar. Geleceğe umutla bakın. Eğlenin, gülün koşun bugün. Sevimli çığlıklarınızla koşmaca oynayın, ip atlayın. Bundan sonra hep birlikte güzel günler göreceğiz, umutlu günler, tasasız, acısız günler göreceğiz.

Doğar doğmaz bakımsızlıktan ölmeyecek kardeşleriniz. Sokaklarda paramparça paçavralar içinde dilenmeyecek, beş on kuruş için avuç açmayacaksınız çocuklar. Üzerinizde bir yırtık gömlekle dondurucu buzlar üzerinde dolaşmayacaksınız. Güzel ayakkabılarınız, cici elbiseleriniz, sıcacık evleriniz olacak çocuklar.

Hasta olduğunuz zaman size bakacak doktorlar bulunacak çocuklar. Babanızın doktora, ilaca verecek parası olacak. Doktorsuzluktan, ilaçsızlıktan ölmeyeceksiniz. Babanızın annenizin gözyaşlarıyla yıkanıp, kızamıktan boğmacadan ölmeyeceksiniz çocuklar. Hep birlikte güzel günler göreceğiz. Umutlu günler, tasasız günler göreceğiz.

Dokuz on yaşlarında, fabrikalarda, atölyelerde, yüzünüz, eliniz yağ pas içinde çalışmayacak, ağır yükler taşımayacaksınız

çocuklar. Siz de yaşıtlarınız gibi okulları bitirecek, mühendis, avukat, doktor olacaksınız. Küçük yaşta çalınmayacak emekleriniz. Alın terleriniz karşılığında paralar girmeyecek zenginlerin ceplerine. Birlikte güzel günler göreceğiz...

Çocuk bahçelerinin önünde simit satmayacaksınız. Aynı yaşlardaki çocuklar kaydırak oynarken, atlı karıncalara binerken, içinizi çekerek izlemeyeceksiniz onları. Sizin de oynayacak bahçeniz olacak. Babanızla, annenizle bulvardaki vitrinlerde oyuncaklara bakıp, neden bu pahalı oyuncakları sizlere almadıkları için babanıza, annenize kızmayacaksınız. Hepinizin güzel oyuncakları olacak. Güzel günler göreceğiz. Umutlu günler, tasasız günler göreceğiz birlikte.

Büyük kentlerin sokaklarında başıboş dolaşmayacaksınız. Kirli tuzaklara, acımasız ellere düşmeyeceksiniz. Yaşadığınız o gecekondu mahallesinde oturanlarla, hep birlikte güzel günlerimiz olacak. Uzak çeşmelerden su taşımayacaksınız minicik ellerinizle. Işıklı sokaklarınız, temiz ve şirin evleriniz olacak. Evinizde sular akacak gürül gürül.

Tertemiz önlükleriniz olacak, tertemiz ayakkabılarınız. Ayakkabınız yırtık diye arkadaşlarınızdan utanmayacaksınız. Herkes gibi ders kitaplarınız olacak. Harçlıklarınız olacak. Teneffüslerde renkli gazozlar içeceksiniz. Yoksullukla, acıyla geçmeyecek günleriniz.

Babanızı, annenizi, amcanızı, dayınızı, cezaevlerinin parmaklıkları arasında soluk yüzleriyle görmeyeceksiniz. Yakınlarınız sizler için gözyaşı akıtmayacak. Siz doğmadan babanızı tutuklamayacaklar. Babanıza cezaevi hücrelerinde "geçmiş olsun babacığım" demeyeceksiniz. "Ne zaman eve geleceksin" demeyeceksiniz. Bütün babalarla, bütün annelerle, amcalarla, dayılarla, güzel günler, mutlu günler, tasasız günler göreceğiz.

Düşüncelerinizden dolayı hapsolmayacaksınız. Ülkemizde kimlerin "egemen" olduğunu düşündüğünüz için suçlanmayacaksınız. Beş yıl, on yıl, yirmi yıl cezaevlerinde kalmanıza karar verilmeyecek. Bileklerinize kelepçe takılmayacak. Hücreler kilitlenmeyecek üstünüzden. İşkence evlerinde acıdan çığlıklar atmayacaksınız. İşkencesiz, hapissiz güzel günler göreceğiz çocuklar, umutlu ve tasasız günler göreceğiz.

Sokaklarda, ellerimizde bahar çiçekleri, mutluluk türküleri söyleyeceğiz. Geçirdiğimiz "kara günleri" bir kez daha yaşama-

yacağız. Yoksullukları geride bırakacağız. Acıları, hapisleri unutacağız hep. Yarınları düşünceğiz. Umutlu yarınları...

Güzel günler göreceğiz çocuklar. Işıklı günler göreceğiz. Mutlu günler, tasasız günler göreceğiz.

Babalarınızın, amcalarınızın, dayılarınızın katlandıkları acılar, sizlere özgür bir ülke bırakabilmek içindi. Güzel günler yaşayacaksınız çocuklar...

(Yeni Ortam, 23 Nisan 1974)

GEREKSİZ OY...

Bay Nihat Erim, yine "kuvvetli ve inandırıcı" kişiliği ile ortalıkta görünmeye başladı. Af görüşmelerinde "Ortadoğu ve Balkanların en büyük devlet adamının" sesini yine duyduk. "Zat-ı devletleri" bu kez eylem suçu-fikir suçu tanımları veriyorlar ve affın henüz erken olduğunu da belirtiyorlar hemen, irşat buyuruyorlar!

Aynı Nihat Erim, 1941 yılında yazmış olduğu "Amme Hukuku" adlı kitabının 279. sayfasında özgürlükler konusunda şunları yazıyordu:

"- Bazıları, düşüncelerin serbestçe yayılabilmesinden doğan mahsurları öne sürerek, düşünce hürriyetinin aleyhinde bulunuyorlar. Bu düşüncede olanların yanıldıklarını ispata hacet var mıdır?.. Matbuat, toplanma, cemiyet teşkili ve okutma gibi vasıtalarla, düşüncelerin serbestçe yayılması, münakaşa edilmesi ve fikirlerin aydınlanması mı daha iyidir, yoksa muayyen bir zümrenin diğerlerini susturduktan sonra, kendi düşüncelerini ve yalnız kendi düşüncelerini yayması, halkı belki de yanlış yola sevk etmesi mi daha iyidir? Bu ikinci şık kabul edildiği takdirde, milletin bir koyun sürüsünden ne farkı kalır?.. Bütün mahsurlarına rağmen, kilitli ağızlar, satılmış kalemler yerine serbest düşünce tercih edilmelidir."

Erim, 12 Mart'tan sonra "tepeden inme" yollarla başbakanlığa atanmış ve kendi tanımı ile, "düşüncelerin serbestçe yayılmasından doğan mahsurları ileri sürerek" Anayasal düzeni "tağyir, tebdil ve ilga" etmiştir.

Erim döneminde Türk düşünce ve sanat hayatı, tarihinde görülmemiş biçimde saldırıya uğramış, evlerden kitaplar top-

latılmış, ilerici aydınlar, yazarlar, öğrenciler, işçiler, subaylar, öğretmenler, gözaltına alınmıştır. Yine Erim'in tanımı ile, "Muayyen bir zümrenin, diğerlerini susturduktan sonra kendi düşüncelerini yayarak halkı yanlış yollara sevk etmek" istemesi de en çok Profesör'ün başbakanlığında görülmüştür.

Yine bu dönemde Erim'in özlü deyişi ile "milletin bir koyun sürüsünden farkı kalmadığı" sanılmış, özgür düşünce yerine "satılmış kalemler ve kilitli ağızlar" yeğlenmiştir.

İşte şimdi bu Nihat Erim, kendi dönemindeki antidemokratik uygulamaya tüy dikercesine, yeni hukuk yorumları yapıyor ve kendince af takvimi saptıyor. Af erkenmiş! Neden diye sorarsanız yanıtı açık:

- Nihat Bey ve Nihat Beygiller böyle istiyor!..

Oysa Türk halkı 14 Ekim günü göstergeyi saptamıştır. Bugün koalisyonu oluşturan iki parti, bütün düşünce yasaklarının kalkacağını ve geniş kapsamlı affin gerçekleşeceğini söyleyerek onay almışlardır halktan. Halkın bu isteği gerçekleşecektir şimdi. "Satılık kalemler ve kilitli ağızlara" rağmen özgürlükten korkmamıştır Türk halkı. Yazdıkları ile yaptıkları arasındaki çelişkinin faturasını bile hesaplamayan bu Kamu Hukuku Profesörü Başbakan, küf tutmuş birtakım kavramlarla yine de **özgürlük balyozculuğuna** devam ediyor.

Erim artık bilmelidir ki, kendisinin siyasal geleceği kilitlenmiştir kontenjan senatörlüğü ile. Bundan sonra, bir seçimle parlamentoya gelebilmek ancak tatlı bir düştür Erim için. Bir olağanüstü dönemde, yine kendisine başvurulacağını sanıyorsa, bunda da yanılgı içindedir. Herhangi bir askeri darbede Erim'in adı, bir güç kaynağı değil bir yük olabilir ancak.

Erim, tek partili dönemde savunduğu özgürlüklerin çok partili dönemde karşısına geçmiş, bütün yazdıklarını ve söylediklerini unutuvermiştir. Başbakan olunca, CHP Parti Meclisi toplantılarında Ecevit'in solculuğunu yeterli görmeyip İsmet Paşa'ya:

Paşam sosyalist parti olduğumuzu ilan edelim, demiş, sosyalist kültür derneklerinde konferanslar vermiş, başbakan olunca da ülkedeki ilerici, Atatürkçü, solcu, sosyalist kim varsa birgün içinde cezaevlerinde toplanmalarına karar vermiştir. İşte budur Nihat Erim!

Bugün cezaevlerinde, 141. ve 142'nci maddelerden Erim döneminde yargılanmış ve mahkum edilmiş olanlardan hiçbiri, Erim'in oyu ile affedilmek istemez. Çünkü düşünceleri dolayısıyla yargılananlara verilebilecek en büyük ceza, Nihat Erim'in oyu ile affedilmektir. Türkiye'de hiç kimse böyle bir cezaya layık değildir.

(Yeni Ortam, 24 Nisan 1974)

BİR SORUMUZ VAR...

Bir yurttaşımız sosyalist bir ülkede "Komünist Partisi Gençlik Örgütü"nce düzenlenen toplantılarda söz alıp konuşsa ne olur? Ne olacağı açık: Hakkında kovuşturma açılır. Aynı yurttaşımız bu ülkelerde iç politika ile ilgili bazı açıklamalarda bulunsa, ne yapılır?.. Ne yapılacağı bellidir. Hakkında dava açılıp tutuklanması istenir. Gazetelerde eleştiriler, suçlamalar birbiri üstüne yığılır birdenbire; Marksist'lik, Leninist'lik, kökü dışardalık sözleri, milli bütünlük, hain, vatansız, komünist gibi tekerlemelerde yuvarlanır durur "Bab-ı Ali" yokuşunda.

Bir yurttaşımız 15-20 Haziran 1960 tarihleri arasında Romanya'da düzenlenen seminerde, dünyanın dört bir tarafından gelen komünist gençlerin karşısında şöyle konuşuyordu:

"Yoldaşlar,

Böyle bir seminerde delegelerin dikkatlerini, askeri bir ittifak sonucu çok ciddi tehlikelere maruz kalan bir ülke üzerine çekmek isterim. Hepinizin bildiği gibi, Türkiye NATO adlı saldırgan bir ittifakın boyunduruğu altındadır. Ve bilindiği üzere NATO, ABD'nin iktisadi ve askeri sömürüsü üzerine inşa edilmiştir. Türkiye'nin komşu devletlerle ayrıcalık ifade edilebilecek bir sorunu yoktur. Herşeye rağmen, Amerika'nın yönetimi altında bütçemizin üçte birini askeri masraflar için ayırma zorunluğunda kaldık. Hükümetimizin onayı ile 32 bin kilometrekare alanı Amerikalılar'a verdik. Bu Amerikan üslerine Türk Genel Kurmay Başkanı bile giremez."

Bu yurttaşımız aynı konuşmada Ruslar'ın Çekoslovakya'yı işgalini de haklı buluyor. Çeşitli sorunlara değindikten sonra, komünist gençlik örgütleriyle ilişkiler kurulmasını ve bir "plan içinde" hareket edilmesini öneriyor!..

Kimdir bu yurttaşımız? Marksist-Leninist midir? "Son bağımsız Türk devleti'ne dinamit koyanlardan" mıdır? "Milletin bütünlüğüne kastedenlerden" midir? Kimdir, necidir, ne iş yapar? Bu konuşmasından dolayı hakkında kovuşturma açılmış mı? Erenköy'deki işkenceevine götürülmüş mü, falakaya yatırılmış mı, kaburga kemiği kırılmış mı, parmak uçlarında sigara söndürülmüş mü?

Hayır.

Çünkü bu yurttaşımızın adı **Mahir Kaynak**'tır ve kendisi MİT görevlilerindendir. Adı Mahir, soyadı da Kaynak olduğu için yasa dışı bir dokunulmazlık sahibidir üstelik.

Bu konuşmayı Mahir Kaynak yerine bir başkası yapsaydı savcılar bulurlardı bir madde hemen. Türk Ceza Yasası'nın 140'ıncı maddesi ise şöyle aynen: Devletin hariçteki itibar veya nüfuzunu kıracak şekilde devletin dahili vaziyeti hakkında yabancı bir memlekette asılsız, mübalağalı veya maksadı mahsusa müstenid havadis veya haber neşreden veya milli menfaatlere zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunan vatandaş beş seneden aşağı olmamak üzere hapse konur."

Mahir Kaynak, dörtbaşı mamur bir "kışkırtıcı ajan"dır. Yurtiçinde devrimci gençlere "gerilla dersleri" vermek istemiş, 12 Mart öncesi her eylemde görev almış, kışkırtıcılık yapmış, bundan sonra da raporlar düzenlemiştir. Konunun bu bölümünü bütün kamuoyu bilmektedir.

Ajan Kaynak, bir süre Amerika'da da bulunmuş ve burada "görgü ve bilgisi"ni arttırmıştır. Washington'da "Uluslararası Polis Akademisi", azgelişmiş ülkelerden yollanan görevlileri eğitmekte ve CIA bunlar üzerinde tam bir denetim kurmaktadır.

Yukarıdaki belgeden de anlaşılıyor ki ajanın çalışmaları "yurtiçi" ve "yurtdışı" olmak üzere ikiye ayrılıyor. Yasalara aykırı olarak, ajanın yurt içindeki "eylemleri" için hiçbir kovuşturma açılmıyor, Mahir Kaynak'ın bu eylemlere görevi gereği katıldığı ileri sürülüyor.

Ancak aynı ajanın yurtdışında komünist gençlik örgütlerini de kışkırtması, acaba yine görevinin gereği midir? Romanya Komünist Gençlik Örgütü ile örneğin Bulgaristan Gençlik Örgütü arasında bir "plan" içinde "ortak" eylemleri de MİT'de görevli olduğu için mi yapıyor? Bunun için mi hakkında Türk

Ceza Yasası'nın 140'ıncı maddesine rağmen kovuşturma açılmıyor? Kışkırtıcı ajanlar yurtiçinde ve dışında suç işlemezler diye bilemediğimiz bir hukuk kuralı mı vardır yoksa?

Sorular uzayıp gider böylece. Bizim parmak basmak istediğimiz gerçek, bu sorulara bağlı biraz. Şimdi Milli İstihbarat Teşkilatı yeni müsteşarına soruyoruz: Mahir Kaynak. Washington'da Uluslararası Polis Akademisi'nde eğitilmiş bir CIA ajanı mıdır?

(Yeni Ortam, 25 nisan 1974)

SENATODA SOHBET...

Eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar, artık siyasal haklarına da kavuştu. Bundan sonra Cumhurbaşkanı olarak Tabii Senatörlerle aynı sıralarda oturabilir. Gerçi Bayar bir zamanlar:

- Milli iradenin oyu olmadan Meclis çatısı altına girmeyi zül sayarım, demişti ama, bu inadından vazgeçmesi çok partili hayatımız için önemli bir kazanç olabilir.

Bence Bayar, Senato'da kendisine ayrılan yeri boş bırakmamalıdır. Bugünlerde gündemde olan af görüşmelerine de katılmalıdır hemen Devleti "millet düşmanları"ndan korumak için eski görevine devam etmelidir. Kürsüye çıkıp:

- Anarşistler affedilemez... demeli ve hemen eklemelidir:

Yargılanan 27 Mayıs Devrimcileri af kapsamı dışında tutulmalıdır.

Kürsüden iner inmez, bütün senatörler yanına koşmalıdır Bayar'ın. Kuyruğa girilip eli öpülmelidir. Bay Nihat Erim hemen gelmelidir yanına:

- Sayın Bayar, geçmiş olsun.

- Siz misiniz Nihat bey? Buyrun şöyle, yanıma gelin. Size ne kadar teşekkür etsem azdır. Arkadaşlar da öyle düşünüyor. Bizim intikamımızı aldınız.

- Estağfurullah efendim. Vazifemiz.

- Ah rahmetli Menderes de sağ olsaydı.

- Nur içinde yatsın, kendisini aratmamaya çalıştık.

- Şüphesiz, şüphesiz. Fakat şu günleri görebilseydi.

Ya, ya... Kader işte. Ne denir!..

- Nihat Bey size de zamanında çok haksızlık ettik. O "Yeni Halkçı"daki yazılarınız yüzünden sizi mahkemelerde süründürdük.

- Ne beis var efendim? Unuttuk gitti.

Feyzioğlu ne yapıyor? Ona da bir teşekkür edemedik. Nerden bilirdik böyle olacağını?.. Keşke o zamanlar Partiye alsaydık. Fakat rahmetli sevmezdi onu hiç...

Birkaç saniye düşündükten sonra:

Muhtıra ilan edilince yine bir 27 Mayıs daha mı oluyor dedim kendi kendime. Sonra baktım, birkaç gün sonra bazı subaylar emekliye sevkedildi. Bir şeyler oluyor dedim. Arkadaşlar da bundan sonra rahatladılar.

- Sayın Bayar, Gürler Paşa da burada.

Kendisiyle de tanışmak isterdim. 27 Mayıs darbesinden sonra adını duymuştum. Galiba Aydemir'le birlikte darbe hazılamışlardı da sonradan vazgeçilmişti. Bakın Gürler Paşa konusunda da yanılmışız. Onu da 27 Mayısçı sanıyorduk. Sunay Paşa nasıllar? Orduevinde kalıyormuş. Kendisini orada ziyaret edemem, tabii. Kendisini bizim Demokratların kulübüne "fahri üye" mi yapalım? Orada sık sık görüşürüz. Kaç kişi kaldık eskilerden?

- Bana en çok destek olan Gürler Paşamızdır.

- Evet evet. Şu Anayasa işini çok iyi hallettiniz hep birlikte. O günlerde dedim ki, bugünleri de gördüm ya, artık gözüm açık gitmez. Anayasa değiştirildi, bütün devrimciler tutukıandı. En kuvvetli zamanımızda ne rahmetli Menderes, ne de ben yapamazdık bunca işi.

Efendim. O şeref sadece bana ait değil. Söyledim ya Gürler Paşamız.

Tabii Nihat Bey, tek başına almaz.

Ne söyleyecektim. Ha!.. Hatırladım... Sizi mahkemeye verdiğimizde Hayri Mumcuoğlu müddeiumumiydi galiba. Hakkınızda o dava açtı. Siz sanık olarak ifade verdiniz. Sonra bu Mumcuoğlu, Melen kabinesinde bakan oldu, hayret! O zaman müddeiumumi değil miydi? Sizi sorguya çekmemiş miydi? Ben mi karıştırıyorum yoksa?

Hakk-ı aliniz var efendim. Oydu. Zamanla aynı görüşte olduğumuz anlaşıldı.

- Anayasayı değiştirdiniz. Kanunları değiştirdiniz. Bütün ilericileri tutukladınız. Bunlardan da önemlisi, bizim zamanımızda çıkan Petrol Kanunu'na, Maden Kanunu'na el sürdürtmediniz. Eserlerimizi muhafaza ettiniz. Önce "beyin takımı" diye, reformcu görünen bazı kimseleri kabineye alıp, istenen tasfiyeleri gerçekleştirmek, sonra da bu reformcu bakanları kabineden uzaklaştırmak da gerçekten ince politika! Ben komitacıyım. Buna "hedef şaşırtması" denilir. Tebrik ederim doğrusu, Nihat Bey.

Erim, Celal Bayar'ın koluna girip bir süre beraber yürümeli; sonra:

- Milli Birlikçilere gidip bir acı kahvelerini içelim... demeli. Bayar önce duraksayıp sonra yürümeli:

- İçelim Nihat Bey, bir acı kahvenin kırk yıllık hatırı vardır!.

(Yeni Ortam, 26 Nisan 1974)

AKKOYUN - KARAKOYUN

İki gün önce CHP'den istifa eden Giyasettin Karaca:

141 ve 142. maddelerin affına karşı olduğum için partili arakadaşlarım bana baskı yapıyor, demiş ve basmış istifayı. Hemen de çoktandır kendisine:

Nerelerde kaldın ey mesti nazım, diyerek bekleyen Demirel'in partisine atmış kapağı.

Bu istifaya üzülenler de olur sevinenler de. CHP'liler meclisteki bir sandalye kaybederken, AP'lilerde bir oy daha kazanıyorlar. Parlemento aritmetiğinin kerrat cetvelini tutanlar için önemli bir olay belki.

Genel seçimlerden hemen sonra da bir AP senatörü:

Ben de solcuymuşum, deyip, AP'den CHP'ye geçivermişti "hidayete ererek" Oysa aynı senatör Senato kürsülerine çıkıp:

- Ecevit komünisttir, yollu nutuklar atardı seçimlerden önce. Çok partili hayatımızın cilvelerini bilenler için bu "transfer"ler şaşırtıcı değildir. Çünkü Türk siyasal hayatı henüz belirli olgunluğa erişmiş değil. Milletvekili ve senatör olabilmek için, inançlı olmak gerekmez. Yol şu: Seçmenlerin Ankara'daki işlerini izlersin, seçim bölgelerinde şöyle bir dolaşırsın, aday ol-

mak için kesenin ağzını açtın mı tamam. Parti ilkeleri, siyasal inanç, çağın düşünce akımları hiç önemli değilidr. AP'li misin? Yarın DP'li olabilirsin. DP'li misin, öbür gün CGP'li olabilmek çok kolaydır. Arada kürüslere çıkıp seçmenin duyacağı konuşmalar yapacaksın:

- Atalarımız... şanlı tarihimiz... millet bütünlüğü... komünistler... anarşistler...

Tamam artık! Türk siyasal hayatının demirbaşları arasına arasına kaydoldunuz demektir. İlk kez Türkiye İşçi Partisi siyasal hayata "başka ses" getirdi. CHP ise, özellikle 12 Mart sonrası Türk siyasal hayatına temel hak ve özgürlükleri savunan, belirli ilkelere dayalı kişilikli bir görünüm içine girmiştir. Parti, çağın gereklerini gözönünde tutan bir siyasal anlayışın potasında yeniden biçimlenmektedir. Bu oluşumun inanç ve bilinç hamuru, bazı eski partilileri tedirgin etmektedir açıkçası. Bugün iktidar partisinden ayrılabilmek için iki neden söz konusu olabilir. Birincisi, partinin yeni oluşumuna ters düşmek; ikincisi de, hiçbir inanca sahip olunmadığı için bir takım siyasal hesaplarla "siyasi ikbal kapısı" aramak.

Şimdi Gıyasettin Karaca Bey'e soralım:

- Partiniz, 141. ve 142'nci maddelerden mahkum olanları affedeceğini seçim bildirgelerinde duyurduğu zaman nerelerdeydiniz?

Bu Erzurum Milletvekili, Millet Meclisi Başkanlığı için kendiliğinden adaylığını koymuş ve MSP'lilerle "toplu namazlara" giderek bu partiden de oy sağlamayı düşünmüştür. Fakat, hernedense "milli irade" lehine tecelli etmedi ve bay Karaca, meclis kürsüsünde farklı-simokinli görünemedi, altınada kırmızı plakalı araba çekemedi. Üzülmez mi adam?..

Şimdi bay Karaca'ya CHP'liler:

- Seçim bildirgemizdeki ilkeleri gerçekleştireceğiz. Parti disiplini gereğince hareket edin, dediklerinde:

Komünistleri affedemem. Baskı yapıyorsunuz, diyerek ucuz kahramanlık yoluyla bir yandan sağcı partilere göz kırpıyor, öte yandan da partisini ihbar ediyor, "ilgililere!"

Yeni partisi AP'de:

- Ali İpar'ın hazineye olan milyonluk borçları affedilecek. Oy verin, denildiğinde "baskı" söz konusu olmayacak:

- Başüstüne efendim, diyerek tıpış tıpış gidecek ve oyunu kullanacaktır. Sözün gelişi, Demirel'in kardeşlerine açtırdığı kredilerle ilgili bir soruşturma önergesi geldiğinde, eski başbakanın lehine oy kullanacak ve sorulduğunda:

- Parti disiplini gereğince oy kullandığım için vicdan huzuru içindeyim, biçiminde beyanatlar da verebilecektir.

141. ve 142'nci maddelerden mahkum olanların affına karşı olduğu için CHP'den istifa edip, bu maddeleri af lapsamı dışında tutan AP'ye girerek "vicdan" huzurunu sağlıyor Gıyasettin bey, ne yapalım?

Şu 141. ve 142'nci maddeler olmasa, "milliyetçi" politikacılarımız "vatanseverlikleri"ni nasıl ispat edecekler acaba?

(Yeni Ortam, 27 Nisan 1974)

SOKAKLARİN DİLİ

Beyoğlu'nun yan sokaklarından birinin adı çok ilgimi çekti. Ve ister istemez bazı çağrışımlar yaptı belleğimde. Sokağın adını söyleyelim:

- Balyoz Sokağı!

Balyoz sokağı Beyoğlu'nda, İstiklal Caddesi üzerinde. Sağ tarafta Tepebaşı'na doğru giden karanlık bir sokak. Eski Başbakanlardan Prof. Dr. Nihat Erim'in oturduğu sokağa "Balyoz sokağı" dense, olmaz mı acaba? Ankara Belediye Meclisi gündemine alsa bu konuyu.

"Balyoz Sokağı" çeşitli biçimlerde tarif edilebilir:

Taksim'den aşağı doğru giderken sağ koldaki sokaklardan biri, denilebileceği gibi:

- İstiklal Caddesi'ni kesen sokaklardan biri... Ya da kısaca:

İstiklal'den sağa sapınca izleyeceğiniz karanlık sokak.. denilebilir en açık şekilde.

Sokak adları çok ilginçtir. Bir büyük kentte binlerce sokak var. Her bir sokak için birer ad bulmak oldukça güç iş bana kalırsa. Bazı kentlerde ad yerine numara veriliyor sokaklara:

1. Cadde 6. sokak... gibi. Mahalleler büyüdükçe numaralar da büyüyor:

- 258. Sokak 89 numara... oluyor adresiniz örneğin.

Demokrasi tarihimizde bazı ilginç sayılar vardır. "150"likler, "147"ler, "41"ler, "14"ler gibi siyasal gruplar, 141, 142, 146, 163 gibi Ceza Yasası maddeleri çok ünlüdür. 141 komünist örgüt kurma, 142 komünizm propagandası yapma, 146 Anayasayı ihlal suçu, 163 gericilik ile ilgili hükümleri kapsıyor. Şöyle adresiniz olsa ne dersiniz ?

141. Sokak 1 numara... Bunu kısaca adres olarak nasıl yazarsınız?

141/1.

Ya da adresinizi bir arkadaşınıza verirken tarif de ediyorsunuz:

141'i geç, sola dön, tam karşına 146 çıkacak.

146. sokak çok karışıktır. Bir sürü tanımadığınız adam da oturmuştur bu sokakta önceleri. Bir başka tarif daha verebilirsiniz kolaylık olsun diye:

141'den çık, 142'ye gir, 146'dan dön.

Sokak tarifleri camiye, çarşıya, bakkala göre de kolaylıkla yapılabilir: Eğer 163'te oturuyorsanız, köşedeki camiyi arkadaşınıza hatırlatın. Çünkü son zamanlarda bazı arkadaşlar:

Yollar tıkalı... deyip, 163'ü atlayarak 142'ye giriveriyorlar hemen telaşla.

Ben devlet büyüklerimizin oturdukları sokak adlarını hep merak eder dururum: Eski Cumhurbaşkanlarından Celal Bayar'ın İstanbul'da Çiftehavuzlar'daki mütevazı evinin bulunduğu sokağın adı da ilginç:

- Hazırcevap Sokak!

Bu sokak adı Celal Bayar'ın siyasal tutumunu yansıtıyor bir ölçüde. Yine eski Cumhurbaşkanlarından Cevdet Sunay'ın adresleri ise çok ilginç. Sunay, Ankara'da Orduevi'nde kendisine ayrılan bir özel dairede kalıyor. İstanbul'da ise, biri yazlık, biri kışlık iki evi var. Yazlık evi, İstanbul'un en şirin semtlerinden birinde, Sunay "açıklığı" ve "yeşilliği" sevdiği için "Yeşilyurt" semtinde satın almış yuvasını. Adres ise ilginç:

- Yeşilyurt, Ürgüplü sokak, No: 36.

Sokak adında "tabiat" ve "siyaset" bir arada. Sunay'a yazın nerede kalıyorsunuz diye sorulduğunda acaba:

- Eskiden Ürgüplü'de kalırdım. Ama artık terkettim... derse, eski Başbakanlardan Suat Hayri Ürgüplü alınır mı?

Sunay'ın kışlık evini işadamları armağan etmişlerdi kendisine. Büyük gazetelerde renkli resimlerini görmüştük muhteşem katın. Kat Teşvikiye'de. Fakat sokak adı biraz garip:

- Büyükçiftlik Sokak!...

Herhalde Sayın Sunay bu sokağın adını değiştirmek için İstanbul Belediyesi'ne başvuracaktır.

Neyse dönelim "Balyoz" Sokağı'na. Bu sokak adı Ankara Belediyesi'nce alınmalı ve eski Başbakanlardan Nihat Erim'in oturduğu sokağa verilmeli.

Çünkü "Balyoz" bütün Nihat Erim'lerin oturduğu "çıkmaz sokaklar"ın adıdır...

(Yeni Ortam, 28 Nisan 1974)

PORTEKİZ BALYOZU...

Portekiz'de General Spinola başkanlığındaki "Ulusal Kurtuluş Cuntası" bir gün içinde Caetano yönetimindeki faşizmi alaşağı etti. Şimdi cezaevlerinde siyasal inançlarından dolayı yargılanacaklar değil, faşizmin polisleri yatıyor. Devlet ve hükümet başkanları ise Madetra adasında belki yargılanacakları günleri bekliyorlar. Porteklz ve sömürgeleri üzerinde bir "balyoz" ağırlığı ile hüküm süren "Porteklz balyozu" Caetano, faşizmin faturalarına attığı karşılıksız imzaların bedelini ödeyecek önümüzdeki günlerde.

İhtilali gerçekleştiren cuntanın "kuvvetli adamı" General Spinola, yönetimi alır almaz siyasal polisi dağıtarak, siyasi tutukluların özgürlüklerine kavuşmalarını sağladı. Portekiz halkı bir süre özgürlük bayramı yaşayacak. Tıpkı Türk tarihindeki "İkinci Meşrutiyet" ve "27 Mayıs" ihtilallerinde olduğu gibi. Fakat bundan sonra Salazar ve Caetano faşizminin biriktirdiği ekonomik ve siyasal sorunlar darbeyi gerçekleştiren cuntayı dar boğazlara sürükleyecektir.

General Spinola, Portekiz sömürgelerinin korunacağını bütün dünya kamuoyuna duyurmuştur. Yeni yönetim, sömürgecilik siyasetinden vazgeçme niyetinde değildir. Sadece sömürgecilik siyasetinde bazı yöntem değişiklikleri yapılması gerektiğine inanılmaktadır. Mozambik, Angola ve Gine'de Por-

tekiz Silahlı Kuvvetleri'yle sömürge halkı arasında süregelen çatışmalar, yeni yönetimce durdurulabilecek mi? Sömürge halkıarı bağımsızlık istemekte ve bu uğurda savaşmaktadır. General Spinola, sömürgeler üzerindeki Portekiz yönetimini yumuşatmak isteyecek ve bu amaçla bazı yöntemlere başvuracaktır. Ancak bu, Portekiz'in denizaşırı politikasında köktenci çözümler getirmeyecek, sömürge halklarının bağımsızlık savaşı eskisi gibi devam edecektir.

Faşizme karşı başkaldıran cunta, özgürlüğe susamış Portekiz halkına "batılı anlamda" bir siyasal düzene geçilebilmesi için biçimsel hak ve özgürlükler sağlamak isteyecektir. Bir süre sonra özgürlük şarkıları unutulacak ve ülkenin acı gerçekleri yöneticilerin önlerine serilecektir. Caetano "balyoz"unun askeri darbe ile bir gecede kırılması sorunların tümden çözüleceği anlamına da gelmez. Balyoz kırılmış, ancak balyozun sapı General Spinola'nın elinde kalmıştır şimdi...

Artık önemli olan yeni yönetimin "emperyalizm" "sömürgecilik" ve "kapitalizm" konularında başvuracağı ekonomik ve siyasal yöntemlerdir.

General Spinola başkanlığındaki "Ulusal Kurtuluş Cuntası" halkın örgütlü desteği ile emperyalizme ve kapitalizme karşı kesin tavır alabilir mi? Askeri darbenin bundan sonraki başarısı bu soruya verilecek karşılıkla ilgili görünüyor. Sanırız şimdilik ne sömürgelerden vazgeçilebilir ne de antiemperyalist bir yol izlenebilir. Cunta için tek sağlıklı yol, özgürlük ortamı yaratarak Portekiz'de halkı demokratik süreç içine sokmaktır.

Portekiz'de gerçekleştirilen antifaşist başkaldırmadan alacağımız dersler de vardır.

Artık çağımız bir özgürlük dönemindedir. Hiçbir üstün güç halkın demokratik istemlerini bastıramıyor. Siyasal huzursuzluklar, toplumun her sınıf ve tabakasına yansıyor. Toplum içindeki bütün kurumlar bu etkiyle yeni oluşumlara göre biçimleniyor. Sömürge halklarını ezmek için yollanan askeri güçler bile, bir süre sonra kendilerini sömürge topraklarına gönderen yönetime başkaldırıyor.

Toplum içinde ekonomik ve siyasal egemenliği elinde tutan sermayeci azınlık, ülkenin Silahlı Kuvvetler'ini, kendi çıkarlarının jandarması olarak kullanmak istiyor. Fakat faşizmin silahlı

desteği olarak kullanılan güç, bir süre sonra kendi çelişkisini doğurarak, antifaşist bir eylemin vurucu gücü de olabiliyor.

Unutulmaması gereken bir kural daha var. Süngülerle ihtilal yapılabilir amma süngülerin üzerinde oturulamaz! Önemli olan emekçi halkın bütün sınıf ve tabakalarla ülke yönetiminde söz sahibi olabilmesidir.

Lizbon sokaklarında duyulan özgürlük şarkıları, umarız ki hem sömürge halklarının hem de yoksul ülkelerdeki faşizm özlemcilerinin kulaklarına kadar ulaşmıştır...

(Yeni Ortam, 29 Nisan 1974)

BAYAR ÖRNEĞİ...

Eski Cumhurbaşkanlarından Celal Bayar, siyasal haklarına kavuşturulduktan sonra Senato'ya girmeyi reddetti. Bayar açıklamasında:

Tabii senatörlük ve benzeri sıfatların gerçek demokrasi esaslarıyla telifini güç buluyorum..." demektedir.

Bayar kendi tutumunda haklıdır. Bu eleştirisiyle 27 Mayıs 1960 tarihinden bu yana izlediği tutarlı davranışlarına bir yenisini daha eklemiştir. Çünkü Bayar 1961 Anayasası için de:

27 Mayıs Anayasası beynelmilel komünizmin anayasasıdır... demektedir.

Bayar'ın "tabii senatör ve benzeri sıfatları" tanımı üzerinde durmak gerekir. "Tabii senatörler", Bayar yönetimini ihtilalle deviren ve DP yöneticilerini yargılatan eski ihtilalcilerden oluşmaktadır. Bu kurula eski cumhurbaşkanları da katılmaktadır. Şu anda "tabii senatör" sıfatını kullanan eski Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay da, istemeyerek de olsa, 27 Mayıs İhtilali'nde görev almıştır. Bayar'ın kendisini deviren, yargılatan, ellerine kelepçe vurdurup ölüm hücrelerine yollayan, sonradan ölüm cezasını affeden 27 Mayıs devrimcileriyle aynı kurulun çatısı altında "yasama görevi" yapması beklenemez. Bu duyguyu olağan karşılıyoruz.

Bayar'ın "tabii senatör"lerden ayrı olarak kullandığı "benzeri sıfatlar" cumhurbaşkanlığı kontenjan senatörlüğünü kapsamaktadır. Bayar, yurttaşın oyu olmaksızın atama yöntemi ile

belirlenen parlamento üyeliğine karşı çıkmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımız Fahri Korutürk de bulunduğu yüce makama kontenjan senatörlüğü yolu ile gelmiştir. 12 Mart 1971 tarihli Muhtıra'nın imzacılarından eski Genelkurmay Başkanı Faruk Gürler, eski başbakanlardan Nihat Erim, Naim Talu, eski bakanlardan Mehmet İzmen, Fethi Çelikbaş, Sabahattin Özbek, Selahattin Babüroğlu, Özer Derbil de kontenjan senatörleri olarak görev yapmaktadırlar. İşte Bayar, bütün bu politikacıların ve Sayın Cumhurbaşkanı'nın seçimini "gerçek demokrasi" ile bağdaştıramadığını ileri sürerek kendisine uzatılan koltuğu elinin tersiyle itmektedir.

Eski Cumhurbaşkanı şimdi, ilerlemiş yaşına rağmen, bugün Demokratik Parti'nin özlediği "sağ cephe liderliği" için çalışmalara girişecek ve:

"- Beynelmilel komünizmin anayasası..." olarak adlandırdığı 1961 Anayasası'nın tümüyle değiştirilmesini isteyecek ve seçim meydanlarında:

Tabii senatörlük ve kontenjan senatörlüğü demokratik ilkelere aykırıdır..." yollu söylevler verecektir.

Bütün bu görüşlere karşı, 1961 Anayasası'na sahip çıkanlar gereken yanıtları vereceklerdir. Bayar'a Milli Birlik Grubu bir açıklama yaparak, Bayar döneminin "gerçek demokrasi" ile bağdaşmayan antidemokratik bir yönetim olduğunu ve bu nedenle devrildiğini, Anayasa'nın "referandum" yolu ile halk onayından geçtiğini anlatacaklardır. Tabii senatörler de kendi açılarından haklıdır.

Haksız olan kim? Düşünelim.

Acaba kontenjan grubu adına Prof. Nihat Erim, Bayar'ın

"- 27 Mayıs Anayasası beynelmilel komünizmin anayasasıdır..." savına karşı:

"- 1961 Anayasası demokratik bir anayasadır..." derse Bayar ve yandaşları haklı olarak:

"- Siz değil miydiniz bizden önce bu Anayasa'yı değiştirmek için teşebbüse geçen? Siz değil miydiniz bu Anayasa'yı hazırlayanları ve savunanları teker teker cezaevlerine yollayan?.." diyebileceklerdir.

Haksız olanlar 27 Mayıs Anayasası'nı değiştirenlerdir!

Bayar, Türkiye'de 1950-60 döneminde uluslararası kapitalizmin işbirlikçi yönetiminin başıdır. "Bayar-Menderes" yöne-

timi, bu işbirliğini emekçi halkı ezerek, kitlelerin istemlerini saptırarak, ülkede tam anlamıyla "burjuva diktası" kurarak bu diktayı sürdürmüştü. Bu dönemin Türk halkına neler getirip neler götürdüğü artık siyasal belgeleriyle ortadadır. Bütün bu konuların tartışılması şimdiye kadar yapıldı, bundan sonra da yapılacak.

Eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın tutumunu serinkanlı gözlemlerle değerlendirelim. Bayar kendisini işbaşından uzaklaştıran dönemi "meşru" bir yönetim olarak görmemektedir. Bununla da yetinmeyip 1961 Anayasası için:

Beynelmilel komünizmin anayasasıdır, demektedir. Bayar kendi açısından haklı ve tutarlıdır. Kendi hesabına göre 27 Mayıs devrimini komünistlikle suçlayarak meşruiyetini kanıtlamaya çalışıyor.

Türkiye'de, işbirlikçi yönetimin simgesi olan Bayar'dan başka politikacıların da alacakları önemli dersler vardır.

Bayar hiçbir zaman, "parlamento ve iktidarı" suçladıktan sonra, aynı parlamento ve iktidarın desteğini alarak cumhurbaşkanı olmak istememiştir! Bayar hiçbir zaman "Cumhuriyetin geleceğini ağır bir tehlike içine düşürmekle" suçlanan hükümetinin imzaları ile en yakın arkadaşlarını feda etmemiştir! Bayar, hiçbir zaman "Anayasada yer alan reformların Atatürkçü bir görüşle ele alınmasını" istedikten sonra, bütün Atatürkçüleri, bütün 27 Mayısçıları cezaevlerine yollayan yönetimin "kuvvetli adamı" olmamıştır! Bayar, hiçbir zaman görev aldığı bir ihtilalin getirdiği anayasanın değiştirilmesine göz yummamıştır!

Demokrat Parti döneminin zorba başı, her yönü ile eleştirilebilir. Fakat hiçbir zaman 12 Mart döneminin "büyükleri" gibi çelişkilerle zedelenmemiştir. Bayar örneği bazılarımızı düşündürmekte midir acaba?

(Yeni Ortam, 1 Mayıs 1974)

ANAYASA ADINA...

Özgürlükçü demokrasilerde temel koşul, basını hukuksal güvencelere kavuşturmaktır. 1961 Anayasası bu amaçla basın

özgürlüğü konusunda ayrıntılı hükümler getirmiştir. Ancak Anayasal güvencelerle yasalar arasında başgösteren çelişkiler, basın özgürlüğünün "özünü" zedelemiştir. Geçmiş uygulamalarla görülmüştür ki, Anayasaya aykırı birçok yasa maddesi Anayasal ilkelere karşı kullanılmıştır. Böylece "anayasaya karşı hile" tüm antidemokratik görünümü ile uygulamalara egemen olmuştur. Bu, Anayasa'ya karşı uygulamaların en belirginleri "kitap toplatmak" ve "yazı işleri müdürlerinin sorumlulukları"dır. Biz bugün yazı işleri müdürlerinin sorumlulukları üzerinde duralım:

Ceza hukukunda iki sorumluluk çeşidi vardır. Bunlardan birincisi, "kusurluluk" başlığı altında incelenen, sanığın kendi eyleminden ancak kendi "kusuru" dolayısıyla sorumlu tutulduğu "subjektif sorumluluk"tur. Bu sorumlulukta, sanığın bir suçu bilerek ve isteyerek işleme "iradesi" araştırılır. Eğer suç ile sanığın kusurlu iradesi arasında ilgi kurulabiliyorsa, yani sanık suçu "bilinçli" olarak işlemişse, sanığın bu kusurlu "iradesi" cezalandırılır. Eylem ile sanık iradesi arasında manevi bir bağ vardır. Kusurlu irade de budur. Subjektif sorumlulukta, sorumluluk "kişisel"dir. Sanık ancak, kendi eyleminden, kendi kusurlu iradesi dolayısıyla cezalandırılır.

"Objektif sorumluluk" Ceza Hukuku'nda "kişisel sorumluluk" ilkesinin istisnasıdır. Bu sorumluluk çeşidinde sanık, kastı ya da kusuru olmasa bile cezalandırılır. Burada sanığın kusurlu iradesi değil, eylem sonucu ortaya çıkan suç temel alınır. Sadece suçun ortaya koyduğu sonuç cezalandırma konusu olur Ceza Hukuku'muzda "objektif sorumluluk" sadece "kastı aşan suçlar" için benimsenmiştir.

5680 sayılı Basın Yasası'nın 16'ncı maddesinde basın yolu ile işlenen suçlardan dolayı suç konusu yazının yazarı ile birlikte yazı işleri müdürlerinin de sorumlu tutulacakları belirtilmektedir. Böylece basın suçları için "objektif sorumluluk" benimsenmiş olmaktadır. Yazı işleri müdürlerinin bu sorumluluktan kurtulmaları için iki yol önermiştir yasa. Ya, yazının "mahiyetini" anlamadığını ya da yazının gazete sahibi tarafından "zorla" yayınlatıldığını kanıtlayacaktır yazı işleri müdürü.

Anayasa'mızın "Cezaların Kanuniliği ve Şahsi Olması, Zorlama yasağı" başlıklı 33. maddesinde ceza sorumluluğunun

"şahsi" olacağı belirtilmiş ve maddenin gerekçesinde Anayasa koyucunun iradesi şu biçimde açıklanmıştır.

" İnsanların, başkalarının fiillerinden dolayı cezalandırmaya cüret eden totaliter rejimlerin insanlığa getirdiği acı tecrübelerden sonradır ki herkesin yalnız kendi fiil ve ihmalinden sorumlu olabileceği esasının anayasalarda yer alması lüzumu bilhassa hissedilmektedir. Esasen bu kaidenin Anayasa'ya konulması sayesinde basın davalarında yazı ve karikatürün müellifinden ve haberin vericisinden gayri kimselerin -gazete sahip ve yazı işleri müdürlerinin- rasgele cezalandırılmalarını derpiş eden kanun hükümleri bertaraf edilmiş olacaktır."

Anayasa koyucusunun açıkça "bertaraf" edilmesini istediği hüküm, Basın Yasası'nın 16'ncı maddesidir! Anayasa açıkça, gazete sahip ve yazı işleri müdürlerinin objektif sorumlulukları gereğince cezalandırılmalarını önlemek istemiştir. Fakat bütün bu açıklığa rağmen, bugün birçok yazı işleri müdürü tutuklanmış, yargılanmış ve mahkum edilmiştir.

Anayasa'nın 22'nci maddesinde basının özgür olduğu ve "sansür" edilmeyeceğini hüküm altına almaktadır. Sansür iki çeşittir. Biri, idare ya da yargı organlarının gazete üzerinde sansürleri, bir de gazete içindeki "iç sansür" Buna "gizli sansür" de denilebilir. Sorumlu yazı işleri müdürleri yazarın düşüncelerinden dolayı da sorumlu tutulduğundan, ister istemez, basılmak üzere gazeteye verilen yazıda suç öğesi olup olmadığını da incelemek zorunda kalmaktadır. Bu durumda da bir yazı, yazarından başka bir kimse tarafından denetlenmiş olmaktadır.

Diyelim ki, yazı işleri müdürü ekonomik ve sosyal konularda yazılmış bir yazıda suç öğesi görmediği için yazının basılmasına karar verdi. Ancak aynı yazı için "komünizm propagandası" yapıldığı gerekçesi ile dava açılırsa yazı işleri müdürü:

Ben bu yazının mahiyetini anlayacak kültüre sahip değilim, der ve bu gerekçe ile beraat ederse, yazının sahibi:

En az lise öğreniminde olan bir yurttaşımızın anlamadığı bir konu işçiler ve köylüler için nasıl propaganda etkisi taşır, diye sorduğunda verilecek karşılık yoktur. Yazı işleri müdürünce denetlenen yazar:

Arkadaş, bu yazı bilimsel yazıdır. Sen bunu denetleyemezsin, dediğinde yazı işleri müdürü ne karşılık verecektir?

Bütün bunlar Anayasa'ya rağmen yürütülen, Anayasa'ya karşı uygulamadan doğmaktadır. Haksızlık hukuk adına yapıldığında acısı daha da ağır olmaktadır. Başta Barolar Birliği olmak üzere, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Gazeteciler Sendikası, Türk Hukuk Kurumu ve değerli öğretim üyelerini bu konuda tartışmaya çağırıyoruz. "Kanun" adına yapılan bu haksızlık "Anayasa" adına önlenmelidir artık!.

(Yeni Ortam, 2 Mayıs 1974)

TOPAÇLAR...

Küçüklüğümüzde oynadığımız güzel oyunlar vardır. İp atlarız. Kaydırak oynarız. Bir topun peşinden koşarız. Paten kayarız yokuş aşağı. Bir de "topaç" çeviririz.

Topaç, tahtadan yapılmış bir küçük oyuncaktır. Topaca, "kaytan" adı verilen bir ip sarılır sıkıca. Sonra topaç ileri doğru fırlatılarak ip hızla geriye doğru çekilir. Bu hızla topaç, ekseni çevresinde döner. Bir süre sonra yavaşlar ve durur. Güzel desenli topaçlar vardır. Üstü alacalı bulacalı renklerle süslenmiştir. Topaç dönerken bu renkler birbirlerine karışır ve göze renkli, güzel görüntüler çarpar.

Topaç nasıl döner? İpi sağdan sararsanız sağa döner topaç; soldan sağa doğru sararsanız bu kez sola döner küçük oyuncak.

Türkiye'de inançsız politikacılar da topaçlara benzerler. İhtirasın ipi ne yöne sarılmışsa oraya doğru dönerler. Bir süre sağa, bir süre sola...

Fakültelerde öğretim üyeleri vardır. Konuşmalar yapmış, kitaplar yazmışlardır. Devrimcilik, solculuk, sosyalistlik tekeli kurmuşlardır düşünce hayatı üzerinde. Fakat bir olağanüstü dönemde üç dört aylık tutukluluk yetmiştir iflaslarına. Gazetelerde yazılar yazarlar:

- Bütün inançlarımda haksızmışım. Yanılan bizmişiz... derler. Serüvenleri bununla bitmez. İş ve sermaye çevreleri kucak açar kendilerine. Bu kez işveren avukatlığında sermaye savunuculuğuna başlarlar.

Topaçtır işte bunlar. Tutkularının iplerinde havaya fırlayıp, hoş görüntülerle hızları kesilinceye kadar renkli görüntüler bırakırlar çevrede. Sonra bir küçücük oyuncak oldukları anlaşılır. Yeniden ele alınır ve bu kez tersten sarılır ip. Bu kez de bir başka yöne döndürülecektir. Dönerler, dönerler, dönerler yoruluncaya kadar...

Siyaset sahnelerinde eski ihtilalciler vardır. "Devrimciliği" "Atatürkçülüğü" kimseye bırakmazlar. Bir güç dönem gelir. Bütün Atatürkçüler, bütün devrimciler ezilmek istenir tek tek. İhtilalci, ezilenlerden yana değil ezenlerden yana çıkmıştır.

- Marksist kışkırtıcılığa karşıyım, deyip istifa ederler partilerinden en güç günlerde, arkadaşları işkence evlerinde can çekişirken:

- İşkence iddiaları komünistlerin yalanıdır, diyen başbakanların partisine girerler tebessümlerle. Ve bütün bunları "Atatürkçülük" adına yaparlar. Sonra, siyasal geleceklerini parlak görmedikleri için bu partiden de istifa ederler:

Partide Atatürkçülük suçlanıyor, derler. Atatürkçülerin, devrimcilerin yargılandıkları günleri hiç hatırlamazlar...

Topaçtır işte bunlar. Tutkularının ipi bedenlerine ne yönde sarılmışsa o yöne dönerler. Bazan sağa, bazan da sola dönerler, dönerler, dönerler yoruluncaya kadar...

Siyaset sahnesine atılmış profesörler vardır. Kitaplarında özgürlük şarkılarına güfteler yazmışlardır. Söylevler vermişlerdir özgürlük için. Konferanslarda, açıkoturumlarda konuşmuşlardır. Siyasi iktidar kendilerine üniversite kapılarını kapayınca, peşinden gelen öğrencilerine:

Nabza göre şerbet veren münevverlerden olmayınız, derler. Sonra da şerbet pınarlarından kaseler doldururlar durmadan. Tutkularının ipleri öyle sarılmıştır o günlerde, Sola doğru dönmüşlerdir bir süre. Sonra ele alınıp bir başka yöne fırlatılmışlardır.

Bir güzel oyuncaktır topaç. Döner durur kendi ekseni çevresinde. Bedenindeki ip ne yöne sarılmışsa o yöne döner topaç. Politikacılar vardır topaçlar gibi... Profesörler vardır topaçlar gibi... İhtilalciler vardır topaçlar gibi... Dönerler, dönerler, dönerler yoruluncaya kadar...

Başbakanlar vardır. İşkencelerin yapıldığını, bunları kimlerin yaptığını da bilirler. Görevde oldukları günlerde susarlar. A-

maçları iktidar merdivenlerinde tırmanmak, başbakan kalmak, cumhurbaşkanlığına seçilmektir. Partilerinin toplantılarında:

- Sosyalist Parti olduğumuzu ilan edelim. derler. Başbakanlığı döneminde yargılanıp mahkum olan "Sosyalist Parti" yöneticilerinin cezaevlerinde kalmaları için çırpınır dururlar. Özgürlükleri ülkenin coğrafyasına aykırı bulurlar. Özgürlük dendiğinde:

Özgürlük lükstür ve de jeopolitiğe aykırıdır, diye konuşmalar yaparlar.

Ne güzel oyuncaktır topaç! Büyüklü, küçüklü, renkli, renksiz topaçlar... Bedenine sarılan iplerle hem sağa hem de sola dönen topaçlar. Yoruluncaya kadar dönen, döndükçe yorulan topaçlar...

(Yeni Ortam, 3 Mayıs 1974)

"KATLİ VACİPTİR..."

Siyaset nedir?

Siyaset Arap dilinde "at talimi ve eğitimi, at bakıcılığı yani seyislik" anlamına gelmektedir. Bu tanımı benimsersek, at simgesini partilerinde bayrak yapan AP'lilerin siyaset kavramı ile tam bir uyuşma içinde olduklarını sonucuna ulaşırız.

Siyaset, Türk-İslam İmparatorluklar'ında genellikle, "ceza" anlamında kullanılmaktadır. Selçuk İmparatorluğu'nun ünlü vezirlerinden Nizam-ülmülk "Siyasetname" adlı yapıtında:

- Siyasetten murat, ceza tertibidir ki, saraydaki hars emirinin görevi bundan ibarettir, demektedir. O tarihlerde henüz "milli bütünlüğümüz" söz konusu olmadığı için "kontrgerilla örgütü" de kurulmamıştır. Eskiden bu görevi "hars emirleri" yürütmekteydi.

Osmanlı İmparatorluğu'nda da "siyaset" özellikle "ölüm cezası" karşılığında kullanılmaktadır. "Hattı humayunlar"da:

Her iş hiyanetle görülür. Sadakat ile görülsün deyu bu kadar hatt-ı humayunu yazdım. Hiç icra olunmuyor. Hiyanet edenlerin hakkında siyaset olmadığından böyle oluyor. Siyaset olmayınca hakk-ı alem ıslah olmaz" denilmekteydi. Burada padişahlar açıkça:

Siyaset adam kesmek demektir. Ölüm cezası olmayınca halk adam olmaz, görüşündeydiler.

Saygıdeğer siyasetçilerimiz bu konuda da "atalarımız" ile aynı görüşü paylaşmakta ve kendi aralarında:

- Bütün solcuları asacaksın, o zaman memleket düzelir, görüşünde kahramanca direnmektedirler bugüne kadar.

Siyasetin bu anlamları dışında bir de "kökü dışarıda" tanımı yapılmaktadır. Eski Yunan'da "politika" denilince, "polis" akla gelmektedir. Yunanca "polis", kent yönetimi ile ilgili bir kavramdır. Polis devlet, "politika" da "siyaset sanatı" anlamlarına gelmektedir. Yani Türkiye'deki bütün siyasetçiler bu anlamda birer sanatçıdırlar.

Her sanat gibi siyaset sanatı da, bilgi ve hüner ister. Af konusu dolayısıyla değerli siyasetçilerimizin engin bilgi ve hünerlerinden yararlanmaktayız. Af görüşmelerinde bir komisyon başkanı:

Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'den bir telgraf aldım. Hoca, sahtekarlık cürümleri için bazı teklifler ileri sürüyor, deyip dilediği yasa değişikliklerini yapar. Sonra da adı geçen profesör:

- Ben kimseye böyle telgraf çekmedim, der.

İşte bu bir "hüner"dir. El çabukluğu ister. Siyaset sanatı da budur bizim muhalefetimizin. Beğendiniz mi?

Kasaba avukatından hukuk profesörüne kadar hepsi şimdi;

Fiil eylem demektir. Ceza kanununda sadece fiil cezalandırılır. 141-142'nci maddeler de eylem suçudur, yolunda açıklama yaparlar.

Açarsınız 141 ve 142'nci maddeleri. Gerekçede okursunuz ünlü maddelerin eylemi mi düşünceyi mi yasakladığını. Propaganda, nerede ve ne zaman olursa olsun bir hususu, bir fikri taraftar kazanmak kastıyla başkalarına yaymaktır. Söz, yazı vs. vasıtalarla yayılan fikrin " Hep böyle sürer gider madde gerekçesi.

"Eylem" sözcüğü de "anarşist eylem" tanımı ile birlikte kullanılmakta ve fakültelerdeki boykot ve işgallerden adam kaçırma, banka soyma, dağa çıkmaya kadar eylemlerin tümünü kapsamaktadır.

Ancak, Türk Ceza Yasası'na göre, Türkiye'de hiçbir "eylemci" anarşizmi yasaklayan madde gereğince cezalandırıl-

mamıştır. "Anarşist" sözcüğü kasıtlı ve yanlış olarak kullanılmaktadır. Şöyle soralım:

- Affetmek istemedikleriniz anarşist sayılıyorsa, bunları neden anarşizmi yasaklayan madde gereğince cezalandırmamıştınız?

- Anarşistler, sadece 146'ncı maddeden mahkum edilenler ise, Celal Bayar ve Adnan Menderes de 146'ncı maddeden mahkum olmuşlardı. Onlarda mı anarşistti?

Konu hukuk alanına girdikçe, bizim siyasetçilerimizin de sözleri tükenmektedir. Kendi yetersizliklerini ve suçlarını örtmek için.

"- Anarşistler affedilmez..." gürültüsüyle ortalığı karıştırmaya çalışmaktadırlar sadece. Bilgi yok, kültür yok; ne yapsınlar?..

Hukuk söyleyeceğini söylemiş. Bilim, ilkelerini en açık biçimde koymuş ortaya. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında biz hala düşünce suçu var mıdır yok mudur, tartışmaktayız.

Osmanlı padişahları daha kesin koymuşlar kararı:

- Adam asmazsanız halk yola gelmez...

İnsanları düşüncelerinden dolayı neden yargılıyorsunuz ve neden affediyorsunuz? Asın, vurun, öldürün, kurşuna dizin... Size yakışan budur! Hukukmuş, demokrasiymiş, fikir suçuymuş size ne?!.. Beş yüz yıl önceki Osmanlı padişahlarından daha mı uygarsınız?

(Yeni Ortam, 4 Mayıs 1974)

YETKİSİZ ÇAĞRI

Anayasa'nın önsözünde şu tanıma rastlamaktayız: tarihi boyunca bağımsız yaşamış, hak ve hürriyetleri için savaşmış olan, Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidara karşı direnme hakkını kullanarak 27 Mayıs 1960 devrimini yapan Türk milleti

Anayasa, önsözünde 27 Mayıs Devrimi'nin "Anayasa ve Hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş " olan Demokrat Parti'ye karşı yapıldığını açıkça belirtmektedir. Celal Bayar, işte bu "gayri meşru" iktidarın cumhurbaşkanıdır. Bayar, siyasal haklarına kavuşturulduktan sonra "tabii üye" sıfa-

tıyla senatoya çağrılmış, ancak bu çağrıyı reddetmiştir. Bayar'a "Eski Cumhurbaşkanı" olarak göreve çağıran Senato Başkanı Tekin Arıburun ise, yine 27 Mayıs 1960 ihtilali ile görevinden uzaklaştırılarak "Yassıada"ya gönderilen DP devri Hava Kuvvetleri Komutanı'dır.

Celal Bayar, eski cumhurbaşkanı sıfatı ile Senato'ya çağrılabilir miydi? Konuyu Anayasa hukuku açısından incelemek gerekecektir.

Anayasanın 70'inci maddesi şu biçimdedir: " Cumhuriyet Senatosu, genel oyla seçilen 150 üye ile Cumhurbaşkanınca seçilen 15 üyeden kuruludur. 13 Aralık 1960 tarihli ve 157 sayılı kanunun altında adları bulunan Milli Birlik Komitesi Başkanı ve üyeleri ile eski Cumhurbaşkanları yaş kaydı gözetilmeksizin, Cumhuriyet Senatosu'nun tabii üyeleridirler. Tabii üyeler, Cumhuriyet Senatosu'nun diğer üyelerinin tabi oldukları hükümlere tabidirler.."

Anayasa'nın 72'nci maddesi ise, kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış bulunan, milletvekili seçilmeye engel bir durumu olmayan her Türk, Cumhuriyet Senatosu'na üye seçilebilir." denmektedir.

Anayasa'nın, 27 Mayıs devrimini tanımlayan önsözü, yine Anayasa'nın 70 ve 72'nci maddeleri gözönünde tutulursa şu sonuçlara ulaşırız:

Bayar, siyasi haklarına kavuşunca eski Cumhurbaşkanı sıfatı ile Cumhuriyet Senatosuna giremez. Çünkü son Anayasa değişikliği Bayar'a sadece siyasal haklarını geri vermiştir. Bayar bundan sonra, genel seçimlere katılarak, milletvekili ya da senatör seçilebilir. Siyasal hakların geri verilmesi, Bayar'a "meşru" bir cumhurbaşkanının hukuksal görünümünü kendiliğinden kazandırmaz. Bayar, Anayasa'da "gayri meşru" olduğu belirtilen bir siyasal dönemin "gayri meşru" cumhurbaşkanı olarak görevinden ayrılmak zorunda bırakılmıştır. Şimdi ise, "meşru" bir cumhurbaşkanı imiş gibi Senato'ya çağrılmıştır. Eski cumhurbaşkanları, ancak, görev sürelerini, Anayasal süreç içinde tamamlarlarsa "tabii üyelik" sıfatına hak kazanırlar.

Bayar'ın eski cumhurbaşkanı olarak, "tabii üye" olmamasını gerektiren bir başka engel daha vardır. Onu da açıklayalım:

Anayasanın 70'nci maddesinde, eski cumhurbaşkanlarının "yaş haddi" dışında "Cumhuriyet Senatosu'nun diğer üyeleri-

nin tabi oldukları hükümlere" bağlı oldukları da belirtilmektedir. 72'nci madde de üç koşul öngörülmektedir. Bunlardan birincisi, 40 yaşını doldurmak, ikincisi yüksek öğrenim yapmış olmak, üçüncüsü de milletvekili seçilmeye engel hali olmamaktır.

Bayar'ın özel durumunu inceleyelim:

Siyasal haklar, Anayasanın 68'inci maddesinin değiştirilmesi yoluyla geri verilmiştir. Bu madde de, Demokrat Parti'lilerin seçilme yasağı ile ilgili hüküm, ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymiş olanlar affa uğramış olsalar da, milletvekili seçilemezler" biçiminde idi. Son Anayasa değişikliği ile bu hüküm kaldırılmış ve Bayar, diğer DP milletvekilleri gibi yeniden milletvekili seçilme hakkına kavuşmuştur. Bu durumda Bayar'ın milletvekilliğe seçilme engeli kaldırılmış olmaktadır.

Eski Cumhurbaşkanları için, "yaş sınırı" da tanınmadığından, Bayar için yaş koşulu aranmayacaktır. Ancak Anayasa'nın 72'nci maddesi uyarınca "yüksek öğrenim yapmış bulunma" koşulu Bayar'ın "tabii senatörlüğü" için bir hukuksal engeldir. Bayar'ın öğreniminin "özel" olduğu da bilinmektedir. Celal Bayar, ayrıca yüksek öğrenim de yapmadığından Anayasa gereğince eski cumhurbaşkanı olarak Senato'ya çağrılamazdı.

Görülüyor ki, 27 Mayıs İhtilali ile görevinden uzaklaştırılmış bir Hava Kuvvetleri Komutanı, yıllar sonra Senato Başkanı oluyor ve kendi döneminin ihtilal yoluyla görevinden alınan ve Anayasa ile "gayri meşruluğu" hüküm altına alınan Cumhurbaşkanı'nı, "meşru bir cumhurbaşkanı olarak" tabii üyeliğe çağırıyor; böylece Bayar'a bir "siyasal gösteri yapma olanağı da tanınıyor."

27 Mayıs İhtilali "gayri meşru" ilan edilmeden, Celal Bayar, "meşru" bir cumhurbaşkanı olarak Senato'ya çağırılamaz.

Bu hukuksal ve siyasal gelişmeyi, bir zamanlar 27 Mayıs İhtilali'nde görev almış sonra da, kapalı kapılar ardında "ihtilal bildirileri" imzalamış olanların "ilgilerine" sunarız. Düşünce suçlarının affi için "çekimser" olanlar, bu konu için de aynı çekimserliği sürdürürler mi acaba?

(Yeni Ortam, 5 Mayıs 1974)

12 MART PROFESÖRÜ...

Prof. Dr. Nihat Erim'in Başbakanlığı döneminde birçok profesör gözaltına alınarak tutuklandı. Prof. Soysal, Prof. Alacakaptan, Prof. Savcı, Prof. Aksoy, Prof. Talas, Prof. Tunaya, Prof. Sungurbey, Prof. Esen, Prof. Nasuhoğlu, Prof. Şişli, Prof. Eyüpoğlu, "12 Martzedeler" arasındadır. Başbakan bu profesörleri çok sevdiğinden olacak, hepsini elinin ve gözünün altında görmek istemiştir belki de!..

Bu profesörler arka arkaya evlerinden toplanıp cezaevlerine götürülürken bir başka Nihat Bey de, sessiz sedasız bilimsel kariyerinde emin adımlarla yürüyordu. Bu Profesör Nihat Bey, 12 Mart 1971'den sonra, Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Sosyoloji doçentliğinden Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'ne atandı. Doç. Dr. Nihat Nirun, bir süre sonra Prof. Dr. Nihat Nirun oluverdi yeni üniversitesinde.

Nasıl mı?.. Anlatalım hemen:

Doç. Nihat Bey, Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde başkan olduktan sonra bölüm içinde "temizlik" başladı. Kaşları üzerinde gözleri olanlar birer birer görevlerinden ayrıldılar ya da kendileri uzaklaşmak zorunda kaldılar. Nihat Nirun Bey'in başkanlığı dönemindeki temizlik listesini de sunalım isterseniz:

Prof. Cavit Orhan Tütengil, Doç. Cevat Geray, Doç. Yüksel Ersoy, Doç. Bozkurt Güvenç, Doç. Ahmet Taner Kışlalı, Doç. Özer Ozankaya, Dr. Birsen Gökçe, Dr. Emre Kongar, Dr. Erkan Öngel, Doğan Ergun, Yılmaz Esmer, Elkin Besim, Taner Arnaz, Oya Baydar.

Her nedense, bu temizlik tamamlandıktan sonra Doç. Nihat Nirun hemen profesör oldu. Belki temizlikten sonra, değerli saatlerinin bir kısmını bilimsel araştırmalara ayırabilmiştir. Ne de olsa profesör olabilmek için kolları sıvamak gerekmez mi? Doç. Nihat Bey geceyi gündüze katar, yemeden içmeden kesilir, profesörlük tezini hazırlar. Günlerden bir gün profesörlük tezini verir uzun çalışmalardan sonra. Doç. Nihat Bey, profesör olmayı çoktan haketmiştir ama, kendisini sosyoloji profesörü yapacak olan jüride sosyoloji konusunda uzman bir tek öğretim üyesi yoktur! Herhalde bir dalgınlık olacak, unutulmuş Nihat Bey'in sosyoloji doçenti olduğu. İster misiniz

bir de sizlere, Doç. Nihat Bey'in profesörlüğü için kurulan jüri üyelerini uzmanlık konuları ile birlikte tanıtalım:

Prof. Dr. Ercüment Kuran, tarih profesörüdür. Prof. Şükrü Elçin türkoloji, Prof. Feriha Baymur pedagoji, Prof. Meliha Ambarcıoğlu Farsça, Prof. Nermin Erdentuğ da etnoloji profesörü.

Yani Doçent Nihat Bey'i Profesör Nihat Bey yapan jüride bir tek sosyolog yer almıyor ilaç için. Ne güzel değil mi?..

Şimdi daha da ilginç bir noktaya gelelim.

Üniversiteler Yasası'nın 23'üncü maddesinin (b) bendinde nasıl profesör olunacağı saptanmış. Madde şöyle:

" Üniversite doçenti unvanını kazandıktan sonraki dönemde yaptığı çalışma ve yayınlarla ilmi yeterliği ortaya koymak... Aday çalışma ve yayınlarından birini ya da özellikle bu maksatla hazırlayacağı bir eseri, profesörlük tezi olarak belirtir."

Doçent Nihat Nirun Bey de ne yapsın, yasalara karşı boynu kıldan ince. Sunmuş profesörlük tezini. Araştırmasının başlığı "Eğitimin Sosyal Meseleleri ve Eğitimde Verimlilik Meselesi." Bu da bir araştırma dergisinde yayımlanan makale. Nihat Bey, gerçekten çok meşgul olduğu için bu makalesinde "Adult Education in Turkey" adlı bir UNESCO yayınına da yollama yapıyor. Fakat bakıyorsunuz makale Türkçe devam ederken birdenbire İngilizceye dönüşüveriyor. Sonra yeniden Türkçe devam ediyor. Demek ki, sayın doçentin yollama yaptığı bir İngilizce makaleyi çevirmeye vakti yok. Ya da bu, bilimsel çalışma yöntemlerinde yeni başvurulan bilmediğimiz bir yol bu. İnceleme Türkçe başlayacak, İngilizce devam edecek. Sonra yine Türkçe'leşecek.

Doçent Nirun "Eğitimin Sosyal Meseleleri ve Eğitimde Verimlilik Meselesi" adlı küçük bir incelemesi ile profesör olmamıştır. Herhalde biz haksızlık yapıyoruz. Nihat Bey'in şanına yakışır bir profesörlük tezi vardır. "Eğitimde Verimlilik" konusuna eğilen bir bilim adamının "verimli" çalışmalar yaptığından kimsenin şüphesi olmamalı!..

Prof. Dr. Nihat Nirun, bize profesörlük tezini yollayarak hepimizi mahçup edecektir göreceksiniz! Bir küçük makale ile profesör olunmayacağını kanıtlayacaktır Nihat Bey.

Nihat Bey'in profesörlük tezini bekliyoruz.

(Yeni Ortam, 6 Mayıs 1974)

BİR MÜTAREKE ARTIĞINA...

Hukuk sosyolojisi bilginleri bilgi çeşitlerini genellikle ikiye ayırırlar. Eğer bir bilgi, bilimsel yöntemlerle elde edilmiş belge ve olgulara dayanıyorsa, buna "ilmi bilgi" adı takılmaktadır. Bunun dışında, insanların sadece kendilerine özgü duygu ve düşünceleriyle oluşan, hiçbir bilimsel kaynağa dayanmayan bilgiye de "amiyane bilgi" denilmektedir.

Bu yöntemleri tarih bilimi için de uygulamak gerekmektedir. Tarih, olayların "kronolojik dedikodusu" değildir. Tarih içindeki her olay, bu olayları yaratan ekonomik ve siyasal nedenlere göre değerlendirilebilir. Tarih konusunda, belgelere dayanmayan eleştiri ve yorumlar, "amiyane bilgi"nin, daha doğru tanımla bilgisizliğin ve yetersizliğin ürünleri olabilir ancak.

Kurtuluş Savaşı'mız da bugünlerde iki tarih anlayışının konusu olmaktadır. Bir yandan yerli ve yabancı araştırmacılar, bilimsel inceleme yöntemleri ile tarihsel olayları yorumlarlarken, bir kısım yazarlar da hiç bir belge ve bilgiye dayanmaksızın eleştiri ve yorumlar ileri sürmektedirler. Bu konuda geniş bir tartışmaya girecek değiliz. Sadece, Türkiye'de sermayeci azınlığın sözcülüğünü yapan bir gazetede, Ahmet Kabaklı adındaki yazarın Kurtuluş Savaşı'mızla ilgili "amiyane" görüşlerine gereken karşılıkları vereceğiz. Kabaklı geçen hafta yayınlanan bir yazısında diyor ki:

50-55 yıl önce "sömürgelikten kurtuluş savaşı yapmış ve yeryüzünün başka esir milletlerine öncülük etmiş" de değiliz. Kızıl edebiyatının getirdiği bu aşağılığı da reddederiz. Haşa, Türkiye o zaman kimsenin sömürgesi olmamıştır ki, "sömürgelikten kurtuluş savaşı yapmış olsun...

Bu "mütareke artığı" kaleme göre, "sömürgelikten kurtuluş" savaşı yaptığımızı söylemek, "aşağılık kızıl edebiyatı"dır. Bakınız Mustafa Kemal İzmir İktisat Kongresi'ni açarken ne diyor:

- Arkadaşlar, Osmanlı Devleti hakikatte ve fiilen mahrum-u istiklal bir hale getirilmişti. Bir devlet ki, tebasına koyduğu vergiyi ecnebilere koyamaz; bir devlet ki gümrükleri için rüsum muamelesi vesaire tanzimi hakkından menedilir, bir devlet ki, ecnebiler üzerinde hakk-ı kazasını tatbikten mahrumdur, o devlete müs-

takil denilemez... Hayatını teminden aciz olan devlet müstakil olabilir mi? Osmanlı ülkesi "ecnebilerin müstemlekesi"nden başka birşey değildi. Osmanlı halkı, Türk milleti esir vaziyetine getirilmişti. Bu netice, arzettiğim gibi, milletin kendi irade ve hakimiyetine malik bulunmamasından, şunun bunun elinde istimal edilmesinden neş'et etmişti. O halde diyebiliriz ki, milli bir devir yaşamıyorduk.

İşte Kurtuluş Savaşı önderi Mustafa Kemal:

Osmanlı İmparatorluğu yabancıların sömürgesiydi. Biz buna karşı savaştık, diyor. Buna karşı Kabaklı:

- Bunu söylemek aşağılık bir kızıl edebiyatıdır, diye yazabiliyor yarım yüzyıl sonra.

Vahdettinlerin, Damat Feritlerin, Anzavurların, Ali Kemallerin, "manevi mirasçısı" Kabaklı'ya yine Mustafa Kemal'in sözleri ile karşılık verelim. 1 Aralık 1917'de Kurtuluş Savaşı önderi şu sözleri söylüyordu:

- Efendiler, biz, hakkımızı korumak, bağımsızlığımızı güven altına almak için toptan bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.

Bu da, Kabaklı'ya göre komünistlik... Kabaklı:

Yeryüzünün başka esir milletlerine öncülük etmiş de değiliz. Kızıl edebiyatının getirdiği bu aşağılığı reddederiz, diyor. Fakat Mustafa Kemal 1920'lerde şunları söylemişti:

- Biz garp emperyalistlerine karşı hâlâs ve istiklalimizi muhafaza etmekle iktifa etmiyoruz. Aynı zamanda garp emperyalistlerinin kuvvetleri ve malum olan her vasıta ile Türk milletini emperyalizme ittihaz etmek isteyenlere mani oluyoruz...

Ve aynı konuşmasında Mustafa Kemal, bütün dünyaya sesleniyor:

- Bu suretle bütün beşeriyete hizmet ettiğimize kaniyiz.

İşte bu sözler, 50-55 yıl sonra bir "mütareke artığı" yazarın kalemiyle:

- Aşağılık kızıl edebiyatı...

olarak damgalanabiliyor. Oysa Mustafa Kemal, "esir uluslar" için şunları söylüyordu:

Bizim bu büyük zaferimizin tevlit edeceği netayic-i azime, yalnız Türkiye'nin mukadderatı üzerinde müessir olmakla kalmayacak, aynı zamanda bütün zulümdide milletleri, kendi hayat ve

istiklallerini tehdit ve tazyik eyleyen zalimler aleyhine hareket için teşci eyleyecektir.

Kabaklı'ya göre bunlara inanmak da "aşağılık kızıl edebiyatı"dır. Ahmet Kabaklı, yasalara aykırı olarak yıllarca hem öğretmenlik yapmış, hem de siyasal yazılar yayınlamıştır. 12 Mart döneminde de bütün Atatürkçüler, devrimciler, solcular, sosyalistler, cezaevlerindeyken bu "mütareke artığı" yazar, Faik Türün Paşa'nın "yüksek himayelerinde" işte bu kafayla "milliyetçilik" yapmıştır. Kurtuluş Savaşımı'za dil uzatan bu saygısız "mütareke artığı"nı dilinden tutup teşhir ediyor ve gerici edebiyatının getirdiği bu aşağılığı reddediyoruz...

(Yeni Ortam, 8 Mayıs 1974)

HAKKINIZ VAR MI?

Senato'da, Başbakanlık bütçesi görüşülürken söz alan AP Bitlis Senatörü Kamuran İnan, Erbakan'ın Suudi Arabistan gezisini eleştirmiş ve:

- *Bu seyahatte feda edilen manevi değerler, dünyanın petrol kuyularından üstündür...* diyerek "milli hükümranlığımızın" zedelendiğini belirtmiş. Ve hemen eklemiş:

Türkiye'de hükümetlerin kurulması Suudi Arabistan vizesinden mi geçecektir? Bunu milli hükümranlık hakkı ile bağdaştırmak mümkün müdür?

Doğrudur. Bir bağımsız ülkenin, bir başka ülkeden yardım istemek için resmi geziler düzenlemesi "milli hükümranlık haklarını" zedelemektedir. Senatör Kamuran İnan'ın yönelttiği soruların benzerlerini de biz kendisine soralım:

Türkiye'de hükümetlerin kurulması Amerikan vizesinden mi geçecektir? Bunu milli hükümranlık hakkı ile bağdaştırmak mümkün müdür?..

Ve ekleyelim:

- Amerika'yla ilişkilerimizde kaybettiğimiz manevi değerler, Amerikan yardımlarından üstündür!

"Ulusal egemenlik" iki yönlü bir kavramdır. "Bağımsızlık", egemenliğin dışa dönük görünümüdür. "Halk egemenliği" ise,

ulusal egemenliğin iç siyasetteki uygulanış biçimidir. Anayasa'mız önsözünde:

- Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli üyeliği... derken bağımsızlığı, dış dünya ile, öteki ülkelerle eşit haklara sahip olmak biçiminde tanımlamaktadır.

Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri'yle bağımsızlığı zedeleyen anlaşmalar yoluyla ilişkiler kurmuş ve sürdürmekte olan bir ülkedir. Eski bir hariciyeci olan İnan'a soralım:

- Amerika Birleşik Devletleri'yle imzaladığımız ikili anlaşmalarla dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli üyeliği bağdaşmakta mıdır?

Yine meslek bilgi ve onuruna güvenerek soralım:

- Bu anlaşmalar Anayasaya uygun olarak yürürlüğe konmuş mudur?

Kamuran İnan, Kıbrıs bunalımında acaba Türkiye'de miydi? Acaba Amerika Birleşik Devletleri başkanı Johnson'un İnönü'ye:

- Size verdiğimiz silahları ancak bizim iznimizle kullanırsınız, dediğinde bunu "hükümranlık hakkı" ile bağdaştırmış mıydı?

Bu saygısız mektup dolayısıyla İnönü Johnson'a karşı:

Yeni bir dünya kurulur. Türkiye de yerini bulur...

der demez, başında Adalet Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel'in bulunduğu bir "darbe" ile iş başından uzaklaştırılmıştır. Bu günlerde Türkiye'ye başbakan aramak için General Porter adında bir Amerikan Generali de yollanmıştı. Unutulmadı bunlar daha.

Adalet Partisi, Türk ekonomisinin gelişmesini yabancı sermayeye bağlayan ekonomik ve siyasal ilişkilerle Amerika'ya bağlı bir siyasal partidir. Partinin Genel Başkanı Süleyman Demirel de Johnson'la kol kola çekilmiş resimlerle siyaset sahnesine çıkmıştır. Bir Amerikan firması komisyoncusu olan Demirel bu yüzden:

- Morisson Süleyman...

olarak adlandırılmıştı.

İşte Kamuran İnan da böyle bir genel başkanın başkanlığındaki bir partinin senatörüdür. Amerika'nın Türkiye'deki ekonomik ve siyasal egemenliğini savunan bir partinin etiketini taşıyan İnan'ın "milli hükümranlık hakkı"ndan söz etmeye hiç yetkisi yoktur.

Eğer gerçekten "ulusal bağımsızlıktan" yanaysa çıksın kürsüye, NATO'yu, ikili anlaşmaları, Türk Amerikan ilişkilerini eleştirsin.

"Hükümranlık hakkı", "manevi değerler" Suudi Arabistan için söz konusu olur da Amerika'ya karşı neden savunulmaz acaba? Şimdi, Adalet Partisi Senatörü, ulusal bağımsızlığımızı zedeleyen Amerikan ilişkilerini görmezlikten gelerek "hükümranlık hakkı"ndan söz ediyor.

İnan'a inanılabilir mi?

(Yeni Ortam, 9 Mayıs 1974)

ELE VERİR TALKINI, KENDİ YUTAR SALKIMI...

Okurlarımız artık Ankara Barosu başkanı Yekta Güngör Özden'i iyice tanıdılar. Özden, gazetemizde işkence duyurusuna imza koyan avukatlar hakkında bir disiplin kovuşturması açtırmış ve bu arada gazetemize yolladığı bir "tekzip" metini ile de kendini övme olanağına kavuşmuştur.

Baro başkanı ile işkence duyurusuna imza koyan avukatlar arasındaki tartışmanın nedenin açıklamakta yarar var. Anlatalım.

12 Mart sıkıyönetiminin "dehşetengiz" komutanı Faik Türün "Hürriyet Gazetesi"ne verdiği demeçle, işkence savlarını yalanlamak istemiş ve bazı açıklamalar yapmıştı. Buna karşı, sıkıyönetim mahkemelerince tutuklanmış sanıkların avukatları, yetkilileri işkence konusunda tartışmaya çağırmışlardı. Bu duyurunun altında İstanbul ve Ankara Barosu'na kayıtlı avukatların imzaları bulunmaktaydı. İşte bu duyuru üzerine sadece Ankara Barosu Başkanı, Ankara Barosu'na kayıtlı avukatlar için kovuşturma açtırdı. İstanbul Barosu ise bu tür bir girişimde bulunmadı.

İşkence duyurusuna imza atmak Avukatlık Yasası'na aykırıymış. Peki neden? Yanıtı da hazır:

İşkence duyurusuna imza koymak, avukatlık yasasının 9'uncu maddesindeki, "kanuna, ahlaka, meslek onuruna ve kurallarına uygun davranma" hükmü ile, 55'inci maddedeki iş elde etmek için reklam yasağına aykırıdır...

Ankara Barosu Yönetim Kurulu kararını, baro başkanı ile birlikte altı üye imzalamıştır. Başkan Yardımcısı ve iki üye karara karşıdır. Bir üye çekimser kalmıştır. Bir üye de oylamada bulunmamıştır.

Baro başkanı ve sayın üyeler, Anayasa'ca yasaklanan işkence suçunu kamuoyuna duyurmayı "Avukatlık Yasası'na, avukatlık ahlakına ve meslek onuruna" aykırı buluyorlar. Bravo doğrusu!..

Ankara Baro Başkanı, bu karardan hemen sonra, Menderes dönemi müteahhitlerinden Muammer Kıraner'in "Zafer Gazetesi"nde, reklam yasağını ayaklar altına alarak "cübbeli" resmi ile birlikte demeç veriyor. Konu bununla da bitmiyor. Özden, gazetemize göndermiş olduğu bir "tekzip" ile "çağrısız konuk" olarak yeni açıklamalarda bulunuyor. Açıklamaları okursanız, Özden'in, savunma hakkı ile ilgili olarak sıkıyönetim döneminde kahramanlık yaptığını sanırsınız. Şimdi de biz o dönemin belgelerine kısaca bir göz atalım:

Ankara Barosu'na bağlı üç avukat, sıkıyönetim mahkemelerinde dosyalarda bulunan belgelerin fotokopilerin çekilmesine izin verilmemesinden yakınarak, Baro Başkanlığı'na başvururlar. Ankara Barosu Başkanı bir yandan yasalara aykırı olan bu uygulamaların "gözden geçirilmesini" isterken, bakınız öte yandan neler demiş:

"Büyük davaları, ağır işleri bulunan Sıkıyönetim Komutanlığımız askeri mahkemelerinin hukuka bağlı çalışmalarını, komutanlığımızın çabalarını takdirle izliyoruz. Güç koşulları anlayışla değerlendiriyoruz. Ayrıca, dosya inceleme ve özellikle suret ve fotokopi almada bir görevlinin bulunmasına ilişkin görüşünüze de katılıyoruz.

Bu görevi yanında ve mahkeme binası içinde olmak kaydıyla, vekaletnamesi bulunan avukatlara dava dosyası üzerinden fotokopi alma hakkının kaldırılmamasını, görev yerine getirmede ve haklarını kullanmada sakıncalı bulunan hususlar varsa Baro'muza dayanaklarıyla bildirilmesini isteyerek, emrin gözden geçirilip yeni bir genelge göndermenizi dileriz..."

Sıkıyönetim uygulamalarını "takdirle" izleyen Baro Başkanı'nın sıkıyönetim uygulamalarını eleştiren meslektaşları için kovuşturma açtırması, bir bakıma doğal karşılanmalıdır. Baro başkanı, sıkıyönetim komutanlıklarına yazı yazarken:

Haklarını kötüye kullanan avukatlar varsa bildirin kovuşturma açalım..." demeyi de hiç ihmal etmiyor görüldüğü gibi.

İşte Baro Başkanı'nın sıkıyönetime yaptığı ve övünerek söz ettiği başvurmalar da bunlar. Beğendiniz değil mi?..

Yekta Güngör Özden, Ankara radyosunda programlarda sık sık "hukukçu" olarak konuşmalar yapar. Doğaldır ki, bunun da "reklam yasağı" ile uzaktan yakından bir ilgisi bulunmamaktadır. Buna da bir diyeceğimiz yoktur.

Baro Başkanı son olarak "Ankara Barosu Dergisi"ne "parasız ilave" olarak eklenen bir broşüre de içini döktü. Bundan sonra adaylığını koymayacağını açıkladı. Bu arada adeti üzere kendisinden söz ederek:

Gazetecileri, gençlik ve basın kuruluşlarını savunanlar gençlik kuruluşlarında başkanlık yapanlar yalnızca son sıkıyönetim davalarına girmediler diye mi tutucular? Kendisini devrimci sayanlar, benim geçmiş yıllarda yaptıklarımın, iki yıldan beri yapmakta olduğumun kaçta kaçını yapmışlardır?.." diye sorular da sormaktadır.

Haklıdır... Gerçekten Yekta Güngör'ün yaptıklarını yapmak çok güçtür. Hem Türk-Amerikan hukukçular derneği kurucu üyesi olmak, hem gazetecileri ve gençlik kuruluşlarını savunmak, hem "CHP hukuk danışmanı" etiketini kullanıp, hem sıkıyönetim uygulamalarını "takdirle" izlemek, her "babayiğidin harcı" değildir.

(Yeni Ortam, 10 Mayıs 1974)

SÖMÜRÜCÜ KİM?

Değerli işadamlarımızdan Vehbi Koç, tedavi maksadı ile Amerikan Hastahanesi'ne yattı. Koç'a "acil şifalar" dileriz. Değerli işadamımız, son zamanlarında haklarındaki haksız ve yersiz eleştirilerden de çok müteessir olmuşlardı. Öteki işadamları ile birlikte:

Biz sömürücü değiliz... yollu demeçler verdi Koç. Gerçekten de bu "kampanya"dan çok üzülmüşlerdi. Ben de kendi kendime:

- Acaba işçiler mi Vehbi beyi sömürüyorlar... diye düşünmekten alamadım kendimi.

Ben Ankaralı'yım. Vehbi Bey de Ankara'dan çıkmış bir işadamı olarak bütün Ankara'lıların göğsünü kabartmaktadır. Yine düşündüm kendi kendime. Vehbi Bey, yaşlı başlı adam. Öbür işadamları da öyle; hepsinin sözlerine inanıyorum ben. Hepsi birlikte:

- Biz sömürücü değiliz... diyorlarsa haklıdırlar. Herhalde bir bildikleri vardır. Sömüren onlar değil, mutlaka başkalarıdır.

Fakat sorun bununla bitmiyor. Galiba, aralarında birisi sömürüyor işçileri. Ve bu sömürücü bizleri birbirimize düşman da ediyor. El birliği ile bu sömürücüyü bulsak çok rahat edeceğiz ve "milli bütünlüğümüz" de sağlanacak.

Sömüren kim? Kim sömürüyor işçileri? Bu soruları işadamlarına tek tek sorarsak cevap verirler mi acaba?

Ya şundadır ya bunda... Helvacının kızında... diyerek biz mi bulalım sömürücüyü?

Bu memlekette "kontrgerilla" neden kurulmuştur? Bu sömürücü kimse, bunu ortaya çıkarmalıdır bu milli kuruluşumuz. Bütün işadamlarını Erenköy'deki eve götürüp birer birer sorguya çekmelidir:

- Sömürücü kim?

Eller ayaklar zincire bağlanmalı. Gözler siyah bantla örtülmeli ve sabah akşam sorulmalı:

- Aranızdaki sömürücü kim? Konuş!

Vehbi Bey sakince:

- Ben konuşmam. Ertuğrul Soysal konuşur... karşılığını vermeli. Ertuğrul Soysal, hemen sahibi bulunduğu "Altı Zincir" mamulü bir zincirle bağlanıp getirilmeli.

- Sömürücü sen misin?

- Değilim. Olamam. Ben menajerim sadece. O kadar.

- Peki kim bu aranızdaki sömürücü?

- Vergi vermeyenler olabilir.

- Sus! Sen kışkırtıcı ajan mısın yoksa?

Soysal tek tek açıklamalı vergi vermeyenleri. Konu hemen kapanmalı. Sonra Eczacıbaşı getirilmeli örgüte.

- Bak beyefendi, burada anayasa babayasa yok. Konuş bakalım kim bu aranızdaki sömürücü?..

- Sömürücü yok, karşılıklı ilişki var. Ben sömürmem.

Sonra boya sanayicileri getirilmeli:

- Bana bak Durmuş Yaşar, göz boyamak yok. Söyle bakalım kimmiş bu sömürücü?

Boya Sanayicileri de sömürücünün kim olduğunu söylemezler. Bu kez Hacı Ömer Holding getirilmeli: Sorguya çeken Adanalı olmalı:

Söyle Allahsız... diye başlamalı sorguya, Sakıp Sabancı terlemeli. Sorulmalı Sakıp Bey'e:

- Ecevit'in "ak günleri" ile "Akbank" arasında ilişki var mı?

Yok efendim. Ne münasebet... Tam tersi. Ben aptesinde, namazında bir adamım vallahi. Kimseyi sömürmem ben.

Böyle sürüp gitmeli sorgu. Belki, "sömürücü" bir bulunsa hemen:

Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakküm kurması... diye dava açılır hiç şüphe yok.

Fakat yok ki sömürücü. İşadamlarını sömürenler de galiba işçiler. Toprak sahiplerini sömürenler de topraksız köylüler. Devleti de memurlar sömürüyorlar. Sosyal sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü kuranlar hep bu işçiler, hep bu köylüler, hep bu memurlar. Bu "tahakkümün" altında inim inim inliyor zavallı işadamları.

Değerli işadamımız Vehbi Koç hastahaneye yatmış. Bu arada bilvesile saygılar sunar, acil şifalar dileriz.

(Yeni Ortam, 11 Mayıs 1974)

LİZBON DERSLERİ

Portekiz'de "Ulusal Kurtuluş Cuntası", Ceatano faşizmini bir gecede alaşağı ettikten sonra, faşist rejimin önde gelen bütün polis görevlilerini tutukladı. Darbe gecesi, siyasal tutuklulardan boşalan cezaevlerini aynı gün faşizmin polisleri, işkencecileri ve ajanları doldurduldu.

Lizbon'da "DGS" adıyla bilinen polis merkezine yapılan baskında işkencelerin filmleri ele geçirilmiştir. Bu filmlerde, işkence yöntemi ile yapılan sorgulamaların değişik görünümleri saptanmaktadır. Filmler işkence uzmanı doktorlara da gösterilmekte ve böylece kurbanların direnme gücü anlaşılmaktadır.

İhtilalden sonra ele geçirilen filmlerde işkencecilerin kimlikleri de ortaya çıkarılmıştır. Artık bundan sonra Portekiz faşizmine hizmet etmiş olan bütün işkenceci ısırganlar birer birer hesap vereceklerdir.

İşkenceler, bütün dünyada aynı sorgulama yöntemi ile uygulanmaktadır. Çünkü Amerika, sadece sermaye değil işkence de "ihraç" etmektedir yoksul ülkelere. Panama Kanalı'nda faşist darbeci subay yetiştiren "Antigerilla Okulu" ve Washington'daki "Uluslararası Polis Akademisi"nde eğitilen işkence uzmanları, faşizmin yürürlükte olduğu bütün ülkelerde "icray-ı sanat" eylemektedir. İşkenceciler konusunda saptanacak ilk gerçek, bunların Amerika'da eğitilmiş ve yetiştirilmiş olduklarıdır.

Portekiz olayları dolayısıyla kanıtlanan bir gerçek de, görevlerini kötüye kullanarak işkence yöntemleri ile sorgulamalar yapan görevlilerin cezasız kalmayacaklardır. Büyük siyasal olaylarda en sonunda "kabak" polislerin başında patlar. İşkence yöntemlerini uygulayan siyasal dönemlerin başbakanları kolaylıkla:

- Ben işkence yapılsın diye bir emir vermedim, diyerek sorumluluktan sıyrılır. İçişleri Bakanı da hemen:

Haberim olsaydı önlerdim. Bana haber verilmedi... demek yolunu seçip bütün sorumluluğu işkencecilerin üzerine yıkıverir.

12 Mart'tan sonraki dönem içinde Türkiye'de buna benzer sözler söylenmiştir. Bir başbakan:

- Ben işkence yapılmasın diye emir verdim.

öteki, kışkırtıcı ajanlar konusunda:

- Benim zamanımda hiçbir kimse kışkırtıcı ajan olarak görev yapmamıştır, demiştir kolaylıkla.

Oysa işkencelerin yapılıp yapılmadığı konusunda artık kimsenin şüphesi kalmamıştır. İşkenceleri yapanlar ve yaptıranlar tek tek bilinmektedir. Kışkırtıcı ajanlar da artık belgelerle ortaya konulmuştur. Bundan sonra hiçbir sorumlu kolaylıkla:

- İşkence yapılmamıştır... diyemez. Ancak:

- Ben yaptırmadım. Benim hiç sorumluluğum yok... demek yolunu seçebilir. Bu da sorumluluktan kendi paçasını kurtarma telaşıdır ancak.

Türkiye'de Ecevit yönetimi duyarlı dengeler üzerinde durmaktadır. Ara rejimden henüz çıkıldığından, geçmiş dönemin sorumlulukları sergilenmemektedir. İşkenceciler bugün de aramızda ve resmi görevlerinde hem korku, hem de özlem içinde gelecek günleri beklemektedirler. Korkmaktadırlar; çünkü, bütün gizli olayların ortaya çıkmasından çekinmektedirler. Özlem içindedirler bir parça; çünkü, yeniden Erimlerin, Melenlerin, Taluların günlerinin gelmesi umuduyla çırpınmaktadırlar.

- Belki yine gelir o günler... diye avunurlar.

Milli İstihbarat Örgütü'müzün eski baş sorumlusu, Milli Emniyet Paşası "Fuat Doğu" şu anda Lizbon'da Türk büyükelçisi olarak görev yapmaktadır. 12 Mart'tan sonra, Ceatano faşizminde "görgü ve bilgisini" artırmak için Portekiz'e yollanan General Fuat Doğu, Portekiz'li meslektaşlarının "akıbetini" sanırız ilgiyle izlemektedir.

Fuat Doğu'nun Lizbon'da görüp duyduklarını, Türkiye'deki yakın arkadaşlarına anlatmasında sayısız "milli menfaat" bulunmaktadır. Böyle bir "brifing" gerekli değil midir acaba?

(Yeni Ortam, 12 Mayıs 1974)

JEOPOLİTİK SOSYALİZM...

Nihat Erim'in son zamanlarda susup "vicdan muhasebesi" yapacağını sananlar yanıldılar. Erim, Senato'daki af görüşmelerinde:

"- Özgürlükler jeopolitiğimize aykırıdır..." diyerek sosyalist öğretiye yeniden katkıda bulundu. Bugün sizlere Bay Erim'in sosyalizm konusundaki düşüncelerini aktararak, eski başbakanın "gerçek düşüncelerini" yansıtacağız.

"- Bu bir patlamadır. Gençler yerden göğe kadar haklıdır..." diyen Erim, aynı gençlerin cezaevlerinde kalmaları için Alman Anayasası'ndan, İtalyan Anayasası'ndan örnekler verecek ve "siyasal kan davası"nı sürdürmeye çalışacaktır. Bu da Erim'in insancıl sosyalist anlayışına uygun düşmektedir.

Erim, 1963 yılında CHP Parti Meclisi'nde Ecevit'in solculuğunu yeterli görmez ve İsmet Paşa'yı da yeterince solcu bulmadığı için eleştirirdi. İsmet Paşa'nın CHP Kurultayı'nda:

- CHP sosyalist parti değildir ve olmayacaktır, sözüne karşı Erim şu karşılıkları veriyordu:

"- Meşhur bir profesör var. Elte Halevy. Bu zat 50 sene Paris Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yalnız sosyalizm okutmuştur. Bu zat der ki, "dünyada kaç tane sosyalist varsa o kadar da sosyalizm vardır..."

Eğer bu görüşü benimsersek Nihat Erim'in siyasal anlayışına da:

Erim sosyalizmi..." diyeceğiz artık. Ya da son konuşmasını hatırlayarak "jeopolitik sosyalizm" adını takacağız.

Aynı konuşmasında sosyalizm anlayışını şöyle açıklıyor Erim:

"- Şimdi bu tariften hareket edersek, CHP programını da ele alırsak: CHP programı bu tarife göre sosyalist bir programdır. Devletçiliği ne ile izah ediyorsunuz? Sığar mı devletçilik liberal anlayışa? Sığar mı devletçilik kapitalizm anlayışına?.."

Böyle sorduktan sonra yanıtını yine kendisi veriyor ünlü hoca:

"- Sığmaz."

Sonra derin bilgisiyle açıklamalar yapıyor:

"Devlet müdahaleciliği var. Biz müdahale ederiz. Bizim devletçiliğimizin devlet kapitalizmi kadar kuvvetli yönü, devlet müdahaleciliğidir. Biz bırakmayız, zayıfı kuvvetliye ezdirtmeyiz. Biz fakiri zenginin uşağı haline getirmemek için tedbirler alınz, kanunlar çıkarınz."

Elimizi vicdanımıza koyarak söyleyelim. Sadece ekonomik alanda değil siyasal alanda da Erim, zayıfı kuvvetliye ezdirmemiş ve yoksulu zenginin uşağı yaptırmamış ve bu yolda yasalar da çıkarmıştır!. Ancak bugün anlayabildik kendisini! Erim konuşmasını şöyle sürdürüyor:

"- Sosyalizm kelimesi üzerinde bence lüzumsuz yere korkuyoruz..."

Ve kararlı biçimde; "CHP sosyalist olmayacaktır.." diyen İsmet Paşa'ya dönüp sosyalizme olan bütün inancıyla haykırıyor:

Biz ki, CHP ki, sosyalistim demeyecek.. Siz de müsaade etmediniz ve aksini söylediniz. Tenkit ediyorum. Haksız yere bağladınız gelecek kurultaylan... Ben şahsen kolektivist ekonomi dışında sosyalizmin bütün prensiplerini benimsiyorum. Bilhassa

insancıl prensiplerini benimsiyorum. Ve CHP'nin iftihan, şerefi bu olacaktır..."

Sosyalist Erim, konuşmasını kararlı biçimde sürdürüyor:

"- Ben kurultayımın verdiği kararlan kabul ediyorum. Ama şunu da tekrarlıyorum ki; gelecek iki kurultay sonra daha ileri gideceğiz. Demeyecek miyim ben bunu? Bunu demekte bir zarar yok. Bizim partimizde, yani bir nevi, sosyal demokrasiyi komünizmle bir tutup, sosyal demokrasiyi de komünizm gibi suçlar hale gelirsek, ben dışanda konuşamam Paşam. Yani bir Avrupalı ile karşı karşıya geçip konuşamam..."

Erim, başbakan olunca, Avrupalı'larla karşı karşıya geçip konuşabilmenin bütün olanaklarını yaratmış ve sosyalist anlayışını da uygulayabilmiştir. Erim'in inancına göre:

"- Dünyada ne kadar sosyalist varsa o kadar sosyalizm vardır."

Anlaşılıyor ki Erim 12 Mart'tan sonra Türkiye'de sosyalizm uygulamış da, bizler farketmemişiz. Bizler daha genciz. Üstelik fakültelerimizde Erim gibi değerli hocalarımız yok ki, sosyalizmin ne demek olduğunu da öğrenelim..

Bizler Erim'i hep yanlış anladık. Meğer Erim sosyalist, bizler de faşistmişiz. Herkes özür dilemelidir Erim'den. Eğer 141-142'nci maddeden mahkum olanların affedilmemeleri için çalışıyorsa, yirmi yaşındaki gençlerin cezaevlerinde çürümelerini, altmış beş yaşındaki Behice Boran'ın zindanda ölmesini istiyorsa, biliniz ki, bütün bunları "insancıl sosyalizm" adına yapmaktadır.

Erim'den özür diliyoruz. Meğer "sosyalist" olan oymuş, "insancıl" olan da yine oymuş... Nerden bilebilirdik?

(Yeni Ortam, 13 Mayıs 1974)

DOSTLAR...

Dostluk, bir sıcacık "merhaba", bir içten "geçmiş olsun" dileği, cezaevine yollanan bir sevgili mektubu ve oğlunun bileklerindeki kelepçeye bakan bir annenin yaşlı gözleridir.

Sıcacık, içten bir duygudur dostluk.

Dostlar vardır; size bir küçücük "merhaba"yı çok görmüşlerdir. Korkmuşlardır. Korkutulmuşlardır. Duygularının karşısına, korkuların duvarları, yasakların tel örgüleri çekilmiştir.

Dostlar vardır; duygu pınarlarını şelale gibi boşaltmışlardır yüreğinize. Adlarını duymamış, yüzlerini de görmemişsinizdir önceden:

"- Merhaba abi, geçmiş olsun abi..." demişlerdir sizi görünce.

"Vatan göreviniz" bir ceza olarak uygulanmıştır size. Bir er elbisesi ile katılmışsınızdır halk çocuklarının arasına. Elinizi hiçbir işe sürdürmek istememişlerdir. Yatağınızı yaptırmamışlardır. Üçer beşer koşup, çarşafınızı, yorganınızı düzeltmişlerdir.

"- Biz, biz biliyoruz."

"- Neyi?.."

"- Herşeyi... Biz sizleri biliyoruz abi..." demişlerdir. Anadolu'nun mert yiğit insanlarıdır bunlar. Bir fabrika işçisi, ağa tarlasında ırgattırlar. Evet herşeyi, ama herşeyi topraktan öğrenmişlerdir. "Bayburtlu Zihni" gibi ağlamayı, "Hoca Nasreddin" gibi gülmeyi öğrenmişlerdir, kendiliklerinden.

Saygıyla güçlenen sıcacık bir içten duygudur dostluk.

Dostlar vardır; güzel günlerde arkadaştırlar. Birlikte sevinmiş, birlikte eğlenmişsinizdir. İçki kadehleri kaldırmışsınızdır şen kahkahalarla. Özgürlüğünüze cezaevi kilitleri takılınca unutmuşlardır sizi. Unutmak istemişlerdir hep. Adınız geçince hemen konuyu değiştirmişlerdir:

"- O da biraz aşırı..."

Konuyu bir gün yine karşılaştığınızda açmış:

Ne kadar üzüldüm bilemezsin. Hep aklım sendeydi..." demişlerdir.

Tam mektup yazıyordum ki tahliye oldun. Bize de bekleriz" gibi sahte gülücüklerle teselli ettiklerini sanmışlardır sizi. Arkalarından bakakalmışsınızdır, üzülerek bakmışsınızdır.

Dostlar vardır, avukatınızdır. Dostlar vardır, öğrencinizdir. Dostlar vardır, okuyucunuzdur. Dostlar vardır, ağabeyiniz, ablanızdır. Dostlar vardır, okul arkadaşınızdır.

Sıcacık ve içten bir duygudur dostluk. Alınıp satılmayan...

Sevgililer vardır; umutlarını yitirmemişlerdir hiç. Hep çıkacağınız günleri beklemişlerdir. Mektuplar yazmışlardır durma-

dan. Sıcacık duygularla, taptaze umutlarla, yepyeni özlemlerle doldurmuşlardır mektuplarını:

"- Bekliyorum... çıkacaksın... avukatla görüştüm... iki üç aya kalmaz çıkar diyor.. beni hiç merak etme..."

Mektuplar gelmiştir art arda. Özlemler, sevgiler birikmiştir satırlar dolusu:

"- Çıkacaksın... bekleyeceğim... çıkacaksın... çıkacaksın..."

Acılardan süzülmüş sıcacık ve içten bir duygudur dostluk. Bir sevgidir. Bir tutkudur. Bir özlemdir hiç eskimeyen...

Anneler vardır; bir gece evi basılıp, silahlı adamlarca götürülmüştür oğlu. Sonra beş yıl, on yıl, yirmi yıl hapsi istenmiştir çocuğunun. İçi ezilmiştir. Anlamamıştır bir türlü. Sonra bir cezaevi hücresinde görüştürmüşlerdir oğluyla beş on dakika:

"- Oğlum sağlığın nasıl? Yemek getirmek de yasak. Sevdiğin köftelerden yapmıştım. Bir de irmik helvası."

"- Sağol. Birşeyler yiyoruz işte, merak etme sen."

"- Çok korktum. Dün radyoda yirmi yıl hapsin istendi. Ajansta söylüyordu."

"- Geçer bunlar anne. Çıkarız birgün buradan da. Yurtsever olmak suç değil. Namuslu insan olmaya çalıştık, suçumuz bu şimdilik."

Sevecenliklerle sarılmış bir sıcacık, bir içten duygudur dostluk.

Ve...

Sıcacık bir "merhaba", bir içten "geçmiş olsun" dileği, cezaevine yollanan bir sevgili mektubu ve oğlunun bileklerindeki kelepçeye bakan bir annenin yaşlı gözleridir dostluk:..

(Yeni Ortam, 15 Mayıs 1974)

HALK DERKEN...

Türkiye'de "halk" sözcüğü kadar gelişigüzel kullanılan bir kavram yoktur. Herkes halk adına konuşur.

- Halk buna karşı... derler kendilerince. Halk, belirli düşüncelerin ve saplantıların dayanak yapıldığı bir belirsiz kavram olmuştur böylece. Bankalar bile:

- Halktan aldığını halka veren... diye reklamlar yapmaktadır.

12 Mart'tan sonra sık sık:

- Halk solculara karşıdır... denilmiştir. Fakat 14 Ekim seçimlerinde halkın büyük çoğunluğu bir solcu partiye oy vermiştir. Meclis'teki çoğunluğu oluşturan iktidar partileri af önerileri getirirken azınlıktaki muhalefet:

Halk affa karşı... diyerek biçimsel mantığın parlamento aritmetiğinden de sıfır üzerine sıfır almaya devam etmiştir.

Ecevit hükümetinin zam kararı üzerine birçok insan:

Halk bir daha Ecevit'e oy vermez... diyerek bu genellemelerle yine "halk" adına özürler bulmaktadır bugünlerde de.

Halk plajlara hücum etti vatandaşlar denize giremiyor... demektedir. Yani burjuva kafasına göre halk, fakir fukara, ayak takımı ve kendilerinden olmayan herkestir.

Bizim halkımız pistir... derler kendi aralarında. Ya da bir burjuva inceliğinden söz ederken:

- Halkımız bunu anlamaz... gibi üstünlük varsayımlarıyla övünürler.

Halk, Marksist öğretide de belirsiz bir kavramdır. Çünkü klasik Marksist görüş "proletarya-burjuva" ikilisini esas alır. Proletaryanın da, burjuvazinin de Marksist yaklaşımda belirlenen kesin tanımları vardır. Fakat "halk" bu kesinlikle ortaya konamamıştır.

Halk sözcüğü, en çok ulusal kurtuluş savaşlarında kullanılır. Bu anlamda, emperyalizmle çelişen bütün sınıf ve tabakaların adıdır halk.

- Müstemleke halkı... denildiğinde emperyalist güçlerle yönetilen ülkede yaşayan insanlar anlatılmak istenmektedir.

Yakın tarihimizden söz ederken:

Türk halkı elli yıl önce emperyalistlerle savaşmıştır... dendiğinde bir tarihsel olguyu da saptamaktayız. Çünkü, Kurtuluş Savaşı'mız asker, sivil aydınlar öncülüğünde, eşraf desteğinde ve emekçi sınıfların kanı ve canıyla kazanılmıştır.

Halk kavramı, siyasal inançların da temellerinden biridir. Şili'nin yurtsever ozanı Neruda:

- Biz halkız, yeniden doğarız ölümlerde... diyerek halkına karşı olan inancını dile getiriyor satırlarında.

Konu inanca gelince duralım biraz. Devrimci kesimde halkla ilgili iki söz önemlidir. Bunlardan birincisi:

- Halkla hiçbir şey yapılmaz... saplantısı, ikincisi de:

- Halk herşeyi bilir... görüşüdür.

Halk, ancak siyasal partiler yoluyla örgütlendiği ve bilinçlendirildiği ölçüde bir güç olabilir. Halk içinde egemen sınıflara karşı duyulan haklı tepkiler, devrimci birikimle örgütlenmezse, bu güç, çıkarcıların. gericilerin elinde bir karşı devrim silahı olarak kullanılır. Demokrasinin temel koşulu halkın siyasal partiler yoluyla örgütlenip iktidara gelmesidir. Bu yapılmazsa:

Halk herşeyi bilir... inancı yanılgıdan avuntuya doğru bir "pasifizme" itebilir kitleleri. Çünkü, halk örgütlendiği ölçüde güçlüdür.

12 Mart sonrasında bunun somut belirtilerini gördük. CHP geniş tabanlı bir örgüte dayandığı ve halkı bu örgüt çatısı altında toplayabildiği için dağılmamış, tersine güçlenmiştir. Devrimci işçi sendikaları da, bir örgüt olabildiği için ayakta kalabilmiştir. "Kıssa"dan alınacak "hisse" şimdilik budur.

Yakın tarihimizden söz ederken:

Türk halkı elli yıl önce emperyalizmle savaşmıştır... Diyorsak, Kurtuluş Savaşımızın, asker-sivil aydınlar öncülüğünde, eşraf desteğinde emekçi halkın kanı ile kazanıldığını söylüyoruz demektir.

(Yeni Ortam, 16 Mayıs 1974)

GÜRLER'İN AĞIRLIĞI

Son zamanlarda Adalet Partisi'ne yeni bir başkan arandığı bildirilmektedir: Bence bu konuda uzun araştırmalara gerek yoktur. Bizim adayımız Faruk Gürler Paşa'mızdır.

Gürler Paşa, 12 Mart 1971 tarihinde memleketimizi sürüklenmekte olduğu büyük bir uçurumdan kurtarmış ve başta Adalet Parti'liler olmak üzere bütün "hür düzen" yanlılarının hayatını da korumuştur. Gerçekten de Orta Doğu ve Balkanların gelmiş geçmiş en büyük devlet adamı olan Melen, Bolu dağlarında yaptığı bir açıklamada:

12 Mart olmasaydı solcular Sibirya'dan yeni nesil getirip bizleri de Rusya'ya süreceklerdi..." diyerek siyasal ve tarihsel gerçekleri de kamuoyuna "Melence"sunmuştu. Bütün Adalet

Parti'lilerin Gürler Paşa'mıza oy vermeleri gerekmektedir Belki böylece cumhurbaşkanlığı seçimi dolayısıyla ortaya çıkmış bulunan kırgınlıklar da unutulmuş olacaktır.

Paşa, 12 Mart tarihinden bu yana, Anayasa'nın "tağyir, tebdil ve ilga"sında unutulmaz görevler yüklenmiş ve 27 Mayıs Anayasası'nı değiştirme "şerefini" Erim, Feyzioğlu, Demirel, Bozbeyli ve Tağmaç ile paylaşmıştı. Faruk Paşa'nın "ağırlığı" olmasa hiçbir politikacı Anayasa'yı değiştiremezdi. Bu noktanın bütün Adalet Parti'liler tarafından teslim edilmesi gerekmektedir.

Faruk Paşa, 27 Mayıs Devrimi'nin de "intikamını" almıştır. 27 Mayıs Devrimi'nde görev alanlar, 1961 Anayasası'nı hazırlayanlar ve savunanlar Gürler Paşa'mızın "kuvvetli adam" olduğu günlerde gözaltına alınmış, tutuklanmış ve bazıları işkence evlerine de gönderilmişti.

Adalet Partisi bir bunalım içindedir. Partinin yeni kurulduğu günlerde de yaşanan bunalım ancak Orgeneral Ragıp Gümüşpala'nın liderliğinde atlatılabilmiştir. Gümüşpala'dan sonra doğan boşluğu, Gürler Paşa'mızın "bütün ağırlığı" ile kapatması, sadece Adalet Partisi için değil, memleketimiz için de hayırlı olacaktır.

Fakat Gürler Paşa'mız Demirel'i devirip nasıl "başbakan" olacak? Biz de karınca kaderince yardım edelim Paşa'ya:

Demirel'i devirmek için bazı gruplaşmalar vardır. Paşa önce bu kişileri bulmalı ve onlarla toplantılar yapmalıdır. Bu toplantılarda, parti için bir "tüzük" hazırlanması kararlaştırılmalıdır. Bu tüzük hazırlanınca Paşa:

"- Tamam benim istediğim hazırlıkları yapmışsınız..." diyerek örgütlenme aşamasına da geçmelidir.

Gürler Paşa, Demirel'i devirmek için katıldığı bu toplantılarda, "taktik" ve "stratejileri" kendisi saptamalı ve çevresine görevler vermelidir. Bu arada toplantılara katılanların "kışkırtıcı ajan" olup olmadıklarına da dikkat etmelidir. Çünkü geniş tecrübesiyle bilirler ki:

"- Yürüyelim arkadaşlar..." diyenler bir süre sonra "yürütenlerin" safında yer almışlardır. Paşa, toplantılara katılan devlet memurlarını da bir süre sonra:

"- Memurlar siyasetle iştigal edemezler. Disiplinsizliklerinden emeklilerine..." yollu kararları da onaylamalıdır.

Toplantılar tamamlandıktan sonra "ihtiyatlı" yolu denemeli ve "radikal" çözüm önerenleri kaderleriyle başbaşa bırakmalıdır. Ne olur, ne olmaz!.. Demirel'i devirmek isteyen "radikalleri" tasfiye ettikten sonra bir iki yakını ile AP Genel Merkezi'ne, Millet Meclisi ve Senato gruplarına birer mektup göndermelidir. Mektup şu biçimde olmalıdır örneğin::

"1 - Adalet Partisi, Meclis ve Senato grupları, süregelen tutum, görüş ve icraatı ile partimizi kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Gümüşpala'nın bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve parti tüzüğünün öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Adalet Partisinin geleceğini ağır bir tehlike içine düşürmüştür.

2 - Bu vahim ortam hakkında duyduğum üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin, hizipler üstü bir anlayışla partimizde değerlendirilecek, mevcut anarşik durumu giderecek ve parti tüzüğünün öngördüğü reformları Gümüşpalacı bir görüşle ele alacak ve inkılap kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir genel başkanın demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmüştür.

3 - Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde, parti yönetimini doğrudan doğruya ele almaya kararlıyım. Bilgilerinize..."

Bu mektup üzerine Demirel, hemen "şapkasını" alıp çekilecek ve yerini Gürler Paşa'mıza bırakacaktır. Adalet Partisi gibi büyük bir partinin genel başkanlığının şerefi, ancak Gürler Paşa'mıza yakışır. Fakat Paşa, genel başkanlığa gelmeden önce kontenjan senatörlüğünden istifa etmemelidir. Çünkü bu kez başkanlığa seçilemezse, senatörlüğü de kaybetmiş olur. Bu durumda, tıpkı Tağmaç ve Türün Paşalarımız gibi "özel sektör"de iş bulabilirse de işverenler kendisinin şimdiye kadar özel sektöre yaptığı yardımları yeterli görüp, Paşa'yı artık yormak ve "yıpratmak" istemeyebilirler.

İçten dileğimiz, Gürler Paşamızın bu bayrak yarışında, kırat bayrağını Demirel'in elinden alıp yarışa devam etmesidir.

Gürler'in başkanlığını bekliyoruz...

(Yeni Ortam, 17 Mayıs 1974)

AFFETMEYEN VE AFFEDİLMEYEN...

Af tartışmaları önümüzdeki günlerde de sürüp gidecek. Kimlerin, kimleri neden affetmediklerini anlatabilmek için iki örnek vereceğiz bugün. "Affetmeyen" bir Adalet Partisi milletvekili ile "affedilmeyen" bir Türkiye İşçi Partisi yöneticisini birlikte tanıyalım.

Yılmaz Ergenekon, Adalet Partisi İstanbul Milletvekili olarak affa karşı çıkmıştır. Kendisi Ankara Hukuk Fakültesi doçentlerindendi. Ergenekon, Turgut Özal'ın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yaptığı günlerde aynı kuruluşta "Teşvik ve Uygulama Dairesi Başkanlığı" yapmış ve kredi dağıtımlarında önemli roller oynamıştı. Bu arada bir tek imza ile Coca Colacı PE-RE-JA'cı, Metal Kapakçı Kemal Has'a İngiltere'de "Elvan gazozları" satabilmesi için 726 bin dolarlık döviz sağlayarak bunun kâr transferini de güvence altına aldırmıştır. İş bununla da bitmemiş, Ergenekon bir süre sonra hem Devlet Planlama Teşkilatı hem de Hukuk Fakültesi'ndeki görevlerinden istifa ederek mali olanaklar sağladığı Has Holding'te görev almıştır. Yılmaz Ergenekon Has Holding'te Coca-Cola'da, PE-RE-JA'da ve Metal Kapak'ta beşer bin lira aylıkla dört görevi üzerine almıştır. Bu ücretlere bir de beş bin liralık ev ücreti eklenmiştir. Böylece Ergenekon resmi görevi sırasında geniş olanaklar sağladığı "hür teşebbüs"ten, kendi yararına kişisel ayrıcalıklar elde ederek "menajerlik" yapıyordu.

Bu arada, her nedense hür teşebbüsten de ayrılmak isteyen Ergenekon, öğretim üyeliğine dönmek için başvurmuşsa da bu istek eski meslekdaşlarınca reddedilmemiştir. Bu kez Odalar Birliği Sekreterliği ile yetinen Ergenekon, "Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği"nin çatısı altında önemli görevler de yüklenmiştir. 14 Ekim seçimlerinde de Ergenekon'u Adalet Partisi Milletvekili olarak gördük.

Düşünce suçlarını affetmeyen milletvekillerinden biri budur işte. Gelelim affedilmeyen bir İşçi Partisi yöneticisine.

Dr. Adil Özkol, Ankara Hukuk Fakültesi asistanlarındandı. Babası Kıbrıs bunalımında Türk devletinin onurunu koruyan Kıbrıs Büyükelçimiz Dr. Mazhar Özkol'dur. Benim en yakın dostlarımdandır. Adil evli, bir de çocuğu var. Adı Zeynep. Adil Özkol, sadece Hukuk Fakültesi asistanı olarak çalıştı. Fakülte

dışında hiçbir görev almadı. Eline geçen maaşla kıtkanaat geçinmeye çalıştı yıllarca. Düşüncelerinden başka güvencesi, namusundan başka dayanağı yoktu. Sosyalizme inanmıştı. Emekçi sınıfların demokratik yollarla iktidara gelmesini savundu hep. Fakültede aynı odada görev yaptık yıllarca. Aynı kürsünün asistanlarıydık.

Aynı ilkokulda, aynı ortaokulda, aynı lisede ve aynı fakültede okumuştuk birlikte. Ve aynı kürsüde görev yapıyor, aynı odayı paylaşıyorduk. Sonradan cezaevlerinde de bir süre aynı koğuşlarda kaldık.

Fransa'ya gidecekti. Gitmedi, başkası kullandı bursunu. Türkiye İşçi Partisi'nde yönetici olduğu için on iki yıl altı ay hüküm giydi sıkıyönetim mahkemesinde. Eğilmedi, ezilmedi. Sosyalizme olan inancını dipdiri ayakta tutmasını bildi.

Bileklerimizde kelepçeyle sıkıyönetim mahkemesi "nezaretinde" karşılaştığımda gülerek:

"- On yıl sonra görüşürüz..." demişti.

Onurlu, neşeli, hayatı seven, pırıl pırıl zekasıyla şimdi Niğde Cezaevi'nde Adil. Kimbilir, 141-142'nin af görüşmelerini, çevresini hangi esprilerle süsleyerek izlemiştir basından!..

141'inci maddeden 12 yıla mahkum olunca:

"- Amme haklarımızı kaybettik ama temyiz hakkını kazandık..." demiş çevresine. Duyunca ben de güldüm içimden; acıyla kahırla güldüm.

Affedilmeyenlerin bir tanesi de bu işte.

Sizlere iki örnek verdim. Bu iki örnekle, kimin neden affetmediği, kimlerin neden affedilmediği açık değil mi? Buna siyasal kin deriz. Egemen sınıfların temsilcilerinin, emekçi sınıflardan yana çıkanlara karşı koydukları bitmez tükenmez kin. Ecevit'in barışçılığı yenemedi bu kini. Kim yenecek?

Meclis'te gece yarısı af görüşmelerini izlerken Yılmaz Ergenekon çarptı gözüme, çok memnun gülüyordu.

Yalnız Ergenekonlar, resmi görevlerinde kredi dağıtırken, yüksek ücretlerle "hür teşebbüs"te çalışırken, "milliyetçilik"lerinin gereklerini yapıyorlar.

Sen Adil kardeşim, iki dil bilirsin. Hukuk doktorusun. Neden yabancı şirketlere girip yüzbinlere imza atmadın?

Ergenekonlar seni affederler mi hiç?

(Yeni Ortam, 18 Mayıs 1974)

OYLAMA GEÇERSİZDİR...

Af yasası ile ilgili tartışmaları Parlamento'dan izledim. Üç dört saat gereksiz sürüp durdu. Tartışma, oylamanın hangi koşullarla yapılacağı ile ilgiliydi. Bu tartışmalar sırasında konunun özüyle ilgili en önemli nokta bir yana bırakıldı ve af, Anayasa'ya aykırı olarak oylanmış oldu. Şöyle ki:

Artık yılan hikayesine döndü. Yine de özetleyelim: Bu Af Yasası önce Millet Meclisi'nce kabul edildi. Bu "metin", Cumhuriyet Senatosu'nca benimsenmedi. Cumhuriyet Senatosun'da "101" oyla yeni bir "metin" benimsendi. Bu değişiklikler yeniden Millet Meclisi'ne geldi. Millet Meclisi 236 oyla Cumhuriyet Senatosu'nda benimsenen "metni" reddetti. Konu, her iki meclisten kurulan "Karma Komisyon"da incelendi. "Karma Komisyon" küçük bir değişiklikle Cumhuriyet Senatosu'nun benimsediği "metni" kabul etti. Bu yolla ortaya üç ayrı "metin" çıkmış oldu.

Bu durumda oylama nasıl yapılacaktı? Anayasamız 92'nci maddenin 5'inci fıkrasında şu yolu önermektedir:

Millet Meclisi, Karma Komisyon'ca veya Cumhuriyet Senatosu'nca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan "metinlerden birini olduğu gibi" kabul etmek zorundadır.

Görüldüğü gibi Anayasa, konuyu hiçbir yorumu gerektirmeyecek kadar açık bir çözüme bağlamıştır. Eldeki üç metinden biri "olduğu" gibi kabul edilecektir. Bu, Anayasal bir zorunluktur. Yani Millet Meclisi, bu üç metni karıştırarak "dördüncü metni" yasa olarak benimseyemez. Her yasa, bir "metin"dir. Bu "metin"in bütünlüğü bozulmadan kabul edilmesi gerekmektedir.

92'nci maddenin gerekçesi ise şu biçimdedir.

"Ancak bir kanunun Meclis'in hakiki ekseriyetince benimsendiğini tesbit etmek için Cumhuriyet Senatosu'nca tam üye sayısının salt çoğunluğu ile "red veya tatil ettiği metinlerin", Millet Meclisi'nce aynı şartlara bağlanması kabul edilmiştir. Yani, yasanın "tümü" oylama konusu olacaktır. "Metin"den amaçlanan "kanunun tümü"dür. Kurucu Meclis görüşmelerinde "kanun", "metin" sözcüğüyle eşanlamda kullanılmıştır.

Cumhuriyet Senatosu'nca bazı maddeleri değiştirilen yasa, tümü ile bir "metin"dir. Millet Meclisi'nin benimsediği taslak

da, bir tüm olarak ayrı bir "metin"dir. Karma Komisyon'un benimsediği taslak ise ayrı bir "metin olmaktadır. İşte tümü oylanması gereken "metin"ler bunlardır. Millet Meclisi bu üç "metin"den birini "olduğu gibi kabul etmek zorundadır." Anayasa, kuralı en açık biçimde ortaya koymuştur.

Af görüşmelerinde Anayasa'da hükme bağlanan bu yol izlenmemiş, Millet Meclisi'nce, Cumhuriyet Senatosu'nca ve Karma Komisyon'ca benimsenen metinlerin dışında bir "dördüncü metin" kabul edilmiştir. Böylece Millet Meclisi, "metinlerden birini olduğu gibi kabul etmiş" olmamaktadır. Ortaya çıkan metin bir başka metindir. Bu ise Anayasa koyucunun iradesine aykırıdır.

Bu üç "metin"den her biri, kendi içinde belirli bir düzene bağlıdır. Ortaya her üç metinden seçilmiş maddelerle yeni bir "metin" çıkınca yasa içindeki bu bütünlük bozulmaktadır. Gerçekten de, Af Yasası'nda örneğin 2'nci madde ile 5'inci madde kendi arasında çelişmektedir. Çünkü 2'nci madde Millet Meclisi'nin kabul ettiği, Senato'nun reddettiği bazı suçların affını kapsamaktadır. 5'inci madde ise Millet Meclisi'nin benimsediği ilk metne aykırıdır. 141-142 ve 146'ncı maddeyi kapsamaktadır. 5'inci madde ise Millet Meclisi'nce 221 oyla kabul edilmiştir. Yani bu çoğunluk Millet Meclisi üye tam sayısının "salt" çoğunluğu" değildir. Oysa 146/3 maddeyi af kapsamına alan madde, Millet Meclisi üyelerinin 236'sının oyu ile kabul edilmiş, yani "salt çoğunluk" kuralına uyulmuştur.

Millet Meclisi'nde oylama bu üç "metin"in, her birinin bütünü için olmamıştır. Metinlerin tümü oylanmamış ve maddelere geçilmemiştir. Maddeler üzerinde yapılan görüşmelerde ortaya her üç metinden karma bir başka "metin" çıkmıştır. Bunun sonunda da Anayasa'da belirtilen "metinlerden birini olduğu gibi kabul etme" kuralı açıkça çiğnenmiş, üstelik ortaya çelişkili bir yasa "metni" çıkarılmıştır.

Eğer oylama "metinlerin" tümü üzerinde olsaydı, MSP milletvekilleri 141-142 ve 146. maddelerle birlikte, 163. maddeden af olacakları da düşünerek metnin tümünü reddedemeyeceklerdi. Hem de, önce oy verdikleri maddeleri sonradan af kapsamından çıkaracak bir oyunu da oynayamayacaklardı.

Şimdilik hukuksal görünüm bu şekildedir. CHP'nin yapacağı iş, konuyu Anayasa Mahkemes'ine götürmektir. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümeyeceği için tahliyeler devam edecek, ancak metin yeniden görüşülebilecektir.

CHP "beyin takımı"nın bilgilerine sunulur...

(Yeni Ortam, 19 Mayıs 1974)

SÖZ HUKUKUN ARTIK

Dünkü yazımızda Af Yasası'nın Anayasa'nın 92'nci maddesinin "özüne ve sözüne" aykırı olarak oylandığını belirtmiş ve CHP'nin Anayasa Mahkemesi'ne başvurmasını önermiştik. Bu gün Af Yasası'nın Anayasa'da yer alan "eşitlik ilkesi"ne aykırılığı üzerinde duracağız:

Anayasa'mızın Nihat Erim'in "Balyoz"undan kurtulabilmiş 12'nci maddesinde "Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınamaz" denilmektedir.

Anayasa'ya aykırı oylama yoluyla meclislerden geçen Af Yasası'nda düşünceyi açıklama suçları af kapsamı dışında tutulmuştur. Böylece, "siyasi düşünce ve felsefi inanç" ayrımı gözetilerek eşitlik ilkesi en açık biçimde çiğnenmiştir. Yasadaki mantık şöyle anlatılabilir:

Sen sağcısın, 163 maddeden mahkum edilmişsin. Seni affettim. Geçmiş olsun. Sen de "kader kurbanı"sın.

Sen solcusun. 141 ve 142'nci maddeden mahkum olmuşsun. Seni affetmem hiç.

Buna karşı, "sebep nedir" dediğinizde yanıt hazırdır:

- Çünkü ben, siyasal inançlar arasında ayrım gözetiyorum. Siyasi düşüncene bakıyorum. Ve affetmiyorum. İşte o kadar! Anayasa babayasa da dinlemiyorum. Ne yaparsan yap!..

Açıp bakalım 163'üncü maddeye: "Lâikliğe aykırı olarak devletin içtimai, iktisadi veya siyasi veya hukuki nizamlarını, kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Dönelim 141'inci maddeye: "Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne nam altında olursa olsun, kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler sekiz yıldan onbeş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar."

Görülüyor ki, "kurulu düzene" karşı "sağ" ya da "sol" düşünce ve amaçlarla "örgüt" kurmak, değişik yaptırımlara bağlanıyor. Sağcı örgüt kurarsan iki yıldan yedi yıla, solcu örgüt kurarsan sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapsoluyorsun. Yasa, temelinde sağcı ve solcu düşünce arasında bir ayırım yapmış. Adaletsizlik önce bundan doğuyor.

Propaganda konusu da böyledir. Lâikliğe aykırı olarak propaganda yaparsa, bunun cezası bir yıldan beş yıla kadar hapistir. Komünizm pıpagandasının cezası ise beş yıldan on yıla kadar hapistri. Sağcıysan en çok beş yıla mahkum oluyorsun, solcuysan en az beş yıldan başlıyor cezan. 163'üncü maddenin "azami"si, 142'nci maddenin "asgari"sine eşit. İşte, yasa kendi sistemi içinde bile bu kadar adaletsizdir. Bu eşitsizlik uygulamalara yansıdığı gibi Af Yasası'nı da geniş ölçüde etkilemektedir.

Sağcılık, bir "siyasal düşünce" ve "felsefi inanca" dayanmaktadır. Anayasamız:

- Herkes kanun önünde eşittir. Siyasi düşünce ve felsefi inanç ayrımı gösterilemez... demektedir. Anayasa şunları yasaklıyor açıkça:

- Ben sağcıyım.
- Affettim, geç bu yana.
- Ben solcuyum.
- Affetmem kal içerde.

Af Yasası, Anayasa'nın "eşitlik" ilkesine taban tabana zıttır. Sağcı ve solcu arasında açıkça "siyasal düşünce ve felsefi inanç" ayrımı gözetilmiştir. 12. madde çiğnenmiştir bilinerek.

Anayasa Mahkemesi'nin "eşitlik ilkesi" ile ilgili önemli kararları vardır. Hükümetin kurulmasından önce ve sonra, düşünce suçlarının affına oy vereceklerini söyleyen 20 MSP milletvekili muhalefetle birleşen oylarıyla, siyasal tarihimizin en çirkin oyunlarından birini oynamışlardır iktidarda.

Sonuç şu.

Siyasetçi sözünü söylemiştir artık. Bundan sonra söz hukukçunundur. CHP bir an önce Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak Anayasa'nın 92'nci maddesine aykırı olarak oylanan ve Anayasa'nın 12. maddesiyle açıkça çelişen bu yasanın iptalini sağlamalıdır.

(Yeni Ortam, 20 Mayıs 1974)

HÜKÜMLÜ EŞLERİNE SAYGIYLA

Hükümlü eşleri; sizler de bir bakıma "hükümlü"sünüz. Kocanız yıllarca hapis cezasına çarptırılmış. Her "ziyaret günü" içinizde düğümlenen acılarla koşuyorsunuz cezaevlerine. Kocanıza evinizden, çocuklarınızdan haberler götürmek istiyorsunuz hep:

Çocuğumuz büyüyor. Geçenlerde hastalanmıştı biraz. Doktora götürdüm. Şimdi çok iyi. Hep seni anıyor.

Okula gidiyor. Ödevlerini yapar yapmaz yatıyor. Sana mektup yazmış geçen gün. Aldın mı?

Belki de çocuğunuz doğmadan tutuklamışlardır kocanızı. Bir küçücük kundakla gitmişsinizdir cezaevine. Saatlerce bekledikten sonra görüşme yerinde, tel örgüler ve nöbetçiler arasında babasına gösterebilmişsinizdir çocuğunuzun yüzünü, ilk kez:

- Bak, sana benziyor. Gözleri aynı seninki gibi.

Kocanız bakakalmıştır küçücük kundağa. Sonra kucağına almak istemiştir çocuğunu.

Yasak... demişlerdir. Elini çocuğunun tenine değdirememiştir babası hiç.

Hukuk devleti ve demokrasi adına bir babanın yeni doğan çocuğunu kucağına alması yasaklanmıştır. Buğulanan gözlerinizi saklamışsınızdır kocanızdan; sonra hıçkırarak ağlamışsınızdır evinizde.

Parasız ve işsiz kalmışsınızdır. Soyadınız öğrenilir öğrenilmez kapanmıştır bütün kapılar yüzünüze. Kucağınızda çocuğunuzla sığınmışsınızdır annenizin babanızın evine. Bir türlü rahat

edememişsinizdir. Çevrenizdeki bakışlardan bin türlü anlam çıkarmışsınızdır. Bazen de:

- Seni isteyen o hariciyeci ile evlenseydin böyle olmazdı... gibi öğütlerle de kararlılmak istenmiştir iç dünyanız.

- Anne, babam ne zaman gelecek?

- Baharda kızım. Sana güzel hediyeler alacak. Orada bizim için çalışıyor. Kızım uyusun büyüsün, annesini üzmesin diyor.

- Babalar hep böyle uzakta mı olur anne? Gelsin artık.

Boğazınıza düğümlenmiştir hıçkırıklar. Çocuğunuza sarılıp ağlamışsınızdır dakikalarca:

Baba gelmedi diye mi ağlıyorsun anne. Babaannem de öyle diyor, gelecekmiş ağlama...

Evlendiğiniz günü düşünmüşsünüzdür. Siz duvağınız kocanız siyah elbisesi içinde biraz mahçup, nikah salonuna girdiğiniz an gelmiştir aklınıza. Sonra dostlarınızdan gelen kırmızı-beyazlı karanfiller ve uzaktaki dostlarınızın yolladığı telgraflar... Sonra, ilk dansınız kocanızla... Ve kirayla tuttuğunuz o küçücük ev... Taksitle aldığınız oda takımı... Buzdolabı annenizin hediyesi... Bir de yemek takımı... Dairedeki arkadaşlarınız almış. Dalar gidersiniz eski günlere. Mutluluklarınızın dehlizlerinde acılarınızın dalgalarıyla kaskatı kalırsınız düşündükçe.

Yıkılmamaya, ezilmemeye çalışmışsınızdır. Gözyaşlarınızı saklamışsınızdır. Kocalarınızı cezaevi hücrelerinde mutlu gülücüklerle selamlayıp, göz yaşları dökmüşsünüzdür içinize. Çaresizlik kavurmuştur yüreğinizi.

Hayatınızın en güzel yılları, mutluluğunuzun en güzel günleri çalınmıştır. Zorla alınmıştır her şey elinizden. Bir gece yarısı eviniz basılmış, kocanız kitaplarıyla birlikte alınıp götürülmüştür. Sonra da tutuklanmış, yargılanmış ve mahkum olmuştur. Bir süre de Yargıtay kapılarında:

- Acaba karar bozulur mu?... diye bir kuş gibi atan yüreğinizle dolaşıp durmuşsunuzdur. Kesinleşmiştir karar. Kocanızı bir sabah vakti bir Anadolu kentindeki cezaevine götürmüşlerdir. Ve mektup almışsınızdır iki üç gün sonra. "Görülmüştür" damgası altında, biraz acele yazılmış bir iki sayfa:

Karıcığım. Rahatım. Şimdilik tecritteyiz. Kaloriferler de yanıyor... Geçti artık böbrek sancılarım. Ziyaret perşembeleri... Çocuğu da getir olmaz mı? Anneme de yazdım. Onlarda kal bir süre... Kendine iyi bak.

Af haberiyle umutlanmışsınızdır sonraları. Kocanızın nikah dairesindeki ürkek ve mahçup yüzü ile mahkeme önündeki sert ve kararlı tavırları gelip geçmiştir gözlerinizin önünden. Çocuğunuz ve kocanızla birlikte, sıcacık evinizde yaşayacağınız günleri düşünmüşsünüzdür. Kuşkularla kıpırdanan bir sabırsızlıkla beklemişsinizdir af görüşmelerini.

Ve...

Ve haber almışsınızdır sabaha karşı. Affedilmemiştir kocanız. Siyasal düşüncelerinden dolayı mahkum olanlar af dışında tutulmuştur. Bir kez daha kararmıştır iç dünyanız. Yıkılmıştır düşleriniz. Özlemleriniz bir hançer gibi saplanmıştır umutlarınıza.

Hükümlü eşleri...

Sizler kocalarınızın umudu ve yüz aklarısınız. Yüreğinizle, sevginizle, sabrınızla onlara güç veren sizlersiniz. Kocalarınız inançları uğruna yaşamlarının en güzel yıllarını armağan etmişlerdir topluma. Sizler de, gençliğinizin taptaze umutlarını cezaevlerine kilitlemişsiniz. Hayatın küçük mutluluklarını, emekçi sınıflardan olmanın onuru ile değiştirdiniz sessizce. Sizlersiniz güçlü olan. Kocalarınızla övünerek, başlarınız dimdik dolaşın. Onların boyunlarındaki mahkumiyet zincirleri, sizlere verebilecekleri en değerli armağanlarıdır. O kelepçeler ki, düşünen insanların bileklerinde paslanıp kırılacaklardır bir gün. Gözyaşlarınızdan mutluluklar süzüp, sevginiz, saygınız, bilinciniz ve sabrınızla bekleyin gelecek günleri...

(Yeni Ortam, 22 Mayıs 1974)

DURUM MUHAKEMESİ

Ankara'da şimdi günün konusu hükümetin istifası. Herkes bu konuyu tartışıyor kendi arasında. Ben de bir dostumla konuştum bu konuyu. Dostum:

Hükümet istifa etmemelidir... diyor ve nedenlerini de şöyle özetliyordu:

Hükümet zam kararlarıyla kamuoyunda yıpratılmıştır. Henüz CHP'yi destekleyen sınıf ve tabakalar için yeterli ve kapsayıcı ekonomik girişimler gerçekleştirilmemiştir. Tam bu

sırada istifa edilirse, "CHP iktidara sadece komünistleri ve anarşistleri affettirmek için gelmişti" gibi propagandalar yapılır Bu da parti için yıpratıcı olur Ecevit'in Başbakan olmasıyla, bütün demokratik güçler rahat nefes aldılar. Öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki baskı ve kışkırtmalar önlenmeye çalışılıyor. Hükümet çekilirse bütün bu baskılar yeniden başlar ve ister istemez 12 Mart öncesi kargaşa ortamına sürükleniriz. Bundan sonra da bir askeri müdahale için pusuda bekleyenler de amaçlarını gerçekleştirirler. Demokratik mücadelede elde edilen kaleler kolaylıkla teslim edilmez.

Bu görüşlere karşı ben de:

Hükümet istifa etmelidir... dedim ve bu görüşümün nedenlerini şöyle özetledim:

- Hükümet iki partiden oluşan bir koalisyondur. Koalisyon ortaklarından birinin, hükümet etme sorumluluğunda olmadığı anlaşılmıştır. MSP son tutumuyla bir partiden çok bir "cemaat" gibi davranmıştır. Bu da ister istemez iki parti arasındaki "güveni" ortadan kaldırmıştır. Hükümet bugünkü görünüşüyle bir "azınlık hükümeti"ne dönüşmüştür. CHP'nin ekonomik girişimlerinden bazılarını gerçekleştirme olanağını da bulunmamaktadır. Bir kısım ekonomik girişimlerin sonuçları ancak birkaç seçim süresinde alınabilir. Kısa sürede CHP'nin özlediği halkçı girişimlerin gerçekleştireceği düşünülemez. Kaldı ki, MSP'nin bundan sonra ne tutum takınacağı da belli değildir. "Biz protokolu uygulayacağız" diye "Kur'an-ı Kerim"e el bassalar bile, artık bu milletvekillerinin sözlerine güvenilemez. 141 ve 142'nin affına karşı çıkanlar "Temel Hak ve Özgürlükler Kanunu"na da karşı koyarlar. Bundan sonra da ekonomik girişimleri saptırmaya ve engellemeye çalışırlar. Hükümetin sırtında kambur varsa, yarın bu kamburlar daha da çoğalacaktır. MSP ile ortaklık yürürse, hükümet yarın bugünkünden çok daha fazla yıpranmış olacaktır. Komünistlik suçlamalarının geçer akçe olmadığı genel seçimlerde kanıtlanmıştır. Ecevit çekilse de çekilmese de muhalefet aynı suçlamaları sürdürecektir. Bir askeri müdahalenin topluma nelere malolacağı, öncelikle askerlerce bilinmektedir. Bu korkuyu da bir yana atmak gerekmektedir. Bizim görevimiz anayasal düzeni savunmaktır. Bundan ötesi bizleri ilgilendirmez.

Bundan sonra başka sakıncalar üzerinde durdum:

- İktidar bugünkü çelişik görünümüyle zayıflamıştır. Bundan sonra sokak olaylarıyla büsbütün yıpratılmaya çalışacaktır. "Başbuğ" harekete geçecek ve üniversitelerde yeniden "komando" baskınları düzenlenecektir. Bunlara karşı gereken müdahaleler yapılınca, "hükümet, komünistleri koruyup milliyetçi gençleri cezalandırıyor" yollu propagandalar başlayacaktır. Üstelik CIA ve Kontrgerilla gibi gizli örgütler de kanlı sokak çatışmaları düzenleyeceklerdir. Bununla da kalınmayacak, hükümeti sarsmak ve yıpratmak için yeni "taktik ve stratejiler" saptayan bazı bürokratlar da diledikleri gibi çalışacaklardır.

Bu noktadan sonra dostumla CHP'nin izlediği politikanın yanılgıları üzerinde de konuştuk. Bu noktada ikimiz de aynı düşüncedeydik.

- CHP sağ partilerle gereken diyalogları kuramamıştır. Politika, bir ölçüde pazarlık ve denge hesaplarına dayanır. Düşünceyi açıklama suçları ile Yassıada hükümlülerine siyasal haklarının geri verilmesi bir pazarlık konusu yapılabilirdi. Biri çıkmadan ötekine oy verilmezdi. Kaldı ki, siyasal haklar için anayasa değişikliği gerektiğinden, muhalefet bu konuda CHP oylarına da muhtaçtı. Bunun gibi, mali af konusu da bir "koz" olarak saklanabilirdi hiç olmazsa. Bunlar yapılmamıştır. Ecevit bu konularda açık yürekliliğinin cezasını çekmiştir.

Kendi mantık zincirimiz içinde şu sonuçlara ulaşıyoruz: Ecevit istifa ederek, demokratik muhalefet yönetimini üzerine almalıdır. Önümüzdeki süre içinde de erken seçim yollarını aramalıdır. Hükümet istifa ederken de, işçi ikramiyeleri, asgari geçim ücreti, hafta tatili kanunu, taban fiyatları, maaş katsayıları gibi, işçiden, köylüden ve memurdan yana girişimleri gerçekleştirmelidir. Hükümetin kısa sürede yapabilecekleri ancak bunlardır.

185 milletvekili ile CHP, yanına ilerici kamuoyunu da alarak gelecek seçimlerde çok daha güçlü bir kadroyla gelebilecektir. Sanırız sayın Ecevit, 20 MSP milletvekilince sinsice kesilen "dala" tutunmayacak kadar bilinçli ve kararlıdır. Bu kararlılık, sırtına saplanmış hançerle adım atmanın acısını duyan bir adamın tutumunu yansıtmaktadır...

(Yeni Ortam, 23 Mayıs 1974)

YOL ARANIYORSA...

Son af oylamasıyla hükümeti oluşturan iki parti arasında ciddi bir "güven bunalımı" başgöstermiştir. Bu bunalımı ortadan kaldıracak "geçerli" çözümlerin ortaya konduğu kanısında değiliz. CHP'nin koalisyondan çekilme kararı, bundan sonraki gelişmelerle sağlam ilkelere dayanmazsa, yeni yanılgı ve yenilgilerle karşılaşmak kimse için "sürpriz" sayılmamalıdır.

MSP, önümüzdeki günlerde Bursa'da yapacağı toplantıda konuyu yeniden görüşecektir. Bu toplantıda bazı önemli konuların gündeme alınmasında yarar vardır:

1- Af Yasası'nın Anayasa Mahkemesi'nde görüşülmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Yüksek mahkeme Af Yasası'nın "usul" yönünden iptaline karar verirse, konu yeniden meclislerde görüşülecektir. Bu durumda, MSP'li 20 milletvekili, yeniden 141 ve 142. maddelerin af kapsamı dışında tutulması yönünde oy verebilirler. Ancak Yüksek Mahkeme, yasanın "özünü" Anayasa'ya aykırı bulursa ne olacaktır? Anayasa'mızın 19. maddesi şu hükmü kapsamaktadır:

"Kimse devletin, sosyal, iktisadi, siyasi ve hukuki temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma ve siyasi veya şahsi çıkar ve nüfus sağlama amacıyla, her ne surette olursa olsun, din ve dini duyguları yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Bu yasak dışına çıkan ve başkasını bu yolda kışkırtanlar kanuna göre cezalandırılır, dernekler yetkili mahkemece ve siyasi partiler, Anayasa Mahkemesi'nce temelli kapatılır."

Anayasa Mahkemesi Af Yasası'nı iptal eder ve 163'üncü maddenin değiştirilmesi ya da kaldırılması yolundaki çalışmaları Anayasa'nın yukarda belirtilen 19'uncu maddesine aykırı bulursa ne olacaktır? Bundan sonra 163'üncü maddeden mahkum olanlar için yeniden bir CHP-MSP koalisyon mu beklenecektir.

2- MSP, daha önceleri Milli Nizam Partisi olarak kurulmuş ve Anayasa Mahkemesi'nce Anayasa'nın 19. maddesine aykırı tutumları saptanarak kapatılmıştı. Aynı dönemde İşçi Partisi de kapatılmıştı. TİP'in kapatılma nedeni "bölücülük"dür. Ancak parti yöneticileri ayrıca sıkıyönetim mahkemesince "gizli örgüt" kurdukları gerekçesi ile Ceza Yasası'nın 141/1 maddesi u-

yarınca cezalandırılmışlardır. Milli Nizam Partisi, "Devletin, sosyal, iktisadi, siyasi ve hukuki temel düzenini den kurallarına dayandırma" gerekçesi ile kapatılmış ancak bilemediğimiz nedenlerle hiç bir parti yöneticisi Ceza Yasası'nın 163. maddesi gereğince cezalandırılmamıştır. Hukuk açısından TİP yöneticileri hangi gerekçe ile cezalandırmışsa, MNP yöneticilerinin de benzer gerekçelerle yargılanmaları gerekmekteydi. Ancak her nedense TİP yöneticileri, Anayasa Mahkemesi'nce kapatılma nedenleri dışındaki gerekçelerle mahkum edilmişler, ancak MNP yöneticileri, kapatılma ve cezalandırma gerekçeleri kapatılma kararıyla saptanmasına rağmen kovuşturmaya uğramamışlardır. Şimdi, Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan ancak bir süre sonra MSP olarak hükümetin bir kanadını oluşturan partiye bağlı 20 milletvekilinin oylarıyla TİP yöneticileri de af kapsamı dışında tutulmuş olmaktadır. Sorun burada düğümlendi mi acaba? Hayır. Bundan sonra, herhangi bir olağanüstü müdahalede MSP yöneticileri, hep birlikte Ceza Yasası'nın 163. maddesiyle yargılanıp mahkum da edilebilirler. MSP'liler, TİP örneğini akıllarından hiç çıkarmamalıdırlar. Oldu bunlar önceleri. Bundan sonra da olabilir.

Evet, 20 milletvekili sözlerinden dönerek hükümeti bir güven bunalımına sokmuşlardır. Bu bunalımdan çıkmanın hukuksal yolları ne olabilir?

Önerelim:

1. Yeni bir yasa önergesi hazırlanarak, 141-142 ve 146. maddeleri kapsam dışında tutan Af Yasası'nın 5. maddesi "ilga" edilebilir. İçtüzükte buna engel bir hüküm yoktur.

2. Önümüzdeki günlerde görüşülecek olan "Temel Hak ve Özgürlükler" Yasası ile 141-142. maddeleri kaldırmak, 141 ve 142. maddelerden mahkum olanların affı için başvurulacak bir başka yol olabilir. Ceza Yasası'nda "Lehteki kanunun makable şumulü" olarak tanımlanan temel kurala göre, bir yasa belirli suçları suç olmaktan çıkarırsa, yasanın yürürlükte olduğu dönemde işlenen suçlar da bütün hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kalkar. Böylece, yeni bir af yasasına gerek kalmadan 141 ve 142. maddelerden mahkum olanlar özgürlüklerine kavuşabilirler.

Şimdilik akla gelebilen hukukça çözümler bunlardır. Bunlar da yapılmadıkça CHP-MSP ortaklığından "özgürlükçü atılımlar-halkçı girişimler beklemek affedilmeyecek bir safdillik" olur.

MSP, "istemezük" diyen 20 milletvekili ile böyle çözümlere "evet" diyebilir mi? Biz bu konuda umutlu değiliz. MSP'nin Bursa toplantısında tartışılması gereken konular bunlardır. "Bursa'nın ufak tefek taşları"nın sonradan başların vurulacağı "kayalar" olmamasını dileriz...

(Yeni Ortam, 24 Mayıs 1974)

"İSTANBUL HÜKÜMETİ..."

Kurtuluş Savaşı döneminde iki Türk Hükümeti bulunmaktaydı. Bunlardan birincisi boz kalpaklı "Kuva-i Milliye"cilerin Ankara Hükümeti, ikincisi de, Osmanlı paşalarının yönetimindeki işbirlikçi "İstanbul Hükümeti"

"İstanbul Hükümeti", emperyalist güçlerle uzlaşmış ve İngiliz İşgal Kuvvetleri'nin yönetimini benimsemişti. Sultan Vahdettin, Sadrazam Damat Ferit ve Kuva-i İnzibatiye'ci Anzavur üçlüsü Mustafa Kemal'in yönetimindeki Ankara Hükümeti için:

"- Bolşevikler..." demekteydi. Damat Ferit, Mustafa Kemal için:

İsyancılar bolşeviklerden yardım istiyorlar. Osmanlı milletine bundan daha büyük saygısızlık olamaz..." yollu bildiriler yayınlamaktaydılar. Aynı günlerde Bolu Mutasarrıfı Osman Kadri:

"- Ey padişaha, dine, devlete, beş yüz yıldır bağlılığı ile dünyayı hayrette bırakmış olan gerçek Müslümanlar..." diye başladığı bildirisinde Mustafa Kemal ve arkadaşları için:

Bolşeviklik adı altında dört yüz yıllık din ve devlet düşmanımız olan Moskoflar'dan çıkmış, şeriata karşı ve kanuna aykırı bir görüşe kapılmış bir takım eşkiya..." demekteydi. Aynı günlerde "Ankara Hükümeti" için batı basınında da "Bolşeviklik" suçlamaları yoğunlaşmıştır.

Bu suçlamalar sürüp dururken, "Ankara Hükümeti":

"- Biz emperyalizme ve kapitalizme karşı savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız..." diyen Mustafa Kemal'in başkanlığındaki Türk halkıyla birlikte Kurtuluş Savaşı yürütmekteydi.

Ne Vahdettin hainliği, ne Damat Ferit satılmışlığı, ne Anzavur köpekliği ne de Kürt Nemrut Paşa divanları önleyemedi ulusal kurtuluşu.

Bugün Kurtuluş Savaşı gerçeğinden çıkarılacak derslerden biri de şudur: Ülkenin bağımsızlığını ve halkın kurtuluşunu savunanlar, hep aynı sözcüklerle suçlanmışlardır. Hem de bu suçlamalar emperyalist ülkelerle birlikte yürütülmüştür. Her halkçı ve gerçek anlamda "milliyetçi" girişim, türlü sıfatlar takan sömürücü maşalarınca "bolşeviklik" ya da "komünistlik" sözcükleri ile kötülenmek istenmiştir hep.

Mustafa Kemal Bolşevik miydi? Hayır. Öyleyse neden bu sözcükle karalanmak ve kötülenmek istenmiştir? Yanıtı açık: Çünkü Mustafa Kemal gerçek "milliyetçiydi" ve bütün "millici" güçleri örgütlemesini de başarmıştı. İngiliz emperyalizmi ve onların işbirlikçisi "İstanbul Hükümeti"nin korkusu da buydu işte.

Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne gelelim:

Ecevit, sosyal demokrat görüşleri ile Türk halkının insanca yaşama hakkını savunan, "halkçı", "çağdaş", "aydın" ve gerçek anlamda "milliyetçi" siyasal bir önderidir. 12 Mart 1971 tarihinden sonra Ecevit iki amacın peşinden koştu:

"- Özgürlük ve barış."

Özgürlük ve barışın bütün sınıf ve tabakalarca benimsenebilmesi için önce siyasal hükümlüleri özgürlüklerine kavuşturmak istedi. Bu çabası "istemezzük" diyen 20 MSP milletvekilinin, sırtına sapladıkları hançerle önlendi.

Bundan sonra Ecevit'in atacağı her adım:

"- Komünistlerin ve anarşistlerin koruyucusu..." gibi demagojilerle boğulmaya çalışılacak. Tıpkı Kurtuluş Savaşı'ndaki gibi...

Kurtuluş Savaşı'nda "İstanbul Hükümeti"nin tutumu neyse, bugünkü sağcı çevrelerin tutumu aynıdır. Şimdiki "İstanbul Hükümeti" Boğaziçi otellerinde, holdinglerde, Ankara'da büyük otellerin salonlarında, geleceğin "taktik ve stratejileri"ni saptamakla meşguldür. Hem de "milliyetçilik" adına...

Kurtuluş Savaşı'mızdan bugüne kadar uzanan tarihsel çizgi, bizlere bir gerçeği anlatıyor: Halkın örgütlü desteğinden güç alanlar er geç amaçlarına ulaşıyor Elli yıl önce, "Ankara Hükümeti" halkın gücüyle yendi "İstanbul Hükümeti"ni.

Kurtuluş Savaşı'mızın, halkçı, devrimci ve toplumcu mirası, bugünün Türkiye'sinde emekçiden yana olan siyasal partilerindir ancak. CHP de bu mirasçılardan biridir. Ecevit'e düşen görev, halkın parti örgütü çevresinde kenetlenmesi ve güçlenmesini sağlamaktır.

Emperyalizmin ahtapot kollarını bükecek, iç ve dış sömürge ağalarını yenebilecek güç halkın örgütlü desteğidir.

(Yeni Ortam, 25 Mayıs 1974)

MİLLİ CEPHE VE ERKEN TERHİS...

Celal Bayar'ın İstanbul Çiftehavuzlar "Hazırcevap" Sokak'taki evinde hummalı çalışmalar yapılıyor. Sokağın trafiği önümüzdeki günlerde de iyice yoğunlaşacak bu gidişle. Çünkü artık Bayar'ın evinde "Milli Cephe Karargahı" kuruldu. 92 yaşındaki Bayar, şimdi sağcı partileri birleştirecek. İrili ufaklı partiler Bayar'ın "taze kanı" ile tabanda birleşecekler. Bayar için bazıları:

"Kendi muhtaç-ı himmet bir dede, nerde kaldı gayrıya himmet ede... diyebiliyorlar gerçi. Fakat bu Bayar, bildiğiniz gibi eski "komitacı"lardan. Baksanıza, kendisini ihtilalle deviren ve ihtilal bildirileri imzalayanları da "milli cephe"ye almış sonradan. Ancak 12 Mart'tan sonra anladık biz bunları. Yaman adammış doğrusu. Bundan sonra "milli cephe"yi de kurar vallahi.

Bayar, eskiden de "Vatan Cephesi" kurmuştu. Çok meraklıdır bu işlere. Ona göre, vatanını sevenler Demokrat Parti'yi destekler, sevmeyenler de karşı tarafa geçerdi. Demokrasi dediğimiz de buydu işte. "Vatan Cephesi"ne girdiniz mi, yaşadınız demekti. Gelsin krediler, iş olanakları... Vatanı ne kadar sevdiğiniz ancak böyle anlaşılırdı.

Bayar'ın milliyetçiliği de çok koyudur doğrusu. Amerikalılar kendi sermayeleri için ayrıcalık mı istiyorlar:

- Alın size yabancı sermaye kanunu. Siz hazırlayın biz oy verelim...

Amerikalılar petrollerimizi mi istiyorlar.

- Aman efendim buyurun. İstediğiniz kuyuyu açın. İstediğinizi kapatın. Kendi petrolümüzü bize pahalıya satın...

Amerikalılar madenlerimize mi göz koydular?:

- Koysun. Alın hepsi sizin olsun. Bir kanun mu istiyorsunuz efendim? Siz hazırlayın biz kabul edelim efendim...

Koreye asker mi isteniyor, Meclis'e bile sormadan yollasınlar Mehmetçikleri. Subaylarımız, askerlerimiz birer birer ölsünler orada. Sonra da el açıp:

- Allah rızası için bize bir parça dış yardım. Ölmüşlerinizin başı için... Başınızın, gözünüzün sadakası için... desinler.

Demokrat Parti'nin "milliyetçilik" anlayışı budur. Bundan sonra kurulacak olan "milli cephe" de olsa olsa böyle gelişecektir.

Amerikan firmalarının eski müteahitlerinden "Morison-Süleyman" "Hazırcevap" sokağa gelerek Bayar'ın elini öpmüş ve bir zamanlar kendisine:

- Şu bizim eski su müdürü... adını takan Bayar'ın "milli cephe"sine "ön kayıt" yaptırmıştır. Demirel için:

- Hem şişman, hem dersini bilmez... dediyse de, Bayar'ın Demirel'in geleceğinden umutlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu bizler için de yeterli bir güvencedir.

Demokratik Parti'nin "antipatik" lideri Ferruh Bey, "milli cephe"nin ilk müteahitlerindendir. Bayar siyasal haklarına kavuşunca Bozbeyli hemen:

- Aç kapıyı bezirganbaşı... diye oyunlara başlamış ve şimdiden ellerini çırparak:

- Ben yoruldum sen oyna... diyerek yerini terketme hazırlıkların girişmiştir.

"Milliyetçiliğin" birinci derecedeki ipotek sahibi Albay Türkeş, Bayar'a 27 Mayıs sabahını da hatırlatarak:

- Hatırlar mısın, ben bir zamanlar / ne kadar severdim seni ne kadar... diye diye "milli cephe"nin "komando başı" olarak Bayar'ın yanında "esas duruş"a girecektir yakında.

Feyzioğlu durur mu?.. O da konuşacaktır hemen:

- O da komünist, bu da komünist. Onu da atın içeri, öbürünü de hapsedin, diyerek konuşacak ve kendisini eleştirenlere bakıp gözlüğünü düzelterek:

- Amerika gitsin de Rusya mı gelsin... karşılığını verecektir bilgiçce.

Bu arada gazeteceiler, demokrasimizin vazgeçilmez unsuru Prof. Dr. Nihat Erim'e "milli cephe" konusunda görüşlerini soracaklar, o da "kuvvetli ve inandırıcı" tavrıyla:

- Milli cephenin kurulması jeopolitiğe uygundur... karşılığını verince, bu konuda gerekli "fetva"da alınmış olacaktır.

Bu arada bizim merak ettiğimiz bir şey var. Demirel, Bayar'a:

- Ben sizin neferinizim... demiş. Biz de merak eder duruz. Acaba Demirel ne zaman "terhis" olacak?..

(Yeni Ortam, 26 Mayıs 1974)

12 MART, 27 MAYIS'I YENEBİLİR Mİ?

Bu gün 27 Mayıs Devrimi'nin 14. yıldönümü. Bu günkü yazımızda, 27 Mayıs'tan 12 Mart'a uzanan tarih çizgisini bazı belgelerle belirlemekte yarar görüyoruz.

Amerikan emperyalizminin bütün yoksul ülkeler için saptadığı savaş öğretileri vardır. Bu öğretilerde emperyalizmin izleyeceği siyasal "taktik ve stratejiler" de açıkça önerilmektedir. Amerika'da Rockfeller grubunca düzenlene bir toplantıda açıklanan ve "Prospects Of America" adlı yayın organında "The Rockfeller Panel Reports" başlığı altında yayınlanan öğretilere kısaca göz atalım bu gün. Emperyalist ideologlar şöyle düşünüyorlar:

- Bizim güvenliğimizi sadece açık saldırılar tehdit etmiyor. Bu açık saldırıların yanında, ondan daha tehlikeli, fakat açık saldırı görünümünde olmayan başka tür tehditler de vardır. Bu tehditler az gelişmiş ülkelerdeki sosyal değişiklik ve dönüşüm istekleridir. Bu maskeli saldırılar, bazen içsavaş biçiminde, bazen ihtilalci eylem görünümüyle, bazen de "demokratik akımlar" ve "reform" istekleriyle karşımıza çıkıyor. Bu alanda Yunanistan bize birinci örneği, Vietnam ikinci örneği ve Orta-Doğu olayları üçüncü örneği verdi.

Bu "gözlem"den sonra savaş öğretilerinden çözüm yolu da öneriliyor:

Bizim amacımız bu ve buna benzer akımları önlemek olmalıdır. Bu akımlar güçlendikçe, izlenmesi gereken iki yol

belirmektedir. Gerek bizim gerekse komünist olmayan diğer dünya devletlerinin güvenliğini sağlamak için, mahalli kuvvetler ve rejimlere silahlı yardım yapmak zorunluluğu duymalıyız. Bu zorunlulukla yapılacak askeri müdahale ne klasik askeri stratejiye uymakta ne de geleneksel diplomatik müdahaleye benzemektedir. Bu askeri müdahalenin kendine özgü bir biçimi ve niteliği vardır.

Açıkça anlaşılmaktadır ki, ülkedeki "demokratik akımlar" ve "reform" istekleri Amerika Birleşik Devletleri için "dolaylı saldırı" olarak nitelenmektedir. Demokratik akımlar ve reform istekleri bu amaçla önlenmek istenmektedir açıkça.

Amerikan savaş öğretilerinin yansıtıldığı ve emperyalist ideologlardan "Paret" ve "W. Shy" tarafından kaleme alınan "Guerillas In The 1960" adlı kitapta bu düşünceler şu biçimde özetlenmektedir:

Birleşi Amerika, solcu olsun olmasın hoşuna gitmeyen hükümetleri devirmek için "gerilla taktiği" kullanabilir ve kullanmalıdır. Amacımız, hoşa gitmeyen ve bizimle dost olmayan hükümetlerin yerine "dost hükümetler" geçirmek olmalıdır.

Bu öğretileri uygulamakla görevli Amerikan Silahlı Kuvvetleri yetkililerinden biri "New York Herald Tribune"nde 10 Nisan 1961 günü yayınlanan demecinde aynen şu cümleyi kullanıyor:

- Birleşik Amerika, solcu rejim ve hükümetleri devirmek için yerli kuvvetler komandocu yöntemlere göre eğitmeli ve gerkli silah ve malzemeyle donatmalıdır.

Amerikan savaş öğretisini açıklayan bu belgelere şimdilik bir nokta koyarak 1966 yılında 27 Mayıs ihtilalcilerinden Tabii Senatör Haydar Tunçkanat tarafından yayınlanan bir başka belgeye de kısaca değinelim. Amerika'nın Türkiye'de görevlendirdiği yetkililerden biri raporunda şunları öneriyordu:

27 Mayıs'ın getirdiği anayasanın bazı maddeleri, tabii senatörlük müessesesi ve buna benzer diğer problemler gibi, kanuni sistemin bazı hukuki aykırılıklarının düzeltilmesi usul ve imkanları da, rejimin gelecekteki emniyetini garanti edecek bir tedbir olarak düşünülmektedir...

Bunlar, anayasanın değiştirilmesi ve bazı yasalarda yapılması gereken değişikliklerdi. Raporda bir de "tasfiye formülü" öneriliyordu.

Rejime sadık olmayan devlet memurları ve subaylardan en tehlikelileri bir program dahilinde tasfiye edilmek üzere tesbit edilmektedir.

"Rejime sadık olmamak", ülkenin bağımsızlığını savunarak, Amerikan çıkarlarına karşı savaşmaktır. "Tehlikeli" görünen devlet memurların ve subayların da bu yöntemle teker teker saptanıp "tasfiye"lerinin sağlanması isteniyordu. Bu tasfiyenin bir "program dahilinde" olması gerektiği de raporda belirtilmekteydi ayrıca.

27 Mayıs'tan 12 Mart'a gelirken bu belgelerin gün ışığına çıkartılarak, olaylar arasındaki gerekli siyasal bağların kurulması gerekmektedir. Tarih içinde her büyük olay, belirli koşulların ürünüdür. Devrimi ve karşı devrimi biçimlendiren ve bunlara yön veren koşullar bir "büyükçe bileşke"nin ayrı ayrı etkileri bulunan öğelerdir. Bu olayları sadece tek nedene bağlayarak açıklamak ve yorumlamak olanaksızdır. 27 Mayıs'ı da, 12 Mart'ı da, bu olayları doğuran iç ve dış koşullar, toplum içindeki sınıfsal çelişkiler, iç ve dış siyasal ilişkilerle değerlendirmek gerekir.

27 Mayıs, getirdiği özgürlük ortamıyla ulusal ve sınıfsal bilinçlenmeyi hızlandırmış ve güçlendirmiştir. 12 Mart ise, bu sonuçları ortadan kaldırmaya yönelmiştir. Önümüzdeki dönem de, 27 Mayıs ile 12 Mart kavgası devam edecektir. 27 Mayıs "bağımsızlığın ve özgürlüğün", 12 Mart ise "bağımlılık ve tutsaklığın" dönemeç noktalarıdır. 27 Mayıs'ın 12 Mart'ı yenebilmesi, bütün emekçi sınıf ve tabakaların demokrasiye sahip çıkması ile sağlanabilir. Amerikan savaş öğretilerinin "taktik ve stratejileri" bundan sonra da ancak, halkın örgütlü desteği ile yenilebilir. Çünkü aydınlığın yenemeyeceği karanlık henüz yeryüzünde icat edilmiş değildir.

12 Mart, 27 Mayıs'ı sadece "olağanüstü" yendiğini sandı. Emekçi halk demokrasiye sahip çıktıkça, 27 Mayıs hergün biraz daha güçlenecektir. Oynanan gizli oyunlar da böyle bozulacaktır ancak.

(Yeni Ortam, 27 Mayıs 1974)

GARİP BEYANLAR...

MSP'nin Bursa toplantısı da bitti. Erbakan:

MSP her zamankinden daha büyük bir birlik içindedir... diyor. Ayrıca, Osman ve Orhangazi'nin türbelerini ziyaret ederken de:

- Af Kanunu'nun meclisten bu şekilde çıkmasından duyduğum şükranı belirtmek için Orhangazi ve Osmangazi'nin türbelerini ziyaret ettik... demeyi de ihmal etmiyor. Bilindiği gibi af yasası meclisten hükümetin dilediği biçimde çıkmamış. 20 MSP milletvekili:

İstemezük... diyerek kazan kaldırmış ve böylece 141ve 142'nci maddelerden mahkum olanlar af kapsamı dışında tutulmuştu. Af Yasası Meclis'ten işte bu "şekilde" çıkmıştır. Şimdi Erbakan Af Yasası için:

- Af Kanununun Meclis'ten bu şekilde çıkmasından duyduğumuz şükran... diyerek konuşmalar yapacaksa, 20 MSP milletvekilini neden suçladığını da açıklamak zorundadır.

Af oylaması dolayısıyla MSP ikiye bölünmüştür. Disiplinli bir parti, gereken işlemleri yapar ve parti disiplinine uymayan üyelerini partiden "ihraç" eder. Bu yapılmayıp:

Partimiz her zamankinden daha büyük birlik içindedir... denirse bu "şaka"ya artık çocuklar bile gülemez.

Erbakan ciddi olmak zorundadır.

Çünkü, CHP-MSP ortaklığının sürdürülebilmesi için "açıklık" ve "ciddiyet" gerekmektedir. Önce MSP, cami avlularında toplanan bir "cemaat" olmaktan çıkartılıp bir "ciddi" parti görünümüne kavuşturulmalıdır. Yoksa oylamalar sırasında:

- Ben grubuma hakim olamıyorum... dedikten sonra ayrıca:

- Partimiz birlik ve beraberlik içindedir... yolunda açıklamalar yapmak, ne açılan yaraları onarır ne de MSP'ye "ciddi" bir görünüm kazandırır.

İzlenilmesi gereken yol açık ve seçik ortadadır:

MSP, ya 141-142 ve 146'ncı maddeleri af kapsamı dışında tutan yasanın beşinci maddesini "ilga" etmek için bir yasa değişikliği girişiminde bulunur, ya da 141 ve 142'nci maddelerin kaldırılması için oy verir. Bu iki yoldan birincisi daha kolay ve "gerçekçi"dir. MSP, af oylamasıyla ortaya çıkan "güven bunalımı"nı ortadan kaldırmadan, açıkçası, 141 ve 142'yi yeniden af kapsamına aldırmadan, hangi ciddiyetini kanıtlamış ve hangi hatasını tamir etmiş olacaktır? Erbakan:

- Her ne kadar partimiz koalisyon ortağı olarak af konusunda sözünü tutmamışsa da bundan sonra tam bir birlik içindedir diyerek, CHP ile ortaklığa devam edecek midir?

CHP, bu gelişmelerden sonra:

- Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir... avuntusuyla siyasal tutukluları cezaevlerinde bırakıp güven içinde, "düşün ve inanç özgürlüğü" yasasını çıkarmayı düşünebilecek midir?

Önümüzdeki günlerde 141-142 ve 163'üncü maddeler meclislere gelecektir. MSP bugünkü görünümü ile muhalefetle birleşip 163'üncü maddeyi değiştirir, iş 141 ve 142'nci maddeye gelince, 15-20 milletvekili yeniden:

- Biz komünizme karşıyız... derler ve bu maddelerin daha da ağılaştırılmalarını sağlarlarsa Erbakan yine:

- Ecevit'in yüzüne nasıl bakacağım?.. diyerek mi özür dileyecektir sadece?

Gelişmeler ilginç bir noktaya ulaşmıştır. Bu nokta da MSP, koalisyonun geleceği bakımından hiçbir güvence taşımayan bildirilerle yetinmektedir. Erbakan'a göre MSP son af oylamasına rağmen, yine de "büyük bir birlik içindedir" "Birlik" buysa "uyuşmazlığın" ve "bölünme"nin ne demek olduğunu da öğrenmek zorundayız.

Erbakan, 141 ve 142'nci maddeleri af kapsamı dışına çıkaran 20 milletvekiliyle hangi konularda anlaşmıştır. Bu milletvekilleri görüşlerini değiştirmişler mi? Değiştirmemişlerse, Erbakan:

- MSP her zamankinden daha büyük bir birlik içindedir... derken kimi aldatmış oluyor. Ecevit'i mi, kamuoyunu mu, siyasal hükümlüleri mi, yoksa sadece kendisini mi?

Türbeler önünde okunan "fatiha"lar bu tutarsızlıkları unutturabilir mi dersiniz?..

(Yeni Ortam, 29 Mayıs 1974)

YASSIADA'DAN GELİYORMUŞ

27 Mayıs 1960 Devrimi'nden sonra Yassıada'da yargılanan Demokrat Parti'liler hakkında bir gazetecinin kaleme aldığı, "Yassıada'dan Geliyoruz" adlı kitaptan bir sayfa çevirelim. Bir gazeteci Demokrat Parti'liler hakkında şunları yazıyor:

Güzel Marmara'mızı süsleyen 77 muhtelif adalardan birine yakın iki tanesi var ki, halk dilinde bunlara "hayırsız" denir. Aslında ise birinin adı "Sivri", diğerinin ise "Yassı"dır. Vaktiyle bunlardan hiç istifade edilmez, sadece şehir içinden toplanan başıboş "köpekler" sürülerek ölüme terk olunurlardı. Geçmişte bazı hükümdarların hapsolunduğu ve çogu kitaplara konu teşkil eden bu yerlerden son yıllarda faydanılmaya başlanmış, mükemmel tesislerle askeri bölge haline getirilen bu adalardan birine, yine askeri bir okul yapılarak, şirin Marmara'mızın koynunda mavi suların serinliğine karşı tunçlaşan göğüsleriyle Barbaros'ların, Turgut Reis'lerin torunları oldukıarını her hal ve tavırlariyle haykıran Türk bahriyelilerinin ders ve talim görmeleri sağlanmıştır.

Yassıada hakkıdaki bu "tarihsel" bilgiyi verdikten sonra gazeteci, "siyasal" yorumunu da yapıyor. Dikkatle okuyunuz lütfen:

- Fakat o zavallı Yassaada, o bedbaht Yassıada, kimbilir tarihin hangi devrinde, hangi büyük günahı işledi ki, şu anda 30 milyonun lanetini üzerinde taşıyan 531 kişinin ayak temaslarını hissetmenin ızdırabı ile yanıp kavrulmakta ve İstanbul'un başıboş köpeklerinden sonra, Türkiye'nin de başı gibi beyni de boş köpeklerini taşımanın acısı ile sancılanıp kıvranmaktadır. Bu 531 kişinin neden "Yassı"ya alınıp da "Sivri"nin en sivri yerlerine oturtulmadığı hususu bertaraf, biz şahsen hayırsız adalardan biri olan "Yassı"nın en büyük hayırlarından birini işlediğine inanıyor ve memleketimizi saran korkunç mikrop topluluğunu küçük bir toprak parçasında tecrit ettiği için önünde hürmetle eğiliyoruz.

Bu gazeteci, Celal Bayar için de şu satırları yazmış, okuyunuz:

"Tekmil matbuat ve ilgilileri atlatarak herkesten önce Yassıada'ya gittik ve günlerce 531 sâbıkın aralarında dolaşarak, günlük yaşayışlarına, konuşmalarına, yemelerine ve içmelerine dair dünya kadar doküman toplayıp bu kitapçığı meydana getirmek imkanını bulduk. Yassıada'ya nasıl mı gittik? Vapurla? Hayır. Motorla? Hayır. Helikopterle? Ne münasebet... Ya ne ile? Gayet basit. Ne yaptık biliyor musunuz? Hocalıktan kaçma, komitacılıktan bozma, ilkokuldan atılma, adıyla sanıyla haşmetli köpek hırsızı Celal Bayar'ın günahlarını köprü yaptık. Önce

mesafe uzun olduğu için Yassıada'ya kadar günahların kafi gelmeyeceğini zannederek Refik Koraltan'ınkinden de bir miktar yanımıza almayı ihmal etmedik. Fakat tamamen yanıldığımızı, ancak Yassıada'ya vardığımızda, emekli at, devletli it hırsızı Celal Bayar'dan artan bir yığın malzemeden anlayabildik. Alakalılar, Celal Bayar'ın günahları ile değil Yassıada'ya, okyanusa dahi köprü kurulabileceğini bize neden sonra söyledi

Evet, böyle başlayıp böyle sürüp gidiyor kitap. Kim yazmış acaba bu kitabı? Açıklayalım:

"Tercüman Gaezetesi" Genel Yayın Müdürü Saadettin Çulcu...

Yani? Yanisi şu: "Bugün Celal Bayar'ın liderliğinde oluşturulmak istenen "Milli Cephe"nin, "gayrı resmi" yayın organının genel yönetmeni, 14 yıl önce aynı insanlar için "korkunç mikrop topluluğu", "başı gibi beyni de boş köpekler" demekte ve Celal Bayar için de, "köpek hırsızı, it hırsızı" diye yazmaktadır. Bütün bunlar ayıp ve çirkindir.

Kitap 96 sayfa. 1960 yılında "Dizergonca" Matbaası'nda basılmış. Yazarının adresi de yazılmış: Saadettin Çulcu, Cağaloğlu, Gazi Sinan Paşa Sokak, No. 10, Gediz Han, kat 4, No:1, İstanbul. Ve 250 kuruşa satılmış kitap.

Bu belgeyle Türkiye'de sağ basının bütün samimiyeti kanıtlanmış oluyor. Sermayeci azınlığın sözcüleri, dün en ağır sözcüklerle suçladıkları insanları bugün alkışlayabiliyor. Meslek onuru mudur bu ? Basın Ahlak Yasası'nın bir gereği midir?.. Bilemiyoruz.

Bilebildiğimiz sadece şudur:

Biz devrimciler, ne dün "köpek" dediklerimizin peşinden koşar, ne de bizlere bir zamanlar, "mikrop topluluğu" adı takanların avukatlığına tenezzül ederiz. Bir yanda "Milli Cephe" adı altında sermaye sınıfının "Vatan Cephesi"ni kurmaya çalışanlar, öte yandan dün sövdükleri adamları bugün baştacı yapan gazeteciler...

Bu belgeyi, Bayar'ın liderliğinde kurulması istenen "Milli Cephe"nin kurucularına ve savunucularına "ibretle" sunuyoruz.

(Yeni Ortam, 30 Mayıs 1974)

ŞU 141 - 142...

CHP, "fikir özgürlüğü" adıyla bir yasa hazırlıyor. Bu yasa ile, gerek solcu düşünceleri ve örgütlenmeyi yasaklayan 141/1 ve 142/2'nci maddelere, gerekse sağcı düşünceler ve örgütlenmeyi yasaklayan 163'üncü maddeye açıklık getirilecek. Konuyu incelemek gerekmektedir:

1- 141 ve 142'nci maddeler, 1936 yılında Ceza Yasası'na alınmıştır. Bu maddelerin kaynağı, İtalya'da Mussolini döneminde hazırlanan yeni İtalyan Ceza Yasası'dır. 141'nci maddenin ilk bendi şu biçimdeydi:

Memleket dahilinde, içtimai bir zümrenin diğerleri üzerine tahakkümünü **şiddet kullanmak** suretiyle tesis etmeye veya içtimai bir zümreyi **şiddet kullanarak** ortadan kaldırmaya veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi ve içtimai nizamları **şiddet kullanarak** devirmeye matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse... cezalandırılır."

Yani, yasa ilk biçimiyle, ancak "şiddet" kullanılarak kurulacak "zümre tahakkümü"nü suç saymaktadır. Faşist diktatör Mussolini bile, ülkesinde kurduğu ve sürdürdüğü faşizmin, ancak "şiddet" yolu ile devrilmesini suç saymayı düşünmüştü. 141'inci maddenin ilk biçiminde ceza, beş yıldan on iki yıla kadardı. 142'nci maddenin cezası ise, bir yıldan başlamakta ve beş yılda bitmekteydi.

2- 141 ve 142'nci maddeler, 1938 yılında yeniden değiştirilmiş, bu kez "şiddet kullanmak" tanımı yasa metninden çıkarılmıştı. Ancak, ayrıca "şiddet kullanmak", cezanın arttırılması nedeni olarak benimsenmişti. Bu değişiklikle suçun cezası azaltılmış, beş yıldan on iki yıla kadar yükselebilen ceza iki yıldan beş yıla indirilmiştir. 142'nci maddenin cezası ise, altı aydan iki yıla kadar hapistir.

3- 141 ve 142'nci maddeler, 1946 yılında bir kez daha değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle, maddeye " Memleket içinde cemiyetin siyasi veya hukuki nizamını zorla değiştirmek gayesi ile cemiyet teşkil, tanzim, sevk ve idare eden kimse..." biçimiyle yeni bir fıkra eklenmiştir. 142'nci maddeye de bir fıkra eklenerek, "bir zümrenin diğeri üzerinde tahakkümünü", "şiddet kullanarak elde etmesi" cezanın artış nedeni olarak benimsenmiş ve bu durumda suçun cezası 141'nci madde için, beş

yıldan on iki yıla, 142'nci madde içinse, iki yıldan beş yıla çıkarılmıştır.

4- Bu değişiklikten üç yıl sonra, 1949 yılında, bu maddeler bir kez daha değiştirilerek, yasa metinlerinde yer alan "zümre" yerine "sınıf" sözcükleri yerleştirilmiş ve 141'inci maddenin birinci fıkrasındaki ceza tutarı iki yıldan beş yıla kadarken, bu kez üç yıldan on yıla kadar, 142'nci maddenin cezası ise altı aydan iki yıla kadarken, bir yıldan beş yıla çıkarılmıştır.

5- 1950'de çok partili yaşama girdikten sonra da, maddeler bir kez daha değiştirilerek, bugünkü biçime sokulmuştur. 1951 yılında yapılan değişiklikle "şiddet kullanmak" koşulu yasa metinlerinden çıkarılmış ve 141'inci maddenin cezası, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası olarak saptanmış, bu tür cemiyetlerin birkaçını birlikte yönetenler için ölüm cezası da öngörülmüştür. 142'nci maddenin cezası da, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmüştür.

Buraya kadar, 141 ve 142'nci maddelerle ilgili tarihsel gelişmeyi özetleyerek, her değişiklikte saptanan ceza tutarlarını da belirtmiş olduk. Görülüyor ki, zaman ilerledikçe maddelerde yer alan cezalar da artırılmaktadır. 141'inci maddenin ilk kabul edilişindeki ceza tutarı, beş yıldan on iki yıla kadarken, 1951 yılındaki değişiklikle bu ceza, sekiz yıldan on beş yıla çıkarılmış ve "ölüm" cezası da öngörülmüştür. 142'nci maddede ise, ilk biçiminde bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülürken, 1951 yılında bu ceza, beş yıldan on yıla çıkarılmıştır.

Burada bir nokta koyalım ve CHP'nin hazırladığı yeni taslaktaki ceza tutarını belirtelim. CHP, 141'inci maddedeki cezayı arttırmaktadır. Evet, yanlış okumadınız. CHP tasarısında 141'in taban cezası sekiz yıldan on yıla çıkarılmaktadır. Duyduk duymadık demeyin!

Bunlar bilinerek mi yapılıyor, yoksa bazı "şakacı" parlamenterler insanlarla alay mı ediyor belli değildir.

CHP, seçim bildirgesinde:

- Batı ülkelerinde ne derece özgürlük varsa, bizim ülkede de bu kadar olacak... diyordu. Ancak, 141 ve 142'nci maddeleri değiştirirken, Mussolini dönemindeki yasa metnine dönmeyi başarı sayıyor ve üstelik ceza tutarını, eskisine oranla daha da artırıyor.

CHP şuna karar vermelidir. Eğer, af kapsamı dışında tutulan 141 ve 142'nci maddelerden mahkum olanları affettirmek istiyorsa, parti olarak Af Yasası için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmalı. MSP'yi de yine parti olarak böyle bir başvurmaya zorlamalıdır. Bunun dışında, eğer iki parti arasında tam bir anlaşma sağlanıyorsa, Af Yasası'nın 5'inci maddesini "ilga" edecek yeni bir tasarı hazırlamalıdır. Bizce gerçekçi ve kolay görünen yol budur şimdilik.

141 ve 142'nci maddeyi, "af pazarlığı" konusu yapan bir anlayışla değiştirmeye yönelmek, ileride giderilmesi olanaksız sakıncalara yol açabilir. Çünkü, 141 ve 142'nci maddelerin değiştirilmeleri değil, kaldırılmaları gerekmektedir. Bir başka yazımızda, yasaya "şiddet unsuru"nun eklenmesi ile sorunların çözümlenmeyeceğini anlatmaya çalışacak ve konunun hukuksal özelliklerine değineceğiz.

(Yeni Ortam, 31 Mayıs 1974)

ŞİDDET KULLANARAK...

Türk Ceza Yasası'nın 141'inci maddesinin 1'inci fıkrası, "sınıf tahakkümü tesis etme" amacıyla kurulan gizli örgütleri, 142'nci maddenin 1'inci fıkrası ise, yine "sınıf tahakkümü" kurma amacıyla yapılan propagandaları yasaklamaktadır. Maddelerin ilk metinlerinde bu "tahakkümün" "şiddet kullanarak" kurulmak istenmesi suç sayılmış, ancak 1951 yılında yapılan son değişiklikle, madde metinlerinden "şiddet kullanma" koşulu çıkarılmıştır. CHP maddelere açıklık getirmek isterken, yeniden "şiddet kullanarak" koşulunu madde metinlerine yerleştirmeyi amaçlamaktadır. Acaba bu değişiklik, istenen ve özlenen sonucu doğuracak mı? Bizce doğurmayacaktır.

Nedenini açıklayalım:

141 ve 142'nci maddelerle ilgili Anayasa Mahkemesi kararında, maddelerde açıkça "şiddet unsuru"nun bulunmasının gerekli olmadığı, çünkü komünizmin amacına ulaşması için esasen "cebir yoluna" başvurulacağı belirtilmiştir. Yüksek Mahkeme burada, "şiddet kullanarak iktidara gelme" amacının, metinlerde açıkça yer almasının gerekli olmadığına karar vermiştir.

141 ve 142'nci maddelere giren düşün ve eylemlerde, "şiddet yoluyla iktidara gelme" amacının bulunduğu varsayılmaktadır. Anayasa Mahkemesi şu düşüncededir:

Komünizm bir sınıf diktatörlüğüdür. Bu diktatörlük, ancak "şiddet kullanılarak" kurulabilir. Bir örgüt, başlangıçta anayasal yollarla iktidara gelmeyi düşünebilir. Ancak bu örgüt iktidara geldikten sonra, amaçlarını gerçekleştirmek için "cebir kullanmak" zorundadır.

Gerek sivil ve gerekse Askeri Yargıtay'ımızın birçok kararında da, komünizm genellikle "cebri bir proleter ihtilaliyle burjuva sınıfını ortadan kaldırmak" biçiminde tanımlanmıştır. Bütün kararlardaki ortak nokta, 141 ve 142'nci maddelerin bugünkü metinleriyle "cebir unsurunu" da içerdikleri yolundadır. Anayasa maddesiyle Yargıtay kararları ortadayken, 141 ve 142'nci maddelere "şiddet kullanmak" koşulunu eklemenin uygulamaya açıklık ve kesinlik getireceğini düşünmek pek kolay değildir.

Bu eleştiriye karşı:

- Pekl çare?... denilebilir.

Çare, açık ve seçik ortadadır. 141 ve 142'nci maddeler kaldırılmalıdır. Büyüklerimiz korkmasınlar, bu maddeler kaldırılınca ortalık bir günde birbirine girmez. Çünkü, ceza Yasası'nda, "kurulu düzeni" koruyan başkaca maddeler de bulunmaktadır. Anlatalım:

Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesi "şiddet kullanarak" anayasal düzeni değiştirmeyi yasaklamaktadır. "Komünistler amaçlarına ulaşmak için cebir kullanmak zorundadırlar" mantığından hareket edersek, şu sonuca ulaşılır: Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesi anayasal düzeni zor yoluyla değiştirmeyi yasakladığına göre, aynı eylemleri, 141'inci maddeyle yasaklamaya gerek yoktur. Buna karşı "141'inci madde, aynı zamanda gizli örgütlenmeyi de yasaklamaktadır" denilirse, buna da karşılık vermek kolaydır. Ceza Yasası'nın 171'inci maddesinin gizli örgüt kuranları cezalandıran hükmü kapsamaktadır. Ayrıca yine Ceza Yasası'nın 168'inci maddesi anayasal düzeni "zor yoluyla" yani "şiddet kullanarak", değiştirme amacıyla kurulan gizli örgütleri de cezalandırmaktadır. Bunların dışında, yasanın 313'üncü maddesi de, bir başka örgütlenme türünü suç saymaktadır. Ceza Yasası'nın 146, 168 ve 171'inci maddeleri yürürlüktey-

ken ayrıca 141'inci maddeyi savunmak anlamsızdır. Eğer, "komünizm proletaryanın şiddet yoluyla iktidara gelmesidir" deniliyorsa, bu örgütlenmeyi yasaklayan yasa maddeleri 146, 168 ve 171'inci maddelerdir. Bu görüşlerimize karşı:

Ya propaganda ne olacak?.. denilirse, bunun da yanıtını bulmak kolaydır:

Ceza Yasası'nın 311 ve 312'nci maddeleri, "suç işlemeye tahrik" başlığı altında toplanmaktadır. 311'inci maddede, "bir suçun aleni olarak tahrik"inden söz edilmektedir. 312'nci maddede ise, "cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyleyen kimse" cezalandırılmaktadır. Komünizm "bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerine tahakküm kurması" ise, bu yoldaki söz ve beyanlar, 311 ve 312'nci maddelerle de yaptırıma bağlanabilir. 311'inci maddenin cezası "hatırı sayılacak" derecede ağırdır. Maddede ceza üç yıldan beş yıla kadardır. Suç basın yoluyla işlenirse cezası bir kat daha artmaktadır. Yetmez mi?

Bunların dışında kurulu düzeni "şiddet yoluyla" yıkma amacıyla askerleri "kanunlara karşı itaatsizliğe veya yeminlerini bozmaya... ve vazifelerini ihlale teşvik eden kimse..."nin iki yıldan beş yıla kadar hapsolacağı da hükme bağlanmıştır. 154'üncü maddede ise, tamamlayıcı hükümler bulunmaktadır. Bütün bunlar kurulu düzeni korumaya yetmiyor mu?

İşte bütün bu maddeler, Ceza Yasası'ndayken ille de 141 ve 142'nci maddeye sarılmanın amacı ne olabilir? Ne mi? Her türlü devrimci düşün ve örgütlenme özgürlüğünü ortadan kaldırmak... Başka ne olabilir?

Eğer ülkemizde, proletaryanın şiddet kullanarak iktidara gelmesi önlenmek isteniyorsa, işte 146'ncı, 168'inci ve 171'inci maddeler...

Ayrıca, bu amaçların propagandalarını yasaklamak istiyorsanız 311-312'nci maddelerle, 153've 154'üncü maddeler aynı yasanın içindedir. Buyrun kullanın.

Hayır... Doğal ki amaç bu değil. Amaç, sadece proletaryanın ihtilal yolu ile iktidara gelmesini yasaklamak olsaydı, 141 ve 142'de bu kadar direnilmezdi. Egemen sınıflar, sosyal demokrasiden, Marksizm'e kadar solun bütün kesimlerini ve sözcülerini ceza tehdidi altında tutmak istiyorlar. Sorun budur.

Geçmiş dönemlerde gördük ki hukuk kuralları, insanların siyasal yapılarına ve amaçlarına göre uygulanıyor. "Şiddet unsuru" konsa da konmasa da bu maddeler aynı kişilere yine uygulanacaktır. Çünkü mahkeme kararlarında "maddeler şiddet ihtiva ediyor" mantığı kabul edilmektedir. "Şiddet kullanarak" koşulu, uygulamada hiçbir değişikliğe yol açmayacaktır.

CHP'li "özgürlükçü" dostlarımızı sevgiyle uyarırız...

(Yeni Ortam, 1 Haziran 1974)

BİZİ KİM İŞLETİYOR?..

Türkiye'de garip olaylar oluyor. Politikacıların davranışlarına akl erdirmek çok güç. Olayları şöyle bir sıralayıp düşününce:

- Herhalde bizi biri işletiyor... diye düşünüyor insan ister istemez.

Haksız mıyım? Bakınız Demirel, 27 Mayıs Devrimi'nin devirdiği, "vatana ihanet" suçuyla yargılayıp, mahkum ettiği Bayar'a:

Emrinizde bir neferim... deyip devrik cumhurbaşkanının elini öper, iki üç gün sonra da 27 Mayıs Anayasa ve Hürriyet Bayramı'nda "Atatürk ve Devrim Şehitleri"nin "manevi huzurunda" düğme ilikleyerek saygı duruşunda bulunur. Üstelik bu törenlerde Bayar'ı devirenleri de kutlar.

Biri bizi işletiyor herhalde...

Cumhuriyet Senatosu Başkanı Tekin Arıburun, 27 Mayıs Devrimi'nin devirdiği ve Yassıada'ya kapattığı eski Hava Kuvvetleri Komutanı'dır. Yıllar geçmiş, şimdi kendisi Senato Başkanı olmuştur. Bugün bu sayın devrik komutan da kendisini deviren ihtilalin yıldönümünde tebrikleri kabul etmekte ve "tebrik ve teşekkür telgrafları teati" etmektedir. Bu kadar gariplik birarada olamaz!..

Biri bizi işletiyor galiba.

Kontenjan Senatörü Faruk Gürler, 27 Mayıs Devrimi'nden hemen sonra kurulan "Silahlı Kuvvetler Birliği" cuntasının ihtilal toplantılarına katılmış ve ihtilal protokolleri imzalanmıştır. Gürler'in "kuvvetli adam" olduğu günlerde de, birçok kimse "gizli

örgüt" kurdukları iddiasıyla mahkemelere yollanmıştır. Bir insan, hem kendisi "gizli örgütçü" olup, hem başka insanları aynı suçla ezmeye çalışırsa, ortada bir terslik vardır. Yok! Bu kadarı olamaz!

Biri bizi işletiyor, ama kim?

Eski Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, 12 Mart 1971'den önce bir "Muhtıra" yayınlayarak, bazı siyasal görüşler ileri sürdü. Sonra, 12 Mart'a gelindi ve birçok subay, Batur'un onayı ile, "siyasetle iştigal ettikleri" için ordudan uzaklaştırıldı. Batur, emekli olduktan sonra "uçan general" başlığıyla yayınlanan bir yazı dizisinde "cuntacılık" serüvenleri anlattı güzel güzel. Şimdi "uçan general" senato koltuğuna konmanın heyecanı içindedir. Nasıl olur bunlar? İşletildiğimiz kesin de, acaba bizi işleten kim?

Kim işletiyor bizi?

12 Mart'tan sonra, Erbakan'ın başkanlığındaki "Milli Nizam Partisi" laikliğe aykırı tutumu nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nce kapatıldı. Fakat, her nedense, "kerameti kendinden menkul bu Atatürkçülük" döneminde, Erbakan ve arkadaşları hakkında sıkıyönetim komutanları bir kovuşturma açtırmadı. Oysa, İşçi Partisi yöneticileri için başka kurallar uygulandı. Hem partileri kapatıldı, hem siyasetle uğraşmaları yasaklandı, hem de on ikişer, on beşer yıl hapis cezasına çarptırıldılar. Şimdi de, 20 "Müslüman Kardeş"in oyları ile afları engellendi üstelik.

Bütün bunlara aklımız ermiyor, ne yapalım!..

Hukuk kitaplarını açtık, bunların hiçbirinin yerini bulamadık. Anlaşılan biri bizi işletiyor açıkça.

İşçi Partisi kapatılmadan önce, Sıkıyönetim Kanunu'nun iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Dilekçenin verildiği gece parti yöneticileri evlerinden birer birer toplanarak gözaltına alındı. Sonra TİP yöneticileri, Sıkıyönetim Kanunu gereğince yargılanmaya başlandı. Bir süre sonra da, Anayasa Mahkemesi TİP'in dilekçesini haklı bularak Sıkıyönetim Kanunu'nu iptal etti. En sonunda parti yöneticileri **"devlet hayatını zaafa uğratmak"** gerekçesinin de yer aldığı bir kararla mahkum oldular. "Şeriatın kestiği parmak acımaz." İyi ama:

- Bizi işleten kim? İşleten her kimse çıkıp:

- Sizi ben işletiyorum... dese ne olur sanki?.. Meraktan çatlıyoruz kaç yıldır. Allah Allah!.. Bizi işleten kim acaba?

Sıkıyönetim komutanları, 12 Mart döneminden sonra, çeşitli bildiriler yayımladılar; bu arada işyerlerindeki cümle grevleri de yasakladılar. Sonradan bir baktık ki, eski Genelkurmay Başkanı Tağmaç, bol maaşla bir bankaya yönetici olmuş. İzmir Sıkıyönetim Komutanı bir büyük mağazada göreve başlamış. Türün Paşa'mız da "özel sektör"de kendisine uzatılan koltuğa oturmuş. Amerika'ya gezilere bile gidip gelmiş. İnsanın:

- Hani Atatürkçülük, hani tarafsızlık?.. diyeceği geliyor ama paşaların bir bildikleri vardır, ne bilelim biz? Özel sektörde iş alıyorlarsa bu da vatanseverliklerinin gereğidir.

Fakat bizi biri işletiyor; bu kesin. Birtakım terslikler var. Görüyorsunuz. Ama işleten kim? Kim bu adam? Aklımız karıştı, çıkamadık işin içinden bir türlü. Ne yapsak, ne etsek acaba?

Belki bir çaresi vardır. "Milli cephe" kuruluyor. Bilirsiniz "milli takımları" hep yabancı antrenörler çalıştırır Türkiye'de. Bu "milli cephe"yi de bir yabancı antrenör çalıştıracak herhalde.

Bu "yabancı antrenörü" bir görsek de sorsak!. Ne de olsa "batılı" adamdır. Rica edersek, belki bizi kırmaz ve bizleri kimin işlettiğini söyler. Söyler de biz de meraktan kurtuluruz:

- Bizi kim işletiyor acaba?

(Yeni Ortam, 2 Haziran 1974)

PENTAGON KUKLALARI

Geçen ay ünlü İngiliz "Economist" dergisinde çıkan bir habere göre, Yunan Cuntası'nın Selanik kanadı, bir Türk-Yunan savaşı için Gizikis yönetimini kışkırtmaya çalışmaktadır. Faşist Yunan albayları Türk-Yunan savaşını akıllarınca İsrail-Arap çatışmasına benzetmeye çalışmaktadır. Sayıca az İsrail kuvvetleri, nasıl Arap ordularını yendiyse, Yunan ordusunun da benzer biçimde savaş kazanacağı ileri sürülmektedir. Yunan faşizmi, şimdilik Yunan halkını zafer ve savaş düşleriyle avutma özlemi içindedir.

Uyuşmazlığın su yüzündeki nedenini özetleyelim:

Türk-Yunan uyuşmazlığı hukuksal görünümüyle, "kıta sahanlığı" sorunuyla düğümlenmiş gibidir. "Kıta sahanlığı" ile ilgili

"Cenevre Sözleşmesi" her iki ülkenin egemenlik alanlarını saptayacak ölçütleri de kapsamaktadır. Sözleşmeye göre, açık denizlerde, 200 metre derinliğe kadar sualtı kaynakları kıyı devletlerinin "kıta sahanlığı" sayılır. 200 metreden derin olan bölgelerin "kıta sahanlığı" sayılması, bu alanlardaki doğal kaynakların değerlendirilip işletilmesi koşuluna bağlanmıştır.

İşte bu alanlardaki petrol rezervleri iki ülke arasındaki uyuşmazlığın ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Görünüm bu biçimdedir.

Konuya, sadece "Cenevre Sözleşmesi" hükümleri açısından bakılırsa, Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki petrol araştırmalarına engel olacak, herhangi bir Devletler Hukuku kuralından da söz edilemez. Öyleyse nedir Yunan faşizminin hesabı?

Türkiye ile Yunanistan, 22 Mayıs 1947 tarihli bir anlaşmayla Amerika Birleşik Devletleri'nden askeri yardım almaktadır. Bu anlaşmanın önsözünde Amerikan Cumhurbaşkanı'na verilen yetkiler şöyle özetlenmektedir:

" Amerika Birleşik Devletleri Senatosu ve Temsilciler Meclisi'nce verilen yetkiye göre, Cumhurbaşkanı, Birleşik Devletlerin çıkarlarına uygun mütalaa ettiği zamanlarda, başka yasa hükümleriyle çatışmadıkça, Yunanistan ve Türkiye'ye bu hükümetlerin istemi üzerine ve kendisinin saptayacağı kayıt ve koşullarla yardımda bulunacaktır."

Yasaya göre açıkça, Amerikan Cumhurbaşkanı, Yunanistan ve Türkiye'ye kendi saptayacağı "kayıt ve koşullarla" yardım sağlayabilecektir. İşte bu yetkiye dayanılarak, Yunanistan'a yapılan askeri yardımlar artırılmakta ve faşist cunta Amerikan silahları ile donatılmaktadır. "Pentagon" yöneticileri, Türkiye'de kişilikli Ecevit yönetimini dar boğazlara sürüklemenin hazırlıklarını da yapmakta ve "Türk-Yunan" savaşını bir "koz" olarak ellerinde tutmaktadır. Bir oyundur bu. Basit bir oyun.

Yunan Cuntası, "Pentagon"dan aldığı destekle, bir süre "somun pehlivanlığı" yapacak ve acemi kabadayılık gösterilerinden sonra da kuyruğunu kıstırarak bir köşeye çekilecektir. Çünkü, Amerika'nın bir Türk-Yunan savaşını göze alarak NATO'nun Güneydoğu kanadının çökmesini istediği ileri sürülemez. Amaç, Yunan Cuntası'na bir ölçüde "prestij" sağlamak ve bu arada, "haşhaş ekimi" nedeniyle Erim, Melen, Talu gibi, A-

merika'ya karşı "uysal başlı" başbakanlar gibi davranmayan Ecevit'i uslandırmaktır.

Konu Amerika için sadece Türkiye'ye karşı bir "gözdağı" verme sorunudur. Yunan Cuntası ise, faşizmin klasik taktiğini kullanarak, iç başarısızlıklarını, dış tehlikelerle unutturmaya çalışmaktadır. Cunta kendi arasında savaş düşleri görerek, Yunan halkını bir süre daha oyalamayı denemektedir.

Bu noktada bir süre durarak düşünelim:

Bir ülke, kendi bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü bir başka devletin savunma siyasetine bağlayamaz. Çünkü uluslar arasında "sürekli dostluklar" değil "çatışan çıkarlar" söz konusudur. Her ülke askeri alanda kendi egemenliğini ancak, hiçbir anlaşma koşuluna bağlı olmaksızın kullanacağı "vurucu ve çevik" güçlerle koruyabilir. NATO anlaşmalarına sımsıkı bağlanmak, 1963 yılındaki Kıbrıs bunalımında olduğu gibi, ilerde Türkiye'yi çok daha güç ve onu kırıcı durumlara sürükleyebilir.

Bir konuyu daha vurgulayalım:

Ordular, ülkelerinin bağımsızlıklarını korudukları ölçüde güçlenirler. Ordu içindeki bir faşist grubun, ülkeyi bir gün içinde işgal etmesi belki kolaydır. Fakat halkıyla çatışan ordular, bir süre sonra başka ulusların elinde birer oyuncak olurlar. Faşist Yunan Cuntası bu kuralın en belirgin örneklerinden biridir. Çünkü, Yunan Cuntası'nın gerçek yönetimi, geveze "faşist albayların" değil, "Pentagon generallerinin" elindedir. Pentagon bir süre, Yunan Cuntası'nı, hem Yunan halkına hem de kişilikli Ecevit yönetimine karşı kullanmaya çalışacaktır.

Faşist albaylara bir örneği de hatırlatalım:

Bir Türk-Yunan savaşı, hiçbir koşulla, İsrail-Arap çatışmasına benzetilemez. Kurmay yetiştiren "Harp Akademileri"nde, savaş örnekleri, ancak birbirlerine benzer ülkeler için ders konusu olarak okutulur. Sanırız, hem Atina'daki Harp Akademisi'nde hem de Amerika'nın Panama Kanalındaki "Antigerilla Okulu"nda bu dersler okutulmaktadır. Ancak yakın tarihimizdeki Türk-Yunan savaşı, emperyalist ülkelerin "emir erliğini" yapan orduların nasıl denize döküldüklerini de anlatmaktadır.

Faşist albaylar, mali oligarşinin uşaklığından ve aydınlarına yaptıkları aşağılık işkencelerden ayırabildikleri zamanlarda, yakın tarihlerini bir kez daha gözden geçirirlerse heveslendikleri istikballerini de öğrenmiş olurlar. Ege Denizi'nde petrol arayan

Yunan donanması belki de petrol yerine elli yıl önce emperyalizme maşalık etmiş Yunan subay ve erlerinin kemiklerine de rastlamışlardır.

(Yeni Ortam, 3 Haziran 1974)

HEP AYNI OYUN...

Türk ve Yunan hükümetleri arasında "kıta sahanlığı" tartışmaları sürüp dururken birdenbire yabancı petrol şirketleri petrol üretimini azaltmış ve ithalatı da durdurmuşlardır. Yabancı şirketler:

Yürürlüktekl fiyat rejimi ile petrol ithal edemeyiz, diyorlar. Yabancı şirketlerin petrol sağladığı şirket ise, koalisyon ortağı Erbakan'ın sevgili "Müslüman kardeşi" Suudi Arabistan'daki ünlü ARAMCO şirketidir. Bu şirketin en büyük ortağı yine Mobil şirketinden başkası değildir. Yani:

- Al gülüm, ver gülüm...

Bu oyun ilk kez oynanmıyor. 1963 Kıbrıs bunalımında da yabancı petrol şirketleri üretimi durdurmuşlar ve petrol vermeyeceklerini açıklamışlardı. Aynı günlerde Amerikan Cumhurbaşkanı Johnson, İnönü'ye yazdığı bir mektupda:

- Size verdiğimiz silahları ancak bizim iznimizle kullanabilirsiniz, diyerek Türkiye'yi en açık biçimde tehdit etmişti.

Kıbrıs bunalımından sonra "ulusal sorunlar" bütün acılığı ve çıplaklığı ile gözler önüne serilmiş, bundan sonra "milli ordu", "milli petrol", "kendi uçağını kendin yap", "başkasının yapamadığını millet yapar" gibi "sloganlar" gazete köşelerinde sergilenmişti. Başbakan İnönü ise:

Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de yerini bulur, gibi sert karşılıklarla Ulusal Kurtuluş Savaşı günlerini hatırlatmışsa da, bir süre sonra yeniden "dengeci" ve "uzlaşmacı" politikasına dönmüştür.

Petrol sorunu Türkiye'de, kimlerin "milliyetçi" olduğunu, kimlerin "sömürge maşalığı" yaptığını kanıtlayacak en açık örnektir:

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu günlerde, petrol konusunda "devletçi politika" izlenmiştir. 1926 tarihli Petrol Kanunu'na

göre, Türkiye'de petrol arama ve işletme hakkı Türk Devleti'nindir. 1954 yılında, Amerikan petrol şirketlerinin avukatı Max Ball tarafından hazırlanan Petrol Kanunu ile, Türkiye'deki petrol kaynaklarının egemenliği büyük ölçüde yabancı şirketlere verilmiştir.

Petrol Kanunu'nun kabul edildiği günlerde İsmet İnönü iktidarı şöyle suçlamaktaydı:

- Petrol Kanunu, kapitülasyon hükümetleri ile hazırlanmış gönüllü bir kapitülasyon layihası olarak teklif edilmiştir. İşte profesörler, işte hukuk alimleri, hepsinin önünde söylüyorum. Petrol Kanunu'nu karşılıklı taahhüt şeklinde görmek bir kapitülasyon devri açmaktır... Petrol ve Yabancı Sermaye Kanunları, memleketin canevine dokunmaktır. İktidara gelirsek düzelteceğiz. Bununla her zaman uğraşacağım. Bırakmam yakalarını...

İsmet Paşa, sonradan iktidara geldi. Fakat, ülkemizi bir kapitülasyon yağmasına sokan iktidarın "yakasına" yapışamadı. Üstelik, yabancı petrol şirketlerinin bir numaralı adamı Fethi Çelikbaş'ı, Sanayi Bakanlığına getirdi. Petrol Kanunu da, Yabancı Sermaye Kanunu da yürürlükte kaldı. Kapitülasyonlara karşı çıkan Kurtuluş Savaşı kahramanı da aynı kapitülasyonları uyguladı. Ne büyük çelişkidir bu!?

Bugün yabancı petrol şirketleri, işte bu yasalardan güç alıyorlar. Bu yasalar, bu yetkiler, kendilerine "milliyetçi" adını takan sömürgeci maşalarınca hazırlanmış, onaylanmış ve uygulanmıştır. Yıllarca, petrollerimizin devlet eliyle kullanılmasını isteyenler:

Komünist... yaygarası ile susturulmağa çalışıldı hep. İşte tehlike bugün kapımızdadır. Bugün bu şirketler düşmanımızdır.

Petroller millileştirilmeli, diyenlere karşı, kendilerine "milliyetçi" etiketi takanlar:

- Hayır. Milli kaynaklar yabancılara verilmeli... diyerek ulusal çıkarlarımızı yabancılara peşkeş çekmişlerdir. Şimdi soralım:

- Kimmiş milliyetçi?

Burada bir küçük sorumuzu daha sormak isteriz: 12 Mart'tan sonra Türk devletinin çıkarlarını savunan, Yabancı Sermaye Kanunu, Petrol Kanunu gibi kapitülasyon kanunlarının kaldırılması için çalışan profesörler, yazarlar ve öğrenciler, özel teşebbüsçü Faik Türün Paşa'nın "demir ökçesi" ile ezilmek istenmemiş midir acaba?

Gerçekler, her gün biraz daha aydınlığa çıkmaktadır. Türkiye'de çok yönlü bir oyun oynanıyor. Bu oyunun "rejisörleri"nin "kökü dışarı"dadır. "Pentagon generalleri" CIA ile birlikte, bir "kuşatma harekatı"nı yönetmektedirler. Bir yandan faşist Yunan albayları kışkırtılmakta, öte yandan yabancı şirketler eyleme geçirilmektedir. Aynı günlerde, Türkiye'yi bir "müstemleke valisi" gibi yönetmiş olan bir yaşlı politikacının çevresinde:

- Milliyetçi cephe kuruyoruz, denilerek bir sınıf örgütünün çatısı altında toplanılmaktadır. Aynı günlerde, bir eli af oylamasında Ecevit'i hançerleyen 20 milletvekilinin nabzında, öteki eli Odalar Birliği seçim sandığında dolaşan Faik Türün Paşa, yeni eylemlerinin "stratejilerini" saptamaktadır.

Bütün bu gelişmelere karşı, ülkemizin bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü korumak ve halkımızın insanca yaşama hakkını savunabilmek için, "ulusal çıkarların" çevresinde kenetlenmek gerekmektedir. "Milliyetçilik" budur işte.

Yabancı petrol şirketleri, son tutumlarıyla sadece petrol fiyatlarını değil, aynı zamanda, kendilerine uşaklık edenlerin ücretlerini de ilan etmiyorlar mı?

(Yeni Ortam, 5 Haziran 1974)

MAMAK CEZAEVİ...

Mamak Cezaevi, Ankara'da Hüseyingazi eteklerine kurulmuş on-on beş yıl önce. Gerçek adı "28. Tümen Ceza ve Tutukevi." Cezaevi tek kat üzerine yapılmış. Dışarıdan görünüşü çok sevimli. Cezaevinin önünde ikiye ayrılmış bir bahçe bulunuyor. Bahçenin içinde voleybol sahası, bir küçük havuz, bir de çardak var. Çardağın yanında bir de güvercin kulübesi. Siyasal tutuklularla beyaz güvercinler, aynı bahçede birbirlerine bakıyor. El çırpınca güvercinler kaçıyor. Bazen de takla atıyorlar kanat çırparak.

Cezaevi, dokuz tutuklu koğuşundan oluşuyor. Bu koğuşlardan ikisi, ikişer kişilik hücreler için ayrılmış. Bunlar "arka hücre" ve "ön hücre" olarak adlandırılıyor. Bir koğuş bahçeye bakıyor. Buna "dış-b" deniliyor. Bu koğuşun önünde yeşil mazılar

ve bir de küçük şeftali ağacı var. İç koğuşlardan dördü bir karanlık koridora sıralanmış. Bunların pencereleri cezaevi "avlusuna" bakıyor. Bu koğuşlardan sadece bir tanesinde yüznumara var. Yüznumaraya gidebilmek için, bulunduğun koğuşun kapısı açılır ve yeniden kilitlenir. Yüznumaradan çıkınca, kapılar yeniden açılır ve yeniden kilitlenir. Gece yüznumaraya gidecekseniz önce gardiyanı uyandırmanız gerekir. Gardiyan uyanırsa gelip kapıyı açar. Uyanmazsa yüznumaraya gidemezsiniz.

Öteki iki koğuş, cezaevinin arka tarafındadır. Pencereler tavana yakındır. Rutubetlidir bu koğuşlar. Üstelik de havasızdır. Buralarda birkaç ay yatanların beti-benzi solar. Bu yüzden, "dış-b" koğuşuna aktarılmayı "yarı tahliye" sayar tutuklular. Sevinirler dış koğuşa gelince.

Bir de cezaevinin arka bölümünde "tecrit" hücreleri var. Bunlardan biri iki, diğeri dört kişilik. Bu hücrelere getirilenler sabah akşam dövülür. Yüznumaraya gitme hakkı günde üç kez olarak sınırlanır. Erat mutfağı bu hücrelerin bitişiğindedir. Dayak yanında günde üç öğün de küfür yersiniz burada. Gelen geçen küfreder. Ananıza, avradınıza küfür edilir durmadan.

Cezaevinin dört köşesinde nöbetçi kuleleri bulunur. Bu kulelerin küçük balkonlarında birer stenli nöbetçi dolaşır. Kulelerin alt katında da iri yarı kurt köpekleri beslenir. Geceleri kesik kesik havlar bunlar. Ulurlar bir de...

Bahçeye çıktığınızda, cezaevini çeviren tankları ve tutuklulara çevrilmiş topları görürsünüz. Askeri araçlar üzerinde eli tetikte bekler nöbetçiler. Bir gün nöbetçi erin eli tetiği fazlaca sıkmış olacak ki, bahçede dolaşırken top ateşi ile karşılaştık. Allahtan kimseye rastlamadı top mermileri. Kazayı ucuz atlattık hep birlikte.

Cezaevi içinde askeri disiplin sağlanmıştır. Karavanaları tutuklular taşır. Koğuştan mutfağa gider ve karavanayı taşırsınız. Eğer nöbetçi erin hoşuna gitmemişseniz yolda sövgü yağmuruna uğrarsınız. En hafifinden:

Yürü lan. Önüne baksana. Patlatırım ha...

Prof. Mümtaz Soysal'la, Uğur Alacakaptan'la, Emil Galip Sandalcı'yla, Muzaffer Erdost'la, Mükerrem Erdoğan'la, Sedat Özkol'la kaç kez gidip gelmişizdir böyle.

Günde dört kez yoklama vardır. Sabah, öğle, akşamüstü ve gece yoklamaları. Nöbetçi Kurulu gelir. Gardiyan çavuş komutunu verir:

- Rahaaat... hazıroooool... Rahat... Hazırol!...

Sonra başlar yoklama: Tutukluların adları birer birer okunur. Ve sesler yankılanır:

- Burda... Burda.. Burda...

Bazı günler kapıya yeşil renkli bir pikap gelir. İçinden bir şişman tankçı yüzbaşı ile iki-üç iri yarı sivil iner. Bir süre sonra gözüne siyah bant bağlanmış bir sanık alınıp götürülür. Bir gün, iki gün sonra da, götürülen sanık külçe gibi atılır cezaevi ranzalarına. İşkence yapılmıştır sanığa. Ve bu sanıkları işkencecilere teslim etmiştir cezaevi yöneticileri. Radyolarda başbakanların "işkence yoktur" dediği günlerdir bunlar.

Ziyaret çarşamba günleridir. Dar görüşme yerlerinde onar dakikadır hakkınız. Annenizle, babanızla, kardeşinizle, karınızla, sesinizi birbirinize duyurmak için bağırırsınız.

- İyiyim, merak etmeyin. Ya siz?

Bu görüşme yerlerinin baştan ikisi avukatlarla görüşme için ayrılmıştır. Avukatlık Yasası'na göre, avukatla sanık görüşmesini kimse dinleyemez. Fakat Mamak Cezaevi'nde, erinden binbaşısına kadar, ancak bir dinleyici kalabalığı ile birlikte görüşebilirsiniz avukatınızla. Görüşme beğenilmezse hemen ihtar edilir:

Böyle konuşma... Doğru otur... Yeter... gibi uyarılarla karşılaşırsınız. Avukatlar kapılarda bekletilir saatlerce.

Şimdi bu cezaevinde "açlık grevi" sürüyor. Tutuklular cezaevindeki üç görevlinin değiştirilmesini istiyorlar özellikle. Bunlar, Binbaşı Ayhan Kutlar, Üsteğmen Burhan Poturna ve Tabip Yüzbaşı Metin Denli'dir.

Üsteğmen Poturna, Harp Okulu'nu 1965 yılında bitirmiş. Sınıfı topçu. Tutuklulara küfretmeye ve onları dövmeye çok meraklı. Cezaevi müdürünün rütbesi albay olmasına rağmen, üsteğmen cezaevinin "alıkıran-başkeseni"dir. Kendinden yüksek rütbelilerin yanında, ellerini pantolonunun kemerine sokarak gezmeyi çok sever. Cezaevinde yakın arkadaşı, Metin Denli'dir üsteğmenin.

Tabip Yüzbaşı Metin Denli, öğrenciliğinde "milliyetçi- toplumcu" eylemlere katılmış. Odasında zaman zaman Hitler'in "Kavgam" kitabını okur. Mahmuzlu çizmesi, kırbacı ve beylik

tabancası ile dolaşır ortalıkta. Doktoru uzaktan gören, mareşal sanır. Öylesine çalımlıdır.

Binbaşı Ayhan Kutluer, siyah gözlükleri ile koşarak gelir koğuşlara. Her iş ondan sorulur. Gerektiği zaman geri plana çekilir, gerektiğinde de her işe karışır. Cezaevinin "kurmayı", belki de bu binbaşıdır. Siyah gözlüklerinin arkasında fırıl fırıl dönen gözleri nefret eder sanıklardan.

Şimdi bu cezaevinde siyasal tutuklular cezaevi yönetimine karşı "açlık grevi" sürdürüyorlar. Bundan sonra ne olacak? Ecevit yönetimi buna ne gibi bir çözüm bulacak?

İşin "edebiyatı"na girmeden çözüm yolunu önerelim. Ecevit, ya bu yöneticilere işten el çektirir, ya da siyasal tutukluları sivil cezaevlerine gönderir. Hiç duraksamadan, hiç zaman kaybetmeden başvurulabilecek çözüm yolları bunlardır. Yoksa, her gün bir başka olaya gebedir.

Bu üç cezaevi yöneticisi değiştirilemiyorsa, CHP'nin "düzeni" nasıl değiştireceğini sormak acaba birtakım insanların hakkı değil mi? Yok eğer, bazı "büyüklerimiz" bu üç cezaevi yöneticisinin kalmasını istiyorlarsa bunlar açıklansın, bizler de "özgür bir ülkenin yurttaşları mı, yoksa ağızlarına kilit vurulmuş kapıkulları mı" olduğumuza karar verelim.

Mamak Cezaevi, 12 Mart yöneticilerinden kurtarılmalıdır artık. Ama ne zaman, ne zaman?..

(Yeni Ortam, 6 Haziran 1974)

KİTAPLARIMI İSTERİM...

17 Mayıs 1971 günü evimde kitap okuyordum. 11.45 ajansını dinlemek için radyoyu açtım. Spikerin tanıdık sesi:

- Şimdi hükümet başkanlığı tebliğini dinleyeceksiniz... dedi. Ben de kendi kendime:

Hayırdır inşallah... dedim. Ve kulak verdim radyoya. "Başbakan idari ve siyasi işler yardımcısı" kartvizitli, emekli albaylarımızdan Sadi Koçaş beyefendi başladı konuşmaya:

- Makabline şamil kanun çıkarırız ha... Herkesi içeri alacağız... Asacağız... Keseceğiz... Mülki amirler emirlerimi dinleyin... Falan filan...

Emekli albay basbas bağırıyordu:

- Anarşistlerle uzaktan yakından ilişkileri olanlar içeri alınmalı... Mülki amirler... Emirlerimi dinleyin.

Yine kendi kendime düşündüm. Bu Sadi Koçaş beyefendi, 13 Mart 1971 günü "Cumhuriyet Gazetesi"nde çıkan bir yazısında "eylemci" gençleri göklere çıkarıyor ve şunları söylüyordu:

Memlekette yüzyıllardır bir soygun düzeni vardır. Hiçkimse bunun karşısına çıkmamış. Çıkanlar ya canından olmuş ya istikbalinden... Ama eski çamlar bardak oldu Türkiye'de. Bir kuşak yetişti ki bu ülkede, bilinçli, Atatürkçü... Dönen dolapların içyüzünü iyi anlamış ve önemlisi imanlı... Mücadele güçleri var ve mücadeleye kararlılar...

Böyle sürüp gidiyordu yazı. Bunu hatırladım. İçimden:

- Vay Sadi Koçaş efendi vay... dedim.

Uzatmayalım. Bir iki saat sonra kapı çalındı. Hızlı hızlı... Annem benden önce uyanmış. Dışarıdaki ses:

- Örfi İdare'den... diyordu sertçe.

- Kapıyı açın.

Annem kapıyı açtı. Fakat şaşkınlıkla kapının zincirini çekmeyi unuttu. Kapının arasından bir sten namlusu sokuldu hemen. Kapıyı açar açmaz bir sürü insan doldu. Ekibin başındaki Albay:

- Uğur Mumcu'yu arıyoruz.

- Benim.

- Kütüphaneniz nerede?

Gösterdim kitaplığımı. İki-üç sivil saldırdılar kitaplarıma. Birer ikişer alındı kitaplarım. Yasaklanmış kitap-yasaklanmamış kitap ayrımı da yapılmıyordu. Manav sergisinden meyve seçer gibi istediklerini alıyorlardı. Bir de tutanak tutuldu. Ben:

- Benim de imzalamam gerekir dedim.

- Olmaz... dediler. Olmaz, çünkü burada MİT görevlisinin de imzası var. Gizliliğe uymamız şart.

Sonra götürüldük "Yıldırım Bölge"ye. Orada Orhan İzgi adında bir yargıç binbaşı vardı. Ona da, evlerden kitap toplamanın yasalara aykırı olduğunu söyledim. Memleketimiz bir hukuk profesörünün başbakanlığında yönetilmekte olduğundan, kimsenin anayasaymış, hukukmuş dinlediği yoktu. Çaresiz döndük koğuşa.

Gözaltına alındığımızdan bir ay kadar sonra, askeri savcılığa çıkarıldık. Prof. Bahri Savcı, Mümtaz Soysal, İlhami Soysal, Uluç Gürkan, Suat Şükrü Kundakçı ve ben. Yanıma "suç delili" kitaplarım da konuldu.

Yıldırım Bölge Tutukevi'nin bahçesinde Merkez Komutanı Tevfik Türüng Paşa büyük çadırlar kurdurmuş, toplanan kitap, dergi ve gazeteleri de bu çadırlarda "gözaltına" aldırmıştı. 12 Mart rejiminin en büyük düşmanı kitaptı, aydındı.

İlk sorgumu Sıkıyönetim Başsavcısı İlhan Şener yaptı. Kitaplarım hakkında tek bir soru bile sorulmadı. Sorgumdan sonra bir-iki gün daha tutuldum ve otuzuncu günde salıverildim. Sonra iki kez daha tutuklandım. Yargılandım. Mahkum oldum. Mahkumiyet bozuldu. Mahkeme birkez daha direndi. Yargıtay Genel Kurulu, kararı birkez daha bozdu. Bana hiçbir zaman kitaplarım hakkında hiçbir soru yöneltilmedi. Kitaplarım gitti gider... Hiç ses yok kitaplardan.

12 Mart'tan sonra, binlerce aydından on binlerce kitap toplandı. Evlerinde yasak kitap bulunduruyor diye ihbar edilenler cezaevlerine atıldılar. Öğrenciler, öğretmenler, yazarlar, üniversite profesörleri, yasak kitap bulundurmakla suçlandı sıkıyönetim dönemlerinde. Bildirilerde:

- Bol sayıda yasaklanmış sol yayın... tanımlarına rastladık ı Sonra...

Evet sonra, Askeri Yargıtay'ın çeşitli daireleri, "kitap katliamının" başladığı günlerde verdikleri kararlarla evlerde yasak kitap bulundurmanın yürürlükteki yasalara göre suç sayılamayacağını belirttiler. Bunlardan bir tanesini aktaralım. Askeri Yargıtay 3. Dairesi'nin, 17.8.1971 gün ve 1971/337-339 sayılı kararında:

"Bir kitabın veya sair matbuanın memleket için zararlı olduğu gerekçesi ile yetkili merciler veya mahkemeler tarafından toplatılmasına veya yasaklanmasına karar verilmesi, konu ile ilgili karardan önce bahsi geçen kitap veya matbuatı temin eden, nezdinde veya evinde bulunduran kimseleri ilzam etmez..." denilmektedir.

Yüksek mahkeme böyle karar vermiştir. Vermiştir ama, evlerden toplanan kitaplar sahiplerine geri verilmemiştir şimdiye kadar.

Nerde bu kitaplar? Bilelim nerede? Nerde ve kimde? Bilelim kimde bu kitaplar? Adliye mahzenlerinde farelere yem mi oldu? Çuvallarla denize mi döküldü? Üzerine gaz dökülüp yakıldı mı yoksa? Kimde ve nerde bu kitaplar?

Kitaplarımı isterim ille de.

Benden istemesi... İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü kara... Kitaplarımı isterim...

Sadi Beyefendi size soruyorum; nerede benim kitaplarım?

"Kuvvetli ve inandırıcı" Nihat Bey, ben onu bunu anlamam:

- Kim yedi kitaplarımı? Zorla aldığınız kitaplarımı geri verin. Kitaplarımı istiyorum.

(Yeni Ortam, 7 Haziran 1974)

BİZİ DİNLER MİSİNİZ?

Anayasa'nın 17'nci maddesine göre "haberleşmenin gizliliği" güvence altındadır. Ceza Yasası'nın 200'üncü maddesinde de, telefon konuşmalarını dinleyenlerin üç aydan üç yıla kadar cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa ve yasa böyle. Ama ülkemizde,

- Kim takar Yalova Kaymakamı'nı... deniliyor açıkça.

Elimde yayınlanmamış bir MİT belgesi var. Bu, gizli dinlenen bir telefon konuşmasının tutanağıdır. Tutanak, 19/20 sayılı, 20.5.1971 tarihli ve "A.T. As. Sav." imzalı. İmzanın yanında bir de 1.6.1971 tarihi atılmış. Telefonda konuşanlar emekli Albay Yaşar ile Teğmen Erman'dır. Yaşar Başaran, 27 Mayıs, 22 Şubat ve 21 Mayıs ihtilallerine katılmış. 21 Mayıs'tan sonra da uzunca bir süre cezaevlerinde kalmış Yaşar Albay. 12 Mart'tan önce de, bir başka ihtilal örgütü kurmakla suçlanmış ve yine Mamak'a yollanmış. Bu yüzden, "iyi saatte olsunlar" hiç sevmezler emekli albayı.

Teğmen Erman ise, Mamak Cezaevi'nde görevli bir yedek teğmendir. İzmir Ziraat Fakültesi'ni bitirmiş, kibar saygılı bir genç. Askerliğini Mamak'ta yapıyor. Cezaevinde görevli. Albay Başaran'la cezaevinde görevliyken tanışmışlar.

Ünlü "balyoz harekatı" başlayıp, "rehine operasyonu" yapıldığı günlerde, Yaşar Albay cezaevine telefon ederek Teğmen Erman'la konuşur. MİT de bu konuşmayı dinler ve bir tutanakla saptar. Buyurun belgesini:

"Yaşar Başaran - Teğmen Erman.

Yaşar - Dün Memduh Çelen ile telefon ettik. Tuncay vardı. O da senin gibi iyi çocuk. Memduh İzmir'e gidiyor. Oradan Kuşadası'na geçecek. İşi varsa söylesin dedi.

Erman - Ne zaman gidiyor?

Yaşar - Birkaç gün sonra...

Erman Bizim ev Karşıyaka'da. Ters gelir ona. Memduh Albay nasıl?

Yaşar - Vilayette Satınalma Komisyonu Başkanı. Az işi var. Adresin ne senin İzmir'de?

Erman 1691. Sokak, 39/2 veya 1689. Sokak, No: 21. İki katlıdır ev.

Yaşar - Olur canım... Orası kalabalık mı?

Erman - 229 mevcut var.

Yaşar - Avukat Halit Çelenk geldi mi?

Erman - Duymadım.

Yaşar: Senin gibi iyi bir çocuk orda. Üzülmem. Bana eve de gel veya telefon et. Tel: 176198. Gençlik Caddesi, 91/7. Altında PTT ve pastane var...

Tutanaklarda bazı notlar da var. "Tuncay" her kimse, onun için bir not düşülmüş. Tutanağın altında da:

Yaşar'ın tutuklu adedi ve Halit Çelenk hakkında bilgi almak için telefon ettiği aşikar... denilmiş.

Yaşar Başaran'ın cezaevine bilgi almak için telefon edip etmediği "aşikar" mıdır bilemeyiz ama, telefon dinlemenin suç olduğu "aşikar"dır. Bunlar suçtur da, kimse kovuşturma açmış mıdır acaba? Açmamıştır... Açamamıştır.

İşkence yapmak da suçtur? Herhangi bir savcı dava açabilmiş midir? Açamamıştır... Açmamıştır.

Neden? Türkiye'de demokratik hukuk devleti(!) vardır da ondan...

Sanıklara işkence yapılır. Bunlar, hem sanıklar hem de avukatları tarafından birer birer ortaya atılır. 12 Mart yönetimi hemen verir yanıtını:

- İşkence iddiaları komünistlerin yalanıdır.

Sonra özel teşebbüsçü Faik Türün Paşa, işkencelerin nerede ve nasıl yapıldığını anlatır kuzu kuzu. Sonra da ekler:

Sadece ben mi yaptım? Eskiden ne yapılmışsa, benim zamanımda da o yapılmıştır...

Aldınız mı ağzınızın payını? Laf yetiştirilir mi hiç koskoca Türün Paşa'ya?

Telefonların dinlenmesi de böyledir. 12 Mart'ın Ulaştırma Bakanı hemen yapar açıklamasını:

- Hiç kimsenin telefonu dinlenmiyor.

İşte size belgesi. Şimdi o Ulaştırma Bakanı'nı bulup sorsak:

Beyefendi, ayıp değil mi; bu yaşınızda yalan söylüyorsunuz?

Bunlar "ağırbaşlı", "ciddi" devlet adamlarıdır. Olağanüstü dönemlerde hep bunlar göreve çağırılır. "Oturaklı adamlardır." Hele bu yalanları söyleyenler... Bile bile yalan söylerler. İşkenceleri de bilirler:

- İşkence yapılmamıştır, derler. Telefonların dinlendiğini de bilirler.

Telefonlar dinlenmiyor, derler. Üstelik bir de, bütün bunları "memleketin yüksek menfaatleri için" yaptıklarını da söyler.

Yukarıda sadece bir tek belge sundum. Dostum Avukat Enis Coşkun ise "Gizli Dinleme" adıyla yayınladığı kitabında, bu konuyu bütün ayrıntılarıyla incelemiş. Sıkıyönetim mahkemelerindeki belgeler tek tek kitaba alınmış. Ayrıca bu konuda Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarına da yer verilmiş. Bütün bunları "12 Mart büyükleri" okurlar mı dersiniz? Bilmem ki!..

Bir telefon etsek de sorsak. Bizi dinlerler mi acaba?..

(Yeni Ortam, 8 Haziran 1974)

BÜYÜK ŞEF BAYAR MI?

Bayar'ın büyük gazetelerde bol bol fotoğrafları yayınlanıyor artık. "Milli Cephe"nin başkomutanı "Hazırcevap Sokak"taki evinde gelecek için hazırlanıyor. Başarılar dileriz, kendi hesabımıza.

Bu fotoğraflardan birinde Bayar'ı çalışma masasının başında gördük. Masada bir kitap gözümüze çarptı. Bayar, Doğan Avcıoğlu'nun "Milli Kurtuluş Tarihi" adlı incelemesini de okuyor demek. Avcıoğlu, kitabında devrik cumhurbaşkanının solculuğunu anlatıyor. Hem de nasıl, bakın:

Bayar, Kurtuluş Savaşı yıllarında, bir çeşit "İslam Sosyalizmi" yandaşı olan "Yeşil Ordu"nun kurucuları arasındadır. Çerkes Etem'in yakın dostlarındandır Bayar. Avcıoğlu, belgelerle birer birer açıklıyor bunları.

1920'lerde, Bayar'ın düşüncelerine bakıp:

Mahmut Celal Efendi Yoldaş... denilebilir kendisine. Bakınız o tarihlerde neler demiş, Ege köylülerine:

- Bir-iki gün içinde köylülerle birbirimize ısınmıştık. Akıllarına gelen her konudan söz ediyorlardı. Bana "Bolşevikliğin" ne olduğunu sordular. Bolşeviklerin Rus Çarlığı'nı kökünden yıktıkları herkesçe biliniyordu. İlkeleri hakkında doğru-yanlış birçok söylenti ortada dolaşıyordu. Bunlar bizim köylülerin de kulaklarına erişmişti...

Görüldüğü gibi, Bayar, köylüleri bilinçlendirmeye çalışıyor. Yani, sadece bazı anarşist gençler köylülere gidip, "komünizm" propagandası yapmamış. Elli beş yıl önce de köylülere propaganda yapanlar varmış.

Neyse biz Bayar'ın görüşlerini aktarmaya devam edelim. Nerede kalmıştık?

Evet... Bayar yıkıcı propagandaya devam ediyor:

Karl Marx'ın teorilerini bir yana bıraktım. Bizim anladığımız anlamda toprak politikasını -reform agreire- hakkında ne düşündüklerini anlamak istedim. Öteden beri böyle bir fırsatı aramakta idim. Sultan Abdülhamit'in, Meşrutiyet İnkılabı'ndan sonra maliyeye bırakmak zorunda kaldığı Torbalı Çiftliği'nin içinde oturan halka dağıtılması için çalışmış, iş olumlu bir sonuca bağlanınca köylülerin sevincine tanık olmuştum...

Bakın sevgili okurlar, burası çok önemli. Yıllarca:

Toprak işleyenin, su kullananın... gibi "anarşist ve komünist ve de hatta Mao'cu" görüşleri kimin çıkardığını merak ediyorduk. Meğer, bunun tohumlarını Mahmut Celal Bey atmış yıllar önce. Bilen bilmeyen Ecevit'e:

- Köylülere kışkırtıyorsun... demektedir. İşte anarşistin büyüğü bu Mahmut Celal Bey'miş; baksanıza, köylülerle konuştuktan sonra bir de şunu yazıyor Bayar:

- Kendilerine reform agraire hakkında bildikıerimi anlattım. Sözlerimden gözlerinin kamaştığını farkettim. Hemen köy ölçüsüne göre kimin ne kazanacağını hesaplamaya koyuldular...

Gördünüz mü? Tam tahrik, tam!.. Lamı, cimi yok. Verilmiş sadakası varmış Bayar'ın. Ya o günlerde sıkıyönetim olsaydı?.. Ya, 141-142 ve 146. maddeler uygulansaydı?.. İyi ki, çok partili hayatta değildik o günlerde...

Bayar, o zamanlar meclis kürsüsünde de solculuk yapmıştır. Bursa'nın işgali sırasında da şunları söylüyor. Okuyunuz lütfen:

- İngilizleri, Yunanlıları Bursalılar çağırmışlar, deniliyor. Kesinlikle yanlıştır. Bunu düşünen bir kuruldur. Bunu da açıklamak isterim ki, o kurul, Fransızların "burjuvazi" dedikleri kesimdendir...

Bundan sonrası çok daha önemli. Bayar "burjuvalar"ı şöyle tanımlıyor:

Burjuvaların gözlerinde mallarının, canlarının bizim gibi yoksul olanlardan pek büyük değeri vardır. Onlar savunma olanağını görmedikleri zaman, herhalde, mal ve canlarının da boşa gitmemesini istiyorlardı. Eğer bu kabahat ise, bundan o kurul sorumludur. Burjuvazi kesiminden olan Bursalılar kabahatlıdır...

Bu belgelerden anlaşılıyor ki, Bayar "burjuvazi" nedir, gerçekten çok iyi bilmektedir. Bugünlerde biri çıkıp:

Amerikalıları Türkiye'ye kim çağırdı, diye sorsa, biz de tıpkı Bayar gibi:

Amerika'yı Türkiye'ye çağıran halk değil, malına canına değer veren burjuvalardır. Sorumlu onlardır, deriz. Bundan sonra, herhangi bir soruşturmaya uğrayıp:

Bu düşünceleri size kim aşıladı, diye sorarlarsa, hemen, sakince:

- Bayar... diye karşılık verip, sıyrılırız işin içinden.

Bayar, "İktisat Vekili" iken de solculuğa devam eder. Kendisine "sosyalizm ve devletleştirme" konularında sorular sorulunca şu açıklamayı yapar:

- Devlet sosyalizmine karşı olanlar, bireyciliği güçlü, sermayesi bol olan memleket halklarıdır. Tanzimattan beri, elverişsiz koşullar altında Avrupa sermayesinin memleketimize ayrıcalıklı biçimde girmesinin ve ekonomik kaynaklarımıza egemen bu-

lunmasının üzücü sonuçları gözümüzün önündedir. Devlet sosyalizminin faydalarını pekçok örnekle doğrulamak mümkündür...

Ya, işte böyle...

Sıkıyönetimin ilan edildiği günlerde:

- Büyük şef aranıyor... deniliyordu.

Yoksa bu "büyük şef" Bayar olmasın.

Belki de sınıflararası "çelişkilerin" keskinleşmesi için bilerek burjuvazi kesiminin sözcülüğünü yapmıştır yıllarca. Belki, "burjuva-proleter" çatışması yarattıktan sonra, gizlice perde arkasından "anarşik eylemleri" yönetmiştir. Ne bilelim biz?..

Bu komünistlerin işine pek akıl ermez. Belki de böyledir. Bayar elli beş yıl önce söylediklerini gerçekleştirebilmek için bu yola başvurmuştur.

- Büyük şef Bayar mı acaba?

Biz soruyoruz kendi hesabımıza. O da artık 92 yaşında. Af da çıktı. Artık kimse de kovuşturma yapamaz. Biz soralım. O da:

- Ben de yazdım... diye açıklasın artık gerçekleri...

(Yeni Ortam, 9 Haziran 1974)

DÜNDEN BUGÜNE

Bir gerçeği en yalın çizgileri ile saptayalım. Ecevit Hükümeti içerden ve dışarıdan sistemli saldırılarla karşı karşıyadır. İçerden, muhalefet partileri 20 MSP milletvekili ile birlikte bir gensoru önergesi ile hükümeti düşürme hazırlıkları içindedir. Dışarıdan, "Pentagon Generalleri" tarafından kışkırtılan faşist Yunan albayları bir Türk-Yunan savaşı düşleriyle şımartılmaktadır.

İş bununla da bitmemektedir. Petrol şirketleri, aynı günlerde üretimi durdurarak bir savaş anında Türk jetlerini yakıtsız bırakmanın ön hazırlıklarını tamamlamakta, öte yandan Amerikan Senatosu haşhaş sorunu dolayısıyla Türkiye'yi askeri yardımların kesilmesi tehdidi ile korkutmak istemektedir.

Bu da yetmemektedir. İş ve sermaye çevreleri, kurdukları örgütlerle, Ecevit'i devirmenin siyasal yollarını saptamakta ve

muhalefet partileri ile pazarlıklara girişmektedirler. İşverenler "eylemde"dir artık.

İşin garibi, bütün bunlar "milliyetçilik" adına yapılmakta ve ülkemizi Amerikan kapitalizminin açık pazarı yapan bir devrik cumhurbaşkanının çevresinde, "milli cephe" adı altında bir sınıf örgütü kurulmaktadır. Ne için?

Burada bir an duralım ve gözlerimizi 1964 Kıbrıs bunalımına çevirelim:

Başbakan İsmet İnönü, Kıbrıs sorunu dolayısıyla kişilikli bir tutum takınınca Amerikan Cumhurbaşkanı Johnson'un,

Size, yardım maksadıyla verdiğimiz silahları izinsiz kullanamazsınız, diyen bir tehdidiyle karşılaşmıştık. İnönü de bu saldırıyı,

Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de yerini bulur diye karşılamak istemiş ancak, bir süre sonra Süleyman Demirel'in siyasal girişimleriyle iktidardan uzaklaşmıştı. Bu gelişmeleri hatırlamakta yarar vardır. Hatırlayalım öyleyse.

O günlerde Yunanistan Yorgo Papandreu'nun yönetimindeydi. Başbakan Papandreu'nun oğlu, Andreas Papandreu da kabinede görev almaktaydı. Bu baba-oğul politikacılar "sosyal demokrat" eğilimindeydiler ve Amerikan-Yunan ilişkilerinden de hoşnut değildiler. Andre Papandreu, CIA ile açık bir savaşa girişmekten de geri kalmadı o günlerde.

Bu arada Başkan Johnson, kıbrıs bunalımına sözde barışçı bir çözüm yolu bulmak amacıyla Acheson planını önerdi her iki tarafa. Bu planlar, Yunanistan ve Türkiye tarafından reddedildi. Aynı günlerde Yunan Başbakanı Papandreu, Moskova ile ilişkilerini sağlamlaştırmak için Rusya'ya gideceğini açıkladı. Birdenbire ülkede sokak çatışmaları başgösterdi. Kanlı çatışmalar Atina sokaklarında sürüp gitti.

CIA eyleme geçmişti...

Ve, 21 Nisan 1967'de Papandreu bir askeri darbeyle iktidardan uzaklaştırılarak, yerine Papadapulos getirildi. Papadapulos'un CIA'dan para aldığı, Amerikan Senatosu'nda açıklandı sonradan. Pentagon generallerinin "Yunanistan operasyonu" böylece tamamlandı.

Türkiye'de oyun daha ince oynandı. İnönü'nün:

Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de yerini bulur... yolundaki sert çıkışı yankılarını ve tepkilerini yarattı hemen. İnönü,

bir denge politikası oluşturabilmek için Dışişleri Bakanını Moskova'ya yolladı. Bir süre sonra Podgorni Türkiye'ye geldi. Amerikalılar iyiden iyiye kuşkulanmıştı, İsmet Paşa'dan.

Bu ilişkiler sürüp duruken, Türkiye Hükümeti Amerikalıların nükleer güçle işleyen gemilerinin İstanbul'a gelişlerine izin vermedi. "Mülitilateral Güç"e katılmayı da reddetti İnönü Hükümeti.

Ülke içinde Kıbrıs bunalımının yarattığı tepkiler de "anti-emperyalist" bilinçle güçlenmekteydi. "Milli petrol" ve "bağımsız dış politika" istemleri her gün biraz daha taraftar kazanmaktaydı.

Bağımsız Türkiye... sloganı bu günlerde yükseldi gençlik kesiminden. "Petrollerin millileştirilmesi" bir ulusal istek olarak, kamuoyuna maloldu. "Ulusal Ordu" özlemleri parlamento kürsülerinde dile getirildi.

İşte bugünlerde General Porter adındaki bir Amerikalı geldi Türkiye'ye. Bazı temaslarda bulundu. Birtakım insanlarla konuştu. O günlerin gazeteleri General Porter'in Türkiye'ye "yeni bir başbakan aramak için geldiğini" yazdılar.

Bu arada bir Amerikan firması komisyonculuğundan Adalet Partisi Genel Başkanlığı'na sıçrayan Süleyman Demirel, bir çırpıda, bağlı bulunduğu Mason Derneği "Bilgi Locası"ndaki kayıtlarını sildirip kendini de, "sofraya dua okumadan oturmayan bir Müslüman çocuğu" olarak tanıtıp siyasal hayatındaki ilk başarılı adımı atıyordu.

Demirel'e "mason" olmasına rağmen:

- Mason değildir... diye bir belge veren "üstad" ise, Amerikan Mobil Şirketi'nin Türkiye temsilcisi Necdet Egeran'dan başkası değildi. Bu yüzden Masonlar arasında büyük tartışmalar çıktı. Çatışmalar gazetelere kadar yansıdı. Masonlar arasında bölünmeler başgösterdi.

Kararlıydı Demirel...

İsmet İnönü, Kıbrıs bunalımı dolayısıyla Fransa ve Amerika'ya bir gezi düzenleyince, Demirel de parlamento içinde bir "hükümet darbesi" düzenledi. Hükümet bütçesi reddolmuştu. İnönü Hükümeti de bu oylama sonunda çekilmeye karar verdi. Demirel kazanmıştı.

Aynı günlerde Amerikan basını Demirel'i şöyle değerlendiriyordu. 13 Şubat 1965 tarihli "New York Times"dan aynen aktarıyoruz:

İnönü Hükümeti'nin düşürülmesine karar verilmiştir. Demirel Türkiye'nin siyaset ufkunda bir yıldızdır.

Aynı gazete Demirel'i şu biçimde tanıtıyordu:

- Mr. Demirel, Eisenhower bursuyla biz zamanlar Amerika'da eğitim yapmış olağanüstü zeki bir mühendistir. Kendisi ve partisi, ABD ile yakın ilişkiler sürdürmeyi ve Türkiye'nin NATO'da kalmasını sağlamayı yüklenmiştir.

Hikayemize burada şimdilik bir nokta koyarak günümüze dönelim. Ecevit Hükümeti, Amerika'ya karşı kişilikli bir politika izlemektedir. Bu arada, birdenbire Kürt sorunu, haşhaş ekimi ve Yunanistan'la aramızdaki "kıta sahanlığı" gibi birtakım "kuşkulu" gelişmeler başgöstermiştir. Demirel de, tıpkı 1965 yılında denediği ve başardığı yöntemi kullanarak bu kez de Ecevit'i devirmeyi planlamaktadır. Türkiye'nin bütün yurtseverleri bu oyunlara karşı uyanık olmalıdır. Çünkü oyun yine aynı oyundur.

(Yeni Ortam, 10 Haziran 1974)

PENTAGONİZM...

Emperyalist ülkeler için en büyük tehlike, ulusal kurtuluş savaşlarıdır. Emperyalist ideologlar, ulusal uyanışlar için:

- Barutun icadından sonra en tehlikeli icat, demektedirler. Bu nedenle, yoksul ülkelerdeki bütün yurtseverler ve "milliyetçi" uyanışlar:

Uluslararası komünizm hareketleri, olarak adlandırılırlar. Sınıfsal ve ulusal bilinçlenmeyi önleyebilmek için çeşitli "taktik ve stratejiler" saptanır Memleket içinde "gaflet, dalalet ve hatta hiyanet içinde" bulunan birtakım politikacılar da bu taktik ve strateji gereğince kullanılırlar. Basında, "sağcılık", "mukaddesatçılık" adı altında bol ücretli sömürge maşaları tutulur.

Amerika için sadece ihtilaller ve hükümet darbeleri değil aynı zamanda ülke içindeki "demokratik akımlar" ve "reform

istekleri" de tehlikeli gelişmelerdir. Pentagon generalleri bunları Amerika'ya karşı "dolaylı saldırı" olarak kabul etmektedir.

Bir ülkede, yeraltı ve yerüstü doğal kaynaklara sahip çıkıldı mı bu düşünce ve eylemler Amerika hükümeti için:

- Dolaylı saldırı... sayılmakta ve bu akımların önlenmesi için açık ve kapalı her yola başvurulmaktadır.

Panama Kanalı'nda, "Antigerilla Okulu" adlı askeri ve siyasal eğitim merkezinde, azgelişmiş ülkelerden seçilen subaylar eğitilmektedir. Bu subayların bir kısmı, Güney Amerika'daki faşist darbelerde görev almışlar, aynı işkence yöntemleri ile sorgulamalar yapmışlardır. Bunlar rastlantı değildir.

Pentagon'un "dolaylı saldırı teorisi"ni açıklayan "Gleen Synder", "Derange And Defense, Inderect Agresion" adlı kitabının 231 ve 238. sayfalarında şu görüşleri ileri sürmektedir:

- Mahalli kuvvetlerin bütün komuta ve idare organları Amerikan uzmanları tarafından denetlenmeli, ancak bu denetim o ülke halkından ve kamuoyundan gizli tutulmalıdır...

"Guerillas In 1960" adlı kitapta ise, "Paret" ve "Shy" adlı yazarlar, Amerika'nın yoksul ülkelerdeki "reform" hareketlerine neden karşı olduğunu araştırmaktadırlar: "Paret ve Shy'e" göre:

- Amerika'nın azgelişmiş ülkelerdeki sanayileşme ve toprak reformu isteklerini benimsemesi olanaksızdır. Çünkü bu reformlarla birlikte Birleşik Amerika eski yatırımları yanında, ayrıcalıklarını da kaybetmek zorunda kalmaktadır...

Yoksul ülkelerdeki ulusal ve sınıfsal bilinçlenmeyi önlemek, "reform hareketleri" ve "demokratik akımları" ezmek için Amerika'nın uyguladığı siyasal ve askeri stratejilerin tümüne "Pentagonizm" denilmektedir.

Dominik'te halkoyu ile iktidara geldikten sonra bir CIA darbesi ile iktidardan uzaklaştırılan "Joan Bosch", "Pentagonizm" adlı ünlü kitabında şu açıklamaları yapmaktadır:

- Amerika kıtasını savunan örgüt Latin Amerika ordularının içine sızmak için bir araç olarak kullanıldı. Bu işe Amerikan askeri kurullarının katkıları büyüktür. Sosyal ve kültürel yardım kurulları da işçi sendikaları ve kültürel kuruluşlar gibi, her türden yayın aracını (gazete, radyo, televizyon) askeri kurulların çevirdiği işlerin uzağında tutmaya çalışarak aynı amaca hizmet ediyordu. Gizli servisler, Latin Amerika ülkelerindeki askeri li-

derlerin siyasal görüşleri, toplumsal ve ekonomik durumları hakkında "dosyalar" düzenlemekle görevliydiler. Bir zaman sonra bunlara, lütuf kabilinden yapılan yardımlar eklendi. Bunlar askeri malzeme olduğu için ayrılan burslar da olabiliyordu. Bu devrede güdülen amaç yoksul ülkelerdeki askeri yetkililerin iyi niyetlerini kullanarak, Amerikan askeri kuvvetlerinin üstünlüğünü göstererek bunların başlarını döndürmek ve askeri yetkilileri kendi yurtlarına ve hükümetlerine değil, Amerika Birleşik Devletleri'ne bağlamaktı...

Panamada "Antigerilla Okulu"nda "dolaylı saldırı teorisi" gereğince "reform hareketleri" ve demokratik akımları" da:

- Uluslararası komünizm... olarak kabul eden general ve albaylar, sonradan Brezilya'da, Bolivya'da, Şili'de ve Yunanistan'da faşist darbelerle ülkelerindeki "reformcu ve demokrat" iktidarları devirmişlerdir.

Pentagon teorilerine ve generallerine karşı en büyük güç, "antiemperyalist" ve "antifaşist" güçlerin çevresinde halkın örgütlü desteğini sağlamaktır.

(Yeni Ortam, 12 Haziran 1974)

HUKUKÇU VE CELLAT

Hukuk, tarihin her döneminde egemen güçlerin aracı olmuştur. Siyasal iktidarlar, emekçi halk yığınlarının istek ve özlemlerini bastırabilmek için mahkemeleri ve köle ruhlu yargıçları birer işkence aleti gibi kullanmışlardır. Siyasal tarih bu tür mahkemelerin öyküleri ile doludur. Bugün, tarihten bir yaprak çevirerek, Hitler'in hukukunu ve yargıçlarını tanıyacağız:

Hitler, iktidara geldikten bir süre sonra parlamento binası önünde yaptığı konuşmada:

- Ben Almanya'nın en büyük yargıcıyım... diyerek hukukun bir önemi olmadığını ilan ediyordu. Bu konuşmaya hiçbir hukukçudan tepki gelmedi. Sindi bütün hukukçular.

Hitler'den önce "Weimer Anayasası" döneminde Alman yargıçları bağımsızdılar. 7 Nisan 1933 tarihinde "Genel Grevler Yasası" ile Yahudi soyundan gelen bütün hukukçular görevlerinden alındı. Aynı yasada şu hükme de yer verildi:

- Nasyonal sosyalist devlette hiçbir zaman yer almayacakları anlaşılanlar mahkemelerde görev alamazlar.

Hitler'in Başhukuk Danışmanı Adalet Bakanlığı Müşaviri Dr. Frank, "nasyonal-sosyalist" hukuk anlayışını bir konuşmasında şöyle özetler:

- Nasyonal sosyalizm karşısında hukukun bağımsızlığı yoktur. Vereceğiniz her kararda önce kendinize şunu sorunuz: "Benim yerimde Führer olsaydı nasıl karar verirdi?" Her kararda şöyle söyleyiniz: Bu karar Alman halkının nasyonal sosyalist vicdanıyla uyuşuyor mu? İşte o zaman, nasyonal sosyalist halk devletinin birliğine karışmış ve Adolf Hitler idaresinin ölümsüzlüğünü tanımış olarak üçüncü Alman imparatorluğunun otoritesini kendi karar alanınızda her zaman için sağlayacak bir temel buldunuz demektir...

Hitler açıkça ilan ediyor:

- Hukuk yoktur, devlet vardır. Devleti de ben temsil ederim ancak. Sadece ben!..

1937 yılında, "Genel Grevler Yasası" yeniden değiştirildi. Bu kez "siyasal bakımdan şüpheli" görülenler de görevlerinden kolaylıkla alındı. Bundan sonra bütün hukukçular, siyasal iktidarın güdümündeki "Nasyonal Sosyalist Alman Hukukçular Birliği"ne girmek yükümlülüğü altına da sokuldular artık. Bütün hukukçular Hitler'in gözü altındaydı bundan sonra.

Bütün bu baskılara birkaç yargıç karşı koyabildi yine de. Hitler yönetimi, parlamento binasını yakarak bunu bazı solcuların üzerine attı. "Dimitrof" ve arkadaşları "Alman Yüksek Mahkemesi"nde yargılandılar. Mahkeme, sanıkları suçsuz görerek beraatlarına karar verdi.

Bu karar Alman mahkemeleri için bir dönüm noktası oldu. Hitler, bu kez "vatana ihanet" davalarını yargılayıp karara bağlamak için "Volks Gerichtshof" adıyla bir olağanüstü mahkeme kurdurdu.

"Volks Gerichtshof'un Türkçe'si "Halk Mahkemesi"ydi. Mahkeme dokuz üyeden kurulmuştu. Dokuz üyenin dördü hukukçu, diğer beşi ordudan ve SS'lerden seçilmekteydi. "Halk Mahkemesi", olağan üstü bir askeri mahkeme görünümündeydi. Hitler faşizmine karşı olan birçok aydın, işçi ve siyasetçi bu mahkemede yargılandı. Mahkeme başkanı "Roland Freiser" ise Amerikan uçaklarının attığı bir bomba ile mahkeme içinde öldü sonradan.

"Halk Mahkemesi" dışında bir başka özel mahkeme daha vardı Hitler'in emrinde. "Sondergericht" adıyla anılan bu mahkeme, üç kişiden oluşmaktaydı. Bu yargıçlar nasyonal sosyalist ilkeleri benimsemiş parti üyelerinden seçilirdi.

Bu mahkemelere, sanıkları savunacak avukatlar sokulmazdı. Savunma avukatları da Nazi Partisi üyeleri arasından seçilirdi. Sanıkları savunmak isteyen birkaç avukat da toplama kamplarına götürülürdü.

Yargıcıyla, avukatıyla tüm hukukçular esir alınmıştı Hitler rejiminde. Hukuk profesörleri birer papağan, yargıçlar ise oyuncaktı Hitler'in elinde.

Bugün, Hitler'e uşaklık etmiş yargıçlara "hukukçu" demek mümkün müdür artık? Bunlar, siyasal cinayetlerin kiralık katilleridir. Bir yüksek kürsüye cübbeyle çıkmak, cellatlığa meşruiyet kazandırmaz hiçbir zaman...

(Yeni Ortam, 13 Haziran 1974)

KÖTÜ HAL VE DÜŞÜNCE

Yedeksubaylık süresini dört aya indiren bir yasa taslağı bugünlerde meclislerdedir. Bu taslağa göre, Ağustos ayında silah altına alınacak yedeksubay adayları askerlik yükümlülüklerini dört ay olarak yapacaklardır. Ayrıca, on sekiz ay olan yedeksubaylık süresinin de indirilmesi düşünülmektedir. Bunları okurken aklımıza ister istemez, "kötü hal ve düşünceler"inden dolayı kıtaya er olarak yollanan yedek subayların öyküleri geliyor.

12 Mart 1971 tarihinden sonra, bazı yedeksubay adaylarının subaylık hakları ellerinden alındı. Bazılarınız, "nasıl olur" diye merak ederler. Anlatalım nasıl olduğunu.

Yedeksubaylık Yasası'nda bir madde var. Bu maddeye göre:

1 Türk Silahlı Kuvvetleri'nde subaylıktan çıkarılmayı gerektiren bir suçtan mahkum olanlar,

2 - Kamu hizmetlerinden müebbeden yasaklananlar,

3 - Hileli müflis oldukları anlaşılanlar,

4 - "Gayri ahlaki vasıfları" ve "disiplinsizlikleri" sebebiyle yedeksubaylığa yaramayacakları, yedeksubay okullarındaki disiplin kurullarında saptananlar er ya da erbaş olarak kıtalara sevkedilirler.

Bir de "başarısız" olanlar yedeksubay olamazlar. Yasa hükmü böyle. Bu "başarısızlık" her nedense, hep "sol eğilimler" için sözkonusudur. Sınav sonunda:

Piyadecilikten geçer not alamadığından er olarak sevkine diye bir karar verilir. Yedeksubay adayı itiraz eder:

- Sınav kağıtlarımı çıkarın öyleyse.

Resmi cevap verilir:

- Sınav kağıtlarını muhafaza etmedik...

Tamam, "er" oldunuz demektir. Liseyi, üniversiteyi "pek iyi derecede" bitirip, altı aylık kursta "başarısız" sayılırsınız.

Bir de, "Sınıf Okulları Talimatı" vardır. Bunda da, "kötü hal ve düşünce sahibi olmak" diye bir hüküm vardır. Okulda alay komutanının başkanlığındaki bir kurul toplanır ve verir kararını:

- Bu öğrencinin siyasi görüşleri kötüdür. Er olarak sevkine...

Bunun için öğrencinin savunması bile alınmaz. Merkez disiplin kurulu karar vermiştir:

- Öğrencinin siyasal düşünceleri kötüdür. Subay olamaz...

Ordunun değil, birkaç politikacının işidir bu. Kişilikli Bakan Hasan Işık durdurtmuştur bu işlemleri. Çünkü, bakanın "onayı" gerek bu iş için. Onay vermemiştir CHP'li bakan. Böylece engellenmiştir yasa dışı işlemler.

Ya Sayın Işık'tan önce ne olurdu? İşlem ta bakana kadar gider, o da basardı imzayı. "Onay" da budur. Savunma alınmış mıdır? Hayır alınmamıştır. "Kötü düşünce" nedir, bu araştırılmış mıdır? Hayır araştırılmamıştır. Siyasal iktidarın beğenmediği bir düşünceniz varsa, artık tek kurtuluş yoktur sizin için. Haydi doğru kıtaya. Adın da, "sakıncalı personel"dir artık.

Er çıkarma işleminde, önce birkaç söz:

Marksist-Leninist-Maoist düşünce ve fikirlerinden dolayı...

Sonra da Yedeksubaylık Yasası'nın maddesi... Sekizinci maddenin "a" fıkrasının dördüncü bendi yazılır işleme. Nedir bu? "Gayrı ahlaki vasıf" ve "disiplinsizlik." Hele hakkınızda koğuşturma varsa, yandığınız gündür. Eğer sizi yargılıyorlarsa, "ahlaksız ve disiplinsiz" sayılırsınız üstelik.

12 Mart'ın hukuku budur işte... Savunmasız yargılama, gizli raporla fişleme ve gizli emirler... Askerliğiniz bitince de, kamu görevine alınmazsınız. Türlü güçlükler çıkarılır. Hiçbir yasal engel yoktur aslında.

Efendim iyi ama, askerliğini er olarak yapmış, denir arkanızdan.

Burada bir saniye duralım. Er olarak askerlik yapmak bir ceza mıdır? Bunun yanıtını vermek gerekir açıkça. Askerlik şerefli bir görev midir, yoksa siyasal görüşlerini beğenmediğiniz insanlara uyguladığınız bir ceza mı?

Siyasal düşüncelerinden dolayı er olarak askerliklerini yapanlar er elbiselerini üzerlerinde şerefle taşımışlardır.

Ben kendi hesabıma, Patnos Dağları'nda "rütbesiz asker" olarak görev yapmayı, emekli olduktan sonra özel teşebbüsün uzattığı koltukta bol ücretle imza atan "orgeneral!" olmaya tercih ederim...

(Yeni Ortam, 14 Haziran 1974)

SİZLER Kİ...

Yunanistan'la aramızdaki "kıta sahanlığı uyuşmazlığı kısa sürede ciddi görünüm kazandı. Yunan Cuntası'nın Selanik kanadı, Türkiye ile yapacakları bir savaşın askeri hazırlıklarına girişmiştir şimdiden. Aynı günlerde Türkiye'de, başbakanlık yapmış ve Türk Devletinin siyasal ve askeri sırlarını öğrenmiş eski Amerikan firması müteahhitlerinden Bay Demirel:

Türk Donanması Ege'de kuvvet gösterisi yapıyor. Böylece diplomatik kurallar çiğneniyor... demektedir.

Bu demeç, bir Alman gazetesinin Atina muhabirine verilmektedir. Acaba aynı muhabir bu soruyu, Gizikis'e sorsaydı, başka türlü yanıt alabilir miydi? Gizikis:

Türk Donanması Ege'de kuvvet gösterisi yapmıyor. Ecevit Hükümeti bu tutumu ile diplomatik kuralları çiğnemiyor... yolunda bir demeç verir miydi acaba?

Nadir Bay Demirel'i Yunan Cuntasını savunmaya iten düşünce? "Milliyetçi cephe"nin bu "tezkere bırakmış neferi":

- NATO'nun Güneydoğu kanadı çökmemelidir... diye açıklamaktadır kafasındaki "milli" düşünceyi.

Peki, Yunan Cuntası'nı silahlandıran Amerikan Hükümeti ne düşünüyor? Onlar da açıkça:

NATO'nun Güneydoğu kanadı çökmemelidir... diyor. Ne büyük rastlantılar bunlar değil mi?

Türkiye'yi "milliyetçi cephe"de toplayacak "milli" başbakan da budur. Buyurun, başınıza taç yapın!

12 Mart'tan sonra yolsuzlukları, cinayetleri unutturulan ve muhtıracı paşalarca "korunan ve kollanan" Demirel budur işte. Bir savaş olasılığının belirdiği günlerde, Türk Hükümeti'ni Yunan Hükümeti'ne şikayet edebilen bir politikacının "milliyetçiliği" kimin ipoteğindedir acaba? Kimlere soralım bunu?

Lise öğrencilerinden ev kadınlarına, öğretim üyelerinden ordumuzun şerefli generallerine kadar bütün devrimcileri, "milliyetçilik" adına zincirlere bağlayıp işkenceler yapan "kontrgerillacı"lar sizler...

27 Mayıs Anayasası'nı "tağyir, tebdil ve ilga" edebilmek için tepinen, "milli bütünlükten", ülkemizin "devleti ve milleti ile bölünmezliğinden" söz eden politikacılar, sizler...

Cumhurbaşkanı olabilmek için arkadaşlarını emekli eden, işkence evlerine gönderip Demirel'den oy bekleyen Faruk Gürlerler, sizler...

Kontenjan senatörü olarak ülkenin "bağımsızlığını" korumaya and içen Muhsin Baturlar, sizler...

Emekli olduktan sonra, kendisine uzatılan koltuğa oturup binlerce lirayla özel teşebbüste çalışan Memduh Tağmaçlar, Faik Türünler, sizler...

Düşünce suçlarından mahkum olanların daha yıllarca cezaevlerinde kalmaları için Demirel'in emriyle oy kullanan 20 MSP'li milletvekili, sizler...

Demirel için:

- O bana bir kere gelirse ben ona iki kere giderim, diyen 12 Mart'ın "kuvvetli ve inandırıcı" başbakanları sizler...

İşkence evlerindeki çığlıklara kulaklarını tıkayan, cezaevlerindeki zalimlerin sırtlarını okşayanlar, sizler...

Evet... Sizler verin bunların cevabını.

Sizler ki, "Atatürkçülük, milliyetçilik ve demokrasi" adına korudunuz Demirel'i bunca yıl.

Buyurun başbakanınızı!

(Yeni Ortam, 15 Haziran 1974)

YABANCI SERMAYE MİLLİYETÇİLİĞİ

Bugünlerde Yüksek Planlama Kurulu'nda yabancı sermaye sorunu görüşülmektedir. Bu konunun gereken "ciddiyetle" ele alınacağı kanısındayız. Sorunu kısaca özetleyelim.

Osmanlı İmparatorluğu'nun güçlü günlerinde yabancılara tanınan ekonomik ve hukuksal ayrıcalıklara "kapitülasyonlar" denmekteydi. Bu ayrıcalıklar giderek, yabancı sermayenin Osmanlı ekonomisi üzerinde tekelleşmesine yol açmıştı. Türk ekonomisinin Batı kapitalizmine teslim edilme tutanağı ise, "1838 Ticaret Antlaşması"dır. Bu antlaşmayla Türkiye Batı'nın serbest pazarı oluyordu. Bu anlaşma için "Büyük Reşit Paşa":

- Kalkınma yolunu açacak bir belge... demiştir o günlerde. Aynı antlaşmayı İngiliz Dışişleri Bakanı Palperston:

- Şaheser... diyerek övmekte ve:

Ticaret ilişkilerinde Osmanlı Devleti, bütün öteki devletlerden çok daha fazla kolaylıklar sağlamaktadır... diye açıklamalar da yapmaktadır. Bu antlaşmayla güçlenen kapitalist ilişkiler, Osmanlı sanayiini çökertmiş ve Türkiye'yi Batı Emperyalizmi'nin tekeli altına sokmuştur. Bir süre sonra da "duyun-u umumiye" yönetimleri kurularak bir imparatorluğun "haczi" de tamamlanmıştır.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'mız, işte bu "sömürgeciliğe" karşı başlatılmıştır. Mustafa Kemal:

Bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı savaşıyoruz... derken bu gerçeği açıklamaktaydı.

Türkiye'de yabancı sermaye ilişkilerini, "imparatorluk" ve "cumhuriyet" dönemi olarak ikiye ayırmak gerekmektedir. İmparatorluk dönemi için "Tanzimat öncesi ve sonrası" diye bir ayrım daha yapılmaktadır. Lozan Antlaşması'yla "kapitülasyonlar" kaldırıldı ve yabancı sermaye konusunda yeni bir devir başladı.

Cumhuriyet dönemindeki yabancı sermaye ilişkllerini de, "1923-1950 ve 1950 sonrası" olarak ikiye ayırmak gerekiyor. Cumhuriyet kurulduktan sonra, yabancı sermaye "tasfiye" edilmeye başlanmıştır. Ülke içindeki demiryolu, elektrik, su, telefon gibi önemli hizmet dalları yabancıların elinden alınarak

ekonominin "millileştirilmesi"ne çalışılmıştır. Yabancı şirketlerin tasfiyesi 1944 yılında tamamlanabilmiştir ancak.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki kapitalist gelişme Türkiye'yi de etkisi altına almakta gecikmedi. 1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidara gelişi ile birlikte, yabancı sermayeye dayalı liberal ekonomi uygulanmaya başlandı yeniden. 1947 yılında imzalanan askeri antlaşmadan sonra da Türkiye, Amerika'nın güdümünde bir ekonomik kalkınma yöntemini benimsemeye zorlanmaktaydı. Amerikalı ünlü "Dış İktisadi Politika Komisyonu" Başkanı Randall, bu politikayı şu sözlerle açıklıyordu:

- Uluslararası ticaret ilişkilerinin genişlemesi için en uygun yol özel sermaye ve girişimin bütün dünyada serbestçe yatırım yapmasıdır. Türkiye, özel girişime gösterdiği büyük ilgi dolayısıyla bu çeşit sorunların incelenmesi için fevkalade ilgiye değer bir memleket olmuştur.

Bu nedenle ben ve arkadaşlarım, özel yabancı yatırımların Türkiye gibi bir memlekete niçin daha özgür biçimde akmadığını araştırmak için görevlendirildik.

Randall, Demokrat Parti iktidarınca çıkarılan "Yabancı Sermaye Kanunu"nu yetersiz bularak, 1954'te "Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu"nu kabul ettirmişti. Bu yasa ile yabancı sermayenin kâr transferini sınırlayan engeller de ortadan kaldırılmakta, yabancı sermayeye yatırım ve kâr transferi konularında tam bir özgürlük verilmektedir. Bu konuda birkaç örnek de verelim:

1952-63 döneminde, Türkiye'ye gelen yabancı sermaye, 39 milyonu "nakit" 200 milyonu "ayni olmak üzere tam 239 milyon liradır. Aynı tarihlerde yabancı sermayenin kâr transferi ise, 124 milyon lirayı bulmuştur. Bu tablonun özeti şudur:

Döviz olarak 39 milyon lira gelmekte 124 milyon geri gitmektedir. Bir yabancı şirket 30 milyon sermaye ile kurulmuştur. Bir şirketin on yıl içindeki karı 141 milyon liradır. Bir başka ilaç şirketi 2.8 milyon lira ile gelmekte on yıl içinde 26 milyon lira kar sağlamaktadır.

Yabancı sermaye ilişkileri "Yabancı Sermayeyi Teşvik" yasası yanında petrol yasası gereğince de yapılmaktadır. Ayrıca Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'na yapılan yardımlar, Ereğli Demir-Çelik Fabrikası'na yapılan dış sermaye yardımları da yabancı sermaye yardımlarının önemli konulandır.

Türkiye'de yabancı sermaye ortaklıklarıyla kurulan şirketlerin yüzde 70'i anonim şirket, yüzde 25'i de limitet şirkettir. Bu kuruluşlarda yabancı sermayenin oranı yüzde 57'dir. Şirketlerde yabancı sermaye egemenliği kurulmuştur, açıkça. Görülen budur.

Türkiye'ye gelen yabancı sermaye içinde, petrol yatırımları en yüksek orandadır. Bundan sonra Ereğli Demir-Çelik için gelen sermaye, bundan sonra da "Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu" ile Sınai Kalkınma Bankası'na yapılan yardımlar gelmektedir.

Amerikan Hükümeti'nce yapılan "ayni" yardımların karşılığı, Türk parası üzerinden Merkez Bankası'na yatırılmaktadır. Bu paraların kullanma biçimini de Amerikan Hükümeti saptamaktadır.

Türkiye'de bütün bu ilişkiler, "kökü" yabancı sermaye ve "dışarda" olan bir "gayri milli" sınıfsal kesimi oluşturmuştur. "İşbirlikçi" ve "komprador" dediklerimiz, işte bu yabancı sermayeden palazlanan ekonomik ve siyasal çevrelerdir. Bayar'ın "milli cephe"si, bu işbirlikçiliğin örgütüdür işte.

Ülkemizde yabancı sermaye ayrıcalıklarına son verilmeden, yeraltı ve yerüstü kaynaklarımız devletleştirilmeden "ulusal ekonomi"den sözetmeye olanak yoktur...

(Yeni Ortam, 16 Haziran 1974)

BATUR'A SORUYORUZ...

Kontenjan Senatörü Muhsin Batur'a bir sorumuz var. Kendileri Hava Kuvvetleri Komutanı'yken, Hava Kuvvetleri'nin kuruluşunun 59'uncu yıldönümünde:

-Yunan Hava Kuvvetleri'ne bütçe imkanları bizden daha fazla tanınıyor. Ancak imkanlarımız hemen hemen eşit. Onların bizden daha fazla silahlandıklarını sanmıyorum... demişti. Oysa, aynı günlerde Yunan Ordusu silahlandığı gibi Ege Denizinde de ilginç gelişmeler sürmekteydi. Batur, o günlerde bu konulara hiç değinmedi nedense.

Konu şuydu. Türk Hava Kuvvetleri son yıllarda Ege Denizi'nde eğitim uçuşları bile yapmamaktaydı. Yunanlılar, Türk

jetlerinin Ege Denizi üstünde uçmalarını engellemeye çalışırken, sivil hava trafiğini düzenleyen 1944 tarihli bir anlaşmaya dayanmaktaydılar. Türkiye'nin 1945 yılında katıldığı bu anlaşmaya göre Ege Denizi, ortalarına yakın bir "hatla ikiye" ayrılmaktaydı. Bu hatta, İngilizce (Flight Information Region) kısaca "Fır hattı" denilmektedir. Bu anlaşmaya göre, Ege Denizi'nin doğusundaki hava trafiğinin düzenleme yetkisi Türkiye'ye, batısı ise Yunanistan'a bırakılmıştı.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, "Oniki Ada" İtalya'dan alınıp Yunanistan'a verilince, Yunanistan Ege Denizi'ni bölen bu hattı Anadolu kıyılarına kadar gerileterek kendi alanını genişletmek istemiş, bunda da başarı sağlamıştır. 1952 yılına, Yunanistan'ın isteği doğrultusunda yapılan yeni sözlü anlaşmayla, Yunanistan'ın Ege Denizi'ndeki trafik düzenleme yetkisi genişletilmiş oluyordu. Ancak bu konuda, yazılı ne bir bakanlık onayı ne de hükümet kararı bulunmaktadır. Konu, Genelkurmay Başkanlığı ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na da sorulmamıştır o günlerde.

Yunanistan bu yetkisini kullanarak, Ege Denizi üzerinde Türk jetlerinin uçmasına engel olmak, Hava Kuvvetleri'nin eğitim uçuşlarına da olanak tanımamak istemiştir yıllarca. Yunan hükümeti, Türk uçaklarının çok süratli uçmaları nedeniyle Yunan semalarını ihlal edebileceklerini de söylemiştir Türkiye'ye. Bu da yetmemiştir. Türk jetlerince kullanıldığı sanılan bir "hava koridoru"na tahrip gücü yüksek füzeler fırlatılmıştır üstelik. Türk donanmasının Ege'de petrol aramasını:

Diplomatik kurallara aykırı bir kuvvet gösterisi... sayan Bay Demirel, Yunan Hava Kuvvetleri'nin fırlattığı füzeleri:

- Füze uçmakla bulut aşınmaz... mantığı içinde karşılamış ve susmuştur bu saldırıya karşı.

Yunanistan'ın "Ege macerası" bununla da bitmemiştir. Faşist Yunan Hükümeti, Lozan ve 1947 tarihli, İtalya'da imzalanan barış anlaşmalarına aykırı olarak Ege Denizi'ndeki adaları, askeri "havalimanları" ile donatmıştır. Çanakkale Boğazının hemen karşısında Limni ile Rodos adalarında jet üsleri kurulmuştur. İstanköy, Laros, Sisam, Sakız ve Midilli adalarında güçlü havalimanları yapılmış, Larso adasına da "Yat Limanı" adı altında bir "çıkarma üssü" inşa edilmiştir.

Yunanistan bir savaş olasılığı için bütün hazırlıkları tamamlarken, Demirel Hükümeti uluslararası anlaşmalara dayanan haklarımızı kullanmak için parmağını bile kıpırdatmamıştır. Üstelik Ege'de Türk Hava Kuvvetleri'nin eğitim uçuşları da durdurulmuştur.

Şimdi Türkiye, "kıta sahanlığı" dolayısıyla, Yunanistan'la "ciddi" bir uyuşmazlığın içindedir. Ege Denizi, uluslararası anlaşmalarla yeni statülere bağlanabilecektir. Önümüzdeki günlerde, Türk ve dünya kamuoyu önünde hak ve yetkilerimiz yeniden tartışma konusu olacaktır.

"Kıta sahanlığı" konusu ile birlikte, Oniki Ada'nın hava üslerinden arınarak, "Fır Hattı"nın yeniden saptanması, Türkiye'nin güvenliği açısından çok önem taşımaktadır.

Bütün bu konuların tartışılabilmesi, söz konusu belge ve bilgilerin ortaya çıkmasına bağlıdır. İç politikanın yoğun çekişmeleri sırasında Türk Devleti'nin hakları ve yetkileri de unutulmuştur. Yıllarca.

Hatırlatanlar da susturulmuştur zorla.

Kontenjan Senatörü Batur, senato kürsüsüne çıkıp bu konularda parlamentoyu ve kamuoyunu aydınlatmalıdır. Acaba, Türk Hava Kuvvetleri'nin eğitim uçuşları için Demirel Hükümeti ile bu konuda görüşmüş müdür? Eğitim uçuşları için eldeki olanaklar kullanılmış mıdır? Yunanistan, anlaşmalara aykırı olarak Oniki Ada'da jet üsleri kurarken, Batur, Hava Kuvvetleri Komutanı olarak hükümeti bu konuda uyarmış mıdır? Yunan Hava Kuvvetleri Türk jetlerinin uçuşlarına engel olabilmek için "hava koridor"larına füze atmış mıdır? Atmışsa, Batur'un bu konuda tepkisi ne olmuştur? Hükümet, zamanında bu konuyla ilgilenmeye çağırılmış mıdır?

Eski Hava Kuvvetleri Komutanı Batur'un bu soruları, gereken önem ve ciddiyetle yanıtlaması sanırız kendisinin hem hakkı hem de görevidir.

Açıklama bekliyoruz...

(Yeni Ortam, 17 Haziran 1974)

HİÇ...

Bazı günler birdenbire acı kaplar içinizi. Yüzünüz gülmez hiç.

- Bir şey mi oldu, diye sorarlar çevrenizden.

- Hiç... dersiniz, canım sıkılıyor nedense...

Gerçekten de bilmezsiniz nedenini. Kuşkuların girdabı döner içinizde. Hüzünlerin en alaturkası çalar kapınızı. Geçmişteki bir küçücük olaya takılır aklınız. Bir eksikliğin çaresizliğini duyarsınız içinizde;

- Ne kadar korktum gelmeyeceksin diye?

- Neden gelmeyeyim?

- Ne bileyim ben, korktum işte...

Geçmiş günlerin küçük mutluluklarına kayar gider düşünceleriniz. Arkadaş ıslıklarının uğultuları... Okul kapılarında bekleyişler... gizli buluşmalar... ve bir papatya falının umutları:

- Seviyor... sevmiyor... seviyor... sevmiyor.

- Neden geç kaldın bu kadar?

- Koşarak geldim. Bak hala nefes nefeseyim...

- Gelmeyeceksin sandım da.

Bir atlı karıncadır geçmiş günler. Gelir geçer gözlerinizden. Bir küçücük çocuksunuz. Babanızın elinden tutmuş "Meclis Parkı"na gitmişsinizdir. Yolda marşlarla yürüyen askerleri görmüşsünüzdür. Siz de küçücük ayaklarınızla rap rap yürümüşsünüzdür uzak kaldırımlardan:

- Büyüyünce ben de subay olacağım... dersiniz babanıza:

- Büyü de öyle...

Hiç nedeni yokken hüzün kaplar içinizi. Kolunuzu kanadınızı kırmışlardır sanki. Ne bir şarkı ısıtır içinizi, ne de bir kadeh içki. Anılarımızın dönme dolabı döner hep:

- Eylemine uyan... yasanın.., maddesinin... fıkrasına,.. göre... mahkumiyetine... tutuklulukta geçen sürenin mahsubuna... İlinde emniyet gözetimi altında tutulmasına... temyiz yolu açık olmak üzere...

Ve okuduğunuz hukuk, öğrendiğiniz hukuk, öğrettiğiniz hukuk gelir aklınıza. Birkaç hukuk bilgininin yosunlaşmış düşünceleri:

- Dugult der ki... Jaze der ki... Laski diyor ki..

Sonra siyah ciltli bir kitaptan büyüyüp büyüyüp gözlerinize çarpan bir satır:

İnsan insanın kurdudur... insan insanın kurdudur... insan insanın... insanın, insanın... insan...

Ve sonra, hiç aklınızda yokken bir alaturka hüzün saplanır yüreğinize:

- İnsan unutulur sanır, unutulmaz unutulmaz...

Çevrenizden sorarlar:

- Bir şeye mi canın sıkılıyor?
- Hiç... dersiniz sessizce.
- Ne olacak ki?

Bir cezaevi arabasında bileklerinizde kelepçe, en yakın arkadaşınızla karşılaşırsınız. Unutursunuz birdenbire acılarınızı:

- Merhaba...

Yasak hemşerim... konuşmak yok.

Bakakalırsınız arkadaşınızın kelepçelerine. Saçları kesik başına. Hafifçe uzamış sakalına. Bütün kelepçeleri kırmak istersiniz, kıramazsınız. Bütün yasakları kaldırmak istersiniz, kaldıramazsınız.

Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümüne... tahakkümüne... tahakkümüne...

Sonra da titrek sesle:

Çok mu üzdüm seni? Bilmezdim bu kadar kırılacağını... dersiniz sevilinize. Yine papatya falları açılır kapanır önünüzde:

- Seviyor... sevmiyor... seviyor... sevmiyor.

Cümleleri karışır birbirine:

- Neyin tahakkümü, neyin sevgisi?..

Bazı günler bilmedik acılarla sarsılırsınız. Hüzün kaplar içinizi:

- Bir şey mi oldu, derler yanınızdakiler:
- Hiç... dersiniz.
- Hiç... hiç... hiç... canım sıkılıyor sadece...

(Yeni Ortam, 19 Haziran 1974)

MUSADDIK ÖRNEĞİ...

Yabancı petrol şirketlerinin zam istekleri Ecevit Hükümeti'nce reddoldu. Hükümet, üretimi durdurma kararı veren A-

TAŞ Rafinerisi'ni "millileştireceğini" açıklayınca, yabancı şirketler "şimdilik" hükümete boyun eğmek zorunda kaldılar. "Şimdilik" diyoruz, çünkü şimdiye dek, petrol konusunda "milli" bir politika izlenmiş değildir Türkiye'de. Bundan sonra, yabancı şirketler "türlü-çeşitli" yollarla hükümeti devirmenin olanağını araştıracaklardır elbirliği ile. Yıllarca, "milliyetçilik" adına izlenen "sömürge" politikasının bir sonucudur bu.

Yabancı petrol şirketlerinin "direniş" kararından sonra, utanma ve sıkılmadan paylarını almaksızın kendilerine "milliyetçi" adını veren "sömürge maşaları", yabancı şirketleri savunmaya başladılar hemen. Sağ basının bütün yazar ve çizerleri, hep birlikte "eyleme" geçtiler. Çünkü, yabancı şirketler "kalk borusu" çalmıştır artık.

Burada bir "parantez" açarak, komşumuz İran'da, bir zamanlar petrol konusunda neler olup bittiğine kısaca değinelim:

Yirminci yüzyılın başladığı yıllarda Kanadalı bir mühendis, İran tapınaklarında yakılan "kutsal meşaleler"in "esrarı" ile ilgilenmeye başladı. Mühendisin adı "William d'Arcy"di ve bu "esrar"ın, İran'da petrol kaynaklarının varlığını kanıtlamaktan başka hiçbir özelliği olmadığını da bilmekteydi. Kanadalı mühendis, bu tapınakları gezmek ve buralarda araştırma yapmak için İran Şahı Nasirettin'den izin istedi. Bu akıllı mühendis yaptığı araştırmalar sonunda, İran Şahı'ndan, "yetmiş yıl süre için, İran topraklarında kazılar yapmak ve bu kazılar sonunda elde edilecek ürünlere sahip olma hakkını da almış oluyordu. Artık, "ferman şahın", petroller ise Kanadalı mühendisindi.

Fermanın, Kanadalı mühendisin eline geçtiğini öğrenen İngiliz "Entelicans" servisi İran'a, papaz kılığında bir ajan yollayarak, petrol arama yetkisinin İngiliz kilisesine devredilmesini sağladı. Kanadalı mühendise de bir asalet nişanı olarak "sir" ünvanı da verildi. İran'da uzun yıllar petrol üretimine el koyan "Anglo-Persian" şirketi de böylece kurulmuş oldu. İşte kısa adıyla "BP", bildiğimiz "British Petroleum", ilk kez "Anglo-Persian" şirketi olarak kurulmuştu.

1925 yılında İran tahtına Şah Rıza Pehlevi geçince, bu yetmiş yıllık ayrıcalığı ortadan kaldırmak istedi. Bu karar üzerine Amerikan ve İngiliz petrol şirketleri Şah'ın en yakın adamlarını da satın alarak ayrıcalıkları yeniden elde ettiler. 1951 yılına bu koşullarla gelindi.

1951 yılında İran Hükümeti'nin başında Dr. Musaddık adında "milliyetçi" bir başbakan bulunmaktaydı. Musaddık, yabancı petrol şirketlerinin elde ettiği ayrıcalıkların antlaşmalar yoluyla azaltılmasını, hiç olmazsa yabancı şirketler ve İran Hükümetince ortaklaşa paylaşılmasını istemekteydi. Bu amaçla, petrol şirketlerini antlaşma masasına çağırdı.

Musaddık'ın bu çağrıları yabancı şirketlerce reddoldu. O günlerde İran'da "millileştirme" eğilimleri de ağır basıyor, "kamuoyunda" yabancı şirketlere karşı tepkiler de yoğunlaşıyordu. 1951 yılı Mart ayında Dr. Musaddık İran petrollerini millileştirdi.

Bu karardan sonra, Musaddık yönetimine karşı hoşnutsuzluklar arttı. Yabancı petrol şirketleri, bütün teknisyenlerini geri çekerek, İran petrolüne "boykot" ilan etti. Millileştirme kararından iki yıl sonra İtalyan ve Japon şirketleri, Basra Körfezi'nden petrol yüklemeye başladılar. İran petrolleri yeniden alıcı bulmaya başlıyordu. Bu, yabancı şirketler için bir "alarm" oldu.

Tam bu günlerde, ülkede karışıklıklar artırıldı. Ekonomik durum da hiç iç açıcı değildi. Musaddık bu koşullarla bir siyasal bunalıma doğru sürüklenmekteydi, zorla. Amerikan Gizli Örgüt yetkilileri ve petrol şirketlerinin adamları Tahran'da "karargah" kurdular bugünlerde.

Ve, Dr. Musaddık, bir askeri darbe ile düşürülerek yerine "General Zahidi" getirildi. Darbe sonunda millileştirme kararı geri alındı. Yabancı şirketler yeniden bazı ayrıcalıklara kavuştular.

Bu darbenin CIA tarafından yapıldığı sonradan hem CIA yetkilileri hem de petrol şirketlerince açıklandı.

İşte, İran'da "milliyetçi Musaddık" ile yabancı şirketler arasındaki savaşın kısa öyküsü budur. Kısadan hisse alalım.

Gerçek "milliyetçi" ülkede yeraltı ve yerüstü kaynaklarının devletin elinde olmasını ister. "Sömürge maşaları" da Türk devletine karşı yabancı şirketlerin avukatlığını, daha gerçekçi bir tanımla "uşaklığını" yaparlar.

Petrollerimiz millileştirilir. Ancak bu yabancı uşaklarını millileştirmek mümkün değildir.

(Yeni Ortam, 20 Haziran 1974)

QUISLING KİMDİR?

Quisling, bir Norveç Başbakanı'nın adıdır. İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler'le işbirliği yaparak ülkesini bir "müstemleke valisi" gibi yönetmek isteyen bu işbirlikçi politikacı, savaş sonunda idama mahkum olmuştur. Siyasal bilimde, ülkesini yabancılarla işbirliği yaparak yöneten siyaset adamlarına "Quisling" denilmektedir. Quisling, açıkça, ülkesine ve halkına hıyanet eden devlet adamlarının ortak adıdır.

Fransız tarihinde de aynı dönemde birkaç Quisling örneğine rastlanmıştır. Ünlü Fransız Mareşalı Petain, Hitler ordusuyla anlaşarak "Vichy Hükümeti" kurmuş ve başbakanlığa da eski sosyalistlerden "Laval"ı getirmişti. Petain, bir anayasa hazırlatarak devlet başkanının yetkilerini artırdı. Ülkesini tam bir işbirlikçi olarak yönetti bu eski asker. De Gaulle'ün Fransa'nın kurtuluşu ile birlikte iktidara gelmesi üzerine, Başbakan Laval ile birlikte ölüm cezasına çarptırıldı. Laval kurşuna dizildi. Petain'in cezası ömür boyu hapse çevrildi.

Bu iki örnek, tarihin unutulmuş bir sayfasının ölü satırları değildir. Çünkü Quisling, bugün bütün yoksul ülkelerde hıyanetlerin canlı heykeli olarak gözler önündedir.

Türk tarihine bakarsak, Quislingler'in İkinci Dünya Savaşı'ndan önce de yaşadıklarını görürüz. Ulusal Kurtuluş Savaşı'mızda, "işgal orduları" ile işbirliği yapmış olan Sultan Vahdettinler, Damat Feritler, Anzavurlar ve Ali Kemaller de, yakın tarihimizin ihanet örnekleridir. Bunlar, kendi siyasal çıkarları ile "müstevlilerin siyasi emellerini" birleştiren ihanet simgeleridir.

Yoksul ülkeler, uluslararası sermayenin tekeli altındadır. Bu ülkelerde egemen sınıflar, yabancı sermaye ve bu sermayenin sahibi güçlü devletlerle işbirliği yapmak zorundadırlar. Emperyalizm, bu ekonomik ve siyasal ilişkilere verilen addır.

Emperyalizmin "savaş öğretileri", yoksul ülkelerdeki "ulusçu uyanışlar" ve "reform isteklerini" de:

- Dolaylı saldırı... kabul etmekte ve bu akımların önlenmesi için yeni yollar önermektedir. Yoksul ülkelerin, "tankla, topla, tüfekle" değil, ekonomik olanaklarla sarılıp kuşatılmasına:

Yeni emperyalizm... denilmektedir. Bu yeni emperyalizm, ekonomik ve siyasal çıkarlarını savundurabilmek için, ülkede siyaset adamları tutmaktadır. Bunlara da:

Yeni Quislingler... adı takılmaktadır.

Quisling kimdir? Quislingler kimlerdir?

Emekçi halk yığınlarının istemlerini bastırabilmek için kanlı faşist diktalar kuranlardır. Ülkesini yabancı güçlerin açık pazarı yapabilmek için yeraltı ve yerüstü kaynaklarını yabancıların tekeline sokanlardır. Halkını yabancı sermayenin ipoteği altına almak için anlaşmalar imzalayanlar, yabancılarca hazırlanan yasaları olduğu gibi kabul edip, bunları değiştirmek isteyenlere karşı koyanlardır.

Kimdir Quisling? 1945 yılında Norveç'te, kurşuna dizilip ölmüş müdür yoksa? Ölmüş ve unutulmuş mudur?

Hayır!

Bir savaş anında, ordunun yakıtını kesen yabancı petrol şirketlerini savunmak için dirilmiştir işbirlikçi başbakan.

Ülkesinde kiralanan yabancı üslerde başka devletlerin bayraklarını dalgalandırmak için dirilmiştir bu hain politikacı.

Halkın ulusçu uyanışlarla bilinçlenip haklarına sahip çıkmasını önlemek için dirilmiştir Quisling.

Quisling, bugün, bütün yoksul ülkelerde, boynundaki idam hükmünü atıp yerine bir kravat takarak, yine eski görevine başlamıştır. Ve öyleyse hep birlikte soralım yine:

- Quisling kimdir Türkiye'de? Kim acaba?..

(Yeni Ortam, 21 Haziran 1974)

MATERYALİST...

Parlamentodaki son görüşmede, bazı bilimsel kavramlar da ortaya atıldı. MSP sözcüsü, AP'liler için:

- Sizler materyalistsiniz... deyince muhalefet sıralarından bir uğultu yükseldi.

- Materyalist sensin... gibi sataşmalar duyuldu.

Bilimsel kavramların bazıları günlük dilde de kullanılır. Örneğin hukuk dilinde "tasarruf" denildiğinde "işlem" akla gelir. Aynı "tasarruf" kavramı ekonomi biliminde bir başka anlamı içerir. Bunun gibi, "oportünist" sözcüğü günlük dilde "fırsatçılık" anlamında kullanılırken, Marksist terminolojide bambaşka bir anlama gelmektedir.

"İdealist" sözcüğü de böyledir. Bir insan için "İdealisttir..." denilirse, bu insanın bazı inançlara ve ülkülere sahip olduğu, bunları gerçekleştirmek için bütün özverisi ile çalıştığı anlatılmak istenir günlük konuşmalarda.

Oysa "idealizm" felsefede bir başka anlamda kullanılmaktadır. Bu anlamda "idealizm", materyalist düşüncenin karşıtıdır. Materyalizm ise, giderek "diyalektik materyalizm" denilen Marksist felsefe yöntemini oluşturmuştur. Toplumsal bilimleri Marksist yöntemle inceleyen bilim adamlarına, "Diyalektik materyalist görüş sahibi..." denilir. Felsefede, Marksizm'in tersine idealizm, doğanın, toplumun ve düşüncenin gelişme yasalarını "objektif aklın" birer ürünü sayar. "Diyalektik materyalist" görüş ise, toplum olaylarını, sınıflararası uzlaşmaz çelişkl zinciriyle açıklayarak bu çelişkinin karşılıklı etkilerini inceler.

İşte bu bilimsel kavramlar, özlerinden soyutlanarak kullanılmaktadır şimdi. Bir süre sonra:

- Pis materyalist... denilecek. Buna karşı:
- Babandır... karşılığı verilecektir.

Bana materyalist diyecek adamın ağzını yırtarım... gibi tartışmalara da tanık olacağız galiba bu gidişle.

Şimdi Adalet Partisi'ne "materyalist" denilirken, şüphesiz bu parti iktidardayken milli eğitimde "diyalektik materyalist" yöntemi benimsetmiştir, denmek istenmiyor. Anlatılmak istenen, bu partinin okullarda "din derslerini" gereği gibi okutmadığı, gençliğe "manevi değerleri" aşılamadığıdır. MSP'liler, AP yöneticilerine:

- Gençleri komünist yapan sizlersiniz. Çünkü onlara manevi değer vermediniz... demek istiyorlar açıkça.

Türkiye'de yıllarca yürürlükte olan tek rejim, inançsız politikacıların "cehalet düzeni"dir. Dönemler değişir, partiler değişir, fakat bir türlü bu bilgisizlik giderilmez. Adam çıkar kürsüye:

Anarşist suçlusu affedilemez... der. Oysa, sıkıyönetim mahkemelerinde hiçbir sanık anarşistliği yasaklayan yasa maddesi gereğince mahkum olmamıştır. Şu anda cezaevlerinde bulunanlar ya komünist örgüt kurma ya da Anayasayı ihlal suçuyla yargılanmıştır. Yani, "anarşist suçlusu" diye bir tek sanık yoktur cezaevinde. Fakat tepinir bizim politikacılar, "Anarşistlere af yok..."

Gazetelere demeç veren, kürsülere çıkıp konuşmalar yapan bu politikacıları, birileri çıkıp da sınava çekse:

- Materyalist kimdir?
- Paraya düşkün olan.
- Komünist nedir?
- Din iman tanımayandır.
- Anarşist nedir?
- Servet düşmanıdır.
- Leninist nedir?
- Şanlı tarihimize karşı Maoist bir düzen kurmak isteyendir.
- Marksist kimdir?
- Leninistlerle birlikte eyleme geçendir.
- Maoist kime denir?

Ne dediniz efendim? Maoist mi? Galiba "hatta Maoist" olacak bu. Hem servet, hem tarih, hem de Türklük düşmanı olan, anarşist demek. Tek başına Maoist olmuyor. "Marksist-Leninist hatta Maoist" olanlar anarşisttir...

Şaka bir yana, inanır mısınız ki bu konularda bilgi sahibidir bu politikacılar?!.. Sadece papağanlar gibi ezberledikleri kavramlarla tepinerek "vatan kurtardıklarını" sanırlar. Siz hiç "fikir suçu" sanığı AP'li, DP'li, CGP'li, MHP'li gördünüz mü? "Fikir suçu" işlemek için de insanda bir parça "fikir" olması gerekmez mi?

Boşuna mı kitap düşmanlığı yapar bunlar?

(Yeni Ortam, 22 Haziran 1974)

TRT'NİN MARİFETLERİ

Muhalefet, görevini yapmıyor. Bugün, "millet bütünlüğüne" ve "hür demokratik düzenimize" karşı bazı şarkı ve türkülerle, Marksist, Leninist hatta Maoist bir düzen getirmek isteyenler, TRT mikrofonlarına kadar uzanmışlardır. Radyo ve televizyonlarda bir türkü ısrarla çalınmaktadır.

- *Sağdan "sola", "soldan" sağa salla bayrağı düşman üstüne...*

Bu gibi türkülerle, sinsice "sol" propagandası yapıldığı açıktır. Bayraklar "soldan" sağa, sağdan "sola" neden sallanır? "Sol" bir düzen getirmek için. Marksist'lerin maksadı açıktır.

Bugünlerde çalınan bir başka şarkı da gözden kaçmamıştır:

- Nice güle arzeyleyem, "kızıl" gülem ben...

Görülüyor ki, burada da "kızıl" denilerek, açıkça Kızıl Çin propagandası yapılmaktadır. Neden "beyaz gül" denmiyor da "kızıl gül" deniliyor?.. Maocular nerelere kadar sızmışlar, baksanıza!

Ayrıca, ikide bir, hiç ilgisi yokken:

- Kızılcıklar oldu mu?... diye türküler söylenmekte ve buna da seyirciler tempo tutmaya zorlanmaktadır. Bir memlekette, "kızılcıklar oldu mu" diye sormak, Marksistler ve Leninistler ve hatta Maoistler, ihtilal için hazır mıdır... demektir.

Aynı günlerde:

- Bize de derler Çakıcı I "Yakanz" konaklan... diyen türkülere yer vermek, açıkça "şehir eşkiyalığını" tahrik ve teşvik etmek demektir. Bir de şuna bakın:

- Pencere kınldı, piştov patladı...

Ya bu ne demek?.. Kimsenin gözünden kaçmıyor bunlar. Bazı türkülere ustaca yerleştirilmiştir bu propaganda unsurları:

- Kalenin dibine taş ben olayım,

Gelene geçene "yoldaş" olayım...

"Yoldaş" kime denir? Komünistlere. Peki "yoldaş"ın ne işi var türküde?.. Açık değil mi meş'um emelleri?!..

Ya şuna ne demeli:

- Ben giderim sağa, o çeker beni "sola"

İşte, "şiddet unsuru" da var burada. Millet sağa gidiyor, fakat sola çekiliyor. Hem de zorla... Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakküm tesis etmesi de ancak böyle olur işte.

Şu türküye bakın:

- O yana dönder beni "bu" yana dönder beni,

Sağ yanımda yare var "sol" yana dönder beni...

Yani, açıkça "solcu" olalım demek istiyor türkü. Sağ yanında yarası varmış. O yara ne? Şanlı tarihimizin, atalarımızın yadigarı olan yara mı? Sağımız neden yaralı olsun?

12 Mart 1971 tarihinden önce bazı "tepeden inmeciler" de:

"Son meclis"i can üzre cam olsun erenler... derken meclisin feshedilerek yerine, Marksist-Leninist bir "kurucu meclisin" gelmesini istiyorlardı.

- *Dağlar, dağlar, viran dağlar...* diyen Rumeli türküsünde de dağlarda "kır eşkiyalığı" yapan anarşistlere seslenilmekte, üstelik:

- *Ferman padişahın, dağlar bizimdir...* denilerek de, kırlardan şehirlere doğru gelişecek eylemler övülmektedir.

Pir Sultan Abdal'dan:

- *Gelin canlar bir olalım...* türküsü çalınırken de, bütün devrimcilerin, "demokratik devrim stratejisine" göre örgütlenmeleri ve bundan sonra da "eylemli kalkışma"ya geçmeleri salık verilmektedir.

İşte, kamuoyu böyle hazırlanmaktadır. TRT'nin Marksist-Leninist bir ihtilal hazırlığı içinde olduğu "her türlü izahtan varestedir." "Millet vicdanında makes bulmayacak olan bu haince emeller", zaten, milliyetçi vatandaşlarımız gözünde "ebediyyen mahkum olmuş"tur. "Körpe dimağları" kimse zehirleyemeyecektir. Milli vicdan, buna izin vermeyecektir.

TRT için bir meclis araştırması yapılmalı ve yöneticiler layık oldukları cezalara çarptırılmalı, İsmail Cem kurşuna dizilmeli, Mehmet Barlas ipe çekilmelidir.

Yeter bu milletin solculardan çektiği...

(Yeni Ortam, 23 Haziran 1974)

HAKKINIZ VAR MI?

21 Ekim 1961 günü, İstanbul'da Harp Akademileri'nde toplanan 10 general ve 28 albay, hep birlikte şu "protokol"e imzalarını atıyorlardı:

1 Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları (aşağıda açık imzaları bulunan) 21 Ekim 1961 günü saat 14:30'da toplanmışlar ve gündemlerinde mevcut olan konuları müştereken müzakere etmişler ve ittifakla aşağıdaki karara varmışlardır.

a - Türk Silahlı Kuvvetleri, 15 Ekim 1961 günü yapılmış olan seçimden sonra gelecek yeni Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanmadan evvel fiilen duruma müdahale edecektir.

b - İhtilali, milletin hakiki ve ehliyetli müesseselerine tevdi edecektir.

c - Bütün siyasi partiler faaliyetten menedilecek, seçim neticeleri ile Milli Birlik Komitesi feshedilecektir.

d Bu kararın tatbiki 25 Ekim 1961'den sonraki bir güne tehir edilmeyecektir.

e - İşbu zabıt varakası üç nüsha tanzim edilmiş ve bütün üyeler tarafından imza edilmiştir.

21 Ekim 1961 saat 18.00

Bu bir ihtilal kararıdır...

Bu kararın altında ilginç imzalar bulunmaktadır. Bu adlardan birkaç tanesini açıklayalım: O zamanki rütbeleri ile, Tuğgeneral Faruk Gürler, Tuğamiral Celal Eyicioğlu, Kurmay Albay Suat Aktulga, Kurmay Albay Namık Kemal Ersun, Kurmay Albay Fikret Köknar...

Şimdilik burada duralım. Kim bunlar? Açıklayalım. Gürler ve Eyicioğlu, 12 Mart Muhtırası'nı imzalayarak ülkemizde sıkıyönetim ilanına önayak olan Kara ve Deniz Kuvvetleri Komutanları'dır. Suat Aktulga, Diyarbakır ve Siirt Sıkıyönetim Komutanlığı'nı üzerine almış bir orgeneraldir. Fikret Köknar, Faik Türün Paşa'nın emrinde, İstanbul'da önemli görevler yürüten bir korgeneraldir. Namık Kemal Ersun, Ankara Sıkıyönetim Komutanı olarak görev yapmış olan orgenerallerimizdendir.

12 Mart 1971 tarihinden sonra binlerce aydın, öğrenci, öğretmen, işçi ve köylü gözaltına alınmıştır. Bunlardan bir kısmı "gizli örgüt" kurma suçuyla yargılanmıştır. Yukarıdaki belgeden de anlaşıldığı gibi, bu emirleri verenler de bir zamanlar "gizli örgüt" kurarak "kurulu düzene karşı" bir ihtilal hazırlığında yer almışlardır. Suç değil midir bunlar?

İmzaladıkları protokolde:

Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanmadan önce fiilen duruma müdahale edilecektir... denilmektedir. Yani; "Büyük Millet Meclisi'ni ıskata ve çalışmadan men'e" karar vermişler sayın komutanlar.

Suç değil midir bu? Ülkenin bütün namuslu hukukçularına soruyorum. Suç değil midir ihtilal protokolü imzalamak?

- Askeri müdahale sonunda, ihtilali, milletin hakiki ve ehliyetli temsilcilerine tevdi edeceğiz... demişler. Ne demektir bu? Milletin temsilcileri genel oyla seçildiğine ve seçimler de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gözetimi altında gerçekleştirildiğine göre, ne istiyor bu "cuntacı" subaylar?

Suç değil mi, bu toplantıya katılmak? Disiplinle bağdaşır mı hiç?

- Bütün siyasi partiler faaliyetten menedilecek, seçim neticeleri ile Milli Birlik Komitesi feshedilecektir... kararına varılmış. Kimler vermiş bu kararı? 12 Mart sonrası sorumlularından Faruk Gürler, Celal Eyicioğlu, Suat Aktulga, Fikret Köknar ve Namık Kemal Ersun.

Suç değil midir bu kararı almak? Ve, ordunun bütünlüğüne aykırı değil midir acaba?

27 Mayıs'tan sonra, kurdukları "gizli örgütlerle" "Anayasa'yı tağyir, tebdil ve ilga" etmek için çalışmalar yapan, sıklyönetim bildirilerindeki tanımla, "illegal çalışan" bu komutanlar, 12 Mart döneminde nasıl birdenbire demokratik düzen yanlısı oluverdiler? Önce kendi vicdanlarında, sonra kamuoyuna yanıtlasınlar.

12 Mart 1971 tarihinden sonra gözaltına alınan, tutuklanan, işkenceevlerine gönderilen yüzlerce, binlerce kişi adına soruyoruz... Bugün sokaklarda "işportacılık yapan" 12 Mart'ın emekli ettiği genç subaylar adına... Elleri, ayakları zincire bağlanıp, Erenköy işkenceevinde işkencecilere götürülen şerefli tümgeneraller adına... 27 Mayıs Devrimi'nin şerefli komutanı Cemal Madanoğlu adına, işkenceevlerinde en aşağılık işkencelerle inletilen kurmay albaylar, yarbaylar, binbaşılar adına... Ünü yurt dışına taşmış profesörler, yazarlar, namuslu doçentler ve genç asistanlar adına...

Cezaevlerinde dövülen, sövülen işçiler ve köylüler adına... Sadist işkencecilerin acımasız ellerine terkedilen genç kızlarımız, genç öğretmenlerimiz adına soruyoruz:

Sizler birer gizli örgüt üyesiyken, ne hakla bunca insanı işkence evlerine, ceza evlerine gönderdiniz? Evet, ne hakla?!.. Tarih önünde, kamuoyu önünde, dilerseniz bağımsız mahkemeler önünde konuşun...

Bütün bunları soruyoruz ve elimiz kalem tuttukça da sormaya devam edeceğiz...

(Yeni Ortam, 24 Haziran 1974)

YANMAYAN KAZ...

Bay Demirel bugünlerde çok telaşlı. Bir Alman gazetesinin Atina muhabirine verdiği demeci yalanlamaya çabalıyor şimdi. Türkçe'de, bu tutuma:

- Çevir kazı yanmasın... derler.

Demirel de, Ege'de uyuşmazlık konusu petrol kaynakları dolayısıyla, Çandarlı gemisinin yaptığı araştırmalar için:

Türk Donanması kuvvet gösterisi yapıyor... demiş ve eklemiştir:

- Bu tutum diplomatik kurallara aykırıdır.

Yurtsever Türk kamuoyu, Demirel'in tutumunu eleştirince, ana muhalefetin sabıkalı lideri:

- İddiaları tamamen yalan. Benim neyi söyleyip neyi söylemeyeceğimi kamuoyu bilir... diyor hiç çekinmeden.

Gelişmelere kısaca gözatalım: "Kıt'a sahanlığı" dolayısıyla, Yunanistan'la aramızda bir uyuşmazlık başgösterince, Ecevit Hükümeti, Ege'deki haklarımızı korumak için gerekli yollara başvurmuştur. Bu arada, yabancı petrol şirketleri, "eyleme geçerek" petrol üretimini durduracaklarını da açıkıamışlardı.

İşte tam bugünlerde... Evet, hükümetin ulusal çıkarlarımızı savunduğu tam bugünlerde, Milli Eğitim Bakanı Üstündağ hakkında bir gensoru açılarak, 20 MSP'li milletvekilinin oylarıyla düşürülmek istendi, muhalefetçe.

Muhalefet, af konusunda kendileri ile birleşen 20 milletvekilinin, "ahlak dersleri" konusunda Üstündağ'a karşı olduklarını ve bu bakanı değiştirmek için yol aradıklarını biliyordu. Fırsat bu fırsat dendi. Kollar sıvandı. Meclis kürsülerinden dehşetengiz suçlamalar okundu. Sağ basın "komünistlik", "anarşistlik" gerekçeleri ile saldırdı hükümete. Bu arada Ege'de donanmamız petrol aramakta, Türkiye'de yabancı şirketler de Hükümeti tehdit etmekteydi.

Hep rastlantıydı bunlar...

Sağ basın, yabancı petrol şirketlerinin savunuculuğunu üzerine aldı. Yazılar yazıldı, incelemeler yapıldı...

İşte bu gelişmeler olurken, Alman "Frankfurter Allgemeine Zeitung" Gazetesinin Atina muhabiri Türkiye'ye gelerek Bay Demirel'den bir demeç aldı. Demirel açıkça:

Türk Donanması Ege'de kuvvet gösterisi yapıyor... dedi Atina'da oturan muhabire.

Bu demeç, Alman, Yunan ve Türk basınında çıktı. Demeç Türkçe'ye çevrilerek yayınlandı. Eleştiriler parlamento kürsülerine kadar götürüldü. Bazı milletvekilleri Demirel'i kınayan bildiriler imzaladılar.

Şimdi ortada iki sav var: Birincisi bizlerinki... Bizler diyoruz ki:

Demirel Alman gazetesine demeç vererek "Türk Donanması Ege'de kuvvet gösterisi yapıyor" demiştir.

Buna karşı Demirel:

Hayır yalan. Benim neyi söyleyip neyi söylemeyeceğimi kamuoyu bilir... demektedir. Savunma da budur.

Biz kanıtlarımızı sunalım: "Frankfurter Allgemeine Zeitung" Gazetesi... Demeç gazetede çıkmış ve çeşitli dillere çevrilmiştir. Tanık da, gazetenin Demirel'den demeç alan muhabiri... Sorulacak soru şudur:

- Dedin mi, demedin mi?

Yanıt:

- Hayır, demedim.

Soru:

- Peki, Alman gazetecisi bunu kendiliğinden mi yazıyor?

İşte gazete, işte demeç...

Uzatmayalım: Türk Ceza Yasası'nın 140'ncı maddesinde:

Devletin hariçteki itibar ve nüfusunu kıracak şekilde devletin dahili vaziyeti hakkında yabancı bir memlekette, asılsız, mübalağlı ve maksadı mahsusa müstenid havadis veya haberler neşreden veya milli menfaatlere zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunan vatandaş beş seneden aşağı olmamak üzere hapse konulur... denilmektedir.

Bu demeci Demirel değil de, adı "aşırı solcuya" çıkmış bir vatandaşımız verseydi, siz o zaman görürdünüz kızılca kıyameti...

Çünkü Demirel sıradan bir vatandaş değildir ve çünkü Türk vatandaşlarına uygulanan Türk Ceza Yasası, hernedense, bir türlü uygulanmaz Bay Demirel'e. Özgürlükleri ülkenin jeopolitiğine aykırı bulanlar bilmem ne düşünürler bu konuda?

Ege'de "petrol" bulunmuş mudur, bilemeyiz fakat Demirel, çevirecek "kazı" bulmuştur kendi aklınca. Ama çevirilen kaz yanar mı, yanmaz mı? O belli değil pek...

(Yeni Ortam, 26 Haziran 1974)

BİR - İKİ - ÜÇLER...

Çocukluğumuzdan kopuk kopuk anılar kalmıştır bellekle-rimizde. Kum doldurduğumuz kovalar, küçük lastik toplar ve hep kavga ettiğimiz o komşu çocukları...

Güzel şirin oyunlarımız vardır. İp atlamış, top oynamışızdır hepimiz.

- Elma dersem çık, armut dersem çıkma...

Bir saklambaç oyununda, gözü kapalı arkadaşımızı kandır-mak için çocukluğumuzun bütün hünerlerini kullanmışızdır.

- Aç kapıyı bezirgenbaşı, bezirganbaşı...

Tanrı hakkı ne verirsen, ne verirsen...

Ellerini başlarının üzerinde köprü yapan iki arkadaşımızın a-rasından böyle geçmişizdir. Böyle şarkılar söyleyerek...

Üçtaşlar, beştaşlar, misket oyunları ve ikramiyeli şekerler...

- Elma dersem çık, armut dersem çıkma...

Koşmuşuzdur, saklanmışızdır, kandırmışızdır...

Bizlere şarkılar ezberletmişlerdir o günlerde:

- Bir-iki-üçler, Yaşasın Türkler / dört-beş-altı, Polonya bat-tı/ yedi-sekiz-dokuz; Almanlar domuz / on-on bir-on iki, İngil-tere tilki / on üç-on dört-on beş, Amerika kardeş...

İkinci Dünya Savaşı'nın sonlandır bu yıllar. Dış politika bile, böyle şarkılarla anlatılmıştır biz çocuklara:

- On-on bir-on iki, İngiltere tilki / on üç- on dört- on beş, Amerika kardeş...

- Amerika kardeş...

Sonra okullarda "süt tozları", sonra ilkokullarda Amerikan filmleri... Ve bir marşın satırları:

Hudutlar boyunca hazır dururuz / Türk'ün düşmanına yaman vururuz...

Kore marşıdır bu. Askerlerimiz, subaylarımız gönderilmiştir Kore'ye. Bilmedikleri bir ülkede, "dünya barışını" koruma ge-

rekçesiyle mezar taşları bırakmışlardır orada. Kimsesiz mezar taşları!..

İstasyonlardan asker kafilelerini geçirmiştik. Kollarında Türk bayrağı olan Mehmetçikleri uğurlamıştık beyaz mendillerle.

- On-on bir-on iki, İngiltere tilki / on üç-on dört-on beş, Amerika kardeş...

Hep çocukluk şarkıları... Oyunlar...

Radyodan haberleri izlerdi babamla annem. Şehit düşenlerin adları okununca ağlardı annem. Babam hiç konuşmaz, içini çekerdi.

Yazık oluyor, yazık... derdi hep.

Ankara'da Ulus'ta otururduk o zamanlar. Anafartalar Caddesi'nden büyük kalabalıklar geçerdi:

- Kahrolsun komünistler, kahrolsun komünistler... diyerek.

Ve oynanan aynı oyun:

- On-on bir-on iki, İngiltere tilki / on üç-on dört-on beş, Amerika kardeş...

- Elma dersem çık, armut dersem çıkma.

Kore'de Kunuri'de yalnız bırakılmıştır Türk askerleri. Amerikan ordusu gelmemiştir yardıma. Tek başına hücum ederek kendisini kurtarmak istemiştir alayımız. Ve yüzlerce erimiz şehit düşmüştür orada.

- Elma dersem çık, armut dersem çıkma...

Saklambaç oynamışızdır küçüklüğümüzde, saklanmışızdır, kandırmışızdır. Hep öğretilen sözleri söylemişizdir birlikte, oyun oynarken:

- On-on bir-on iki, İngiltere tilki..

- On üç-on dört-on beş, Amerika kardeş...

Alayımızın Kore'ye gönderilmesi için Meclis'ten karar bile alınmamıştır. O zaman bu tutumu eleştirenler de birer birer cezaevlerine yollanmıştır.

- Kahrolsun komünistler, kahrolsun komünistler...

Bu yürüyüşleri düzenleyenlerden biri, babamın çalıştığı dairenin genel müdürünün oğluydu. Sonradan askerlik görevini yapmadan Amerika'ya yerleşti. Şimdi de Amerikan uyruğunda.

- On üç- ondört-on beş, Amerika kardeş...

- Kahrolsun komünistler, kahrolsun komünistler...

Çocukluğumuzdan kopuk kopuk anılar kalmıştır. Oyunlar, şarkılar, ip atlamalar, sakıambaçlar...

Ve şarkılar: on-on bir-on iki, İngiltere tilki / on üç-on dört-on beş, Amerika kardeş...

Ve sonra gençliğimizin hiç eskimeyen, unutulmayan gür sesi:

- Bağımsız Türkiye!.. Bağımsız Türkiye!..

Çocuklar böyle büyüyecek artık. Bilerek, görerek, anlayarak... Bir "saklambaç oyunu" gibi kimse kandırılmayacak...

Çocuklar bile...

(Yeni Ortam, 27 Haziran 1974)

MİLLİYETÇİYE BAKIN

Şu satırları birlikte okuyalım:

Türk Hükümeti'nin ATAŞ'a el koymasına maalesef imkan yoktur. Bunu şirketler kadar bakan da bilir. Çünkü vaktiyle çıkarılmış bir İstimlak Kanununa göre, ATAŞ arazisinin istimlakine - kamulaştırılmasına- Türk Hükümeti değil, milletlerarası bir mahkeme karar verebilir. ATAŞ Rafinerisi tıpkı bir yabancı seferetin hukuki statüsüne tabidir. İngiliz seferetini işgal edebilirseniz, ATAŞ'ı da işgal edebilirsiniz.

Kim yazıyor bunları? Mobil şirketinin genel müdürü mü? Shell şirketinin basın sözcüsü mü? Bir Amerikalı iş adamı mı?

Hayır...

Bu satırların yazarı, günlerdir televizyon ekranlarında "petrol meselesinin içyüzü" diye reklam yapılan bir gazetenin başyazarıdır.

Gazetenin adı: Ortadoğu

Kurucusu: Eski AP Milletvekillerinden Ömer Öztürkmen...

Başyazarı: E. Güngör.

Yukarıdakl satırlar da E. Güngör'ün imzasından çıkmış. Aynı yazar günlerdir bu konuyu işliyor. ATAŞ'ın bulunduğu bölge için açıkça:

- ATAŞ'ın toprak mülkiyeti ... diyebiliyor.

Bunlar milliyetçiymiş... Gazetenin köşesine bir de "Devlet-i Ebed Müddet" yazmışlar. Ve sonra da yabancı şirketlerin sözcülüğüne çıkmışlar!..

Yukarıdaki satırları bir kez daha okuyun ve "milliyetçiliğin" ne olduğunu iyice düşünün. Milliyetçiymiş bunlar...

Neyin milliyetçisi ama?

Bakınız ne diyorlar: Türk Hükümeti ATAŞ Rafinerisi'nde petrol üretimini durduran yabancı petrol şirketlerine engel olamazmış. Çünkü hükümet ATAŞ'a elkoyarsa bu bir işgal olurmuş.

Yanlış okumadınız, Türk Hükümeti'nin kendi ülkesindeki bir petrol rafinerisinde üretimi durduran yabancı şirketlere karşı koyması:

- İşgal... olarak niteleniyor.

Bu milliyetçilere göre, İstimlak Kanunu gereğince hükümetin ATAŞ'ı kamulaştırması olanaksızmış. Çünkü bu "arazi" ATAŞ'ın kendi özel mülkiyetiymiş. Bu nedenle, bu bölgenin kamulaştırılmasına ancak millitlerarası bir mahkeme karar verirmiş...

Dikkat edin, bir Türk vatandaşı yazabiliyor bunları. Hem de milliyetçilik, Müslümanlık ve Türklük adına.

Gelelim ileri sürülen gerçeklere. Anayasa'mızın 130'uncu maddesine göre , "tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır." Bu milliyetçilerin görüşleri önce bu anayasal hükümle çelişmektedir. Bu bir...

Petrol Yasası'nın 11'inci maddesinde, petrol kaynaklarının mülkiyetine devletin sahip olduğu yazılıdır. Bu ikil...

İstimlak Yasası'nda, Türk Hükümeti'nin Türk toprakları üzerinde herhangi bir gayrimenkulü kamulaştırmasına engel bir hüküm bulunmamaktadır. Bu üç...

Yine Petrol Yasası'nın 132'inci ve 92'inci maddelerini okursanız petrol hakkı elinden alınan yabancı şirketin bulunduğu araziyi teslim aldığı gibi bırakmak zorunda olduğunu da okursunuz, bu da dört...

Başkaca hukuksal nedenleri sıralamayalım şimdilik. Konu bu kadar açıkken, bu yabancı şirket avukatları:

ATAŞ'ın toprak mülkiyeti... diyerek, yabancı şirketlere Türk topraklarından arazi ayırmak istiyorlar açıkça. Sonra da kabadayılık yapıyorlar:

- İngiliz sefaretini işgal edebilirseniz, ATAŞ'ı da işgal edebilirsiniz...

Sonra da ulusal çıkarları korumak isteyen bir hükümete hiç çekinmeden:

- İşgalci...diyebiliyor yabancı şirket sözcüleri.

Bunlar bizim için şaşırtıcı değil. Petrol konusunda bütün dünyada oynanan oyun Türkiye'de de oynanıyor. Petrol şirketlerinin Latin Amerika'da ve Orta Doğu'da oynadıkları oyunlar bizde de oynanacak. Biliyoruz bunları.

Kalemlerini, yabancı petrol şirketlerinin tankerlerinde yüzdürenlerin "milliyetçiliği" de budur işte!..

(Yeni Ortam, 28 Haziran 1974)

SAVCI OLSAM

Olaylara baktıkça kendi kendime söyleniyorum:

- Ah bir savcı olsam...

Sonra ceza yasalarını, usul yasalarını, kitapları... Kara kitapları, beyaz kitapları düşünüyorum. Düşündükçe bu özlemimi dışa vuruyorum:

- Ah bir savcı olsam... Hemen ekliyorum sonra:

- Neler neler yapmazdım...

- Ah bir savcı olsam ... La-la-la-la-li-li-lam...

Önce Ticaret ve Sanayi Odası başkanını çağırır:

- Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakkümünü kurmuşsunuz... diye sorular sorardım.

- Ben suçsuzum...deyince:

- La-la-la-la-li-li-lam... derdim. Ah bir savcı olsam.

Sonra büyük toprak ağalarını çağırır, onlar için 141'inci maddeden dava açardım.

Biz kimse üzerine tahakküm kurmadık... derlerse, yine mırıldanırım:

- Li-li li-li-lam...

- Ah bir savcı olsam... Neler, neler, neler yapmazdım...

- La-la-la-la-li-li-lam...

Büyük iş adamlarını bir gece yarısı gözaltına alıp:

- Kurduğunuz gizli örgütlerle Anayasa'yı tağyir, tebdil ve ilga etmişsiniz... derdim. Sorardım, sorardım, sorardım. Konuşurlardı, konuşurlardı, konuşurlardı:

- Bir viski... derdim, onlar terleyince. Kibarca:

- Bir İskoç viski alır mısınız?

- La-la-la-la-li-li-lam...

- Ah bir savcı olsam neler, neler, neler, neler yapmazdım...

"Komando" kamplarının yöneticilerini sorguya çeker, onlar hakkında, 142'nci maddenin ikinci fırkası gereğince dava açardım:

- La-la-la-la-li-li-li-li-lam... Ah bir savcı olsam... Neler, neler, neler yapmazdım...

Büyük işadamları ile işbirliği yapan bürokratları çağırır:

- Sizler, Anayasa'yı ihlale fer'an iştirak etmişsiniz... derdim.

- Bendeniz mi efendim, estağfurullah... derlerse:

- Zat-ı aliniz efendim...derdim. Sizler, sizler...

- La-la-la-la-li-li-li-lam... Ah bir savcı olsam...

Bütün soygunları, kredi ve arsa yolsuzluklarını birer birer izler, bunların sanıklarını sorguya çekerdim:

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Büyük ağabeyleri, kardeşleri, yeğenleri, damatları bir sıraya sokar, bir yıl içinde nasıl milyoner olduklarını sorardım.

- Ah bir savcı olsam, neler, neler, neler yapmazdım...

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Devletin "istiklalini tenkis "edenleri, 152'nci maddeden sorguyu çeker, petrollerin, madenlerin nasıl yabancılara verildiğini sorardım onlara.

- Ah bir savcı olsam...

Sorardım hepsini, hepsini sorardım onlara.

Bütün cinayetleri, bir bir ortaya çıkarıp, katilleri, canileri sorguya çekerdim. İşkencecileri yanıma çağırıp:

- Sizler insan mısınız?... derdim. Ah bir savcı olsam, ah, ah savcı olsam. Olamam ki...Yapmazlar ki...

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Ah bir savcı olsam...

Hep 141-142'den davalar açardım. Sabah dava açardım. Öğlen dava açardım. Öğleden sonra dava açardım. Akşam dava açardım. Toprak ağalarına, işadamlarına:

Sosyal bir sınıfın... derdim, öteki sosyal sınıflar üzerine derdim, tahakkümünü, derdim, kurmuşsunuz derdim.

- Ah bir savcı olsam, neler, neler, neler yapmazdım.

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Bütün yargılananlar, toprak ağaları, işadamları, politikacılar: 141-142'nci maddeler Anayasaya aykırı... derlerse: O zaman:

- Biz de o kanaatteyiz ama, şeriatın kestiği parmak acımaz... der, yine devam ederdim görevime:

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

- Ah bir savcı olsam...

(Yeni Ortam, 29 Haziran 1974)

AVUÇLANAN GÖKYÜZÜ...

Yıllarca önce, Ankara'da nişanlısını öpmek isteyen bir genç, mahalle bekçisi tarafından tabancayla vurularak öldürülmüştü. O günlerde ünlü yazar Çetin Altan:

- Bu bekçiyi, Paris'in büyük bulvarlarından birisinin ortasına koyarsak, şaşkın gözlerinde bütün azgelişmişliğimizi okuruz.... diye yazmıştı.

Bir zamanlar, bu konular da tartışma konusu oldu basında. Mahkemeler "müstehcenlik", "halkın edep ve nezahatine tecavüz" gibi konularla ilgili çeşitli kararlar verdiler. Yargıtay, sonunda "alenen birbiriyle öpüşmeyi" suç saymadı. Böylece "öpüşme" konusu da güvenceye bağlanmış oldu.

"Ahlak" göreli bir kavramdır. Çağdan çağa, toplumdan topluma, kişiden kişiye değişir. Feodalite döneminde, feodal ahlak kuralları yürürlükteydi: Burjuvazi döneminde, burjuva değer yargıları, önceleri özgürlüğün, sonra da bunalımların ve yozlaşmanın kaynağı oldu. Bugün kapitalizmin beşiğinde, burjuvanın yozlaşmış cinsel ahlakı sallanmaktadır. Çağımız, yeni bir ahlakın, toplumcu ahlakın eşiğindedir artık.

İnsanlık bütün süreci içinde, bir tek ortak mirasa bağlanmıştır. O da "özgürlük"tür. İlkel toplumdan günümüze kadar tarih sürecinin her aşaması, her kilometre taşı, insanlığa özgürlüğün yapıtlarını taşımıştır. Bugün, yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde bu özgürlüğü, bu yapıtları hiç bir egemen sayılan ya da geçici olan değer yargılarıyla yadsıyamayız. Bu, insanlığın, insan aklının, bilincinin ürünüdür.

Sanatı bu genel çizgi içinde görmemiz gerekir. İnsanlık, insancıl değer yargılarını ve barışçı özlemleri, sanatçıların sanatçı duyarlığını bir "zabıta vakası" olarak görmek, onları bir "mahalle bekçisi" öfkesi ile izlemek, çağımıza yaraşır bir davranış olamaz.

İnsan varolduğu için, insan duygu ve düşünceleri ile bir bütün olduğu için cinsellik de, resimde, heykelde, şiirde ve yazıda var olmuştur. Sanata yansıyan cinsellik, bir ahlaksızlığın öğesi olamaz. Dinsel konularda yazılmış kitaplar bile, ahlakçı öğütlerini cinsellikten almamışlar mıdır? "Peygamberler Tarihi"ni şöyle bir karıştırın: "Lut"un kızlarının cinsel dürtülerini ,Hazreti Yusuf'u baştan çıkartmak isteyenleri, Hazreti Davut'un arkadaşının karısına sahip olmak isteyişini, "Sodom ve Gomore"deki cinsel sapıklıkları, Hazreti Musa'nın hayvanlarla cinsel birleşmeye karşı açtığı savaşı okursunuz.

Çetin Altan'ın "Bir Avuç Gökyüzü" kitabı, cezaevinden yeni çıkmış ve bir hafta içinde yeniden tutuklanacak olan bir insanın duygu, düşünce ve özlemlerini anlatıyor. Kitap bütünüyle, düzeni oluşturan koşulları, bu koşullarla biçimlenen insanları inceliyor. Karısı, sevgilisi, arkadaşlarıyla, kendisine yabancı bir dünyayı renkli çizgilerle sergiliyor yazar. Yaşama özlemleri, tutukluluk kuşkusuyla yönleniyor. Karısı, kendisine özgü bir başka dünyadan izliyor kocasını. Bürokrasi kendisine tuzaklar hazırlıyor sinsice. Sevgilisinde, bir süre yaşayamayacağı günlerin özlemlerini gidermek istiyor. Bütün bu oluşum içinde düzenin çirkin iskeleti çıklveriyor karşımıza. Kitabın amacı budur: Düzeni, insanı kendisine yabancılaştıran çevresi ile birlikte sergilemek..

Kitabın "müstehcenliği" bir küçücük ayrıntıdır konunun akışı içinde. Bu gibi sahneler, hemen hemen her romanda bulunur. Yazar, insanı bir bütün olarak incelerken, cinselliği de bir yana bırakmamış. İnsanın cinselliğini de yok saymamış.

Sanat, gücünü kurulu düzene karşı takındığı tavırdan alır. Bu tavır, özgürlükle biçimlenir ve güçlenir. Ünlü yazar Çetin Altan'ın romanı da 12 Mart döneminin insanı hiçe sayan baskısına karşı bir eleştiridir.

Biz şimdi Çetin Altan'ın, nişanlısını öperken bir mahalle bekçisi tarafından vurularak öldürülen genç için yazdıklarını a-

nımsıyor ve düşünce özgürlüğü ile sanat anlayışının bu dönemeçleri de atlatacağına inanıyoruz...

(Yeni Ortam, 30 Haziran 1974)

NERDE O GÜNLER?

"Günlerin Getirdiği" adlı televizyon programına çağırılan Başbakan Bülent Ecevit, iç ve dış politika konularında görüşlerini açıklayınca, Bay Demirel hemen çıkışını yaptı:

- Ben de konuşacağım.

Bozbeyli de sesini yükseltti. Durur mu hiç:

- Ben de konuşmak istiyorum.

Artık bundan sonra bütün siyasetçiler tek tek başvurup:

- Ben de...

- Ben de...

- Ben de... diyerek biraz baş ağrıtacaklar. Ne yapalım! Partiler, demokrasimizin vazgeçilmez unsurlarıdır. Katlanmak zorundayız. Gülü seven dikenine katlanır.

TRT'de yönetici olmak basbayağı güç iş. Baksanıza televizyon ekranı da çok ilgi çekici galiba.. Herkes, ille de televizyonda görünmek istiyor. Güçlük de buradan çıkıyor. Düşünün bakalım:

Ajda Pekkan Hanımefendi'ye televizyonda bir program ayırsak, acaba bir süre sonra "Hümeyra" ve "Nilüfer" kızlarımız da:

- Biz de isteriz... derler mi? Bilemeyiz ki...

Geçenlerde Secaattin Tanyerli, Türkçe tangolar söyledi. Biraz yaşlılarımız, geçmiş günleri hatırladılar. Ne iyi oldu ama değil mi? Üstad içli okuyordu. Şimdi, tangoların unutulmaz yıldızı Celal İnce de çıkıp:

- Ben de söylemek isterim... derse ne güç durumda kalınacaktır?

Güç iş vallahi...

Bir de "Makber" sorunu var önümüzde. Güftesi "şair-i azam" Abdülhak Hamid merhum tarafından yazılan bu "milli" feryadımızı, önceleri "Hafız Burhan Efendi" dillendirmişlerdi. Hafızın vakitsiz "ufulü" dolayısıyla, "Hamiyet Yüceses" ablamız:

- Her yer karanlıık... diyerek vatandaşlarımızı hiç öksüz bırakmamışlardı. Son zamanlarda da Emel Sayın kardeşimiz, Rusya'daki Marksist-Leninistlere son Moskova gezisinde aşk ile:

- Allah... çektirmekle kalmamış, üstelik, "Makber" gazelini tek başına çekme konusunda kamuoyuna teminat da vermişti. Şimdi Emel Sayın'a bir program ayrılsa Hamiyet Yüceses ablamız:

"Makber" bana, Hafız Burhan'dan miras kalmıştır. 359 sayılı yasa gereğince, bu gazeli benim de çekmem gerekir. Anayasal haklarımı çiğnetmem ben kimseye... derse, ne yapacaktır, İsmail Cem ve Mehmet Barlas?

Güç iş diyorum ya, vallahi gerçekten çok güç. Kimseyi kırmayacaksın, kimseyi gücendirmeyeceksin, herkesi televizyon ekranına çıkaracaksın... Olacak iş değil! Allah yardımcıları olsun.

"Allah" yardımcı oluyor da, "kul" güçlük çıkarıyor galiba...

Mehmet Barlas, televizyonda Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay ile Fikret Otyam dostumuzu konuşturmuştu. Şimdi, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana Belediye başkanları hep birlikte:

- Bizler de televizyona çıkacağız, derlerse ne yapılacaktır?

Dahası var. Gazetesindeki köşesinde:

Hangi gazetede, milliyetçiliğin hizmetkarı olan Tercüman'a ve bizlere gizli açık sövülüyor; o gazete komünisttir ve Moskof parası ile çıkmaktadır. Böyle bilsinler... diyen "sağcı" Ahmet Kabaklı, cümle küfürleriyle televizyon ekranını şereflendirdiler. Bundan önce de Tarık Buğra, televizyonda TRT Genel Müdürü ile tartışabilmişti. Şimdi, bazı "solcu" yazarlar çıkıp:

- Biz de konuşacağız ve Kabaklı'ya cevap vereceğiz... derlerse ne olacak?

- Sen suuuus... denilecek değil ya?

Bırakalım bu konuyu. TRT futbol maçlarını başarı ile gösteriyor. "İkinci Küme" takımları çıkıp:

- Bizim maçlarımızı da gösterin. Bölücülük yapıyorsunuz... Eşitlik nerede, derlerse:

- Buyurun Danıştay'a... karşılığı mı verilecektir?

Görüyorsunuz, güç iş TRT'de yönetici olmak..

Nasıl aramazsınız o eski günleri? Belki genç okuyucular pek hatırlamaz. Bir zamanlar Nihat Beyler, Ferit Beyler, Musa Paşalar vardı. Onların zamanında hiç böyle tartışmalar çıkmazdı. Büyüklere saygı gösterilir, "sus" denilince susulur, "otur" denilince oturulurdu.

Nerde... Nerde o eski günler efendim!

(Yeni Ortam, 1 Temmuz 1974)

BİR OLAY, BİR BELGE...

Uğur Semerci, 12 Mart 1971 tarihli "Muhtıra" yayınlandığında pilot üsteğmen olarak görev yapmaktaydı. Semerci bu-gün emekli üsteğmendir ve yaşamının son üç yılı açlık ve yok-sulluk içinde geçmiştir.

Neden mi?

Öykümüzün kahramanı, Ankara'da Kara Kuvvetleri Havacılık Okulu'nda kurs görürken beş arkadaşı tarafından ihbar edilerek tutuklanır. Genç üsteğmen, arkadaşlarıyla yaptığı konuşmada "gerçek suçlunun Demirel olduğunu" söylemiştir.

Önce gözaltına alınır Semerci, sonra da tutuklanır. Hakkında, "komünizmi övme" ve "suç olan fiili övme" suçlarından dolayı kovuşturma açılır. Önce kendisini ihbar eden "Sayın muhbir vatandaşları" tanıyalım:

Pilot Yüzbaşı Adil Bozkurt... Pilot Üsteğmen Sefer Bilgin... Pilot Üsteğmen Beşer Çulha... Pilot Üsteğmen İlhan Efe... Pilot Üsteğmen Taci Gökalp.

Üsteğmen Uğur Semerci, yapılan duruşmalar sonunda, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askeri Mahkemesi tarafından, Türk Ceza Yasası'nın 142/4'üncü maddesi gereğince komünizmi övme suçundan on yedi ay on beş gün hapse mahkum olur. Sanık bu karar için Askeri Yargıtay'a başvurur.

Askeri Yargıtay 3'üncü Dairesi, mahkumiyet hükmünü "esastan" bozar. Sonunda karar, Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'na gelir. Daireler Kurulu, 22.9.1972 tarihinde mahkumiyet hükmünün yasal dayanaktan yoksun olduğuna karar verir. Artık, Üsteğmen Uğur Semerci, beraat etmiştir.

İş bununla bitmemiş, Milli Savunma Bakanlığı, Uğur Semerci'yi emekliye sevketmiştir. Beraat etmesine rağmen hiçbir yerde iş bulamamıştır üsteğmen. İşsiz ve aç kalmıştır, son üç yıl.

Türk ulusu adına karar veren mahkemelerden beraat kararı alan bir yurttaşımızın eski görevine dönmesi yasa gereği değil midir? Öyledir amma, Türkiye'de yürürlükte olan "12 Mart hukuku" bunlara izin vermemektedir. Olay bu!..

Gelelim belgeye. Semerci'nin dava dosyasında çok ilginç bir yazılı emir de çıkmıştır...

Evet, tarihi ve sayısı ile birlikte okuyalım bu emri. O tarihlerde Kara Kuvvetleri Komutanı olan Faruk Gürler Paşa'mız bakın ne demiş:

1 - Ütğm. Uğur Semerci (1965-12)'nin Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nce "Komünizm propagandası yapmak ve kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça övme" suçundan tutuklanmasını mevcut ihbarlarla sağlayan aşağıdaki kimlikleri yazılı olanlara vatansever hareketlerinden dolayı takdir ve teşekkürlerimi bildiririm.

2 Milletimizin muassır medeniyet seviyesine ulaşmasını amaç edinmiş, cumhuriyete, demokrasiye bağlı komutanlarına inanmış Silahlı Kuvvetler'imiz içerisinde, az da olsa menfur düşünceliler çıkabilir. Bunların derhal ve en yakın komutana bildirilmesinin bir vatanseverlik borcu olduğunu, bu vesile ile Kara Kuvvetleri mensuplarına bir defa daha hatırlatmayı faydalı görmekteyim.

Bu emir K.K.K.lığının 2 Kasım 1971 gün ve per: (3059-13-71) disipmor 1 ks (31-34)-256, tarih/sayılıdır ve yukarıdaki satırların toplu olarak er ve subaylara okunması da istenmiştir. Emir, toplu olarak okunmuştur günlerce...

Bir sanık hakkında yargılama başlayınca, hiçbir makam ve organ emir veremez, genelge gönderemez; görülmekte olan bir mahkeme hakkında da hiçbir yorum yapılamazmış. Geçelim bunları...

27 Mayıs'tan sonra kurulmuş bütün "cunta"lara girip çıkmış olan Gürler Paşa, kendisini "demokrasiye bağlı komutan" sayıyormuş. Buna da önem vermeyelim haydi...

Ne diyelim öyleyse?

Üsteğmen Uğur Semerci, iki çocuğu ile yıllarca acı ve yoksulluk içinde kıvranmıştır. Hepimiz susalım.

- Paşa hazretleri sıhhat ve afiyette ya, bu bizlere yeter, mi diyelim sadece?..

(Yeni Ortam, 3 Temmuz 1974)

YABANCI DİL EŞİTSİZLİĞİ...

"Eşitlik" ve "özgürlük" dillerden düşmeyen iki kavramdır. Yasalara bakarsanız, "herkes" özgürdür. Politikacılara sorarsanız, yine "herkes" yasa önünde eşittir.

Sözcüklerin soyut anlamlarını bir yana bırakırsanız, somut gerçeklerle karşılaşırsınız. Kimlerin eşit olduğu, kimlerin özgür olduğu, ancak somut gerçeklerle saptanabilir.

Anayasamız, herkesin "dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin kanun önünde eşit" olduğunu belirtmektedir. Aynı maddede:

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınamaz... denilmektedir.

Anayasanın bu hükmünü burada bırakarak, Devlet İstatistik Enstitüsü'nden alınan bilgiyle "eşitlik" sorununun somut karşılığını arayalım:

1964-1965 ders yılında toplam lise mezunlarının yüzde 85.7'si, devlet liselerinden mezun olmuşlardır. Bunların sayısı 119.925'dir. Bu liselerde yabancı dil yeterli ölçülerde okutulmamaktadır. Yabancı dil eğitimi veren kolejlerden mezun olan öğrenci sayısı, aynı yıl için 925'dir. Burada kabaca bir örnek verirsek, liseyi bitiren her "yirmi" öğrenciden ancak "bir" öğrenci yabancı dillerden birini iyi derecede bilmektedir, diyebiliriz. Üniversiteye giriş, başlı başına bir eşitsizlik kaynağıdır. Derslerine öğretmen bile bulamayan liselerle, Ankara'nın, İstanbul'un, İzmir'in kolejlerinden mezun olan öğrenciler, aynı sınavın eleğinden geçerek üniversiteye alınmaktadır. Bu eşitsizlik barajını aşanlar üniversite öğretim üyesi ya da Dışişleri Bakanlığı meslek memuru olmak istediklerinde, bu kez bir başka eşitsizliğin duvarıyla karşılaşmaktadır.

Şöyle ki:

Hakkari Lisesi'ni bitirerek, Hukuk Fakültesi'ne giren bir öğrenciyi düşünelim. Bu öğrenci, sınavlarını "pekiyi" derecede vererek, yükseköğrenimini tamamlar ve fakültede asistan olmak isterse, bir yabancı dilden sınava girmek zorundadır. Bu sınavda ise, adayın kendi konusunda yazılmış bir hukuk kitabını Türkçe'ye çevirmesi gerekmektedir. Lisede ve üniversitede dil öğrenimi görmemiş bir kimsenin bu sınavı başarması olanaksızdır.

Dışişleri Bakanlığı meslek memurluğu için de bu kural geçerlidir. Siyasal Bilgiler ya da Hukuk Fakülteleri'nden birini bitiren bir kimse, "hariciyeci" olabilmek için, bir yabancı dilden sınava girer. Bu sınavları, ancak yabancı dil bilen, kolej mezunları kazanabilir. Yani liseyi bitiren "yirmi" "ğrenciye kapanan kapı sadece "bir" öğrenciye açılmaktadır. Bu bir öğrenci de, yabancı dil okutan kolejlerden mezun varlıklı aile çocuklarından birisidir.

Üniversite öğretim üyeliği ve "hariciyecilik", toplumun büyük bir kesimine kapalı, ancak varlıklı aile çocuklarına açık birer ayrıcalıklı meslektir. Bu sınavları Galatasaray, Ankara Koleji, Sen Jozef, Tarsus ve Amerikan Koleji mezunları kazanabilir ancak. Hakkari Lisesi'ne, Edirne Lisesi'ne bu meslekler kapanmıştır. Şimdi yeniden hatırlayalım anayasal güvenceyi:

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınamaz...

Bu eşitsizlik yıllarca eğitim ve öğrenim kurumlarımızı etkileyerek, bürokrasinin etkin kesimlerini biçimlendirmiş ve yönlendirmiştir.

Üniversitede bilimsel araştırma yapabilmek, Dışişleri Bakanlığı'nda meslek memuru olarak çalışabilmek için yabancı dil bilme zorunluluğu bulunduğuna göre, bu sorunu çözmek mümkün müdür, diye düşünülebilir. Evet mümkündür. Bunu da açıklayalım:

Yurt içinde yabancı dil eğitim merkezleri kurulabilir. Eldekiler de geliştirilebilir. Üniversite öğretim üyesi ya da Dışişleri Bakanlığı meslek memuru olacak fakülte mezunu, yabancı dil sınavı dışındaki konularda yapılacak seçme sonunda mesleğe kabul edilerek, bu eğitim merkezlerinde yabancı dil öğretiminden geçirilir. Ülke içinde bunu yapma olanağı yoksa bu

kimselerin yurtdışına gönderilerek yabancı dil öğrenmeleri sağlanabilir. Konunun çözümü bu kadar da kolaydır.

Halk çocuklarına kilitlenen bürokrasi kapılarının tezelden açılması gerekmektedir...

(Yeni Ortam, 4 Temmuz 1974)

KİLOMETRE TAŞI...

Görülmekte olan bir dava hakkında yorum yaparak mahkemeleri etkilemek suçtur. Bay Demirel aldırmaz bunlara. Af Yasası Anayasa Mahkemesi'nde görüşülürken:

Anayasa Mahkemesi'nin Af Yasası'nı iptal etmesi yetki sapmasıdır... der. Amacı, Anayasa Mahkemesine gözdağı vermek.. Amerikan firması müteahhidi, açıkça "kabadayılık" yapmak istiyordu yargıçlara. Fakat bu tehditlere kimse pabuç bırakmadı, gördünüz. İsterseniz, Demirel mantığı ile bu olguyu saptayalım:

- Cumhuriyet Anayasası Anayasa Mahkemesi'ni kabul ediyor mu?
- Ediyor.
- Af Yasası için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulur mu?
- Vurulur.
- Başvurulmuş mudur?
- Başvurulmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin yasaları iptal etme yetkisi var mıdır?

- Vardır.
- İptal etmiş midir?
- Etmiştir.

Öyleyse biz bütün okuyucularla birlikte soralım:

- Vaa mı başka izah tarzı? Yasa iptal edilmişse, edilmiş sayılır...

Bay Demirel hukukçuluk da yapıyor. Anayasa Mahkemesi'nin Af Yasasını iptal edişini:

Yetki sapması... olarak damgalamamak istiyor. Üstada burada kısaca bilgi verelim: Bu bir "idare hukuku" kavramıdır. Yasama organınca kullanılması gereken bir yetkinin, yargı orga-

nınca kullanılmasına "yetki sapması" değil, "fonksiyon gasbı" denir. Hukuk Fakültesi'nde bu iki terimi birbirine karıştıranlar idare hukukundan geçer not alamazlar. Bu kavramı, Demirel'e kim fısıldadıysa, bu "zat-ı şerif"in hukuktan hiç "nasibini" almadığı da açık. Hukuktan "nasibini" alsa ne olacak? O da bir ayrı konu.

Neyse...

Demirel'in çabasını bütün kamuoyu izledi. Anayasa Mahkemesi Af Yasası'nı incelemeye başlayınca, ana muhalefetin sabıkalı lideri yüce yargıçları etkilemek için demeç hazırladı. Demirel'in amacı, "etkili çevreler"e dalkavukluk yaparak, "türlü-çeşitli" yollarla yeniden iktidar yolunu açmaktır.

Demirel'in oldum olası, Anayasa Mahkemesi ile yıldızı barışık değildir. Çünkü, AP çoğunluğu ile çıkan bütün yasalar, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir. Demirel bunun için de bir "kılıf" hazırlamıştır. Anayasa Mahkemesi bir yasayı iptal eder. Demirel iptal edilen bu yasayı yeniden meclislerden geçirir. Bu da olmazsa, Bay Demirel, "Anayasanın yasaya aykırı olduğunu" saptayarak, Anayasa değişikliği için çalışır.

12 Mart'ın "balyozu" Anayasa Mahkemesi duvarlarına da çarptı birçok kez. Sıkıyönetim altında yapılan Anayasa değişiklikleriyle, Yüce Mahkeme'nin yetkileri kısılmak istendi. Demirel bütün gücüyle çalıştı bunun için. Bir ölçüde de başardı yapmak istediklerini. Fakat Anayasa Mahkemesi'ni kaldıramadı bir türlü. Yetmedi gücü.

Anayasa Mahkemesi'nin yüce yargıçları, sadece bir af yasasını Anayasa'ya aykırı bulmadılar:

Bay Demirel'in tümünün Anayasaya aykırı olduğu saptandı...

Bay Bozbeyli'ninkinin de...

Bay Türkeş. Bay Erim'in, Melen'in, Talu'nun, Sunay'ın ve onlar gibi düşünenlerin tutumları mahkum oldu bu kararla. Ve Odalar Birliği'nin cirit attığı bir oylama günü, 20 MSP'li milletvekilinin "hançeri" kınıldı Anayasa Mahkemesi önünde.

Karara imza koyan yüce yargıçların "ak elleri", "Kanunsuz Süleyman Bey"in yüzünde birer şamar gibi patladı.

Türkiye'de bir "barış" dönemi açılıyor yavaş yavaş. Artık bu dönemde düşünce özgürlüğünün güneşi, demirbaş siyasetçileri birer "kardan adam" gibi eritecek bundan sonra. Yüce

Mahkeme son kararıyla, bir kavşak noktasına barışın kilometre taşını da dikmiştir.

Bundan sonra, 141 ve 142'nci kilometreler geride kalacak mı dersiniz?

Ben, kendi adıma iyimser olmak istiyorum...

(Yeni Ortam, 5 Temmuz 1974)

UYDULUK VE KİŞİLİK

Yıl: 1958. Irak'ta işbirlikçi Faysal rejimi devrilmiş, yerine "ulusçu" ve "devrimci" bir yönetim kurulmuştu. Bu arada Lübnan'da da karışıklıklar başgöstermiştir. Aynı günlerde Amerikan deniz piyadeleri, ansızın Lübnan'a çıkartma yapar. Almanya'da üslenen Amerikan askerleri de, Türkiye'deki "İncirlik Üssü" yoluyla Ürdün'e yollanır. İşte bugünlerde Türk Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'nun düşüncelerini Meclis tutanaklarına dayanarak birlikte okuyalım:

- Bağdat Paktı'nı büyük müttefiklerimiz "Amerika" ve "İngiltere"nin de yardımı ile kurmak imkanını bulduk. Böylece dünya çapında mesuliyetler deruhte etmiş bulunan devletlerin, "İran, Türkiye ve Pakistan üzerinde mesuliyeti olması imkanı hasıl oldu. Hepimiz biliyoruz ki, son seneler zarfında Orta Doğu memleketlerinin bir kısmını teşkil eden Arap devletleri üzerinde beynelmilel komünizmin sızma faaliyeti çok kuvvetli olmuştur... Türk dış politikasının başlıca amacı, bu mıntıkadaki sızma hareketlerini, "hükümetleri devirme hareketlerini" önlemek için harekete geçen Amerika ve İngiltere'yi, bizim de desteklememiz bu prensiplerden mülhem olmuştur ve bu pek tabii idi. Elbetteki hiç kimse, Türkiye'nin azami yüz kilometre ötesindeki devletlerde cereyan eden "yıkıcı faaliyetlere", "anarşik hareketlere" lakayıt kalacağını bekleyemezdi. Biz daha Mayıs ayından itibaren müttefikimiz Birleşik Amerika Devletini, Orta Doğu'da cereyan etmekte olan bu yıkıcı faaliyetler karşısında gereken tedbirleri alma hususunda ikaz etmiş bulunuyorduk...

Zorlu, Amerikan dış müdahalelerini şöyle savunuyor:

- Müttefikimiz Birleşik Amerika, "civanimerdane" bir hareketle dünya çapındaki mesuliyetlerinin kendisine yüklediği "ve-

cibeleri" müdrik bir celadetle, derhal harekete geçiyor ve her ne şekilde olursa olsun, tahrikler, bilvasıta taarruzlar karşısında müdafaa edileceğine dair olan inancımız, bu anda yüksek derecesini buluyor... Türkiye'ye düşen vazife neydi? Elbetteki, bu "civanmerdane hareketi" ve belki bizim de "teşvik ettiğimiz" bu civanmerdane hareketi desteklemekti...

Konuşmanın tam bu bölümünde Kamil Tabak adında bir CHP Milletvekili kendisini tutamaz ve güler. Zorlu kürsüden bunu görür ve:

Sen gülüyorsun. Bu hareketinle vatana ihanet ediyorsun...der ve konuşmasını sürdürür:

- Birleşik Amerika ve İngiltere, "Biz oradayız ve bizi davet eden devletler istediği müddetçe orada kalacağız." diye cevap verdiler. Bu suretle küçük bir milletin imdat talep etmek hakkının mevcut olduğunu ve imdat talebine yetişmeyi -bir tecavüz değil- fakat bir vecibe addettiklerini dünyaya göstermiş oldular. Birleşmiş Milletler'e gittiğimiz zaman savunduğumuz Türk tezi işte bu idi...

Bu sözler, TBMM Zabıt Ceridesi, Devre XI, İçtima I, Cilt 4, 87'nci birleşim: 832-834. sayfalardan alınmıştır. Bu, Demokrat Parti'nin dış politika görüşüdür ve bugün Demirel'i, Bozbeyli'si, Türkeş'i ve sağ basını ile bütün "Amerikancı" çevrelerce paylaşılmaktadır. Başbakan Bülent Ecevit ise dış politika görüşünü, açıklarken:

Türkiye tüm komşuları ile iyi dostluk ilişkileri kuracaktır. Afrika ülkeleri ile dostluk ilişkileri geliştirilerek, bu kıtadaki Ulusal Kurtuluş Savaşları desteklenecektir. İlk Kurtuluş Savaşı veren Türkiye'nin Afrika ülkeleri yanında bulunması doğaldır... demektedir.

İşte sizlere, iki dönemin dış politika anlayışı... Atatürk'ten sonra ilk kez bir devlet adamı, parlamento kürsülerinden Kurtuluş Savaşı'nın tam bağımsızlık ilkesini savunmakta ve "ezilen uluslara" destek olunacağı söylemektedir.

Cezayir Kurtuluş Savaşı'nda ülkelerinin bağımsızlıklarını savunan Cezayir milliyetçilerine karşı, emperyalist ülkelerle birlikte oy kullanan bir uydu politikasının mimarının sözlerini de aktardık. Fatin Rüştü Zorlu'nun konuşmasıyla, Başbakan Ecevit'in düşüncelerini karşılaştırırsanız, son on, onbeş yıllık "bağımsızlık" kavgasının hiç de boşa gitmediğini anlarsınız...

(Yeni Ortam, 6 Temmuz 1974)

TIBBİYELİ HİKMET

Sizlere bugün Ulusal Kurtuluş Tarihi'mizden bir sayfa çevireceğiz. Mustafa Kemal Sivas Kongresi'nde "Amerikan Mandası" isteyenlerle tartışırken; "Amerikalılar, kendilerine hiçbir menfaat temin etmeyen böyle bir mandayı niçin kabul etsinler? Amerikalılar bizim kara gözlerimize mi aşık olacaklar? Bu ne hayal ve ne gaflettir!" der. Sinirlenmiştir. Yanında bulunan Mazhar Müfit'e dönerek, şöyle konuşur:

- Mazhar Müfit, sen her şeyi not alıyorsun. Bütün bunları not et. Birgün mukadder olursa hatıratını yazar ve neşredersen, millet, bu paşaların, beyefendilerin ne kadar ümitsiz olduklarını, bu tesirle ne fikir ve mütalaalara saplanıp kaldıklarını okusun anlasın...

Sonra öfkeyle:

- Hayır paşalar hayır!.. Hayır beyefendiler hayır!.. Hayır hanımefendiler hayır!.. Manda yok! Ya istiklal, ya ölüm var!

diyerek sürdürür konuşmasını. Ve hayklrır bütün inancıyla:

- Amerikan mandası diye çırpınanlar düşmanın işgali altında bulunan sinirleri ve zaafları ile bu millete ve bize inanmayanlardır. Bizim hayal ve macera peşinde koştuğumuzu sananlardır...

Mustafa Kemal'in bu konuşması üzerine, Sivas Kongresi'ne askeri tıp öğrencilerinin temsilcisi olarak katılan Hikmet Bey söz alarak:

Paşam, murahhası bulunduğum tıbbiyeliler beni buraya istiklal davamızı başarmak yolundaki savaşa katılmak için gönderdiler. Mandayı kabul edemem. Eğer kabul edecek olanlar varsa, bunlar kim olursa olsun şiddetle red ve takbih ederiz. Farzımahal, manda fikrini siz kabul ederseniz sizi de reddederiz. Mustafa Kemal'i "vatan kurtarıcı değil, vatan batırıcısı" olarak adlandırır ve telin ederiz!..

diye bağırır. Herkes susar. Mustafa Kemal Paşa'nın gözleri yaşarmıştır. Coşkuyla:

- Arkadaşlar gençliğe bakın... Türk milleti bünyesindeki asil kanın ifadesine dikkat edin...

der ve Tıbbiyeli Hikmet'e dönerek:

- Evlat müsterih ol. Gençlikle iftihar ediyorum ve gençliğe güveniyorum. Biz azınlıkta kalsak bile mandayı kabul etmeyeceğiz. Parolamız tektir ve değişmez: Ya istiklal ya ölüm...

Tıbbiyeli Hikmet yerinden sıçrar:

- Varolun paşam...

diyerek Mustafa Kemal'in elini öper. Mustafa Kemal de tıbbiyeli Hikmet'i alnından öperken:

- Gençler! Vatanın bütün ümit ve istikbali size, genç nesillerin anlayış ve enerjisine bağlanmıştır...

der. Bu öykü, Ulusal Kurtuluş Savaşı Önderi Mustafa Kemal ile, "bağımsızlık" ülküsüne kendilerini adamış olanların simgesidir. Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı'nı "tam bağımsızlık" bilinciyle kazandı. Gençlik, bu "bağımsızlığa" sonuna dek sahip çıktı.

Bağımsızlığı Mustafa Kemal şöyle anlatmaktadır:

- Bizden öncekilerin yaptıkları yanlış işler yüzünden ulusumuz sözde bağımsızdı ama gerçekten bağımlı bulunuyordu. Şimdiye değin Türkiye'yi uygarlık dünyasında kötü gösteren neler düşünülebilirse, hep bu yanlıştan ve bu yanlışı sürdürenlerden doğuyor. Bu yanlışı sürdürmek, yüzde yüz ülkenin ve ulusun bütün onurundan ve bütün yaşama yeteneğinden uzaklaşması ve yoksun kalması sonucunu doğurabilir. Biz yaşamak isteyen, onuruyla yaşamak isteyen bir ulusuz. Bir yanlışı sürdürmek yüzünden bu niteliklerden yoksun kalmaya katlanamayız. Bütün ulus bireyleri yalnız bir noktada dikkatini toplamıştır. O nokta "tam bağımsızlığımızın sağlanması ve sürdürülmesi"dir. Bütün ulus, tam bağımsızlığımızın sağlanmasına kadar kanını akıtmaya karar vermiştir. Tam bağımsızlık demek elbette siyaset, maliye, iktisat, adalet, askerlik, kültür gibi her alanda tam bağımsızlık ve tam özgürlük demektir.

Bu saydıklarımdan herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluk, ulusun ve ülkenin gerçek anlamıyla bütün bağımsızlığından yoksunluğu demektir...

Son yıllarda Türkiye büyük olaylar yaşadı: Bir takım insanlar tek yanlı değer yargılarıyla ezilmek ve boğulmak istendi. Bir gençlik kuşağı toptan hain ilan edildi. Hep birlikte yaşadık o günleri.

Bugüne gelelim: Şimdi, başbakanlık koltuğunda, Türkiye'nin bağımsızlığını koruyan bir genç politikacı oturuyor. Düşünce ve inançlar, halk yığınlarının ak oylarıyla korunuyor. Yüce yargıçlar çağın özgürlük meşalelerini, düşün suçlularının hücrelerine uzatarak, onlara özgürlüklerini yeniden veriyor. İşte tam bu günlerde Sivas Kongresi'nde Mustafa Kemal'in alnından

öptüğü tıbbiyeli Hikmet'in öyküsünü, Anayasa Mahkemesi'nin yüce yargıçlarına armağan etmek istiyoruz...

(Yeni Ortam, 7 Temmuz 1974)

DİKKAT EDELİM...

Haşhaş ekiminin yeniden başlaması üzerine, Amerikan Hükümeti Ankara'daki büyükelçisini geri çağırdı. Büyükelçi William Macomber, haşhaş ekimi konusunda bazı yetkililerle "istişare"de bulunacaktır.

Aynı günlerde, Amerikan Büyükelçiliği'nin müsteşar düzeyindeki üç yüksek memuru da başka görevlere atanmıştır. "Draper", "Spain" ve "Boehm" adlı bu diplomatlar, Amerika'nın Ankara Büyükelçiliği'nde siyasal nitelikteki önemli görevleri yürütmekteydiler.

Bu gelişim ile birlikte, hükümetin petrol şirketlerine karşı takındığı kişilikli tutumu da gözden uzak tutmamak gerekmektedir. Yabancı şirketler önce üretimi durdurma kararı vermişler, ancak hükümetin kararlı tutumu karşısında, yeniden üretime başlamışlardır. Fakat bu bir kesin sonuç değildir. Yabancı petrol şirketleri şimdilik zaman kazanarak, ilerde kendilerine olanak sağlayacak bir ortamı bekiemeye başlamışlardır. Çünkü petrol sorunu, öncelikle, siyasal iktidarların tutumlarıyla ilgilidir.

Başbakan Ecevit CBS televizyonuna verdiği demeçte:

Demokratik bir ülkede haşhaş yasağı olmaz. Bu yasak Türk demokrasisinin buhran geçirdiği bir zamanda yürürlüğe konmuştu...

demektedir. Gerçekten, demokratik sürecin önlendiği, kamuoyu araçlarının siyasal iktidarın tekeline geçtiği 12 Mart döneminde, Erim Hükümeti, Amerikan isteklerini olumlu karşılamış ve böylece haşhaş ekimi bütün yurtta yasaklanmıştı. Geçenlerde Erim Hükümeti'nin bir bakanı ile konuşurken, bu yasağın nasıl konduğunu sormuştuk. Eski Bakan şu karşılığı verdi:

- Erim, Amerikalıların bize altıyüz milyon dolar vereceklerini söyledi. Biz de bunu ekimin devlet denetiminde numune çiftliklerde yapılması koşulu ile kabul ettik. Sonra bir baktık ki, 35 milyon dolara anlaşma imzalanmış. Ve ekim yasağı da bütün yurdu kapsamış...

Ecevit Hükümeti, dış politika konusunda gelmiş geçmiş hiçbir hükümetin izleyemediği, kişilikli ve kararlı bir tutum sürdürmektedir. İlk kez, Ulusal Kurtuluş Savaşı'mızın amaç ve ruhuna uygun olarak, "Afrika'daki Ulusal Kurtuluş Savaşları"nın da destekleneceği parlamento kürsülerinden dile getirilmektedir.

Bu Amerikalılar için alışılmamış bir sestir. Amerikan Hükümeti için bağışlanmaz suçlardır. Yoksul ülkelerdeki "demokratik akımlar" ve "reform istekıerini" de, "dolaylı saldırı" kabul eden Pentagon öğretileri, sanırız ki Ecevit'i düşürmeyi gündemlerine almışlardır. Amerika Ecevit'i nasıl düşürecek?

Gerçek yurtseverlere düşen görev, bundan sonraki siyasal olayları, günü gününe bütün boyutlarıyla birlikte incelemek ve gereken uyarıları yapmaktır. İç ve dış koşulların gereken ciddiyetle değerlendirilmesi ve izlenmesi gerekmektedir.

Kissinger politikası ile Orta Doğu'da Amerikan etkileri artırılmıştır. Son NATO anlaşmasıyla birlikte, Amerikan etkilerinin, Fransa ve Almanya etkilerini artırdığı da kanıtlanmıştır. Türkiye bu diplomasinin "kuşatma" alanı içine sokulmak istenmiştir. Ancak Orta Doğu'da Irak ve Suriye, Amerikan etkilerine karşı direnebilmektedirler. Bunlara şimdi Ecevit Hükümeti'nin kişilikli ve kararlı tutumu da eklenmiştir.

Üstelik Ecevit'in arkasında geniş halk yığınlarının desteği de yatmaktadır. Ecevit bu baklmdan kararlı tutumunu güçlü biçimde sürdürebilmektedir.

"Kıta sahanlığı" konusunda, Türk görüşü dünya kamuoyunda ilgi görmektedir.

Faşist Yunan Cuntası, antidemokratik görünümü ile barışçı uluslara güven vermemektedir. Son Anayasa Mahkemesi kararı da, Türkiye'deki demokratik gelişimin güçleneceği yolundaki umudu artırmıştır.

Şimdi dönelim yine Amerikan Büyükelçiliğinde olup bitenlere. Haşhaş ekimi Türkiye'nin bir "iç" sorunudur. Amerikan Hükümeti, diplomatik kuralları hiçe sayarak bir ülkenin "iç sorunlar"ı dolayısıyla "istişarelerde" bulunmak üzere büyükelçisini geri çağırmakta, önemli memurlarını da değiştirmektedir. Bütün bunlar, Amerika'nın Ecevit yerine yeni bir başbakan ve yeni bir yönetim arayacağını kanıtlamaktadır.

Büyükelçi Macomber, hiç de "hayırlı" yolculuğa çıkmamıştır.

(Yeni Ortam, 8 Temmuz 1974)

TOPRAĞIN KANI...

Bir süre önce yabancı petrol şirketleri, ileri sürdükleri yeni fiyatlardan satış sağlanmazsa üretimi durduracaklarını bildirmişlerdi. Bu karar üzerine hükümet, "ATAŞ Rafinerisi"ne el koyacağını açıklayınca iş değişti ve petrol şirketleri istemlerinden vazgeçtiler. Böylece, devletimiz şimdilik yılda 25 milyon dolar kâr elde etmiş oldu.

Aynı günlerde, BP ve Mobil şirketlerinin hazineye 296 milyon liralık borçları olduğu açıklandı. Yabancı şirketlerin, bazı fiyatları düşük göstererek milyonlarca lira haksız kazanç sağladığı kanıtlandı. Türk devleti, şimdi yabancı şirketlerden bu paraları almaktadır. Bütün bunlar rakamlarla saptanmış olgulardır.

Buna karşı, televizyon ekranlarından sık sık reklamlarına rastladığımız bir küçük gazete, bir hafta içinde yüz bin lirayı aşan bir reklam gideri harcayarak, "petrol meselesinin iç yüzü" adlı bir yazı serisi yayınladı. Bu gazetenin sahibi bir AP eski milletvekilidir ve gazetede "milliyetçilik"ten söz eden bir takım yazarlar, profesörler ve doçentler "arz-ı endam" eylemektedir.

Petrol sorunu açıldı mı, fazla söze hiç gerek yok. Hemen sormak gerekir:

Türk Devleti'nden mi, yoksa Mobil şirketinden mi yanasın?

Soru bu kadar yalındır... Bu soru karşısında şaşırıp, kemküm edince yine soracağız:

Türk Hükümeti son kararı ile devlet hazinesine 25 milyon dolar kazandırmıştır. Bu milliyetçilik değil de, petrol şirketlerinin avukatlığını yapmak mı milliyetçiliktir?

Sorun apaçık ortadadır. Bir yanda Türk halkının insanca yaşam hakkını savunanlar, ülkenin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahip çıkanlar, öte yandan uluslararası şirketlerin müşavirleri avukatları ve sözcüleri. Usta hırsızın evsahibini bastırması örneği bu yabancı sermaye çıkarcıları:

- Milliyetçi biziz...

diyerek gerçek yurtseverleri sindirmeye ve korkutmaya çalışmaktadırlar.

Son yıllardaki gelişime bir bakalım. Başta petrol konusu olmak üzere, yabancı sermayenin ülkedeki tekeline karşı çıkanlar birer birer ezilmeye, sindirilmeye ve korkutulmaya çalışılmıştır. Yıllarca devlet adamları, üniversite profesörleri, yazarlar, bu çıkar düzenine karşı koydukları için petrol şirketlerinin "husumet listesi"ne alınmış ve kendileriyle savaşılmıştır.

Aynı baskı Ecevit Hükümeti'ne karşı da yöneltilmiştir. Devlet bürokrasisinde bu petrol şirketlerinin ücretli adamları bulunmaktadır. Yabancı petrol şirketlerine "müşavirlik" yapmış bazı eski bürokratlar da, önemli karar organlarının koltuklarını işgal etmektedir. Gerçek, bir yanı ile bu denli acıdır.

Önümüzdeki günlerde yeni olaylara da tanık olacağız: Yabancı petrol şirketleri, açık ve kapalı her yolu deneyerek, Enerji Bakanlığı'nda devletimizin çıkarlarını savunan yurtsever görevlileri "tasfiye" etmeyi deneyeceklerdir. Bakanlık koridorlarında yabancı şirketler "pusuya" yatmışlardır, şimdiden.

Biz ise diyoruz ki:

Siz, yıllarca hiç ayrılmadığınız bürokrasi koltuğunda yabancı şirketlerin ücretli bir avukatı olarak çalışan "bay bürokrat" siz...

Siz, yabancı petrol şirketlerinin "müşavirlik" bordrolarına attığınız imzalarla binlerce lira ücret alan "bay politikacı", siz...

Siz, ordudaki şerefli görevinizden ayrılır ayrılmaz, arkadaşlarınızın şaşkın bakışları arasında yabancı petrol şirketlerinin koltuğuna oturuveren "emekli general", siz..

Bilin öğrenin anlayın:

Türk Hükümeti, bütün çabalarınıza rağmen, bir yılda 25 milyon doları yabancı şirketlere kaptırmadı. Bundan sonra da kaptırmayacak. Petrol, toprağımızın kanıdır Bütün yurtseverlerle petrollerimize, topraklarımızın kanına sahip çıkacağız. Elli yıl önce topraklarımızın üstünden kovduğumuz yabancı sömürücüleri, şimdi de topraklarımızın altından kovacağız...

(Yeni Ortam, 10 Temmuz 1974)

ÇANKAYA...

"Atatürk Bulvarı", Ankara'nın en işlek kesiminden geçmektedir. Bulvar'ın bir ucu "Aydınlıkevler"e, öteki ucu da "Çankaya"ya dayanır. Çankaya, Ankara'nın en seçkin semtidir. Kızılay'dan dolmuşlar:

-Çankaya, Çankaya...

diye kalkar. Güzel bir çay bahçesi vardır Çankaya'da. Elçilikler de Çankaya sırtlarına sıralanmıştır. "Aşırı akımlara" kapılmamış gençlerimiz için de "cafe-bar"lar açılmıştır. Çankaya'da.

Son günlerde "Çankaya" sözcüğü ortalıklarda dolaşmaya başladı. "Çankaya" bir vatandaşımızın adıdır. Kim bu Çankaya, diyeceksiniz.

Tanıtalım: Kendileri Emniyet Genel Müdürlüğü adaylarındandır. İktidarın MSP kanadı, Ali Çankaya'yı genel müdürlük koltuğuna oturtmak istemektedir ille de. CHP'liler de bunun için "olur" dememektedirler bir türlü.

Neden, diye soracaksınız:

Sebebi açık: Bu Çankaya Beyefendi, 1965 seçimlerinde "milliyetçi toplumcu" gençlerimizin izinde MHP listelerinden aday olmuş, ancak millet kendisinin değerini "takdirden aciz" olduğu için de bir türlü milletvekili seçilememiş. Millet, Çankaya gibi bir değerin hizmetlerinden "mahrum" edilir mi hiç? Beyefendi'ye "şanına uygun" bir görev de bulunmuş hemen: Emniyet Genel Müdürlüğü... MSP'liler:

- Bizdendir, genel müdür olmalı... demişler. CHP'liler ise:

- Olmaz, diye diretmişler. Konunun özeti bu.

Anlayacağınız:

Çankaya, Çankaya... Bunun için çok dolaşıyor ortalıkta. Herkes:

- Kim bu Çankaya... diyor. Birazcık bilgi verelim:

Bu "Çankaya" çok yetenekli bir zat-ı şeriftir aynı zamanda. Tarihe çok meraklı. Olayları "sınıf" açısından değil "okul" açısından incelediğinden, "Mülkiyeliler Tarihi ve Mülkiyeliler" adlı bir kitap da yayınlamış. Eline sağlık çok da iyi etmiş. Tebrik eder, başarılar dileriz.

"Çankaya" Beyefendi'nin çalışma yöntemleri çok ilginç. "Mülkiyeliler" hakkında bilgi verirken, kendisinin şüphesiz son derece saygıdeğer ve değerli olan düşüncelerini de yazmaktan özel bir zevk almaktadır. Birkaç örnek verelim:

27 Mayıs İhtilali'nden sonra ölüm cezasına çarptırılan Hasan Polatkan için yazdığı yaşam öyküsünde, "Yüksek Adalet Divanı" kararlarını:

"- Bu elim, vahim, feci ve o nispette "hukuki mesnet"ten mahrum olduğuna kesinlikle kani bulunduğum "olay" üzerinden henüz çok az bir zaman geçtiği için, sosyal ve hukuki açıdan tahlil ve tenkidini yapmaya imkan yoktur "

dedikten sonra şunları ekliyor:

İdam kararlarına sebep diye gösterilen olayları titizlikle ve yalnız vicdan kanunlarının emrine uyarak inceledikte, kararı verenleri herhalde "objektif tarih mahkemesi" affetmez... Çünkü er veya geç ama mutlak: Zalimlere birgün dedirir kudretli Mevla... Tallahi lekad aserek, Allahüu aleyna..."

- Amin... deyip geçelim bu konuyu.

Çankaya bir başka Mülkiyeliyi tanıtırken de:

TİP kuruluşu üzerine bu parti saflarında aktif politikaya atıldı... Tamamlayıcı bilgi için muhtelif tarihte kendisine gönderilen beş mektuba cevap vermek nezaketini ve izanını göstermedi...

diye yazıyor. Ayrıca, bu "mülkiyelinin sosyalist" olduğunu, alaycı bir deyişle anlatıyor.

Bir başka örnek daha verelim: Çankaya Beyefendi, hazırladığı kitabın, 3955'inci sayfasında bir mülkiyeli hakkında şunları yazıyor:

"- Aşağıdaki örneklerden de anlaşılacağı vechile, mümaileyh 1956-1957 yıllarında başlayan ve bazı sözde edebiyatçıların "İkinci Yeni" adını verdikleri, gerçekte "marazi bir ruh halinin" tezahüründen başka bir şey olmayan şiir cereyanının müntesiplerindendir..."

Bunları okuyunca:

Hoppalaaaa... diyeceksiniz; Bu "Çankaya" Beyefendi sanat, edebiyat, hiç bir şey tanımıyor. Her konuda da fikri var maaşallah...

Bir ilginç sayfa daha çevirelim isterseniz: Bir başka mülkiyeli için şunları yazıyor:

Halen merkezde çalışmaktadır. Evli olup cinsleri tespit edilmeyen iki çocuğu vardır. Fransızca bildiği sicilinde yazılıdır. Tamamlayıcı bilgi için muhtelif tarihlerde kendisine yazılan 5 mektuba mantıkla bağdaştırılması mümkün olmayan birtakım

sebep ileri sürmek suretiyle cevap vermek nezaketini ve izanını göstermemiştir...

"Çankaya" Beyefendi, anlaşılan çok sinirli. Birisi kendisine cevap vermeyince onu yerin dibine sokuyor. Bir de Emniyet Genel Müdürü olursa ne yapacak o zaman bu mülkiyeliler?

Bana sorarsanız bu "Çankaya" Beyefendi, MİT'in "Arşiv Müdürlüğü" kadrosuna alınmalı. Erim de, Melen de kaçırmışlar bu fırsatı. 36 milyonu ne güzel fişlerdi Çankaya?..

(Yeni Ortam, 11 Temmuz 1974)

ADAMIN BİRİ...

Adam bir geceyarısı uyandırıldı:

- Kalk. Bizimle geleceksin... denildi.

Kitaplığı da arandı. Bir yığın kitaba da elkonuldu. Bir büyük koğuşa atıldı. Orada günlerce tutulduktan sonra bir savcının önüne çıkarıldı. Soruldu, soruldu, soruldu. Sonra da:

- Serbestsin, gidebilirsin... denildi.

Adam, yeniden yazı yazmaya başladı. Bir gün, birkaç arkadaşı ile yemek yerken, evinden siyasi polisçe arandığını öğrendi. Resmi makamları telefonla aradı adam:

- Beni arıyormuşsunuz...
- Haberimiz yok efendim.
- Nereye teslim olmam gerekiyor?
- Biz birşey söyleyemeyiz.

Tam altı yere telefon etti adam. Sonunda kendiliğinden bir makama giderek teslim oldu. Birkaç gün sonra savcı:

- Sanığın kaçma şüphesi vardır. Tutuklanmasına...

dedi. Tutuklandı. Tutuklanırken de sordu:

- Hangi suçtan tutuklanıyorum?

Karşılık verildi sertçe:

- Anarşist örgütlere yol göstermekten... Adam şaşırdı:

Yani... dedi.

Yani hangi madde?

141... dediler; sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine... tahakkümünü... kuranlara... yol göstermek. Adam içinden:

- Haydi hayırlısı... dedi. Götürdüler bir cezaevine. İki üç ay sonra, savcı bir başka maddeden cezalandırılmasını istedi:

- Suçun 141 değil, 142 imiş... dediler.

Yani?.. dedi adam, şaşırarak; Ne çabuk değişti suçum?

- Öyle, dediler. Düşündük, taşındık buna karar verdik...

Günlerce, haftalarca, aylarca sürdü duruşmalar. Adam konuştu. Savcı konuştu. Avukatlar konuştu. Dinleyiciler izledi. Gazeteciler not tuttu. Olup bitenleri yazamadı gazeteciler. Yazmak için yürek istiyordu çünkü. Günün birinde salıverdiler adamı. Tanıklar bitmiş, kanıtlar tükenmişti. Adamı, asker kaçağı gibi, Yedeksubay Okuluna gönderdiler. Ama askerliği seviyordu adam.

Bir gün yine çağırdılar:

- Suçun değişti. 146'dan yap savunmanı...

Yani?.. dedi adam.

Yanisi şu: Anayasayı tağyir, tebdil ve ilgaya...

- Cezası ne kadar?... diye düşündü adam. Kitaplar beş yıldan idama kadar, diyordu.

- Allah, Allah... dedi adam kendi kendine. Beş yıldan idama...

Adam yaptı savunmasını. Dinlediler. Sonra karar günü yeniden geldi adam. Bu kez yargıçlar da değiştirilmişti.

Mahkumiyetine ve tutuklanmasına... denildi. Karar günü gelen yargıç da:

- Mahkumiyetine... diyordu. Bir yargıç:

Hayır, suçsuzdur o... dedi. Fakat tek oyu vardı. Fayda vermedi çabası. Adamı hücreye attılar. Bir süre sonra:

Sen er olarak askerlik yapacak ve cezanı çekeceksin... denildi adama.

- Askerlik ceza mı?.. diye sordu adam.

- Biz bilmeyiz, emir yüksek yerden... denildi.

Susuldu, susuldu, susuldu...

Bir gün yine çağırdılar adamı:

- Serbestsin... dediler. Yargıtay suçsuzluğuna karar vermiş..

Tahliye oldu adam. Sonra iki silahlıyla götürüldü uzak bir ilçeye. Saçlarını yeniden kestiler. Üstüne bir er elbisesi verip:

- Sağa dön, sola dön... rahat, hazırol... dediler.

Hep hazırdı adam.. Sonra yeniden çağırdılar adamı:

Yargıtay suçsuzluğuna karar vermiş ama, biz yeniden mahkum ediyoruz... dediler. Bu kez:

Sanık suçsuzdur... diyen yargıç da bir başka göreve atanmıştı. Bakakaldı adam.

Bir büyük kurula gitti adamın dosyası. Büyük yargıçlar baktılar dosyaya.

Suçu yok bu adamın... dendi. İmzalar atıldı, mühürler basıldı. Adama sordular:

- Ne diyorsun?..
- Beraatımı istiyorum... dedi adam.
- Hayır... dediler.
- Senin suçun çok hafifmiş meğer.

O da affa giriyor. Haydi güle güle...

Adam hukuk kitaplarını anımsadı. Adam hücreleri düşündü. Adam, koğuşları, tutukluları, mahkumları düşündü. Kelepçeleri zincirleri düşündü. Gardiyanları, nöbetçileri düşündü. Gözü yaşlı ziyaretçilerini, dost avukatlarını ve uzun zarflı sevgili mektuplarını düşündü.

Bütün bu olanları hiç anlamadı adam ve artık düşünmemeye karar verdi...

(Yeni Ortam, 12 Temmuz 1974)

TARAFSIZ AYDIN...

Geçenlerde Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde üçüncü sınıf öğrencileri, "İktisadi Doktrinler Tarihi" dersinden sınava girdiler. Bu sorulardan biri şu biçimdeydi:

- Marx'ın yetiştiği ve yaşadığı ortamla onun düşünceleri ve sistemi arasında ne gibi bağlar ve ilişkiler görüyorsunuz? Açıklayınız ve yorumlayınız.

Soru ilginçti. Öğrenciler, sorulan bu soruyu gerektiği gibi cevaplandırdılar. Önümüzdeki günlerde sınav sonuçları açıklanacak.

- Ne var bunda?... diyeceksiniz. Konunun önemini belirtelim:

Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde "İktisadi Doktrinler Tarihi" dersini, Adalet Partisi eski milletvekillerinden Prof. Aydın Yal-

çın okutmaktadır. Yukarıdaki soru da, bu sayın profesörce sorulmuştur. Açtık biz de Aydın Yalçın'ın ders notlarını... Profesör diyor ki:

Marx'ın özel yaşantısı düşüncelerini de etkilemiştir. Marx, soylu bir aileden gelen bir kadınla evlenir. Marx "asil" olan karısıyla övünür. Çevresi tarafından yadırganan Marx kendi sosyal "seviyesi" ve "sınıfından" yüksek bir kadınla evlenince, "aşağılık kompleksi"ne düşmüştür.

Bundan sonrasını Aydın Yalçın'ın kendi sesinden dinleyelim:

"Bu kompleksin, daha başka olayların eklenmesiyle daha da derinleştiği, onun şahsiyetini hırçın, kavgacı ve arrogan (etrafını horgören) yapan unsurlardan biri olduğu söylenmiştir..."

Teksir notlarında, bazı yabancı yapıtlardan alıntı yapılarak Marx'ın, Engels'le olan ilişkileri de anlatılmaktadır. Engels'in, Marx'a Londra'da yardımlar yaptığını, bu yardımların Marx'ta "aşağılık kompleksine" yolaçtığını anlatan Profesör, Marx için:

"Daima kendisin beğenmiş bir kimse etkisin yaratmış ve her şeyde, kendisini gösterme eğiliminde olmuştur. Kendisinin üstünlüğünü tanımayanlara karşı, derin bir nefret hissi duymuştur. Gönlünde kıskançlık, acılık ve kin hissi birikmiştir. Kendisinin dışında kalan alem için ne bir sevgi, ne de hoşgörü hissi duymuştur.."

diyen bir kitaptan alıntılarla Marx'ın özel yaşantısını anlatmak istemektedir. İşte sınavda sorulan sorunun karşılığı aşağıyukarı bunlardır. Bu görüşleri yazanlar ve de yorumlayanlar geçer not alacaktır. Bu soruyu:

Marx, sağlam kişilikli bir adamdı... diye yanıtlayacak bir öğrenci de sınavda not alamayacaktır.

Karl Marx aşağılık kompleksine düşmüş bir Yahudi'ydi... diye yazılınca, koskoca bir "aferin" hakedilecektir.

Burada bir parça düşünelim:

Karl Marx hakkında, şimdiye kadar dünyada çeşitli eleştiriler yayınlanmıştır. Bunların içinde Marx'ı göklere çıkaranlar da, yerin dibine batıranlar da vardır. Bilim adamı, bu konuya serinkanlı yaklaşımlarla eğilmek zorundadır.

- Marx'ın düşünceleri aşağılık kompleksinden doğmuştur... diyerek açıklamalar yapmak, bundan sonra da öğrencileri bu tür karşılıklar vermeye zorlamak, bunca yıl gürültüsü koparılan "tarafsızlığın" bir belgesi midir acaba?

Marx'ı beğenirsiniz, beğenmezsiniz. Marksist görüşlere karşı olursunuz, olmazsınız. Bütün bunlar ayrı konulardır. Fakat, sırtınıza profesör cübbesi giydikten sonra, Marksizmi "aşağılık kompleksine" bağlayarak açıklayamazsınız. Çünkü "antiMarksist" olmak bile, "Marksist" olmak kadar "ciddiyet" gerektirir.

Marx'a bunca yapıtını kazandıran kaynak, "aşağılık kompleksi" ise, bazı bilim adamları bu "kompleks"den bir parça pay alsalar da eser verseler diyeceği geliyor insanın...

Sosyal bilimler konusundaki yetersizliğimizin nedeni "aşağılık kompleksine" sahip olmadığımızdan mıdır acaba? Bir bilene sorsak...

(Yeni Ortam, 13 Temmuz 1974)

ÜÇ DANIŞTAY KARARI

1965 seçimlerinden sonra iktidara gelen Adalet Partisi'nin ilk işi, yeraltı kaynaklarımıza sahip çıkan iki genel müdürü görevlerinden almak olmuştu. Bu genel müdürlerden birinin adı İhsan Topaloğlu, ötekinin ise Tahsin Yalabık'tı.

Topaloğlu, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürü olarak "ulusal petrol" politikasının savunucusu oldu. Özer Derbil de, aynı kurumda Topaloğlu ile birlikte ulusal çıkarlarımızı savundu.

Tahsin Yalabık da, Etibank Genel Müdürü olarak madenlerimize sahip çıkmaya çalıştı. Bunlar, Demirel iktidarı için bağışlanmaz suçlardı.

Bağışlanmadı da...

Adalet Partisi iktidarı, İhsan Topaloğlu ve Tahsin Yalabık'ı hemen görevlerinden aldı. O dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut, bu iki "milliyetçi" genel müdüre karşı amansız bir savaş açtı.

İki genel müdür, Prof. Dr. Muammer Aksoy'u avukat tutarak Danıştay'a başvurdular. Danıştay, her iki genel müdür için de "yürütmenin durdurulması" kararları verdi. Devrin iktidarı bu kararlara uymadı. Danıştay işlemleri iptal etti. Devrin iktidarı yine bu kararları dinlemedi.

Bu konu Danıştay kapılarından, genel müdürlük koridorlarından sıçrayıp kamuoyunun odak noktasına oturdu. "Türk Hukuk Kurumu'nun" düzenlediği bilimsel toplantılarda, Danıştay kararlarının niteliği bütün hukukçularca tartışıldı. Gazete ve dergilerde yazılar, eleştiriler birbirlerini kovaladı.

İşte o günlerde, bu konunun baş savunucusu ve "şampiyonu" CHP yöneticileriydi.

O günden, bugüne gelelim isterseniz...

Bugün CHP, koalisyonun büyük ortağıdır. 12 Mart 1971 tarihinden sonra "12 Mart Hukuku" gereğince görevlerinden alınan bazı yüksek memurlar bu işlemler aleyhine Danıştay'a başvurmuşlar ve haklarındaki yasadışı işlemleri iptal ettirmişlerdir. Bunlar Türkiye Elektrik Kurumu Genel Müdürü Mehmet Erdemir, Petrol Ofisi Genel Müdürü Ayhan Açıkalın ve Kırşehir Valisi Ertuğrul Suer'dir. Erdemir'in kişiliğini Sayın Ecevit'in seçim konuşmalarından alınan birkaç cümleyle tanıtalım. Ecevit, demiş ki:

- Bir genel müdür, örneğin ekonominin can damarı olan elektrik enerjisinin kamu kuruluşları elinde toplanacağına dair hükümet programına ve kalkınma planına girmiş bir hükmü fazla ciddiye mi alıyor? Yoksa, enerji sorununu çözmek için Türkiye'yi dışarıya bağımlı kılacak çözümler öneren bazı büyük işadamlarının oyunlarını bozmak üzere ciddi bir çaba mı gösteriyor? Hemen dosyası kabarır o genel müdürün. İlkin uyarılır, uyarılar etkisiz kalınca da tutuklanır. Beraat etse bile kurtuluş yoktur artık o milliyetçi devlet memuru için. Aforoz edilmiş bir günahkar gibi genel müdürlük kapısının dışına bırakılır...

Gerçekten de Erdemir, ulusal çıkarları savunduğu için önce "uyarılmış", sonra da "ihbar" edilerek "gözaltına" alınmıştır sıkıyönetim döneminde. Yargılama sonunda beraat etmiştir bu genel müdür. Ancak eski görevine döndürülmemiştir. Mehmet Erdemir, hakkındaki işlem için Danıştay'a başvurmuş, davasını kazanmış, ancak görevine başlatılmamıştır.

Devir, CHP devridir ama, Danıştay kararları yine gereği gibi uygulanmamıştır.

Ayhan Açıkalın, İhsan Topaloğlu'nun Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olduğu günlerde Petrol Ofis'in başına getirilmiştir. Açıkalın da, yabancı petrol şirketlerine karşı verilen kavgada ön safta yer almış, ulusal çıkarlarımızı savunmuştur.

Ayhan Açıkalın da görevinden alınmıştır hemen...

Açıkalın Danıştay'a başvurmuş ve hakkındaki işlemi iptal ettirmiştir. Ancak Açıkalın'ın atama işlemi Shell Şirketi'nin eski müşavirlerinden, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'ın direnişiyle karşılanmıştır. Petrol Ofis'in bu milliyetçi genel müdürü de Ecevit'in tanımıyla "aforoz" edilmiş ve genel müdürlük kapısının "dışına" bırakılmıştır.

Açıkalın'ı görevinden alan, "12 Mart Hukuku"dur. Bugün, elinde "Türk ulusu adına karar veren yüksek bir mahkemenin kararıyla, genel müdürlük kapısında bekletilmektedir" bu genel müdür de...

Ertuğrul Suer de, hakkındaki yasadışı işlemi iptal ettirmiş, ancak eski görevi olan Kırşehir Valiliği'ne döndürülmemiştir.

Bunlar akla gelen örneklerdir. CHP, muhalefet yıllarında Danıştay kararlarının uygulanmamasına en sert karşı çıkan bir siyasal partiydi. Şimdi belki koalisyon ortağının bazı hesapları nedeniyle özgürce davranmamaktadır. Ancak, yüksek mahkeme kararlarının uygulanmamasının suç olduğu acaba bu MSP'li bakanlara anlatıldı mı?

Sayın Ecevit, bu işlemlere el koyarak Danıştay kararlarının uygulanmasını sağlamalı ve iktidarını bu tür çelişkilerden ve yaralardan korumalıdır.

12 Mart döneminin "aforoz" ettiği genel müdürlerin "günahları" akgünler müjdecisinin elleriyle kaldırılmayacak mı acaba?

(Yeni Ortam, 14 Temmuz 1974)

SINAV...

Geçenlerde Hukuk Fakültesi'ne uğradım. Yaz sınavları vardı. Öğrenciler sınav kapılarında dolaşıyorlardı:

- İdare nasıl geçti?
- Pek fena değil. Bi' beş alırız...
- Ceza'dan problemi yaptın mı?
- Yaptım.
- Kağıtları kim okuyor?

- İcra bugün asılacakmış...

Ellerde kitaplar, ders notları, kanunlar... Bahçede, yeşil çimler üzerinde, içerde, koridorlarda dolaşıyor öğrenciler.

- Hocam, iki soruyu yapan geçer mi?

- Ama, çok zor sordunuz hocam...

- İkinci soruyu yazmayanı geçirmem demişsiniz...

Öğretim üyelerinin peşinden koşar öğrenciler. Geçip geçmediklerini öğrenmek isterler. Bazıları da tanıdık asistanların kapılarına giderler:

- Hocam notlar idareye gelmiş öğrenir misiniz?

- Ama ne olur hocam!.. Çok merak ediyorum.

Sınavlarda bütün yıl öğretilenler sorulur. Çalışkan öğrenciler sınav bittikten sonra, kantinde çay içilirken bilgiç tavırlarla soruların cevaplarını anlatırlar:

Dava Ticaret Mahkemesi'ne açılacaktı. Hoca derste anlatmıştı... Aceleyle açılır ders notları. Kitapta yeri bulunur sorunun:

- Çok kolay sormuş. Biz de hep zor yerleri ezberlemiştik...

Bir süre sonra sınav kağıtları hakkında "rivayetler" başlar:

- Kağıtları Hicri Hoca okuyacakmış...

- Uğur Hoca elli kişi kaldı demiş...

- Eralp Hoca, usulden kalan az diyormuş...

- Münci Bey herkesi bırakmış...

Böyle gider gelir söylentiler...

Sınav kapısından çıkar çıkmaz sorular öğrenilir ilk çıkandan:

- Başlangıçtan ne sorulmuş?

- Anayasa Mahkemesi...

Dört yıl, sınavlar hep böyle geçer.

Avukat, yargıç, savcı, emniyet müdürü, kaymakam ve vali olurlar sonra. Bir kısmı, her gün yeni bir sınavdaymış gibi coşkuyla, özenle eğilir görevinin üstüne.

Bazısı da:

- Adam sen de... diyerek gününü gün eder. Kişiliksiz olanı:

- Evet efendim... der yukarıdan gelen buyruklara.

- Nasıl emrederseniz. Canına okuruz efendim. Hiç merak etmeyin...

Bir kısım hukukçular para kazanmayı, daha çok kazanmayı, her gün kazanmayı, milyonlara imza atmayı severler:

- Dünkü ihalede iki milyon üzerinde ilk anlaşma yapıldı...

Sekiz yüz bin liralık vekalet ücreti verdi. Dedim ki, ya hemen ödersin...

Efendim, şirketin işleri için Londra'ya gittim. Oradan bir Paris yaptım...

- Ver namussuzu icraya, bindir üstüne bir de vekalet ücretini...

Bir kısmımız da hukukçuluğu böyle anlar...

İşin özüne bakarsanız hukukçu, bozuk düzenin çarklarına yine bu düzenin kurallarıyla karşı çıkan adamdır çağımızda. Emekten ve emekçiden yana bir hukukçunun çabasıdır çağdaş hukuka kişilik veren. Eskimiş kuralların yosun tutmuş kavramlarını emekçi sınıf için kullanabilen adamın hukukçuluğudur önemli olan. Doğadaki ve düzendeki eşitsizliği giderebilmenin olanaklarını da vermektedir hukuk bir ölçüde.

Bunun için, hukukçu olmanın bir sorumluluğu vardır Türkiye'de de. Bir toplumda bir kişi haksızlığa uğruyorsa, bu haksızlık bütün topluma karşı yapılmıştır diyen adamdır hukukçu olan. Bir ozan:

- Halkın ekmeğidir adalet... diyor. Halka, bu ekmeği, en taze biçimde ve eşitçe verenlerdir hukukçular...

Bir olağanüstü dönemde, ezilmek istenen adamların yanında yer alabilen, baskıya, sömürüye, işkenceye karşı çıkabilen hukukçulardır mesleklerine onur katan...

Baskı döneminde, vicdanlarının emirlerini dinleyerek, başbakanların, bakanların emirlerini ellerinin tersiyle itebilenlerdir gerçek hukukçular.

Sınav, yalnız Hukuk Fakültesi'nde olmuyor. Sınavın büyüğü, bilgi, yetenek ve kişilik isteyeni Hukuk Fakültelerinin dışındadır.

Nice hukuk profesörleri vardır ki birer ortaçağ celladı gibi, darağaçlarına yağlı ipler hazırlamışlardır. Onlar, yirminci yüzyılın inanç sınavlarında, her gün yeniden sınıfta kalmaktadırlar.

Bir sınav ki, sorularını tarih sorar, notunu halk verir...

(Yeni Ortam, 15 Temmuz 1974)

SANIK OLACAKKEN...

Anayasa Mahkemesi'nin son kararı duyulur duyulmaz muhalefet "eyleme" geçerek, Anayasa Mahkemesi'ni hedef tahta-

sına oturttu. Bay Demirel ve Feyzioğlu, "gündem dışı" konuşarak Anayasa Mahkemesi'ne sataştılar.

Sağ basın da "yaylım ateşi"ne başladı hemen. Adalet Partisi'nin sözcüsü "İstanbul'da yayınlanan bir gazete" af haberini:

- Anayasa Mahkemesi üyeleri yüzde 60 tazminat alacak... başlığı altında verdi. Yani, Anayasa Mahkemesi üyeleri maaşları artırıldığı için bu tür kararlar alıyor denmek istendi. Akıllarınca okuyucular üzerinde böyle bir çağrışım uyandırmış oldular.

Saldırı bununla da bitmedi. Aynı gün af haberi içinde bir "dehşetengiz" hukuk yorumu daha yapıldı. "Son Havadis"e göre, iptal kararından sonra:

- Komünizm propagandası yapmaktan mahkum olanlar da serbest kalacaklar ve muhtemelen tekrar komünizm propagandası yapmaya devam edeceklerdir...

Enfes değil mi?..

Sonra ne oldu? Anayasa Mahkemesi üzerine 1951 yılında doktora tezi hazırlayan Prof. "Mc" Turan "Carthy" Feyzioğlu tahliyeler için:

İptal kararı geriye yürümez... Tahliyeye karar vermek gaflettir... yollu açıklamalar yaptı.

Adalet Partisi yandaşı yayın organları:

- Anayasa Mahkemesi Başkanı Yüce Divan'a verilmelidir...

- Anayasa Mahkemesi'nin akıl durduran kararı... gibi başlıklarla donatıldı. Amaç, Anayasa Mahkemesi üyelerini etkilemekti.

Kuru gürültüye kimse pabuç bırakmadı, kabadayılık işe yaramadı...

Bu kez Bay Demirel bir basın toplantısı düzenleyerek:

- Anayasa Mahkemesi kararı düpedüz Anayasa'nın ihlalinden başka bir şey değildir... dedi ve ekledi:

Anayasayı ihlal etme imtiyazı Türkiye'de hiçbir mercie verilmemiştir...

Sonra da bir inci daha dizdi:

- Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'yı ihlale hakkı yoktur...

Kim söylüyor bunları? Türkiye'de, devlet düzenini, bir avuç sermayeci azınlığın ipoteği altına almak isteyen, toprak ağalarının ve yabancı sermayenin sadık adamı Bay Demirel...

Bir Amerikan firması komisyonculuğundan, başbakanlık koltuğuna sıçrayan bu eski müteahhit...

General Porterlerin cirit attığı bir siyasal bunalım döneminde seçim kampanyalarına Başkan Johnson'la çekilmiş fotoğraflarla çıkan Amerikancı politikacı... Yabancı petrol şirketlerinin bir numaralı savunucusu... Türkiye'deki Amerikan üslerinin avukatı...

Başbakanlık koltuğunda, kardeşlerine milyonlarca lira kredi sağlayan, devlet arsalarını ucuza kapatıp kardeşlerine sattıran devlet adamı...

İktidar döneminde, kimliği bilinmez cinayetlerin başsorumlusu ve "kışkırtıcı ajanlar" yöneticisi...

27 Mayıs Devrimi'nin ve bu devrimin Anayasası'nın yeminli düşmanı Bay Demirel söylüyor bunları.

Anayasa Mahkemesi Anayasa'yı ihlal etmiş...

Bay Demirel, ne Anayasayı ne de Anayasa Mahkemesini tanımamış daha.

Ah... Şu 12 Mart Muhtırası olmasaydı, tanırdı Bay Demirel Anayasa Mahkemesi'ni...

Nasıl mı?

Yüce mahkeme önünde, sanık sıfatıyla düğme ilikleyerek...

Gitsin Tağmaçlar'ın, Gürlerler'in, Eyicioğlular'ın ve Baturlar'ın ellerini öpsün...

Onlar kurtardılar Bay Demirel'i... Onlar...

(Yeni Ortam, 17 Temmuz 1974)

KIBRIS...

Ecevit yönetimi iktidarı alır almaz, bir takım siyasal sorunlar birden önem kazandı. Bir yandan "Barzani Hareketi" gelişirken, öte yandan "haşhaş sorunu" yoğunlaştı. Aynı günlerde, Ege'de "kıta sahanlığı" sorunu, Türk-Yunan ilişkilerini gerginleştirdi. Bu gerginliğin arttığı günlerde, yabancı petrol şirketleri Türkiye'de petrol üretimini durduracaklarını açıkladılar. Kıbrıs'ta, Yunanlı subayların yönettiği "Hükümet darbesi" de bu olaylar zincirinin bir başka halkasıdır.

Kıbrıs sorununu dört ayrı açıdan değerlendirmek gerekecektir. İlk incelenecek konu, Yunan Cuntası'nın soruna bakış açısıdır.

Faşist Gizikis yönetimi, Yunan kamuoyunun dikkatini bir dış soruna çekerek, iç politikadaki başarısızlıklarını unutturmak amacı ile Ege'de Türkiye'ye karşı "harekat" düzenledi. Ecevit Hükümeti'nin bu konuda takındığı tutarlı ve kişilikli tutum, dünya kamuoyu önünde Türkiye'yi güçlendirdi. Ege'de tam bir başarısızlığa doğru sürüklenen Cunta, bu kez Kıbrıs sorunu ile geçici bir başarı elde etme hevesine kapıldı.

Makarios'a karşı düzenlenen "Darbe" Yunanlı subayların yönetimindedir. Kıbrıs'taki "Ulusal Muhafız Gücü" on beş bini aşan bir askeri güçden oluşmaktadır. Bu örgüt, 1959 Londra ve Zürih antlaşmalarına aykırı olarak kurulmuş ve çalışmalarını sürdürmüştür. Antlaşmalara göre Kıbrıs'ta 800'ü Türk, gerisi Rum olmak üzere ancak 2000 kişilik bir Kıbrıs ordusunun kurulmasına olanak sağlanmıştır. Yasa dışı "Ulusal Muhafız Gücü" Yunan Cuntası'na bağlı subaylarca yönetilmekte ve "Torodos" dağlarında askeri eğitim kamplarında yetiştirilmektedir.

Gizikis Cuntası, bir yandan "Enosis"i gerçekleştirirken, öte yandan da Türkiye'ye karşı askeri açıdan "stratejik" önem taşıyan Kıbrıs adasında üslenmek isteyecektir.

Konuyu bir de Amerika açısından değerlendirelim:

Kıbrıs'ın "emir kulu" bir faşistin yönetimine geçmesi, Amerika'nın Ortadoğu politikası için de yararlı olacaktır. Stratejik üstünlüklere sahip Kıbrıs adasında, hava ve deniz üsleri ele geçirecek olan Amerika, yeni Ortadoğu politikasında Kıbrıs'ı "askeri" ve "diplomatik" bir ada olarak kullanmak isteyecektir. Böylece Amerika, Kissinger politikası ile yürütülmeye başlanan "kuşatma harekatı"nı da tamamlamış olacaktır. Bu nedenlerle, Kıbrıs'taki "darbe"nin arkasında "Pentagon Generalleri"nin parmakları ve "CIA" izlerini aramak gerekir.

Değerlendirilecek üçüncü nokta, Makarios'un yaşayıp yaşamadığının kesinlik kazanması ile ilgili görünmektedir. Eğer Başpiskopos yaşıyor ise, ki yaşadığı sanılmaktadır, "Darbe"nin başarısızlıkla sonuçlanmasına çalışacak ve yeniden yönetimi ele almaya çabalayacaktır. Bu süre içinde de Kıbrıs'ta iç savaş bütün şiddetiyle sürdürülecektir. Eğer bu savaş sonunda Makarios yeniden yönetimi ele geçirirse, gerek Kıbrıs'ta gerekse dünya kamuoyu önünde "prestiji"ni artırmış olarak siyasal gücünün doruğuna çıkacaktır.

Bu gelişmeler karşısında Türkiye'nin durumuna kısaca göz atalım. Kıbrıs Cumhuriyeti, 1959 Londra ve Zürih antlaşmaları gereğince İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın güvencesi altındadır. Bu üç devlet "garantör" olarak Kıbrıs'ın bağımsızlığı ve toprak bütünlüğüne karşı yapılacak bir saldırıyı önlemek yükümlülüğü altındadır. Yunan subayların yönetimindeki darbe, Kıbrıs'ın bir "iç sorunu" değildir. Kıbrıs Cumhuriyeti, faşist Yunan Cuntası tarafından yıkılmak istenmiş ve bir "dış saldırıya" uğramıştır. Devletler hukuku açısından bu bir "işgal" niteliğindedir. Türkiye bugün işgal edilmiş bir ülkenin topraklarında kendi soydaşlarının can ve mal güvenliğini koruma sorumluluğu altındadır.

Konu, ister sadece bir Türk-Yunan uyuşmazlığı olarak gösterilmek istensin, ister Amerika'nın yeni Ortadoğu politikasının yeni bir oyunu olarak nitelensin, Türkiye'nin durumunu büyük ölçüde etkilemeyecektir. Çünkü, Türkiye bir faşist saldırı karşısında, hem Ege'deki haklarını savunma hem de Kıbrıs'taki soydaşlarını koruma konusunda dünya kamuoyu önünde haklı nedenlere sahiptir. Ülkemizin bağımsızlığını ve haklarını savunan Ecevit Yönetimi çevresinde kenetlenmek, her yurtseverin ortak sorumluluğudur bugünlerde...

(Yeni Ortam, 18 Temmuz 1974)

DANSA DAVET

Fakülteler açılır açılmaz konferanslar, açık oturumlar ve bilimsel toplantılar da başlar. Sanırız önümüzdeki dönemde Anayasa değişiklikleri bilim adamlarınca tartışılacak, avukatlar, yargıçlar, hukukçular, üniversite profesörleri bu toplantılara katılacaklardır.

Nihat Bey, siz de bu toplantılara katılsanıza...

Alman Ceza Yasası der ki... diye konuşsanıza. "Okyanuslar" kadar engin hukuk bilginizden birkaç damla serpseniz... Şu Anayasa değişikliklerini eskisi gibi savunsanıza...

Nihat Bey, "Dragos"daki dinlenmenizi kısa kesip, "haşhaş" bölgelerini gezerek köylülere:

Haşhaş ekimini ben yasaklamıştım... desenize... Onlara, ne kadar insancıl olduğunuzu, Amerikan gençliğini uyuşturucu maddelerden korumak istediğinizi anlatsanıza... Amerikan gençliğini neden bu derece cömertçe sevdiğinizi açıklasanıza... Haşhaş yasağı dolayısıyla geçim olanakları elinden alınmış köylülere, onları ne kadar sevdiğinizi söylesenize...

Nihat Bey, siz 1968 öğrenci olayları çıktığında:

- Bu bir patlamadır, gençler yerden göğe kadar haklıdır... demiştiniz. Bu gençler sizleri, herşeye rağmen, pek çok severler. Bir gün Allah aşkına o gençlerin düzenlediği bir toplantıda konuşsanıza...

Stockholm'dan Filistin çöllerine kadar... diye başlayan "dramatik" konuşmalar yapsanıza... O haşhaş yasaklayan dilinizle gençleri "doğru yol"a getirsenize...

Siz ki, kamu hukuku profesörüsünüz. Herşeyi herkesten iyi bilirsiniz. Kitaplar okumuş, kitaplar yazmışsınızdır. Sosyalizm nedir, ancak siz bilirsiniz; komünizm nedir sizden daha iyi bileni yoktur. Faşizm ise sizden sorulur. Gençlerimize öğretin hep bunları.

Bizleri kırmayın Nihat Bey, ne olur, gençlerin düzenlediği bir toplantıya katılın. Aydınlatın onları, yola getirin hepsini...

Nihat Bey, Menderes döneminde Kıbrıs sorunu için harcadığınız emekleri kimse unutmadı Tanrıya şükür. Bu Kıbrıs'ı bize kazandıran da sizsiniz. İnanın kimse nankörlük yapmaz bu konuda size. Herkes sizin "Kıbrıs Fatihi" olduğunuzu bilir. Fakat, şu anda, kamuoyunda "malum" olan sıfatlarınız size zaten ağır geldiğinden, bir yenisini de kullanmak istemiyor kimse. Ama biliniyor yaptıklarınız.

Kıbrıs konusunda düzenlenecek bir açık oturumda konuşup "geçmişe" ve "geleceğe" de ışık tutsanıza..

Nihat Bey, sanırım sizi en çok seven, siyasal tutukluların anneleri, babaları, eşleri ve akrabalarıdır. Sizin bu "mübarek" adınızı küçücük çocuklar bile ezberledi. Size, televizyon ekranında görünür görünmez güzel adlar takıyorlar. Ve size ne kadar yakışıyor bunlar bir bilseniz...

Hey, demokrasinin kurucusu, hey Kıbrıs fatihi, hey haşhaş meleği, hey Anayasa mimarı, hey barış meleği Nihat Bey!..

Sanıklar, yüce yargıçların kararıyla özgürlüklerine kavuştular. Bazı sanık ailelerini siz de yakından tanırsınız. Onların babalarına telefon ederek:

Geçmiş olsun, ne kadar sevindim... desenize. Bir akşamüstü, bu sanık ailelerinden bazılarını "ziyaret" etsenize...

Nihat Bey, bütün bunları yapmak belki sizin için güçtür. Ne bilelim, belki evinizde yeni Anayasa taslakları üzerinde çalışıyorsunuzdur. 12 Mart'tan önce benim de yazarlık yaptığım bu haftalık dergiye, "zat-ı aliniz" de nedense sık sık gelirdiniz. Bir iki kitabınız da bu dergide unutulmuş olabilir. Yine bize uğrasanıza...

Nihat Bey...

Akşamüstleri Atatürk Bulvarı ne güzeldir bilirsiniz. Şöyle, akşamüstleri Kızılay'da aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya dolaşsanıza... Hani şöyle, polissiz, bekçisiz, nöbetçisiz, elinizi kolunuzu sallaya sallaya yurttaşların arasına girsenize... Hem artık, cezaevindekiler de çıktı. Belki unutmuşsunuzdur, hani o işkence gören gençler, subaylar, işçiler ve genç kızlar... İşte onlar da çıktı.

Nihat Bey, başınız dimdik dolaşın Atatürk Bulvarı'nda!.. Siz, "kuvvetli ve inandırıcı" bir yönetimin Atatürkçü başbakanı değil miydiniz?!..

(Yeni Ortam, 19 Temmuz 1974)

BU DA MİLLİYETÇİ...

Bugün sizlere, "Orta Doğu" adlı bir günlük gazetede "Amerikalılar'a Açık Mektup" başlığı altında bir yazı yayınlayan "milliyetçi" ve "mukaddesatçı" yazarın yazısını aktaracağım.

Önce gazeteyi tanıtalım. Bu gazete, "Ömer Öztürkmen" adlı bir AP eski milletvekili tarafından çıkarılmaktadır. Geçen haftalar içinde bu gazetede, "Petrol Meselesinin İçyüzü" adlı bir yazı dizisi yayınlanmış, aynı günlerde gazetede:

Türk Hükümeti ATAŞ rafinerisini işgal edemez... yollu başyazılar çıkmıştı. Gazetede, "Naci Muallimoğlu" adındaki yazarın Amerikalılar'a açık mektubu şöyle başlamaktadır:

Cumhurbaşkanı Truman'ın muavini Albay Berkley'in zevkle anlattığı bir hikayeyi bilirsiniz. Mr. Berkley, seçim bölgesinde bir çiftçiye çok yardım etmiş. Çiftliğini onarması için hükümetten yardım almış, kızının üniversiteye, erkek çocuğunun

harp okuluna girmesine yardımcı olmuş, bir diğer kızının kocasına da Washington'da iş bulmuş.

Fakat, 1938 Senato seçimlerinde bu çiftliğin, muarrızı Happy Chander'i desteklediğini duyan Mr. Berkley, üzülerek çiftçiyi ziyaret etmiş, "Benim aleyhime rey vereceğin doğru mu?"

Çiftçi sadece kafasını sallamakla iktifa edince Mr. Berkley onun için neler yaptığını teker teker tekrarlayarak sormuş "Bütün bunları elbette unutamazsın?" "Unutamam" cevabını vermiş çiftçi. "Ama son yıllarda sen benim için ne yaptın?..

"Milliyetçi yazar, Amerikalılar'a bu hikayeyi hatırlattıktan sonra şunları yazıyor:

- Bugünkü Türk koalisyon hükümetinin afyon konusundaki tutumu sizlere bunu hatırlatacak ve belki de biz Türkler'den "nankör" diye bahsetmenize vesile olacaktır...

Beyimiz, Amerikalılar'dan böylece özür diledikten sonra, yol da göstermekten geri kalmıyor:

- Başımızdaki hükümet bir azınlık hükümetidir. Hiçbir zaman millet çoğunluğunun hislerine tercüman olamaz. Gerçi bizim için pek kolay olmayacak. Fakat biz, Türk-Amerikan dostluğunu yeniden sağlam temeller üzerine kurmak için elimizden geleni yapacağız. Yarın, bu hükümet değiştiği vakit sizlerle karşılıklı hürmet ve anlayış havası içinde, yeniden samimi münasebetlere girişmek, komünizmin bu memleket için vahim bir tehlike olduğuna inanan biz milliyetçi Türkler'e zevk ve gurur verecektir...

Baklnız "milliyetçi" daha sonra neler yazabiliyor:

- Diyorlar; Efendim Amerika Türkiye'ye ve diğer milletlere yardım ederken, daima kendi menfaatlerini ön planda tutuyor. Elbette tutacak, elbette kendi menfaatlerini gözetecek, elbette Amerika dünyaya mal satmak isteyecek. Bunun neresi günah, neresi suç? "Allah kardeşi kardeş, keseyi ayrı yaratmış", bir Türk atasözü değil mi? Kardeşler arasında dahi menfaat ön planda geldiğine göre, devletler arasındaki münasebette de bir devletin kendi menfaatini gözetmesinden daha tabii ne olabilir?

Bu arada haşhaş konusuna da değiniyor bu "milliyetçi" beyimiz:

Bizim solcular şimdi, afyon meselesinde "biz de kendi menfaatimizi gözettik" diyecekler ama halkı aldatıyorlar. Canımız tavuk istedi diye altın yumurtlayan tavuk boğazlanmaz...

Yaa öğrendiniz mi böyleymiş işte!..

"Milliyetçi" devam ediyor:

- Biz sizin "emperyalist" olduğunuza da inanmıyoruz...

Ve ekliyor:

- Biz Türk milliyetçileri size katiyen kötü niyet beslemiyoruz. Nasıl besleyebiliriz ki... Türkiye Cumhuriyeti yer yüzündeki son müstakil Türk Devleti'dir. Komünizm, Türk'ün en büyük düşmanıdır. Üçyüz yıldır Rusya'ya karşı tam bir istiklal mücadelesi yapan bu milletin torunları tamamen delirmedikçe Amerikan dostluğundan vazgeçmeyecektir...

"Milliyetçi", yazısını şöyle bitiriyor:

- Bizi şimdilik haklı olarak terk ediyorsunuz. Biz bu ayrılığın "daimi" olacağına inanmadığımızdan, sizlere "elveda" değil yakın bir gelecekte, yepyeni şartlar atlında tekrar buluşmak üzere "güle güle" diyoruz...

Evet... Gördünüz. Bir "milliyetçinin" "Amerikalılar'a açık mektup"u işte böyle bitiyor.

Ben bu düşünceleri aktarmakla yetiniyor ve başkaca bir ek ve yorum yapmıyorum. Bu açık mektup, "iadeli taahhütlü" müdür? Sadece bunu merak ediyorum...

(Yeni Ortam, 20 Temmuz 1974)

BUGÜNÜN DÜNÜ...

Osmanlı İmparatorluğu Birinci Dünya Savaşı sonunda, emperyalist güçlerin paylaşma alanı olmuştu. Anadolu toprakları, büyük devletlerin isteklerine göre parçalara bölünmekte, bu "miras taksiminde" Amerika ve İngiltere ile Fransa başrolleri oynamaktaydı.

17 Mayıs 1920 günü, Amerika Birleşik Devletleri Senatosu, "Onikl Ada ve Batı Anadolu'nun" Yunanlılara verilmesini karar altına alır. Aynı günlerde "Asia" adında bir Amerikan gazetesinde şu yorum yayınlanır:

-Yunanlılar 15 Mayıs 1919'da bölgenin güvenliğini sağlamak gerekçesiyle İzmir'i işgal etmişlerdir. Bu çıkartma hareka-

tını, İtalya'nın bu bölgede hak iddia etmesinden çekinen Loyd George ve Clemenceau'nun planladıkları söylenmektedir. İngiliz ve Fransız liderleri, Yunanistan ile uğraşmanın İtalya ile uğraşmaktan çok daha kolay olacağını hesaplayarak İzmir ve civarının Yunanlılarca işgal edilmesini sağlamışlardır...

Aynı günlerde, Türkiye'de "Amerikan mandacılığı" istekleri artmaktaydı ve bazı "beyler", "paşalar" ve "yazarlar", Türkiye'nin bir Amerikan yönetimi altına girmesini savunmuşlardı.

İngiliz emperyalizminin güdümündeki İstanbul Hükümeti de, ülkenin bağımsızlığı için çarpışan Mustafa Kemal ve arkadaşları için idam fermanları imzalamakta ve Kuvayi Milliyecileri:

- Bolşevik... olarak damgalamaktaydı.

Amerikan basını ise, Yunan ordusunun İzmir'i işgal etmesini:

- Yunan ulusu, İzmir şehrini boşaltmamak ve yıllardan beri Anadolu'da yaşayan Rum kardeşlerini Mustafa Kemal ve bolşevik dostlarının zalim ellerine bırakmamak için and içmiş bulunmaktadır... diye yorumlamakta ve şöyle devam etmekteydi:

- Unutulmaması gereken bir gerçek de 1919 yılı ilkbaharında "isteklerimize uyarak" İzmir'i işgal eden Yunanlıların o günden bu yana bu bölgede tutunmuş olduklarıdır... Anadolu'da Türklerle çarpışmakta olan Yunan birlikleri, gerçekte bütün Batı aleminin bolşevizm ve panislamizme karşı mücadelesini sürdüren "yiğit savaşçılar"dır. Bütün Amerika halkının ve Batı uygarlığını temsil eden Hıristiyan milletlerin, Yunanlıları desteklemeleri gerekir...

Bu satırlar, Amerika'da yayınlanan "The New York Times" adlı gazetenin "22 Temmuz 1921" tarihli sayısından aktarılmıştır.

Yine belgelere göz atalım. İngiliz, Fransız ve Amerikan liderleri Türkiye'yi paylaşırken şu biçimde konuşmaktaydılar:

İngiliz Loyd George:

Niyetim, Kıbrıs adasını da aynı biçimde Yunanistan'a vermektir.

Fransız Clemenceau:

Unutmayınız ki Berlin Antlaşması'na göre benden izin almanız gerekmektedir...

Loyd George:

- Bu izni bana vereceğinizi umarım...

Amerikan Cumhurbaşkanı Wilson:

- Yunanistan'a bu armağanı verebilirseniz, büyük ve değerli bir iş yapmış olursunuz...

Bu belge de Doğan Avcıoğlu'nun "Milli Kurtuluş Savaşı Tarihi" adlı yapıtından alınmıştır.

Görülüyor ki, bugün Kıbrıs için sahneye konan oyunlar, eli-elli beş yıl önce de oynanmış aynen...

O günlerden bugüne gelelim. "Manzara-i umumiye" bugün nasıldır? Yunanistan yine Türkiye'ye karşı bir saldırıya geçmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, Yunan Cuntası'nı desteklemekte, bir yandan da Türkiye'yi etkilemek istemektedir.

Şimdi ne yapmalı?

Muhalefet lideri Bay Demirel, Türk donanmasının Ege'de petrol aramasını, "gövde gösterisi" olarak dünya kamuoyuna açıklarken, Bay Türkeş yayınladığı bildiride:

- Amerika ile bozulan dostluğumuz düzeltilmeli... derken;

Ecevit'e karşı, tıpkı Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal'e yapıldığı gibi "komünistlik" suçlamaları sürüp giderken bütün yurtseverlere düşen görev "Kuvayı Milliye ruhuyla" Cumhuriyet Hükümeti Başbakanı Bülent Ecevit'i desteklemektir. Çünkü, oyun yine aynı oyun, kavga yine aynı kavgadır...

(Yeni Ortam, 21 Temmuz 1974)

KUVAYİ MİLLİYE

Bu satırların yazıldığı saatlerde kahraman Türk Ordusu, uluslararası antlaşmalardan doğan haklarımız kullanmak amacıyla Kıbrıs'a çıkmış bulunuyor. Türk Hükümeti bütün barışçı olanakları denedikten sonra, "müdahale hakkı"nı kullanmaya karar vermiştir. Kurtuluş Savaşı'mızın "Kuvayi Milliye" ruhu, bütün Türk Ulusu'nun yüreğinde yeniden yaşanmaktadır şimdi.

Kıbrıs yıllarca "hukuki" değil, ancak bir "fiili" yönetimin diktası altındaydı. Londra ve Zürih antlaşmaları yıllarca uygulanmamış, 1967'den bu yana Atina'daki cuntacı yönetim, adım adım Enosisi gerçekleştirme çabalarını yürütmüştür. Kıbrıs'ta kurulan ve hiçbir yasal dayanağı bulunmayan, "Ulusal Muhafız Ordusu", Atina'nın faşist yöneticilerince yetiştirilen bir "tedhiş örgütü" olarak bugünkü darbeyi hazırlamıştır. Bu darbe, Kıb-

rıs'ın bir "iç işi" değildir. Yunan Cuntası, Kıbrıs'a açıkça "müdahale" etmiştir. Türkiye'nin adaya yaptığı çıkartma, uluslararası antlaşmalara dayanmakta ve Kıbrıs'ta da iç barışı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu nedenledir ki, müdahale kararı haklıdır ve uluslararası antlaşmalara dayanmaktadır. Artık bundan sonra önemli olan büyük devletlerin takınacağı tavırlardır.

Amerika, Kıbrıs'ı bir "hareketsiz uçak gemisi" olarak kullanmayı ve bu adayı denetimi altında tutarak, Orta Doğu'da bir askeri üstünlük sağlamayı istemektedir. Doğu Akdeniz'in savunması gerekçesiyle Amerika'nın burada üslenmesi, Pentagon görüşlerine de uygun düşmektedir. Amerika Kıbrıs'taki, bloklar dışı bir yönetim kurulmasına da karşıdır.

Sovyet Rusya, Yunan Cuntasını Kıbrıs'ın iç işlerine karışmakla da suçlamış ve darbeden sonra da Yunanistan'a açıkça cephe almıştır.

Sovyetler de, Amerika'nın Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'deki yayılma politikalarına karşı diplomatik bir savaşın içindedir. Her iki devletin çatışan çıkarları, Kıbrıs'ın önemini bir kat daha arttırmıştır. Sovyet Rusya Kıbrıs'ın bağımsız bir devlet statüsü içinde kalmasını istemektedir.

Amerika son darbe dolayısıyla Kıbrıs'taki yönetime açıkça cephe alamamış, birtakım oyalayıcı taktiklerle konuyu yozlaştırmak istemiştir. Bu tutum ise, Kıbrıslı "terörist" Sampson'un iplerinin CIA elinde olduğu yolundaki yorumları güçlendirmiştir.

İngiltere, Londra ve Zürih antlaşmalarına göre, Türk Hükümeti'yle birlikte "müdahale hakkını" kullanma yükümlülüğü altında olmasına rağmen, Türk Hükümeti'nin barışı sağlama yolundaki önerilerine olumlu cevap vermemiştir. İngiltere de sorunu zamanın akışı içine bırakarak, yeniden oluşacak güç dengelerine göre değerlendirme eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur. Bu da klasik İngiliz diplomasisidir.

Bütün bunlara karşı Ecevit Hükümetinin kararlı tutumu gerekmekteydi. Sayın Ecevit, bütün olanakları ve olasılıkları deneyip, sonunda, Türk Kurtuluş Savaşı'nın gereklerine uygun olarak "müdahale" kararını vermekte duraksamamış, yurtsever subaylarımızı ve kahraman Mehmetçikleri Kıbrıs'a göndermiştir.

Olayın bu noktadan sonrası çok daha önemlidir:

Ülkemiz içinde bütün yurtsever güçlerin Ecevit yönetimi arkasında tam bir "ulusal birlik" içinde kenetlenmeleri gerekmektedir. Çünkü, Sayın Ecevit, devletimizin "uluslar ailesinin şerefli bir üyesi" olduğunu kanıtlamanın çabası ve bilinci içindedir. Türk Ordusu, Kurtuluş Savaşı'mızın "tam bağımsızlık" bilinci ve inancıyla, kendisine düşen görevi özveri ve kahramanlıkla yerine getirmektedir.

Dünya ve Türk kamuoyu, ulusal bilincimizin Kurtuluş Savaşı'na yaraşır biçimde korunduğunu görecek ve Türk ulusunun onurlu ve yenilmez bir tarihin mirasçısı olduğuna tanık olacaktır.

Yaşasın devletimizin bağımsızlığını ve ulusumuzun onurunu koruyan Bülent Ecevit Hükümeti...

Yaşasın ulusumuzun güvencesi Türk Silahlı Kuvvetleri... Yaşasın yurtsever subaylarımız...

Yaşasın yiğit Mehmetçikler...

Yaşasın Türk Ulusu ve ulusal kurtuluş bilinci...

(Yeni Ortam, 22 Temmuz 1974)

FAŞİZMİN YENİLGİSİ

1967 yılının 21 Nisan günü, Atina'da "promete planı" uygulayarak bir hükümet darbesiyle iktidara gelen Papadopulos, CIA ile Yunan Gizli İstihbarat Örgütü arasında "irtibat subaylığı" yapan bir CIA ajanıdır. Hükümet darbesinden bir süre sonra, Amerika Birleşik Devletleri Senatosu'nda okunan ir belgeden, Papadopulos'un uzun süre CIA'dan para aldığı açıklanmıştır. Albay Papadopulos'u deviren Gizikis Cuntası üyeleri de, Panama kanalından "Pentagon generalleri"nce yönetilen "Antigerilla Okulu"nda eğitilmişlerdir.

Bu "Pentagon kuklaları" Yunan halkının demokratik direncini Amerikan silahlarıyla bastırmış ve ülkelerini bir gece içinde işgal etmişlerdi. Ancak, gerek ülke içinde gerekse dışında, cuntaya karşı tepkiler gün geçtikçe artmaktaydı. Cunta kendi içinde de, değişik görüşte gizli örgütlerle parçalanmış durumdaydı. "Selanik Cuntası" olarak adlandırılan bir faşist çete,

Türkiye'ye karşı bir savaş açılması görüşünü savunarak ordu içinde taraftar toplamanın hazırlıkları içindeydi. "Selanik Cuntası"na karşı, ülkede demokratik düzenin kurulmasını isteyerek Gizikis Cuntası'nı devirmek amacıyla gelişen bir başka cunta daha varlığını duyurmaktaydı.

CIA ajanı Albay Papadopulos 21 Nisan darbesini planlarken, ülkede sosyal demokrat eğilimli Papandreu yönetimi işbaşındaydı ve Başbakan Papandreu'nun oğlu Andreas Papandreu, Amerikalılara karşı kişilikli bir politika izlemenin çalışmaları içindeydi. Bu sırada, Amerikan CIA örgütü ile Yunan Hükümeti arasında bir uyuşmazlık başgösterdi.

Yunanistan'a AİD tarafından yapılan yardım yanında, CIA Yunan Gizli İstihbarat Örgütü'ne doğrudan doğruya yardımlar yapıyor ve bu yardımları da denetliyordu. Başbakan yardımcısı olan Andreas Papandreu bu yardımların Yunan Hükümeti kanalıyla yapılması gerektiğini ileri sürerek CIA'nın Yunanistan'daki çalışmalarını önlemek istedi. Bu arada, Amerikan uyruklu bir CIA ajanını da sınır dışına çıkarttı. Yunan Hükümeti ile CIA arasındaki anlaşmazlıklar su üstüne çıkınca, ülkede birdenbire kargaşalıklar başgösterdi.

Halk, büyük çoğunlukla Papandreu yönetimini desteklemekteydi. Solcu EDA Partisi de seksen bin militanı ile "Antiamerikan" gösterilerin yönetimini ele almıştı. İşte bir NATO tatbikatı adı olan "promete planı" bugünlerde uygulandı.

Hükümet darbesinin yöneticisi Albay Papadopulos, yıllarca, CIA adına Yunan Gizli İstihbarat Örgütü'nde çalışmış bir CIA ajanı ve Pentagon kuklasıydı. Darbede, KYP adındaki Yunan Gizli İstihbarat Örgütü önemli görevler üstlenmişti. Denilebilir ki, Yunanistan'da 1967 yılında gerçekleştirilen darbe, bir CIA darbesidir ve o günden bugüne, bu gözlem her gün gözle görünür kanıtlarla ortaya konmuştur.

Silah yoluyla iktidara gelen her cunta, kendi iç çelişkilerini ve başarısızlıklarını unutturabilmek için iki çareye başvurur: Bunlardan birincisi "uluslararası komünizm tehlikesi", ikincisi de "dış sorunlar"dır. Yunan Cuntası her iki çareyi de sonuna kadar kullanmış bir yandan, öte yandan "Helenizm"in içgüdülerini kullanarak Türkiye'ye karşı bir saldırıyı planlamıştır.

Faşist Yunan Cuntası, şimdi iki çarenin de daha büyük çaresizlikler doğurduğunu en somut biçimde görmüştür.

Kıbrıs'ta eli kanlı bir teröristi darbe yoluyla iktidara geçirip Enosis sağlamanın çıkar yol olmadığı sanırız ki artık anlaşılmıştır. Gizikis Cuntası, kendi ülkesini bir gecede işgal etmenin kolaylığının ne denli bir aldanış olduğunu hesaplamalıdır artık.

Faşist Cunta'nın yüzüne Türk Hükümeti ve ordusunun güçlü şamarı indirilmiştir. Bundan sonra cunta, kendi halkının şamarıyla sarsılacak ve faşizmin iğrenç çukuruna gömülecektir.

Not: Bu yazı Yunanistan'daki son darbe teşebbüsünden önce kaleme alınmıştır.

(Yeni Ortam, 24 Temmuz 1974)

HABER ÇOK İLGİNÇ...

Türkiye'nin son çıkartma kararı, Amerikan ve İngiliz gizli haber alma örgütlerince gereği gibi değerlendirilememiş. CIA, tıpkı 1963 ve 1967 yıllarında olduğu gibi, Türkiye'nin çıkartma birliklerini gemilere bindirmekle yetineceği ve çıkartma yapmayacağı yolunda haberler vermiş. Çıkartma hareketi başlayınca Kissinger de, İngiliz Dışişleri Bakanı Callaghan da şaşkınlıklarını gizleyememişler. Callaghan o kadar şaşırmış ki, çıkartmayı duyar duymaz, makam arabasını bekleyemeden, bir ekmek kamyonuyla bakanlığa gelebilmiş.

Türk Hükümeti de gerçekten usta bir şaşırtma ile gerçekleştirdi bu çıkartmayı.

Kamuoyuna yapılan açıklamalardan hükümetin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden savaş yetkisi aldıktan sonra çıkartmaya karar verebileceği sonucu çıkmaktaydı. Amerika Dışişleri Bakan Yardımcısı Sisco da, ancak kendisiyle görüşüldükten sonra konunun parlamento ve hükümetçe karara bağlanacağını sanmaktaydı. Bütün diplomatik çevrelere göre cumartesi günü, askeri bakımdan bir ölü ve durgun gün olabilirdi ancak.

Sisco, geçtiğimiz cuma akşamı Esenboğa Havaalanı'na inip, hızla Amerikan Büyükelçiliği'ne doğru yollandığında, Türk Genelkurmayı savaş gemilerine gereken emri vermişti artık. Amerikan ve İngiliz gizli haber alma örgütlerini şaşırtan, Amerikan Dışişleri Bakanı Kissinger'in "tılsımını" bozan, İngiliz Dışişleri Bakanını ekmek kamyonuna bindiren karar buydu işte...

CIA, sadece Kıbrıs çıkartması dolayısıyla yanılmayacaktır. Artık Türkiye'de "eski çamlar bardak olmaya" başlamıştır. CIA'nın gözlemleri ve önerdiği çözüm yolları artık birer birer geçerliliklerini yitireceklerdir. Çünkü Türkiye'de yığınların ulusal ve sınıfsal bilinç aşaması, "geometrik hızla" artmaktadır. Bu bilinçlenmeyi, "uluslararası komünizm" gerekçesi ile durdurmaya çalışmak artık olanaksızdır. Bugün Bülent Ecevit'i "komünistlik-anarşistlik" suçlamalarıyla yıpratmak boşunadır. Türk halkı onun Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra, ülkenin bağımsızlığına sahip çıkan tek başbakan olduğunu gözleriyle görmüştür.

Amerika, Türkiye'de hep kendi dış politikasının "emir kulu" politikacılar görmeye alışmıştı. Kissinger'in dayandığı olgu Amerikan dış politikasının alışageldiği bu "statik" görünümdür. "Taktikler", "stratejiler", "planlar" bu olguya göre saptanmakta ve yürürlüğe konulmaktaydı. Kıbrıs bunalımı ortaya çıktığında, bir Amerikan yetkilisi Ankara'ya gelir, devlet adamlarını ziyaret eder ve alınması gereken kararlardan vazgeçirirdi. Bu davranışa bir parça direnmeye başlayınca, terbiyesizce mektuplar yollanarak:

- Size verdiğimiz silahları iznim olmadan kullanamazsınız... denirdi.

Bu da yetmeyince bu kez hükümet devirmek için Pentagon'dan "General Porterler" yollanırdı ve hükümetler düşürülür, yerlerine "yumuşak başlı" yeni yönetimler getirilirdi.

Kıbrıs, Türk-Amerikan ilişkilerinde, bütün çevre koşullarından soyutlanacak ve kendine özgü niteliği ağır basacak bir konu değildir. Kıbrıs Adası, Türk-Amerikan ilişkllerinin tartıldığı bir "hassas terazidir" aynı zamanda. Bu terazide hangi yapay ağırlıkların dengeleri bozmak isteyeceği önümüzdeki günlerde barış masalarında anlaşılacaktır.

Türkiye'nin tarihsel ve ideolojik olarak bulunması gereken yer, ulusal kurtuluş savaşları veren Asya ve Afrika uluslarının önderlik koltuğudur. Ecevit'in bundan sonraki ilk işi, Türk dış politikası üzerinden Amerikan çıkarlarının ipoteğini kaldırarak, Asya ve Afrika uluslarıyla "eylem birliği" içine girmektir. Yirminci yüzyılın ilk bağımsızlık kavgasını veren Türkiye'nin bağımsızlıkları için savaşan ulusların yanında yer alması, "milli mücadele ruhu"nun doğal bir gereğidir de...

(Yeni Ortam, 25 Temmuz 1974)

KİSSİNGER'İN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ...

Amerika Dışişleri Bakanı Dr. Kissinger, düzenlediği basın toplantısında:

- Hiçbir NATO müttefiki birbirleriyle Amerikan silahı kullanarak savaşamaz... demiştir. Bu sözün arkasında önemli sorunlar yatmaktadır. 1963 Kıbrıs bunalımında da Amerika Birleşik Devletleri Başkanı:

Size verilen silahları Amerika'nın izni olmadan kullanamazsınız... diyerek Başbakan İnönü'yü kaba biçimde tehdit etmişti.

Gerçekten de, Türkiye, Yunanistan ile birlikte NATO'nun güneydoğu kanadını oluşturmaktadır. Her iki devlet, aynı antlaşmaların yükümlülüğü altında, aynı savunma "taktik" ve "stratejilerine" göre yıllarca aynı "NATO karargahına" bağlı olarak çalışmışlardır. Şimdi Kıbrıs sorunu dolayısıyla iki NATO üyesi devletin orduları karşı karşıya gelmişlerdir. Doğaldır ki bu sonuç "Pentagon Generalleri"ni derin derin düşündürmektedir.

Kissinger diplomasisi, soruna "barışçı çözüm yolu" bulma gerekçesiyle yeni çarelere başvurmuştur: Bir yandan Yunanistan'da kaba görünüşlü Faşist Cunta "tebdil-i kıyafet" ederek, yerini "Karamanlis" başkanlığında bir sivil yönetime bırakırken, öte yandan da terörist Sampson'un yerine "Klerides" Kıbrıs Cumhurbaşkanlığı'na getiriliyordu. Bu iki iktidar değişikliği ile Yunanistan ve Kıbrıs'a demokratik bir görünüm kazandırılmak istenmekteydi. Böylece, haklılığını uluslararası antlaşmalardan alan Türkiye karşısında, eski suç ve günahlarından arınmış yeni yönetimler "barış masasına" oturtulmuş olmaktaydı.

Kissinger politikasının bulduğu çözüm şimdilik bu görünümdedir. Cenevre görüşmelerinin bu denge içinde başlatılacağı sanılmaktadır. Fakat bu "oldu-bitti"nin Türkiye'ce nasıl değerlendirileceği henüz bilinmemektedir.

Pentagon'un generalleri için en kolay çözüm her iki ülkede, kendi "dümen suları"nda yönetimlerin varlığıydı. Amerika'nın yanıldığı nokta Türkiye'de, köprülerin altından çok sular aktığını anlamamaktan doğmaktaydı. Amerika "haşhaş sorunu" dolayısıyla, iyiden iyiye gündeme aldığı "Asi Ecevit"i yola getirmek için çareler düşünmekteydi. Askeri yardımların kesile-

rek Kıbrıs'ta yeni çatışmaların başlaması, Ecevit'i güç durumda bırakacak, ülke içinde hoşnutsuzluklar baş gösterecekti. Amerika, Türkiye'nin tıpkı 1963 ve 1967 yıllarında olduğu gibi çıkartmaya cesaret edemeyeceğini sanmakta, CIA'dan bu yolda "istihbarat" almaktaydı.

Türkiye'de bazı çevreler, Ecevit'in "Amerikalıları başımıza bela ettiğini" söylemekte ve bu hükümetin bir an önce değiştirilerek yerine, Türk-Amerikan ilişkilerine önem veren bir hükümetin geçmesini açıkça istemeye başlamışlardı. Petrol şirketleri ise, önce "eyleme" geçerek üretimi durdurmuşlar, sonra da bir adım geri çekilmeyi yeğleyerek, gelecek günlerin bunalımlı dönemeçlerinde beklemeye başlamışlardı. Bu arada, Kıbrıs bunalımı çıkar çıkmaz ATAŞ Rafinerisi'nin bir "teknik arıza"dan söz edilerek yeniden üretimi durdurması da gözden kaçmamıştır. İçte ve dıştaki bu gelişmeler, Ecevit'e karşı bir "kuşatma harekatı"nı oluşturmaktaydı.

Hükümetin kararlı tutumu bu oyunları şimdilik durdurmuşa benzemektedir. Ancak, önümüzdeki günlerde, muhalefet yeni direnme odakları yaratarak, Ecevit'in dış politikasını demagojinin yaylım ateşine tutmaya çalışacaktır. Çünkü Kıbrıs sorununun Türkiye yararına kökten çözümlere bağlanması, Türkiye'nin NATO konusunda serinkanlı kararlar almasına bağlıdır. Ecevit'in "bağımsız" bir dış politikada direnebilmesi, uluslararası antlaşmaların yeniden gözden geçirilmesine bağlıdır.

Cenevre barış görüşmeleri, Türk dış politikası için bir yeni kavşak noktasıdır. Kıbrıs sorununu yıllarca izlenen bağımlı politikanın "ışığı" altında değerlendirmek, artık Türkiye için olanaksızdır. Dünyada oluşan yeni güç dengeleri, Türkiye'nin "Üçüncü Dünya" adı verilen Asya-Afrika uluslarının başında yer almasını gerektirmektedir.

Amerika, NATO Antlaşmasına bağlı olan Türkiye ve Yunanistan'ın "Amerikan silahını kullanarak" savaşmasına karşı çıkmaktadır. Türkiye'nin bundan sonra izleyeceği tutarlı dış politika, bir ölçüde NATO dışında tutulacak bir askeri gücün varlığına bağlıdır.

Önümüzdeki günlerde Dr. Kissinger oldukça ağır bir yara alan NATO'nun güneydoğu kanadının onarılması için Türkiye'ye aldatıcı çözümler önerecektir. Türkiye, Kıbrıs sorununun

açtığı "ufuktan" NATO'nun geçerliği ile Türkiye'ye katkısını en somut biçimde değerlendirmek zorundadır şimdi...

(Yeni Ortam, 26 Temmuz 1974)

KARAMANLİS...

Konstantin Karamanlis, 1955 yılından 1963 yılına kadar Yunanistan'ı yöneten Başbakan ve sağcı "Radikal Birlik Partisi" lideridir. Karamanlis, 1946'dan sonra, sırasıyla, Milli Savunma ve Bayındırlık Bakanlıkları yaptı. 1955 yılında Meclis Başkanlığı'na getirildi. Özellikle Milli Savunma Bakanlığı döneminde, Amerikan-Yunan ilişkilerinin kurulması ve güçlenmesine çalıştı. Yunanistan'ın NATO'ya girişinde çok önemli katkıları bulundu.

Karamanlis, iktidar döneminde "saray", "ordu" ve "mali oligarşi" üçlüsüne dayanarak ülkeyi yönetti. Partisi içinde tam bir egemenlik tekeli kurarak, demokratik oluşumlara sırt çevirdi. Denilebilir ki, Karamanlis Yunanistan'da parlamento "vitrinli" bir faşizmin kurucusu ve sürdürücüsüdür. Bu "sivil faşist"in iktidar döneminde, "Agios Efstarios" ve "Yaros" adalarında bini aşkın siyasal mahkum hücrelerde tutulmuştur. Kamu görevlerine atamak için gizli polisin "fişleri"ne bakılmakta ve "milliyetçi olmadığı" saptananlar göreve alınmamaktaydı. Grevler de "Metaxas Yasası" uyarınca önlenip, sendika liderleri hükümetçe hemen "askere" yollanırdı. Yunan halkının demokratik sürece katılması, Karamanlis döneminde diktatörce yöntemlerle önlenmek istenmiştir.

Karamanlis'in iktidarında, Yunan Ordusu içinde kökü 1944 yılına dayanan "İdea" adlı bir "Cunta", iç ve dış politikayı güdümü altına almış bulunmaktaydı. Karamanlis, dış politikadaki NATO yandaşı ve Amerikancı eğilimleriyle, iç politikadaki "faşist" tutumunu bu cuntayla işbirliği yaparak yürütmüştür.

Karamanlis'in karşısında Yorgo Papandreu'nun "Merkez Birliği Partisi" yer almakta, "ortanın solundaki" bu partinin yanında, özellikle aydınlar, işçiler ve öğrenciler arasında güç kazanan EDA partisi, oyların yüzde yirmi beşini alarak Karamanlis'e korkulu düşler göstermeye başlamıştı.

Ülkesini ve partisini "totaliter" yöntemlerle yöneten bu sağcı politikacı, 1961 yılında yapılan seçimlerde bazı oyunların oynanmasına göz yumdu. Ordu içindeki İdea Cuntası ülkede gelişen sol akımlar karşısında Karamanlis'i yetersiz buluyordu. Ülkede yoğunlaşan siyasi huzursuzluk günden güne artıyor ve Karamanlis çaresizlik içinde çırpınıyordu. Bu günlerde, EDA Partisi Milletvekillerinden "Gregori Lambrakis" Yunanlı gizli polisince düzenlenen bir suikastla öldürüldü. Sonradan bu cinayeti bazı generallerin düzenlediği anlaşıldı. Eski bir milli atlet olan Lambrakis'in ölümü, bu ülke içinde ve dışında tepkiyle karşılandı. Olayın öyküsü yazıldı, filmi çevrildi. Artık ipler Karamanlis'i de aşıp, doğrudan doğruya "cunta"nın liderlerinin ellerindeydi. Karamanlis, basit bir sorunu gerekçe yaparak birdenbire istifa etti ve hemen Paris'e yerleşti. Yıl 1963'tü. İşte o günden bu yana Paris'te yaşayan Konstantin Karamanlis, "faşist cunta"nın beceriksiz Generali Gizikis tarafından Başbakanlığa çağrılmıştır.

Türkiye, bu değişikliği sadece:

Yunanistan'a da demokrasi geldi... biçiminde yorumlayamaz. Çünkü Karamanlis, NATO Güneydoğu kanadını ve Orta Doğu'daki Amerikan çıkarlarını koruyacak yetenekli bir politikacıdır. Türkiye'nin çıkarları ise, Amerika'nın Doğu Akdeniz savunması için önerdiği "statülerle" bağdaşmamaktadır.

Karamanlis'i değerlendirirken, bu sağcı ve Amerikancı politikacının geçmişindeki "sabıka fişlerini" karıştırmakta yarar görmekteyiz. Çünkü hangi ülkede olursa olsun, faşizmin kaba görüntüsüne adlarını karıştırmış olanlar, ne ülkelerine ne de dünyaya karşı barış türküleri söyleyemezler...

(Yeni Ortam, 27 Temmuz 1974)

TAHTEREVALLİ...

Gazetelerde fotoğraflarını görmüşsünüzdür. Yunanistan Devlet Başkanı General Gizikis ile Başbakanlığa atanan Konstantin Karamanlis el sıkışıyorlar. Biri ülkesinde çirkin ve kaba bir faşizmin simgesi olmuş, öteki ise, Yunanistan'ı "Par-

lamenter Faşizm"in pençesinde yaşatmış yıllarca. Rum halkına özgürlük işte bu faşizm sabıkalıları eliyle getiriliyor görünüşte.

Olaylara, bir savaş coşkusunun hararetiyle değil, soğukkanlılıkla bakmak zorundayız: Ülkelerinde özgürlük türkülerini faşizmin nal sesleriyle boğmak isteyen iki politikacının getirdikleri demokrasiye inanılabilir mi? Bunun yanıtını gelecek günler verecek. Şimdilik önemli olan, bu değişikliğin neden yapıldığı ve kimler tarafından istendiğidir.

Karamanlis, Amerikan yanlısı bir sağcı politikacıdır. Bunalım döneminde, birdenbire, Paris'ten Atina'ya getirilişi bir rastlantının sonucu da değildir. Yerli ve yabancı basın ajanslarından öğrenildiğine göre Dr. Kissinger, Gizikis ve Karamanlis'le birer konuşma yaptıktan sonra, eski Yunan Başbakanı Paris Havaalanı'na doğru koşmuştur. Amerika, Washington'dan Atina'ya bağlanan bir telefonla iktidar değişikliği sağlayabilmiştir.

İnsan ister istemez, 1967 yılında planlanan askeri darbede yer alan bazı adları da anımsıyor: Faşist darbenin "kuvvetli adamı" Albay Papadopulos, CIA ile Yunan "Devlet İstihbarat Teşkilatı" arasında "irtibat subaylığı" yapan bir CIA ajanıdır. 1965 yılında Yorgo Papandreu'yu görevinden alan parlamento içi darbeyi planlayan CIA ajanı "Richard Barnum" Atina'daki çalışmalarını "Esso-Papas" adlı bir şirketten yönetmekteydi. CIA, Yunanistan'a gönderdiği paraları bu şirket aracılığı ile dağıtmaktaydı. Bu şirketin haksız çıkarlarına Papandreu'nun "Merkez Birliği Partisi" iktidarı engel olmuştu. 1967'de yapılan askeri darbenin İçişleri Bakanlığı'na da, CIA ajanının "operasyonu" yönettiği "Esso-Papas" şirketinin eski memurlarından "Pavlos Totomis" atanmıştı. Totomis, İçişleri Bakanlığı'na gelir gelmez, "Esso-Papas" şirketinin imzaladığı mukaveleler yeniden gözden geçirilerek, bu şirkete yeni ayrıcalıklar tanınmıştı. Şirketin güçlü sahibi "Tom Papas" ülkede bir "askeri yönetim" istediğini herkese açık açık söylemekten kaçınmazdı. Bu ünlü şirket sahibi, Amerikan Cumhurbaşkanı'nın eski yardımcılarından Rum asıllı Spiro Agnew'un en yakın arkadaşlarındandır. Görülüyor ki, 1967 darbesinde yer alan kişilerin tümü, ya CIA ya da Amerikalı politikacılarla "örgütsel" ilişkiler içindedir.

Anlaşılan Pentagon generalleri faşist Yunan generallerine:

Sağa dön... dedikleri zaman Yunan cuntası "sağa" dönmekte, aynı Amerikan generaller:

Yerinde say... komutu verdiklerinde Yunan generalleri yerinde saymaktadır.

- Sola dön... denildiğinde de beceriksiz adımlarla sola doğru yönelmeyi deneyecekler.

İpleri bu denli Amerika'nın elinde olan Yunan Cuntası'nın bugün Yunan soluna kapattığı başbakanlık kapıları ile ülkenin "demokratlaşması" olanaksızdır. Çünkü, şimdilik bu görünümü ile "parlamenter faşizm" ilk günlerin aldatıcı coşkunluklarına rağmen yine yürürlükte kalabilir.

Öyleyse, bu değişiklik neden yapılmıştır sorusuna karşılık aramamız gerekecektir. Eğer, Türkiye Kıbrıs'a çıkartma yapmasa ya da yapılan çıkartma başarısızlıkla sonuçlansaydı, Ecevit Hükümeti düşürülecek, yerine bugün Yunanistan'da örneği görülen bir "sağcı" yönetim kurulacaktı. Bu tür yönetimin başbakanlığı ve bakanlıkları için de, bazı adaylar, faşizmin "devlet adamı depolarında" sabırsızlıkla bekleyiş içindeydi.

Ecevit'in kararlı tutumu oyunu bozdu. Bu kez, Yunan Cuntası'nın düşürülmesine karar verildi. Dr. Kissinger'in iki telefonu şimdiye kadar Rum halkının ve dünya kamuoyunun yıkamadığı faşizmi bir gün içinde değiştiriverdi.

Kıbrıs, Türk ve Yunan hükümetlerinin iki ucuna oturdukları bir "tahterevalli"nin ağırlık noktasıdır şimdi. Ağırlık ne yana kaysa öbür uçtaki düşecekti. Ecevit bu ağırlığı çok iyi kullanmasını bildi. Düşme sırası cuntadaydı. Ve cunta bir telefon emri ile düşürülmüş oldu.

Yunanistan, Pentagon generallerinin ve CIA'nın bir "manevra ve tatbikat alanı"dır. Son değişiklik de bir Amerikan oyunudur. Amaç, Türk Hükümeti'nin karşısına demokratik görünümlü bir Yunan Hükümeti oturtmak ve böylece dünya kamuoyunun desteğini sağlamaktır. Biz inanıyoruz ki Yunan faşizmi ancak Yunan halkınca düşürüldüğü zaman karşımıza demokratik bir hükümet çıkmış olabilir.

(Yeni Ortam, 28 Temmuz 1974)

DİPLOMASİNİN DİLİ...

Diplomatlar, kendi aralarında konuşurken çok değişik bir dil kullanırlar. Tanımlar kaypak, genellemeler oldukça soyuttur. "Resmi ziyaretler" sonucu yayınlanan bildiriler özellikle bu genellemelerle doludur. Diyelim ki Türk Dışişleri Bakanı, Amerikan Dışişleri Bakanı'nın "resmi davetlisi" olarak Birleşik Amerika'ya gitti. Yapılan "resmi temaslar"dan sonra, Washington ve Ankara'da aynı zamanda yayınlanan bir "ortak bildiri" ile tarafların görüşleri dünya kamuoyuna açıklanır:

Taraflar Orta Doğu'da adil ve sürekli bir barışın sağlanması konusunda görüş birliğinde olduklarını memnuniyetle müşahede etmişlerdir...

Yunan Dışişleri Bakanı da Birleşik Amerika'ya gidince, Washington ve Atina'da aynı zamanda yayınlanan "ortak bildiri" hemen hemen aynı cümlelerle başlar:

Taraflar, Orta Doğu'da adil ve sürekli bir barışın...

Türk-Amerikan bildirilerinde Kıbrıs sorununa yer verilir ve aşağı yukarı şu ifadeler kullanılır:

Ada'da yaşayan Rum ve Türk cemaatlerinin, Londra ve Zürih antlaşmalarıyla Kıbrıs Anayasası'ndan doğan haklarının yürürlükte olduğu konusunda taraflar görüş birliği içindedir...

Yunan Dışişleri Bakanı da Kıbrıs konusunda hemen hemen aynı sözcüklerle karşılanacaktır:

Ada'da yaşayan Rum ve Türk cemaatlerinin, Londra ve Zürih antlaşmalarıyla sağlanan...

Sonra da Kıbrıs konusunda hiç değişmeyen "teşhis" ve "temenni", ortak bildirilerin "demirbaş hanesine" yazılır:

- Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ve bütünlüğü...

İşte yıllarca diplomasinin dili Kıbrıs sorununu böyle tanımlamıştır.

Oysa, Ada'daki "gerçek" yaşantıyı ve sürdürülen siyasal düzeni bilenler için bu görüşler aldatıcıydı. Çünkü, 1963'ten bu yana Kıbrıs Cumhuriyeti, Londra ve Zürih antlaşmalarıyla güvence altına alınan bir "bağımsız cumhuriyet" görünümünde değildi. Antlaşmalarla sağlanan haklar, adada yaşayan Türk toplumu için hiçbir geçerlik sağlamamaktaydı. Kıbrıs'ta "hukuki" değil ancak bir "fiili" yönetim yürürlükteydi.

Kıbrıs'taki bu hukuk dışı yönetim yıllarca bütün dünyanın gözü önünde sürdürülmüştür. Hiçbir yasal dayanağı olmayan

"Ulusal Muhafız Gücü" Yunan cuntasının desteği ile örgütlenmiş ve bugünkü bunalımda cuntanın verdiği görevleri yerine getirmiştir. Türk toplumunun ekonomik hakları da, Rum yönetiminde elden alınmış, Kıbrıs Anayasası'ndan doğan hiçbir hak ve yetki Türk toplumuna tanınmamıştır. Dr. Kissinger diplomasisi şimdi Kıbrıs'ta 1963'ten bu yana yürütülen bu "fiili" yönetimi "hukukileştirme" çabası içindedir.

Londra ve Zürih antlaşmalarının adadaki Türk toplumuna, gerekli güvenceleri sağlamadığı ortaya çıkmıştır. Kağıt üstündeki haklar, ancak bu antlaşmalara imza atan devletlerin kararlı tutumlarıyla geçerlik kazanabilir. Kıbrıs'ta 1963'ten bu yana doğan "müdahale hakkı", öteki garantör devletlerce kullanılmamış, Türk Hükümetleri'nin bu yoldaki girişimleri de şimdiye kadar Amerika tarafından önlenmiştir. Ecevit Hükümeti'nin bilinçli ve kararlı tutumu, ilk kez dünyada gerektiğinde bağımsız karar verme yeteneğine sahip bir Türkiye'nin varlığını bütün dünyaya kanıtlamıştır.

Cenevre görüşmeleri sürüp giderken, Türk heyetine düşen görev, uluslararası diplomasinin "kaypak" dilini terk ederek, gerçekçi ve güvenli çözümler sağlamaktır. Sanıyoruz ki Türk dış politikası, Atatürk'ün ölümünden bu yana ilk kez "kişilikli" bir tutumla yürütülmektedir. Fakat unutmayalım ki, son "Kıbrıs harekatı" şimdiden içte ve dışta eleştiri konusu olmaya başlamıştır. Dışarıda cuntanın suçlarından arındırılmış Karamanlis, kamuoyu oluşturmaya çalışırken içerde de "milliyetçi cephe" adıyla bilinen "Amerikancı muhalefet", Ecevit'i yıpratmanın hazırlığı içindedir. Gelecek günler, yaşadığımız günlerden çok daha önemlidir

(Yeni Ortam, 29 Temmuz 1974)

ANDREAS'IN ÖYKÜSÜ...

Yuna seçmeni, 3 Kasım 1963 günü seçim sandıklarında oylarını kullanırken, seksen yaşına merdiven dayamış bir eski politikacı, artık düşlerinin gerçekleştiğini anlıyordu. Aynı günlerde, Amerika'da iktisat profesörlüğü yapan oğlu da, babasının yanında hükümet programını hazırlamakla meşguldu. Bu baba-oğul politikacılar, "Papandreular"dan başkası değildi.

Seçimlerde, ülkesini terk ederek Paris'e yerleşen Konstantin Karamanlis'in "Radikal Birlik Partisi" yirmi yıllık iktidarını bırakmakta, yerine Yorgo Papandreu'nun "Merkez Birliği Partisi" geçmekteydi. Yeni iktidar partisi çeşitli görüşlerden oluşan karmaşık bir özellik taşımaktaydı. Partinin sol kanat liderliğini baba Papandreu'nun oğlu "Andreas" üstlenmişti. Aynı seçimlerde solcu EDA Partisinin bir kısım oyları da, "Merkez Birliği Partisi"ne kaymakta ve "Andreas" solun yeni lideri olarak Yunan devrimcilerini umutlandırmaktaydı.

Bir iktisat profesörü olan Andreas Papandreu, ülkede bankaların, ağır sanayinin, ulaştırma ve haberleşme araçlarının kamulaştırılmasını istemekte ve yabancı sermayeye karşı çıkmaktaydı. NATO'nun, doğu Akdeniz politikasını da eleştiren Papandreu, Yunan-Amerikan ilişkilerinin yeni baştan gözden geçirilmesi için de çalışmalar yapmaktaydı.

Andreas Papandreu, siyasal ve sosyal görüşleri ile gerek parti gerekse ülke içinde güçlü bir lider olarak sivrilmeye başlamıştı. İşte tam bu sıralarda CIA'nın da "gündemine" alındı.

CIA, KYP adı verilen Yunan "Devlet İstihbarat Teşkilatı"na doğrudan doğruya para yardımı yapıyor ve Yunan Hükümeti buna karışamıyordu. O tarihlerde "İktisadi Koordinasyon Bakanlığı" görevinde bulunan Andreas Papandreu, CIA ve KYP arasındaki bu ilişkileri düzeltmek istedi. Artık CIA ile Papandreu arasında savaş kaçınılmazdı: Önce Andreas'ın adı bir yolsuzluğa karıştırılmak istendi.

Papandreu hemen İktisadi Koordinasyon Bakanlığı görevinden ayrıldı. Fakat, parti içindeki gücü de günden güne artmaktaydı. Bu arada, Andreas'ın ordu içinde örgütlenen bir solcu cunta ile ilişkisi olduğu ileri sürüldü. "Aspida" davası olarak bilinen davada, Andreas Papandreu'nun, sol eğilimli bir darbeyle iktidara gelmek istediği iddia edilmekteydi. Ancak davada bir tek kanıt ortaya konulmuyor, ancak Andreas hakkındaki şüpheler yoğunlaştırılmak isteniyordu. Amaç, ülkedeki solcuları örgütleyen ve "anti-Amerikan" akımları güçlendiren Andreas Papandreu'yu "tasfiye" etmekti.

Genç ve devrimci Papandreu'yu "tasfiye" edebilmek için, Kralın da katıldığı oyunlar düzenlendi: Baba Papandreu'nun oğul Papandreu'yu "tasfiye etmesi" akla gelen en kolay çözüm yoluydu. Andreas'ın Merkez Birliği Partisi'nden atılması, bu

devrimci lideri ister istemez, solcu EDA Partisi'nin yanına sürükleyecek, böylece Başbakanlık koltuğu bir süre için bir solcu adaydan korunmuş olacaktı.

Baba Papandreu'yu oğluna karşı eyleme geçiren nedenler de yaratılmıştı. 1963 seçimlerinde oyların yüzde 52'sini alan Papandreu, askeri ihtilal söylentilerinin yoğunlaştığı günlerde, Kral tarafından görevinden uzaklaştırılmış, yerine Meclis Başkanı "Athanass Ades Novas" yönetiminde yeni bir hükümet kurulmuştu. Başbakan Papandreu ile Kral Konstantin arasındaki uyuşmazlık görünürdeki nedenlere bakılırsa, ordu içindeki bazı atamalar ile ilgiliydi. Başbakan bazı albayları görevden almak istiyor, ancak Milli Savunma Bakanı buna karşı direniyordu. Kral, Başbakan Papandreu'nun konuyla ilgili önerilerini kabul etmedi. Bunun üzerine Papandreu, 11 temmuz 1965 günü istifa ediyor, Kral da aynı gün içinde Meclis Başkanını Başbakanlığa atıyordu. Yeni hükümet, Merkez Birliği Partisi içinde bazı milletvekillerince desteklenmekle de kalmadı. Parlamento içinde "mebus pazarları" kurularak, milletvekilleri satın alındı. Art arda hükümetler kuruldu. Fakat bunalım sürüp duruyordu. Merkez Birliği Partisi'nden satın alınanlar bir süre sonra "Fıdık" adıyla yeni bir parti kurdular.

Baba Papandreu pabucun çok pahalı olduğunu görmüştü. Çeşitli sağ cuntalarla yönetilen ordunun, oğlu Andreas önderliğindeki partiye karşı çıkılması da kaçınılmazdı. Oğlu ile birlikte sola kayan bir Merkez Birliği Partisi yerine, oğlu Andreas'tan arınmış bir Papandreu yönetimi ile, hem ordu hem de sarayı memnun edebilirdi. Andreas, önce çevresinde toplanan kırk milletvekiliyle babasına karşı çıktı. Fakat bir süre sonra, bir adım geri çekilerek, babasıyla uzlaşma yolunu yeğledi. Amacı, genel seçimlerde, daha güçlü olarak yeniden iktidara gelebilmekti.

İşte, CIA 21 Nisan 1967 darbesini bu koşullar içinde düzenledi. Eğer seçimler yapılmış olsaydı, "ortanın soluna açık, Merkez Birliği Partisi" yeniden iktidara gelecek bu kez demokratik solcu Andreas Papandreu ülkeyi yöneten güçlü adamlardan biri olacaktı. Seksen yaşına gelmiş bulunan Yorgo Papandreu'nun ölümü üzerine de oğlu partinin ve ülkenin gerçek yöneticisi olacaktı. Ama CIA buna izin vermedi.

Andreas Papandreu'nun öyküsünü, Türkiye'de de 1963 Kıbrıs olayları ile başlayan siyasal gelişmelerle birlikte düşünmekte yarar vardır. Çünkü her iki ülkede de siyasal iktidar kapıları, son on yıldır Kıbrıs denilen anahtarla açılıp kapanmaktadır. Bugünlerde Andreas Papandreu'nun öyküsünü okuyucularımıza hatırlatmayı gerekli görmekteyiz...

(Yeni Ortam, 31 Temmuz 1974)

Quisling, bir Norveç Başbakanı'nın adıdır. İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler'le işbirliği yaparak, ülkesini bir 'müstemleke valisi' gibi yönetmek isteyen bu işbirlikçi politikacı, savaş sonunda idama mahkum olmuştur. Siyasal bilimde, ülkesini yabancılarla işbirliği yaparak yöneten siyaset adamlarına 'Quisling' denilmektedir. Quisling, açıkça,ülkesine ve devletine ihanet eden devlet adamlarının ortak adıdır.

...Quisling, bugün bütün yoksul ülkelerde, boynundaki idam hükmünü atıp, yerine bir kravat takarak yine eski görevine başlamıştır. Ve öyleyse hep birlikte soralım yine;

-Quisling kimdir Türkiye'de? Kim acaba?..

(Yeni Ortam, 21 Haziran 1974, Quisling Kimdir?..)

Uğur MUMCU

ISBN 975-8084-35-6